
jaargang 20 september

794

Overzicht van onderzoek
op justitieel terrein

Colofon

Justitiële verkenningen is een gezamenlijke uitgave van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum van het Ministerie van Justitie en Gouda Quint BV. Het tijdschrift verschijnt negen keer per jaar.

Redactieraad

dr. M.M.J. Aalberts
drs. A.C. Berghuis
prof. dr. H.G. van de Bunt
drs. R.B.P. Hesseling
dr. A. Klijn
drs. Ed. Leuw

Redactie

dr. B.A.M. van Stokkom
dr. J.C.J. Boutellier
mr. P.B.A. ter Veer

Redactieadres

Ministerie van Justitie, WODC
Redactie Justitiële verkenningen
Postbus 20301
2500 EH 's-Gravenhage, fax: 070-370 79 02, tel.: 070-370 71 47

WODC-documentatie

Voor inlichtingen: 070-370 65 53/66 56 (mr. E.M.T. Beenackers, C.J. van Netburg en P. van Rossem).

Abonnementen

Justitiële verkenningen wordt gratis verspreid onder personen en instellingen die beleidsmatig werkzaam zijn ten behoeve van het Ministerie van Justitie. Degenen die in aanmerking denken te komen voor een gratis abonnement kunnen zich uitsluitend schriftelijk wenden tot bovenstaand redactieadres. Andere belangstellenden kunnen zich tegen betaling abonneren. Zij dienen zich te wenden tot: Uitgeverij Gouda Quint BV
Postbus 1148
6801 MK Arnhem
tel: 085-45 47 62

Administratie en adreswijzigingen

De abonnementenadministratie wordt verzorgd door:
Libresso BV
Postbus 23
7400 GA Deventer
tel: 05700-3 31 55
Adreswijzigingen kunnen worden doorgegeven door het adresstrookje toe te zenden aan Libresso.

Beëindiging abonnement

Betaalde abonnementen kunnen tot uiterlijk 31 december van het lopende abonnementsjaar worden opgezegd. Bij niet tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd. Gratis abonnementen kunnen desgevraagd te allen tijde beëindigd worden.

Abonnementsprijs

De abonnementsprijs bedraagt f 85,- per jaar; studenten-abonnementen f 68,- per jaar (gedurende maximaal vijf jaar). Betaling geschiedt bij voorkeur met de te ontvangen stortings-acceptgirokaarten.

Nabestellingen

Losse nummers kunnen worden nabesteld bij Libresso of Uitgeverij Gouda Quint (bij meer dan dertig exemplaren). De prijs van losse nummers bedraagt f 13,- (exclusief verzendkosten).

Ontwerp en drukwerk

SDU

ISSN: 0167-5850

Opname van een artikel in dit tijdschrift betekent niet dat de inhoud ervan het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

Inhoud

5	Voorwoord
7	Ministerie van Justitie
7	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
31	Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling
47	Universiteiten
47	Criminologisch instituut <i>Bonger</i> , UvA
50	Seminarium voor strafrecht en strafrechtspleging <i>Van Hamel</i> , UvA
52	Vakgroep criminologie, VU
57	Vakgroep strafrechtswetenschappen, VU
58	Sectie rechtssociologie, VU
59	Onderzoekscentrum voor criminologie en jeugdcriminologie, RUG
63	Vakgroep strafrecht, RUG
65	Criminologisch instituut, RULeiden
71	Afdeling straf- en strafprocesrecht, RULeiden
74	Vakgroep strafrecht/criminologie, RULimburg
79	Vakgroep strafrecht, Open Universiteit Heerlen
80	Criminologisch instituut, KUN
81	Sectie straf- en strafprocesrecht, KUN
83	Vakgroep strafrecht en criminologie, EUR
90	Centrum voor rechtshandhaving en Europese integratie, RUU
92	Molengraaff instituut voor privaatrecht, RUU
92	Willem Pompe instituut voor strafrechtswetenschappen, RUU

97	Vakgroep strafrechtswetenschappen, KUB
106	Sectie jeugdrecht, KUB
107	Vakgroep staat en politiek, Universiteit Twente
107	Vakgroep bestuur en beleid, Universiteit Twente
108	Vakgroep psychologie, Universiteit Twente
108	Internationaal politie instituut Twente, Universiteit Twente
113	Overige onderzoeksinstituten
113	AGB/Nederland
114	B&A Groep beleidsonderzoek & advies BV
117	Van Dijk, Van Soomeren en partners BV
120	Politie Den Haag, Bureau sociaal weten- schappelijk onderzoek
122	Intraval, buro voor onderzoek en advies
125	Nederlands centrum Geestelijke volksge- zondheid
126	Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving
134	Programmerings College Onderzoek Jeugd
134	Sociaal en Cultureel Planbureau
136	Sociaal-Wetenschappelijk Informatie- en Documentatiecentrum
139	Register onderzoeken en trefwoorden
163	Alfabetisch register namen onderzoekers
173	Adressen

Voorwoord

Aan het begin van elk academisch jaar verzorgt de redactie van *Justitiële verkenningen* een overzicht van Nederlands wetenschappelijk onderzoek – althans voor zover bekend (gemaakt) aan de redactie – op justitieel terrein. Een nauwkeurige inhoudelijke afbakening van het beschreven onderzoek is moeilijk te geven, daarvoor is het te gevarieerd van aard. Zo treft men onderzoek aan op het gebied van strafrecht, criminologie en de justitiële praktijk, maar ook op het gebied van personen- en familierecht, wetgeving en kindbescherming. Over het algemeen (maar niet uitsluitend) betreft het onderzoek met een sociaal-wetenschappelijk karakter. Wegens dit afbakeningsprobleem is – evenals voorgaande jaren – gekozen voor een formele indeling. Dat wil zeggen dat wordt uitgegaan van de programma's van de relevante onderzoeksinstellingen.

In het eerste deel wordt een overzicht gegeven van het onderzoek zoals dat op het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (het WODC doet onderzoek en verzorgt documentatie binnen het ministerie van Justitie en houdt zich onder meer bezig met evaluatie-onderzoek van beleid) wordt uitgevoerd. Daarna volgt onderzoek dat door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het ministerie van Justitie wordt gefinancierd.

In het tweede deel treft men vervolgens de onderzoeksprogramma's aan van vakgroepen van de Nederlandse universiteiten, die voor dit onderzoeknummer relevant onderzoek uitvoeren. Hierbij zijn evenals vorig jaar ook de afgesloten onderzoeken opgenomen. Ter beperking van de omvang van het nummer wordt in dat geval volstaan met een verwijzing naar de beschrijving zoals te vinden in *Justitiële Verkenningen* nr. 7, 1993. Het derde deel biedt een overzicht van justitieel onderzoek zoals dat

door verschillende onderzoeksinstellingen wordt uitgevoerd. Daarbij treft men onder andere aan onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau, de Gemeentepolitie Den Haag, het Nederlands centrum Geestelijke volksgezondheid, Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving en verschillende particuliere onderzoeksbureaus. Voor het eerst is ook onderzoek opgenomen afkomstig uit de documentatiebestanden van het Sociaal-Wetenschappelijk Informatie- en Documentatiecentrum.

De 399 onderzoeksbeschrijvingen zijn per hoofdstuk of paragraaf alfabetisch gerangschikt naar de eerst genoemde onderzoeker. Er is een index toegevoegd die, in alfabetische volgorde en vet afgedrukt, de complete titels van de onderzoeken bevat. Daarnaast zijn in dezelfde index kenmerkende woorden en begrippen uit deze titels cursief weergegeven. De nummers achter de titels en titelwoorden verwijzen naar de betreffende nummers van de onderzoeken. Ten slotte treft men een alfabetisch register op naam van onderzoeker en een adressenlijst aan.

De informatie over de onderzoeken heeft betrekking op de periode van juli 1993 tot juli 1994.

Ministerie van Justitie

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

Afgesloten onderzoek

1

Rechtsverzorging en wetenschap; een plaatsbepaling van het WODC bij het afscheid van J. Junger-Tas

M.M.J. Aalberts, J.C.J. Boutellier en H.G. van de Bunt (red.)

Arnhem, Gouda Quint, WODC 132, 1994

Niet eerder in JV opgenomen geweest

2

Openbaar Ministerie en milieu; terugblik op 1992; tweede meting 'Planning & Control Milieuwethandhaving'

drs. E.A.I.M. van den Berg

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC K33, 1994

Zie JV7, 1993, nr. 14

3

Tijd voor tijdschrijven; resultaten van het project Tijdschrijven milieu-openbaar ministerie, ressort Amsterdam

drs. E.A.I.M. van den Berg

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC

Zie JV7, 1993, nr. 16

4

Fatale fantasie; een onderzoek naar moorden op prostitueés

drs. F.H.M. van Gemert

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC K32, 1994

Niet eerder in JV opgenomen geweest

5

Drug related policies and harms; final report

drs. M. Grapendaal en D. Longshore

Los Angeles/Den Haag, RAND/WODC, 1994

Zie JV7, 1993, nr. 30

Het onderzoek werd gefinancierd door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling.

6

Huismeesters; een stand van zaken onderzoek

drs. R.B.P. Hesseling

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC, K31, 1993

Zie JV7, 1993, nr. 32

7

Gewijzigde kantongerechtsprocedures

dr. A. Klijn, mr. drs. C. Cozijn en G. Paulides

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC 133, 1994

Zie JV, 1993, nr. 26

8

Heenzendingen

dr. M.M. Kommer

Arnhem, Gouda Quint, WODC 129, 1994

Zie JV7, 1993, nr. 38

9

Het Openbaar Ministerie en grote fraudezaken

mr. drs. J.M. Nelen, mr. M. Boone en mr. M.D. van Goudoever-Herbschleb

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC 134, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 24

10

Eigen schuld!? 'Culpa in causa' bij wettelijke strafuitsluitingsgronden

C.J. van Netburg

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC, K34, 1994
Niet eerder in JV opgenomen geweest

11

Delinquentie, sociale controle en 'life events'; eerste resultaten van een longitudinaal onderzoek

dr. C.J.C. Ruttenfrans en drs. G.J. Terlouw

Arnhem, Gouda Quint, WODC 131, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 48

12

Partnerkeuze en immigratie; bronnenonderzoek naar de partnerkeuze onder enkele groepen vreemdelingen

drs. J.J. Schoorl (NIDI), M. van de Klundert (NIDI), mr. drs. R.F.A. van den Bedem

(WODC) en J.C. van den Brink

Den Haag, Ministerie van Justitie
Niet eerder in JV opgenomen geweest

13

Appels en peren; een onderzoek naar de recidive van dienstverleners en kortgestraften

drs. E.C. Spaans

Arnhem, Gouda Quint, WODC 130, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 49

Lopend onderzoek

14

Inventarisatie gegevens omvang fraude

E.J.M. Barendse-Hoornweg

Doel: Doel van het onderzoek is het samenstellen van een literatuuroverzicht met betrekking tot empirisch onderzoek waaruit schattingen naar voren komen van de omvang van de fraude (in aantallen zaken en geld) op het terrein van de belastingen, de subsidies en de sociale zekerheid.
Opzet: In het verleden is vaak geprobeerd een schatting te maken van de totale omvang van de fraude in Nederland. Empirische gegevens op basis waarvan dat met enige betrouwbaarheid kan geschieden ontbreken echter veelal. Tegelijkertijd is, zeker de laatste jaren, door allerlei instanties getracht om op deeltherreinen tot een precieze schatting van de omvang te komen. Soms gebeurde dat in het kader van wetenschappelijk onderzoek, soms ook in het kader van controle op de uitvoering van regelingen. Een deel van de bevindingen is gepubliceerd, of in elk geval vastgelegd in openbare stukken. Het WODC-onderzoek nu is er op gericht een, desnoods kaleidoskopisch, overzicht te geven van de bevindingen van deze onderzoeken en deze te relateren aan de wijze waarop ze tot stand zijn gekomen. Getracht wordt langs deze weg tot een meer gefundeerde schatting van de omvang van althans een deel van de fraudevormen te komen.
Publikatievorm: Afhankelijk van de mate waarin het mogelijk blijkt om het basismateriaal te verkrijgen en daaruit conclusies te trekken zal de rapportage plaatsvinden in de vorm van een interne

notitie, een overzichtsartikel of een WODC-rapport.

Einddatum: De literatuurstudie zal naar verwachting nog dit kalenderjaar worden afgerond.

15

The role of nationality in a migrating world

mr. drs. R.F. A. van den Bedem

Promotoren: prof. mr. G.-R. de Groot (RU Limburg) en prof. dr. H.B. Entzinger (RUU).

Doel: Bestuderen van de verschillende opvattingen over en functies van nationaliteit. Nationaliteit wordt meestal beschreven in etnische of juridische termen.

Daarnaast kan nationaliteit echter worden gezien als een 'toegangs-bewijs' tot volwaardige deelname aan de samenleving ('burger-schap'). In deze studie wordt

nagegaan welke opvattingen over nationaliteit bij de overheid en bij verkrijgers van de Nederlandse nationaliteit bestaan. Daarnaast wordt aandacht besteed aan regels m.b.t. verkrijging en verlies van nationaliteit die recht zouden kunnen doen aan de mogelijk conflicterende subjectieve en objectieve gevoelens van verbondenheid met verschillende landen, die meespelen bij de keuze voor een nationaliteit.

Opzet: Dit onderzoek is deels gebaseerd op het onderzoek

Motieven voor naturalisatie en sluit daar ook op aan. Daarnaast vindt bestudering plaats van de parlementaire geschiedenis m.b.t. de Rijkswet op het

Nederlandschap en van juridische en sociaal-wetenschappelijke publikaties over nationaliteit.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: 1995.

16

Voorlichting over rechtspositie aan allochtonen

mr. drs. R.F.A. van den Bedem

Doel: Nagaan op welke wijze overheidsvoorlichting aan allochtonen, speciaal op het terrein van (verbetering van) de rechtspositie, het meest effectief gegeven kan worden.

Opzet: Gebruik wordt gemaakt van de enquête, die is gehouden in het kader van het onderzoek *Motieven voor naturalisatie*. Deze gegevens worden aangevuld met andere gegevens over voorlichting aan en mediagebruik door allochtonen en literatuur over effectiviteit van overheidsvoorlichting in het algemeen.

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: Zomer 1994.

17

Bestaansmiddelenvereiste inzake gezinshereniging

mr. drs. R.F.A. van den Bedem, J. van den Brink en E. Verhagen

Doel: Inzicht verkrijgen omtrent de wijze waarop het beleid met betrekking tot het beschikken over voldoende middelen van bestaan wordt geïnterpreteerd en in de praktijk wordt toegepast door de hoofden van plaatselijke politie bij het behandelen van verzoeken om toelating in het kader van gezinshereniging of gezinsvorming. Wat zijn onduidelijkheden of knelpunten bij de toepassing van het bovenstaande beleid? Wat zijn de verschillen met vroeger beleid? Bestaan er verschillen in de uitvoering-spraktijk tussen vreemdelingen-diensten?

Opzet: Er zal een inventarisatie worden gemaakt van de literatuur omtrent de beleidswijziging die op 16 september 1993 heeft plaatsgevonden. Gesprekken zullen worden gevoerd met medewerkers van diverse vreemdelingendiensten

over de implementatie en de huidige uitvoeringspraktijk. Aan de hand van casusbeoordeling zal de praktijk inhoudelijk worden getoetst.

Einddatum: Najaar 1994.

Publikatievorm: Rapport.

18

Criminaliteit en criminaliteitspreventie op bedrijventerreinen

mr. drs. R.F.A. van den Bedem, J.J.A. Essers en drs. V. Sabee

Doel: Beschrijven en vergelijken van de feitelijke en gepercipieerde criminaliteitsproblematiek en het gevoerde preventiebeleid op een aantal regionaal verspreide bedrijventerreinen.

Opzet: Secundaire analyses van onderzoeken die zijn uitgevoerd in het kader van Publiek-Private Samenwerkingsverbanden.

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: Voorjaar 1995.

19

Alleenkomende minderjarige asielzoekers in Europa

mr. drs. R.F.A. van den Bedem (coördinatie), S.O. Tan en H.A.G. de Valk

Doel: Het bestuderen van het beleid dat in Nederland en een aantal andere Europese landen wordt gevoerd ten aanzien van alleenkomende minderjarige asielzoekers. Door de toenemende aantallen, maar ook door de specifieke problemen die deze groep asielzoekers met zich meebrengt, is een specifiek beleid gewenst. Uit de bestudering van het beleid in ons omringende landen, kunnen mogelijk voorstellen voor het in Nederland te voeren beleid volgen.

Opzet: Literatuurstudie.

Einddatum: Zomer 1994.

Publikatievorm: Rapport.

20

Evaluatie milieukaart van het Openbaar Ministerie (OMK)

drs. E.A.I.M. van den Berg

Doel: Evaluatie van de OMK in de context van het landelijk milieubeleid van het O.M. op zowel inhoudelijke, instrumentele als procesmatige aspecten. De evaluatie is gericht op de vraag of de milieukaart van het openbaar ministerie voldoet aan het doel waarvoor het instrument in eerste instantie is ontwikkeld. Daarnaast dient het onderzoek te resulteren in aanbevelingen hoe de milieukaart instrumenteel, inhoudelijk dan wel procesmatig dient te worden bijgesteld.

Opzet: Het onderzoek bestaat uit een nul- en een eindmeting. Elke meting is onder te verdelen in drie fasen. De oriëntatiefase is erop gericht door middel van een literatuurstudie inzicht te verkrijgen in het beleidsmatig kader waarin de OMK op dat moment is geplaatst. In de fase van dataverzameling en -analyse worden door middel van gesprekken met officieren van justitie, parketsecretarissen en eventueel administratieve functionarissen, aan de hand van een gespreksprotocol, gegevens verzameld teneinde de geformuleerde onderzoeksvragen betreffende de sturende functies van milieukaarten te beantwoorden. Aangezien de milieukaart een sturende functie heeft binnen het netwerk van handhavers wordt overwogen om ook andere – bestuurlijke, politieke – handhavers bij deze fase van onderzoek te betrekken. Een tweede bron van informatie vormen de eerste O.M.-rapportages die aan de hand van de milieukaart zijn opgesteld. Via inhoudsanalyse zal een antwoord worden verkregen op de vraag in hoeverre de milieukaart functio-

neert als instrument voor resultaatmeting. In de laatste fase worden de resultaten van voorgaande fasen in de vorm van een tussenrapport (nulmeting) en eindrapport (eindmeting) verwerkt.

Publikatievorm: Tussen- en eindrapportage.

Einddatum: Voorjaar 1995: tussenrapportage; voorjaar 1996: eindrapportage.

21

Evaluatie grotere/ multidisciplinaire strafrechtelijke milieuonderzoeken (Zware milieucriminaliteit II)

drs. E.A.I.M. van den Berg en drs. R.J.J. Eshuis

Samenwerkingsverband: In samenwerking met B&A Groep Beleidsonderzoek & -Advies BV.

Doel: Het doen van aanbevelingen betreffende de organisatie en aanpak van grote multidisciplinaire strafrechtelijke milieuonderzoeken, gebaseerd op een historische beschrijving van ervaringen, knelpunten, oplossingen en actuele trends in de strafrechtelijke aanpak van zware milieucriminaliteit. Daarnaast de ontwikkeling van een standaard evaluatiemodel voor multidisciplinaire strafrechtelijke milieuonderzoeken.

Opzet: Evaluatie van 19 geselecteerde grote milieuonderzoeken door middel van dossier-analyse (processen-verbaal, knelpuntennotities, evaluatieverslagen) aangevuld met gesprekken met officieren van justitie, politie, leden milieubijstandsteam, DCRI en andere betrokkenen.

Gesprekken vinden plaats aan de hand van een concept evaluatiemodel gebaseerd op literatuurstudie.

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: December 1994.

22

Openbaar Ministerie en milieu *drs. E.A.I.M. van den Berg en drs. W.M. Kleiman*

Doel: Stand van zaken en ontwikkelingen met betrekking tot de milieutaak van het O.M. zichtbaar maken.

Opzet: Het jaarlijks op gestandaardiseerde wijze doorlichten van de 19 O.M.-milieujaarverslagen. Inhoudsanalyse aan de hand van het model-milieujaarverslag gerelateerd aan de Planning & Control-cyclus van het milieu-O.M. (derde meting).

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: Najaar 1994.

23

Vervolg van overheden bij milieuzaken

drs. E.A.I.M. van den Berg, drs. W.M. Kleiman en drs. E.J.A. van der Linden

Doel: Inzicht verkrijgen in het beleid van arrondissementsparketten inzake vervolging van overheden wegens milieudelicten. Achterliggende vraag was of het O.M. in haar strafrechtelijke reactie ten aanzien van overtredingen van milieuwetten en -regels, overheden op eenzelfde danwel andere wijze behandelt als particulieren. Hiertoe is onderzoek verricht naar het door officieren van justitie aannemen, seponeren, transigeren en voor de rechter brengen van zaken.

Opzet: Op alle 19 arrondissementsparketten zijn gesprekken gevoerd met officieren van justitie belast met behandeling van milieuzaken om zicht te krijgen op overwegingen van officieren om milieuzaken tegen overheden op een bepaalde manier te behandelen. Daarnaast is dossieranalyse uitgevoerd met betrekking tot milieuzaken tegen overheden over de periode 1990 tot en met 1992 teneinde de feitelijke behandeling

van dit soort zaken te achterhalen.

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: Augustus 1994.

24

Zware milieucriminaliteit I

drs. E.A.I.M. van den Berg, drs.

W.M. Kleiman, drs. E.J.A. van

der Linden en drs. J.W. van

Wetten

Samenwerkingsverband: In samenwerking met B&A Groep

Beleidsonderzoek & -Advies BV.

Doel: Ontwikkeling van indicatoren voor het signaleren en het definiëren van zware milieucriminaliteit ten behoeve van prioriteitenstelling door regiopolitie-korpsen op dit terrein.

Opzet: Het onderzoek heeft een landelijk karakter met als pilot de politieregio Kennemerland. Om zicht te krijgen op wat zware milieucriminaliteit is, wie potentiële daders zijn en hoe daders te werk gaan zijn gesprekken gevoerd met deskundigen waaronder leden van de projectgroep *Aanpak Zware*

Milieucriminaliteit, beleidsmedewerkers op departementaal niveau (o.a. VROM, LNV, BIZA, Justitie, EZ), op bestuurlijk (provinciaal) niveau en verantwoordelijken op uitvoerend niveau (bij voorbeeld AID, politie). Daarnaast heeft bestudering van relevante wetgeving in brede zin plaatsgevonden. Uit de verkregen informatie zijn acht algemeen geldende milieumarkten gedestilleerd (bij voorbeeld de afvalverwerkingsmarkt, de wildlife-markt). Per markt worden beschreven de belangrijkste marktkenmerken, de actoren op de markt (aanbieders, vragers, intermediären), de handelwijzen en marktspecifieke risicofactoren. Vervolgens wordt per markt de specifieke gelegenheidsstructuur binnen de politieregio

Kennemerland onderzocht aan de hand van informatie van o.a. de Provincie, Kamers van Koophandel en het Openbaar Ministerie.

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: Najaar 1994.

25

Milieucriminaliteit; risico's van alternatieve beleidsinstrumenten

drs. E.A.I.M. van den Berg en

drs. J.W. van Wetten

Doel: Sinds het verschijnen van het eerste Nationaal Milieu Beleidsplan (NMP) heeft een accentverschuiving plaatsgevonden in de instrumentering van milieubeleid. In plaats van directe regulering worden recentelijk alternatieve beleidsinstrumenten ingezet zoals doelgroepenoverleg, het sluiten van convenanten, het stimuleren van publiek-private samenwerking en certificering. Er zijn aanwijzingen dat de toepassing van deze alternatieve beleidsinstrumenten mogelijk risico's van milieucriminele praktijken met zich meebrengt. Doel van het onderzoek is na te gaan of risico's aanwezig zijn, zo ja te bepalen om welke risico's het gaat en hoe men deze zou kunnen ondervangen.

Opzet: De eerste fase van onderzoek (oriëntatie) bestaat uit een literatuurstudie, studie van gegevens omtrent het onderwerp van de DCRI en interviews met sleutelpersonen betrokken bij toepassing van alternatieve beleidsinstrumenten. Resultaat van deze fase is een nader uitgewerkt conceptueel model aan de hand waarvan tijdens een werkbijeenkomst met de begeleidingscommissie een meer gedetailleerde invulling van onderzoek zal plaatsvinden (keuze beleidsinstrumenten, casus e.d.). In de hierop volgende onderzoeksfase zal aan de hand van een aantal casus per

beleidsinstrument worden geanalyseerd welke knelpunten zich voordoen en hoe knelpunten kunnen worden opgelost c.q. zijn te voorkomen. Ten slotte volgt terugkoppeling van resultaten hiervan naar de begeleidingscommissie en andere belanghebbenden en rapportage.

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: Voorjaar 1995.

26

Onderzoek justitiële behandelingsrichtingen

drs. L. Boendermaker, drs. C.

Verwers, mr. K. Reurslag en mr.

P. van der Veer

Aanleiding: In 1992 kreeg het WODC de opdracht van het sectormanagement justitiële jeugdinstellingen (directie Delinquentenzorg en jeugdinstellingen) om een onderzoek te verrichten naar de 11 justitiële behandelingsrichtingen. Aanleiding voor het onderzoek vormt de in september 1992 verschenen 'Beleidsnotitie Justitiële jeugdinstellingen'. In de beleidsnotitie wordt capaciteitsuitbreiding aangekondigd en wordt ingegaan op instrumenten voor sturing en kwaliteitszorg. In het kader van de capaciteitsuitbreiding en de kwaliteitszorg werden er door het sectormanagement drie vragen gesteld: hoe ziet de populatie in de behandelingsrichtingen eruit en is er verschil tussen instellingen in de ernst van de problematiek van hun populatie; welke verschillen zijn er tussen instellingen in de dagelijkse praktijk van hun behandeling en hoe gaat het met jongeren na vertrek uit de behandelingsrichtingen.

Doelstelling: De doelstelling van het onderzoek is daarmee driedelig: het beschrijven van de populatie in de 11 behandelingsrichtingen, het beschrijven van (de inhoud van) de behandeling en

het beschrijven van de leefsituatie en psychosociale problematiek van jongeren na hun verblijf in de behandelingsrichtingen. Het onderzoek is opgesplitst in drie deelonderzoeken die ná elkaar van start gaan. Hieronder komt elk deelonderzoek kort aan de orde.

Deelonderzoek I: de populatie

drs. L. Boendermaker en drs. C. Verwers

Onderzoeksvragen: Van welke psycho-sociale problemen is er sprake bij jongeren op het moment van hun opname in één van de justitiële behandelingsrichtingen? Bestaan er verschillen tussen de jongeren in de elf behandelingsrichtingen voor wat betreft de aard en/of de ernst van de psycho-sociale problemen bij opname?

Opzet: Onderzoek van dossiers van jongeren die in 1993 nieuw in de instellingen worden opgenomen en afname van aanvullende vragenlijsten.

Einddatum: November 1994.

Publikatievorm: WODC-rapport.

Deelonderzoek II: de behandeling

drs. L. Boendermaker, drs. C.

Verwers en mr. K. Reurslag

Onderzoeksvragen: Hoe zijn de elf behandelingsrichtingen georganiseerd? Welke filosofie ligt er aan de organisatie en werkwijze van de instelling ten grondslag? Hoe ziet de behandeling in de instellingen er in de dagelijkse praktijk uit? Zijn er verschillen tussen de instellingen in organisatie, werkwijze, filosofie of de dagelijkse praktijk van de behandeling?

Opzet: Interviews en afname van vragenlijsten onder jongeren en behandelaars in een selectie van groepen c.q. woonvormen in elke instelling.

Einddatum: September 1995.

Publikatievorm: WODC-rapport.

Deelonderzoek III: Follow-up

drs. L. Boendermaker, drs. C. Verwers en mr. P. van der Veer
Onderzoeksvragen: Hoe is de leefsituatie van jongeren één jaar na vertrek uit één van de behandelinrichtingen? Is er 1 jaar na vertrek sprake van psycho-sociale problemen bij de jongeren die de inrichtingen verlaten hebben? Zijn er verschillen tussen jongeren voor wat betreft hun situatie na vertrek en de aanwezigheid van psycho-sociale problemen? Hoe is de situatie van jongeren één jaar na vertrek te kwalificeren in vergelijking met de doorsnee jongere in Nederland?

Opzet: Interviews en afname van vragenlijsten onder jongeren één jaar na vertrek uit de inrichtingen.
Einddatum: Eind 1996.
Publikatievorm: WODC-rapport.

27

Evaluatie-onderzoek Amal

drs. L. Boendermaker en drs. C. Verwers

Doel: *Amal* is een experimentele behandelunit voor Marokkaanse jongens. *Amal* is in mei 1993 van start gegaan en voor vier jaar ondergebracht bij het JOC in Amsterdam. In het kader van de evaluatie van het experiment *Amal* zal nagegaan worden welke jongens er opgenomen worden in *Amal*, wat de dagelijkse praktijk van de behandeling in *Amal* inhoudt en hoe het gaat met jongens ná hun vertrek uit *Amal*.
Opzet: *Amal* is als één van de 11 behandelinrichtingen opgenomen in het hiervoor beschreven onderzoek naar de justitiële behandelinrichtingen. De opzet van het onderzoek en de gegevensverzameling zijn in principe gelijk aan die in het onderzoekbehandelingsinrichtingen met dit verschil dat de gegevensverzameling bij *Amal* gedurende het hele experiment plaatsvindt en

dus langer doorloopt dan bij de andere behandelinrichtingen.
Gegevensverzameling: Dossieronderzoek en afname vragenlijsten onder jongens die opgenomen worden in *Amal*; interviews en afname vragenlijsten onder het personeel van *Amal*; interviews met jongens één jaar na hun vertrek uit *Amal*.
Einddatum: Begin 1997.
Publikatievorm: WODC-rapport.

28

Effectiviteit van sancties

dr. M. Bol

Doel: 'Wat vermag rechtshandhaving, onder welke omstandigheden en bij welke typen strafbare feiten?' Deze vraag stelt de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling (CDWO) zich in haar onderzoeksprogrammering van juni 1991, en hiermee is in essentie geformuleerd waar het in deze literatuurstudie om gaat. Na het pessimisme van de jaren tachtig ('niets helpt') lijkt er in de criminologische literatuur nu weer sprake van enig optimisme, met name als het gaat over de individuele gedragsbenvloeding van delinquenten.

Opzet: De genoemde individuele gedragsbenvloeding van daders staat centraal, maar ook strafdoelen als rechtvaardigheid, generale preventie en beveiliging van de maatschappij ontsnappen niet aan de aandacht. Om de overstelpende hoeveelheid literatuur in te perken zonder bij voorbaat bepaalde soorten delicten of typen daders buiten beschouwing te hoeven laten, is gekozen voor een 'overzicht van overzichten'. Dat wil zeggen dat voor wat betreft de criminologische literatuur alleen overzichtsstudies en meta-analyses zijn geselecteerd. Naast criminologische literatuur wordt ook

psychologische literatuur bestudeerd. Daarbij gaat het om een nadere analyse van de invloed die mogelijk uitgaat van kenmerken van de gestrafte, de strafoplegger en/of de straf en van de interacties tussen die verschillende kenmerken. Wellicht kunnen elementaire mechanismen worden blootgelegd die ook te herkennen zijn in het straf(proces)recht en bij de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen. Dit kan aanknopingspunten bieden voor toekomstig onderzoek en beleid. *Einddatum:* Najaar 1994. *Publikatievorm:* WODC-rapport.

29

Evaluatie Wet Politierregisters

mr. drs. C. Cozijn

Doel: Op 17 augustus 1990 traden enkele artikelen van de Wet Politierregisters in werking. Ongeveer een half jaar later traden, tegelijk met het Besluit Politierregisters, de overige artikelen in werking. In het Besluit Politierregisters is er naar gestreefd 'regels te stellen die de waarborgen van de wet, die strekken tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, nader uitwerken, zonder dat de mogelijkheden van de politie om doeltreffend te kunnen optreden daardoor onnodig worden beperkt'. Naar aanleiding van de reacties op het ontwerp van het besluit werd besloten om na enkele jaren de regelgeving te evalueren met het oog op mogelijke aanpassingen. In het kader van deze evaluatie is het WODC gevraagd een onderzoek te doen naar de ervaringen met de nieuwe regelgeving, waarbij in het bijzonder aandacht wordt besteed aan de vraag of de regels en de daaruit voortvloeiende lasten een doelmatige en/of doeltreffende opsporing in de weg staan. Uit een ingesteld vooronderzoek bleek dat

de implementatie van de nieuwe regelgeving sterk beïnvloed is door de reorganisatie van de politie. Met name de instructie van het politiepersoneel in operationele diensten zou hierdoor in de knel zijn gekomen. Om deze reden zal in het onderzoek bijzondere aandacht worden besteed aan het implementatieproces en aan de kennis en beleving van de voorschriften bij het politiepersoneel.

Publikatievorm: Rapport.

Eindrapport: Voorjaar 1995.

30

Motieven van migranten om naar Nederland te komen

drs. L. Doornhein en mr. N.

Dijkhoff

Doel: In *Recht in Beweging* wordt vastgesteld dat de omvang van migratie naar Nederland een preventief beleid noodzakelijk maakt. Zo wordt er onder meer naar gestreefd de migratiestroom te beperken door middel van gerichte besteding van ontwikkelingsgelden. Ook wordt getracht te voorkomen dat collectieve voorzieningen worden verstrekt aan illegale vreemdelingen. Deze maatregelen zijn gebaseerd op gedachten omtrent motieven van migranten om zich in Nederland te (willen) vestigen. Het is echter de vraag of deze gedachten overeenkomen met de werkelijke motieven. Indien deze vraag ontkennend moet worden beantwoord, is het mislukken van de preventieve maatregelen waarschijnlijk. Het WODC is daarom gevraagd een onderzoek op dit terrein te verrichten. Ten behoeve van de opzet van het onderzoek is het van belang een onderscheid te maken tussen de verschillende categorieën van vreemdelingen: economische en sociale migranten enerzijds en politieke migranten anderzijds.

Het onderzoek valt dan ook uiteen in twee delen. Het deel dat sociale en economische migranten omvat wordt door het NIDI (Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut) uitgevoerd. Het WODC verricht het deel dat de politieke migranten of asielzoekers betreft.

Opzet: De basis van het onderzoek naar motieven van asielzoekers wordt gevormd door een dossieranalyse van zo'n 1200 dossiers van asielzoekers die in de periode 1982-1992 in Nederland asiel hebben gevraagd. Deze dossiers bevatten persoonsgegevens, de vluchtmotieven, het reisverhaal en de motieven om naar Nederland te reizen. Naast dossieranalyse worden gesprekken gevoerd met asielzoekers.

Einddatum: December 1994.

Publikatievorm: Rapport(en) en artikelen.

31

Grensoverschrijdende misdaad-ondernemingen in Nederland

dr. P.C. van Duyne

Doel: Het onderzoek beoogt inzicht te verschaffen in de aard en organisatie van misdaadondernemingen wier bedrijvigheden zich ook in andere landen van Europa afspelen: handel in verdovende middelen, internationale fraudes en de problematiek van het witwassen van geld, dat vrijwel altijd een grensoverschrijdend aspect heeft. Hierbij zal nader worden ingegaan op de verhouding tussen misdaadondernemingen en de 'bovenwereld'.

Opzet: Het onderzoek zal worden uitgevoerd aan de hand van politieke informatie in binnen- en buitenland, strafdossiers en vraaggesprekken met betrokken functionarissen.

Publikatievorm: WODC-rapport.

Einddatum: Najaar 1994.

32

Cashba Rotterdam

A.A.A. Essers, dr. P.H. van der Laan en mr. P.N. van der Veer

Doel: *Cashba* is een intensief dagprogramma van 13 weken bedoeld als alternatief voor ten minste twee maanden detentie. Het onderzoek tracht twee vragen te beantwoorden: wordt aan *Cashba* deelgenomen door die jongeren en jong-volwassenen voor wie het is bedoeld? Heeft *Cashba* een zodanig effect dat de deelnemers nadien minder of helemaal niet meer met justitie in aanraking komen?

Opzet: Deelnemers worden geïnterviewd bij aanvang van het *Cashba*-programma en nog eens zes maanden na afloop.

Daarnaast vindt dossieronderzoek plaats bij *Cashba*-deelnemers en bij een vergelijkingsgroep bestaande uit mensen die enige tijd in hechtenis hebben doorgebracht.

Einddatum: Najaar 1994.

Publikatievorm: Rapport.

33

'Lekken' van vertrouwelijke informatie naar de media

drs. M. Grapendaal en mr.

E.M.T. Beenackers

Doel: Inventariserend onderzoek naar de motieven om vertrouwelijke informatie te 'lekkeren'. Allereerst wordt getracht een inzicht te krijgen in de omvang van het verschijnsel en in de mogelijkheden om de motieven te achterhalen. De bevindingen zullen dienen voor het vaststellen van de haalbaarheid/wenselijkheid van een omvangrijker empirisch onderzoek.

Opzet: Analyse van berichten in de pers; interviews met rijksrechercheurs; literatuurstudie; eventueel interviews met 'lekkers'; interviews met journalisten.

Publikatievorm: Verslag van de

literatuurstudie, interne notitie, zo mogelijk rapport/artikel.

Einddatum: Oktober/november 1994.

34

Criminaliteit in het Midden- en Kleinbedrijf

drs. M. Grapendaal en drs. V. Sabee

Doel: De Commissie Criminaliteit van de Raad voor het Midden- en Kleinbedrijf heeft een advies omtrent (preventie van) criminaliteit aan de overheid in voorbereiding. De Raad heeft, ter verdieping van dit advies, aan het WODC verzocht om, door middel van interviews met ondernemers, een inventarisatie te maken van (onder andere) slachtofferschap van bedrijven, preventieve maatregelen, gedragscodes, criminogene effecten van regelgeving en benadeling door andere bedrijven. Dit onderzoek sluit aan bij de WODC-onderzoeken naar bedrijfsinbraken en naar mogelijkheden om op bedrijven-terreinen te komen tot publiek-private samenwerking op het gebied van criminaliteitspreventie.

Opzet: Diepte-interviews met ondernemers en werknemers in het Midden- en Kleinbedrijf; schriftelijke enquête op bedrijven-terreinen.

Publikatievorm: Rapport wordt opgenomen in het advies van de RMK aan de overheid. In een later stadium zal er een artikel verschijnen.

Einddatum: September 1994.

35

Criminaliteitspreventie via buurt-beheer

drs. A.Y. Guérin, drs. R.B.P. Hesselings, drs. U.G. Aron en mr. P. van der Veer

Samenwerkingsverband:

Onderzoek voor de Directie Criminaliteitspreventie van het

Ministerie van Justitie in samenwerking met Bureau Van Dijk, Van Soomen en Partners.

Doel: Effectevaluatie van de projecten *Criminaliteitspreventie via buurtbeheer* op experimentele basis. Het doel van buurtbeheer is een integrale aanpak van criminaliteit, gevoelens van onveiligheid en leefbaarheidsproblemen. In dit kader worden verschillende activiteiten door bepaalde instanties (w.o. gemeente, politie, opbouwwerk en bewoners-organisaties) op elkaar afgestemd. In het land worden in totaal 18 projecten in 12 gemeenten onder andere gesubsidieerd door de Directie Criminaliteitspreventie. Er zal een diepgaande evaluatie in Amsterdam, Arnhem en Eindhoven plaatsvinden en een meta-evaluatie bij de overige gemeenten.

Opzet: In drie gemeenten worden de maatregelen uitvoerig in kaart gebracht. Tevens wordt een bevolkingsenquête verricht. Bovendien worden diverse politiegegevens verzameld. Ten slotte vindt een meta-evaluatie plaats aan de hand van de resultaten van de overige 15 projecten.

Einddatum: Zomer 1995.

Publikatievorm: Rapport, artikelen.

36

Stoppen of aanpassen? De invloed van maatregelen op het delictgedrag van daders

drs. R.B.P. Hesselings en drs. U.G. Aron

Doel: Vele projecten, gericht op de beheersing van de criminaliteit, zijn beperkt in tijd en ruimte. In bepaalde wijken worden de inbraken aangepakt en in andere wijken niet, sommige banken beveiligen zich wel en andere niet, functioneel toezicht wordt ingezet in parkeergarages maar niet op de openbare weg en de politie

surveilleert op het ene tijdstip intensiever dan op andere. Deze wijze van criminaliteitsbeheersing wordt verschillend gewaardeerd. Enerzijds zijn er auteurs die beweren dat een dergelijke aanpak leidt tot minder criminaliteit. Anderzijds zijn er vele critici die beweren dat zo'n aanpak alleen maar samengaat met een verplaatsing van de criminaliteit naar andere doelwitten, tijdstippen of lokaties. Ook is het mogelijk dat daders hun werkwijze veranderen of zelfs overstappen op andere typen delicten. In deze discussie staat de vraag centraal hoe daders reageren op maatregelen: stoppen zij met delictpleging of gaan zij op een andere manier door? Het project kan gezien worden als een vervolg op eerder WODC-onderzoek onder autokrakers in Arnhem.

Opzet: Om een antwoord te krijgen op de gestelde vraag vindt ten eerste een uitgebreide literatuurstudie plaats. Ten tweede wordt aan de hand van een project diefstal uit auto's in het centrum van Rotterdam empirisch onderzocht of er verplaatsingseffecten zijn opgetreden. Het empirische gedeelte bestaat uit een procesevaluatie, tijdreeksanalyses van de ontwikkeling van de criminaliteit en een onderzoek naar en onder daders van autokraak.

Einddatum: Najaar 1994.

Publikatievorm: Rapportage literatuuronderzoek: zomer 1994; eindrapportage proces- en effectevaluatie: najaar 1994 en tijdens het onderzoek in artikelvorm. Het onderzoek wordt mede gefinancierd door de Centrale directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het ministerie van Justitie.

37

Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen; de situatie onder de oude krankzinnigenwet

drs. S.M. Hoekstra

Samenwerkingsverband: Artikel 71 Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen schrijft een evaluatie-onderzoek voor. Het ministerie van WVC heeft daartoe het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie centrum (WODC), het Nederlands centrum voor de Geestelijke volksgezondheid (NcGv) en het Nationaal Ziekenhuis instituut (NZi) opdracht gegeven onderzoek te verrichten.

Doel: Het geven van een beschrijving van de praktijk van de krankzinnigenwet. Dit onderzoek zal fungeren als nulmeting voor een later te houden tussentijdse evaluatie van de in 1994 in werking getreden Wet BOPZ. De begrenzing van het onderzoek met de zusteronderzoeken van het NcGv en het NZi bestaat daarin dat de externe rechtspositie van gedwongen opgenomen psychiatrische patiënten en daarbij de daadwerkelijk geëffectueerde opnemingen het onderwerp vormen van het WODC-onderzoek. Het WODC-onderzoek richt zich op de besluitvorming inzake gedwongen opnemingen. Centraal staan de invulling van de criteria voor opname en het verloop van de procedures.

Opzet: Vooronderzoek werd verricht in Den Haag, Utrecht en Groningen. Naar aanleiding werd in de tweede helft van 1993 een kwalitatief onderzoek in Utrecht en Groningen uitgevoerd. Eind augustus 1994 werd een kwantitatieve gegevensverzameling afgesloten.

Methode: De gegevensverzameling

vindt plaats door middel van observatie, interviews, dossieranalyse en enquêtering. Het kwalitatief onderzoeksdeel zal plaatsvinden in de arrondissementen Utrecht en Groningen. Het kwantitatieve deel zal bestaan uit het houden van een enquête onder professioneel betrokken personen en het verrichten van dossieronderzoek.

Einddatum: December 1994.

Publikatievorm: WODC-rapport.

38

Internationaal onderzoek naar self-report jeugd-delinquentie

dr. J. Junger-Tas en drs. G.J. Terlouw

Samenwerkingsverband: Deze, door het WODC geïnitieerde, studie wordt uitgevoerd in samenwerking met universiteiten en onderzoekscentra in een aantal West- en Oost-Europese landen, Canada en enkele Amerikaanse staten.

Doel: Met het verkrijgen van vergelijkbare self-report gegevens inzake het voorkomen van jeugd-delinquentie in de diverse deelnemende landen wordt beoogd: de beperkingen in de bestaande officiële criminaliteitscijfers te reduceren door het ontwikkelen van een betrouwbaar self-report meetinstrument, waarmee aanvullende en internationaal gezien vergelijkbare informatie ingewonnen kan worden; de wetenschappelijke kennis over de reële omvang, het ontstaan en de ontwikkelingen van criminaliteit te vergroten, hetgeen een flinke stimulans op het terrein van de sociale wetenschap zou betekenen en inzicht kan geven in het implementeren van effectievere straffen in reactie op crimineel gedrag; beleidsmakers op de hoogte stellen van deze nieuwe (bron van) gegevens inzake criminaliteit, die een belangrijke factor kunnen

worden bij het plannen, opzetten en evalueren van maatregelen ter preventie van criminaliteit op zowel lokaal, nationaal als internationaal niveau.

Opzet: In 1990 vond in diverse landen een pilot-enquête plaats, bedoeld om het meetinstrument, een vragenlijst, te testen. Dit instrument is ontwikkeld door het WODC; suggesties van deelnemende instituten zijn hierin verwerkt. De vragenlijst is in verschillende talen beschikbaar. In principe wordt het meetinstrument onveranderd door de deelnemende instituten overgenomen; het is evenwel zo opgezet dat het als een basis-instrument kan fungeren, waaraan deelnemers met enige restricties eigen items kunnen toevoegen. Het hoofdonderzoek werd in 1992 en 1993 uitgevoerd onder (per deelnemend land) 800 à 1000 respondenten van 14-21 jaar. In diverse landen zijn surveys gaande, danwel worden binnen afzienbare tijd gedaan.

Einddatum hoofdonderzoek: Juni 1994.

Publikatievorm: Internationale publikatie in boekvorm, bevattende een beschrijving van de eerste resultaten uit de 13 deelnemende landen en een globaal vergelijkend overzicht: *Delinquent behavior among young people in the Western world; first results of the international self-report delinquency study*. Internationale artikelen.

Einddatum tweede fase hoofdonderzoek: 1995.

Verwachte publikatievorm: Internationale publikatie in boekvorm, met resultaten van directe vergelijkingen tussen verschillende landen. Deze diepgaande analyses worden uitgevoerd op een dataset waarin de gegevens van alle deelnemende landen gecombineerd zijn, en

zullen zijn toegesneden op diverse terreinen zoals macro-variabelen, minderheden, druggebruik en delictgedrag. Internationale artikelen.

39

Beroep op rechtsbijstandsvoor- zieningen

dr. A. Klijn

Samenwerkingsverband: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Doel: In het kader van de aan de Tweede Kamer toegezegde evaluatie van de Wet op de rechtsbijstand zal het noodzakelijk zijn materiaal te verzamelen waarmee ontwikkelingen in het beroep op de rechtsbijstand getraceerd kunnen worden.

Daartoe biedt onder meer de continue *Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (ERV)*, die sinds begin 1992 door het CBS wordt uitgevoerd, een handzaam instrument. Van de zijde van de directie Rechtshulp is het verzoek gekomen om met de analyse daarvan tijdig een begin te maken. Ook van de zijde van het CBS is belangstelling getoond voor dit onderzoek. Thans wordt bezien op welke wijze de benodigde financiële en personele middelen vrijgemaakt kunnen worden. Er wordt naar gestreefd in deze rapportageperiode een aanvang met het geheel te maken.

Publikatievorm: Artikel.

Einddatum: Nog niet bepaald.

40

Specialisatie in de advocatuur

dr. A. Klijn en drs. S. van Leeuwen

Doel: Krachtens de per 1 januari 1994 in werking getreden Wet op de rechtsbijstand (Stb. 1993, nr. 775) dienen advocaten die bereid zijn van overheidswege gefinancierde rechtshulp te verlenen, zich in te schrijven bij de Raden voor rechtsbijstand. De Raden kunnen,

zo bepaalt de wet, aan de inschrijving voorwaarden verbinden. Daartoe zijn ze in de praktijk ook overgegaan. Het onderhavige onderzoek heeft als doel na te gaan onder welke voorwaarden het stellen van dergelijke voorwaarden zal bijdragen tot de verhoging van doelmatigheid en kwaliteit van de dienstverlening. In dat verband is het noodzakelijk inzicht te krijgen in de organisatie van de praktijkuitvoering en de wijze waarop voorwaarden het gedrag van advocaten kunnen beïnvloeden.

Opzet: Nadat in 1993 twee verkenningstudies (interviews met sleutelfiguren en een simulatiestudie op basis van beschikbare registratiegegevens) zijn ondernomen, is in 1994 met de uitvoering van het hoofdonderzoek – een schriftelijke enquête onder de balie gevolgd door mondelinge interviews met een later te bepalen aantal relevante respondenten – begonnen. De schriftelijke enquête heeft plaatsgevonden in de periode januari-mei 1994. Daartoe is uit het door de Nederlandse Orde van Advocaten ter beschikking gestelde ledenbestand een aselechte steekproef getrokken (N=3374). Ter garanderen van de anonimiteit is via een tussenpersoon (notaris) de betrokkenen een enquêteformulier verzonden. Het formulier bevatte vragen over de kantoororganisatie, de praktijkamenstelling, de specialisatie, de deelname aan de gefinancierde rechtsbijstand en de mening over het inschrijvingsbeleid. Daarnaast kreeg de ene helft van de onderzochten vragen voorgelegd over kwaliteit en de andere helft over doelmatigheid van de dienstverlening. De netto respons bedraagt 25%. Uit de responsanalyse valt op te maken dat naast de omvang van het onderzoek zelf, de

onvrede over het justitiële beleid een belangrijke oorzaak is voor de verklaring van de omvang van de respons. Het verschil in vragenlijst is niet van invloed geweest.

Einddatum: Een eindrapportage van de enquête is eind 1995 voorzien. Inzake de mondelinge interviewronde moet nog een beslissing genomen worden.

Publikatievorm: WODC-rapport, artikelen.

41

Bedrijfsinbraken

drs. M. Kruissink

Doel: Door motieven, achtergronden en in het bijzonder de werkwijzen van inbrekers in bedrijfsvestigingen in kaart te brengen, wordt getracht gegevens te verzamelen die van nut zijn bij het opzetten van effectieve preventieprojecten. Tevens wordt bekeken in hoeverre bedrijfsinbrekers wat betreft de genoemde aspecten afwijken van woninginbrekers. Het project is een vervolg op een eerder in opdracht van de Directie Criminaliteitspreventie (DCP) onderzoek onder woninginbrekers.

Opzet: In een kwantitatief deel worden duizend inbraakzaken geanalyseerd aan de hand van diverse gegevens, afkomstig van politie en bedrijven. In een kwalitatief deel worden ongeveer 100 bedrijfsinbrekers geïnterviewd.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: Rapporten en eventueel artikelen.

42

Experimentele vuurwapenbureau's

drs. M. Kruissink

Aanleiding: Schietpartijen, doden en gewonden als gevolg van (illegaal) vuurwapengebruik vertonen al jaren een stijgende lijn terwijl de aantallen in beslag genomen wapens en aangehouden

verdachten een dalende trend laten zien. De wijze waarop politie en justitie de vuurwapencriminaliteit bestrijden, is enkele jaren geleden door het WODC onderzocht (zie WODC-rapport 113) in opdracht van de Recherche Advies Commissie (RAC). Uit dat onderzoek bleek dat de inspanningen van politie en justitie op dit vlak duidelijk te wensen over laten. Mede op grond van het WODC-onderzoek heeft de RAC in november 1991 aan de Minister van Justitie geadviseerd in het nieuwe politiebestedel op regionaal niveau 'vuurwapenbureau's' op te richten. Die bureau's zouden zowel de controle op het legale bezit als coördinatie en ondersteuning bij de opsporing van illegale activiteiten (gebruik en handel) op vuurwapengebied tot taak krijgen. In het najaar van 1993 gingen in de politie-regio's Rijnmond en Gelderland-Midden dergelijke 'vuurwapenbureau's' van start, een experiment voor de duur van ongeveer één jaar. Het WODC verricht een evaluatieonderzoek naar de vuurwapenbureau's.

Doel: Het onderzoek moet uitwijzen welke resultaten de bureau's boeken bij zowel de bestrijding van het illegale bezit en gebruik, als bij de controle op het legale vuurwapenbezit. Tevens moet het onderzoek zicht geven op de organisatie en werkwijze van de vuurwapenbureau's in de praktijk.

Opzet: Het onderzoek blijft beperkt tot een 'proces-evaluatie'. Aan de hand van een enquête, interviews en cijfers over o.a. aantallen in beslag genomen schietwapens en aangehouden verdachten wordt bekeken in hoeverre de bureau's een intensivering van de opsporing realiseren.

Einddatum: Medio 1995.
Publikatievorm: WODC-rapport en eventueel artikelen.

43

Indicatoren voor politiestatistiek

drs. M. Kruissink en drs. G.J. Terlouw

Doel: Het doel van dit onderzoek is de ontwikkeling van een stelsel van indicatoren voor politiestatistiek. Daarmee wordt beoogd de beide politieministeries, het openbaar ministerie, het bestuur en de politie periodiek te voorzien van beheers- en beleidsinformatie die kan bijdragen tot de ontwikkeling, bijstelling en evaluatie van de politiezorg.

Opzet: De voor de indicatoren benodigde gegevens zullen vrijwel volledig uit reeds bestaande databronnen komen. De belangrijkste bronnen zijn de politiestatistiek van het CBS, de Politiemonitor (regionale bevolkingsonderzoeken), alsmede door de politie bijgehouden registraties zoals bij voorbeeld meldkamersystemen.

Einddatum: Nadat een eerste, rudimentaire aanzet tot een model is ontwikkeld (zie publikaties), is het onderzoek stil komen te liggen. Afhankelijk van de verdere (departementale) ontwikkelingen op dit gebied, met name de Politiemonitor en het *Projectteam Output*, zal dit onderzoek al dan niet verder ter hand genomen worden.

Publikaties: Over dit onderzoek zijn inmiddels diverse congresbijdragen verschenen, alsmede artikelen in het Algemeen Politieblad en het Tijdschrift voor Criminologie.

44

Toepassing voorlopige hechtenis jeugdigen

dr. P.H. van der Laan

Doel: Verkrijgen van inzicht in de

motieven voor toepassing en vooral ook voor de (onmiddellijke) schorsing van voorlopige hechtenis en de rol van het persoonlijkheidsonderzoek daarbij. Voorts wordt de relatie tussen voorlopige hechtenis en onvoorwaardelijke vrijheidsstraf nader bestudeerd.

Opzet: Dossieronderzoek en aanvullende interviews met betrokken justitiële autoriteiten over procedures en overwegingen.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Rapport.

45

Onderzoek recidive ex-terbeschikkinggestelden

drs. Ed. Leuw en M. Brouwers

Opzet: Het geplande onderzoek bestaat uit een aantal fasen. Op basis van de Justitiële Documentatie wordt informatie verzameld over recidive van alle personen die in de jaren 1984 t/m 1988 zijn ontslagen. De aard en frequentie van deze recidive en de daarop volgende justitiële reacties zullen in kaart worden gebracht. In een volgende fase wordt meer kwalitatief de aard, toedracht en omstandigheden van ernstige (gewelds)recidive bestudeerd.

Hiertoe zal worden gebruik gemaakt van persoons- en zaakdossiers bij de betreffende delicten. Getracht zal worden inzicht te krijgen in de factoren en condities die van belang zijn geweest bij het opnieuw plegen van een ernstig delict.

Publikatievorm: WODC-rapport.

Einddatum: Eerste fase: najaar 1994.

46

De uitvoering van de ondertoezichtstelling

N.M. Mertens, lic. en drs. C. Verwers

Doel: De gezinsvoogdij-instellingen zijn verantwoordelijk voor

de uitvoering van de door de kinderrechter uitgesproken maatregel van ondertoezichtstelling. Onderzocht wordt met welke doelstellingen de gezinsvoogden werken en hoe ze daadwerkelijk uitvoering geven aan de maatregel. Tevens wordt nagegaan in hoeverre de vooropgestelde doelen bereikt zijn bij beëindiging van de ondertoezichtstelling.

Probleemstelling: Wat beoogt men met de ots-maatregel te bereiken, met andere woorden welk doel stellen gezinsvoogden zich bij hun pupillen? Op welke manier tracht men dit doel te bereiken, met andere woorden met welke middelen, werkwijzen en methodieken werken gezinsvoogden? In hoeverre wordt het gestelde doel volgens hen bereikt?

Opzet: Analyse van dossiers betreffende ots-en en interviews met betreffende gezinsvoogden.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Eindrapport.

47

BTW-fraude in de EG

mr. drs. J.M. Nelen

Samenwerkingsverband: Het onderzoek wordt mede gefinancierd door het European Documentation and Research Network (EDRN). De mogelijkheden voor (internationale) samenwerking worden onderzocht.

Doel: De doelstelling van het onderzoek is tweeledig: studie van de effectiviteit van het huidige matching systeem om BTW-fraude op te sporen; beschrijving en analyse van ontwikkelingen te aanzien van het fenomeen BTW-fraude en de misdaadondernemingen die daarbij betrokken zijn.

Opzet: Kwalitatieve methoden: dataverzameling op basis van beleidsstukken, dossiers van fraude-zaken en interviews met deskundigen.

Publikatievorm: Rapport(en) en artikelen.

Einddatum: Eind 1995.

48

Evaluatie Wet Melding Ongebruikelijke Transacties (MOT)

mr. drs. J.M. Nelen e.a.

Samenwerkingsverband: Erasmus-universiteit en het NSCR te Leiden.

Doel: Procesmatige beschrijving van de wijze waarop meldingen van financiële instellingen door de betrokken instanties (meldpunt MOT, Finpol, regiokorpsen, enzovoort) worden verwerkt.

Opzet: Analyse van de invoer, doorvoer en uitvoer van meldingen die bij het administratieve meldpunt MOT binnenkomen. E.e.a. aangevuld met interviews met direkt betrokkenen.

Publikatievorm: Rapport en artikelen.

Einddatum: 1996.

49

Evaluatie 'Plukze'-wetgeving

mr. drs. J.M. Nelen, drs. R.F.

Kouwenberg en R. Aidala

Doel: Sinds 1 maart 1993 is nieuwe wetgeving van kracht waarmee de mogelijkheden zijn verruimd om wederrechtelijk verkregen voordeel af te romen. Het doel van het onderzoek is in de eerste plaats te achterhalen op welke wijze de Plukze-wetgeving op arrondissementsniveau is gementeerd. Daarnaast dient te worden vastgesteld of de nieuwe wetgeving beantwoordt aan de doelstellingen en verwachtingen.

Opzet: Het onderzoek valt uiteen in drie stadia. Eerste fase: Teneinde meer zicht te krijgen op de wijze waarop de plukze-wetgeving op arrondissementsniveau is gementeerd, wordt

op alle parketten, Bureaus Financiële Ondersteuning (BFO's) en rechtbanken een standaardvragenlijst uitgezet. In deze vragenlijst wordt de organisatie op een aantal kernpunten nagelopen. Daarnaast vindt in twee regio's (Gelderland-midden en Amsterdam-Amstelland) een (kwalitatieve) nulmeting plaats. Tweede fase: Op alle arrondissementsparketten, BFO's en rechtbanken zal begin 1995 wederom een gestandaardiseerde vragenlijst worden uitgezet om zicht te krijgen op de veranderingen in organisatiestructuur en werkwijze als gevolg van de Plukze-wetgeving. De belangrijkste vraag in deze fase behelst echter de hoeveelheid wederrechtelijk verkregen voordeel die met behulp van de nieuwe wetgeving kan worden afgeroomd. In aanvulling op de hierboven geschetste kwantitatieve deelstudie zal in de twee bovengenoemde regio's door middel van kwalitatief onderzoek dieper worden ingegaan op de wijze waarop aan de Plukze-wetgeving in de praktijk wordt vormgegeven. Derde fase: Overeenkomstig de wens van de regering om het functioneren van de nieuwe wetgeving over een periode van vijf jaren na inwerkingtreding te evalueren zal in 1998 het onderzoek definitief worden afgerond. De 'kinderziektes', gepaard gaande aan de invoering van de Plukze-wetgeving, zullen naar verwachting na voornoemde periode verdwenen zijn, zodat het beeld dat de eendevalluatie te zien zal geven waarschijnlijk het meest zuivere is. Teneinde de ontwikkelingen in de Plukze-praktijk weer te kunnen geven, worden de onderzoekswerkzaamheden uit de tweede fase goedgevoerd herhaald. *Einddatum:* 1998. *Publikatievorm:* Rapporten.

Verschenen is reeds een interim-rapport onder de titel *Plukze; de implementatie; resultaten van een eerste peiling op de arrondissementsparketten, rechtbanken en BFO's*, Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC, mei 1994.

50

Wendingen in de levensloop Titel WODC-onderdeel (deelproject 4): regeloverschrijdend gedrag en levensloop

*dr. C.J.C. Rutenfrans en drs.
G.J. Terlouw*

Samenwerkingsverband: Het project *Wendingen in de levensloop* (WIL) is geïnitieerd vanuit de vakgroep Ontwikkeling en Socialisatie van de faculteit der Sociale Wetenschappen van de RU Utrecht.

Doel: Het WIL-project is een onderdeel van het VF-programma *Jongeren, intergenerationele overdracht en levensloop*. Het bestaat uit een longitudinaal onderzoek naar de ontwikkelingen die zich in de jaren negentig voordoen in de levensloop van jongeren. Nagegaan wordt onder meer wat de effecten zijn van significante gebeurtenissen (life events) op het gedrag en de relaties van de jongeren. Het WIL-project bestaat uit vijf deelprojecten: emancipatie, onderwijs en arbeid (deelproject 1); gezondheid, welbevinden, informele zorg en identiteit (deelproject 2); primaire leefvormen en levensloop (deelproject 3); regeloverschrijdend gedrag en levensloop (deelproject 4); politiek-culturele oriëntaties en levensloop (deelproject 5). Deelproject 4 valt onder de verantwoordelijkheid van het WODC.

Probleemstelling deelproject 4: Spelen bepaalde, en zo ja welke, life-events een rol bij het ontstaan, de beëindiging of de

voortzetting van het delinquent gedrag van jongeren?

Opzet deelproject 4: Een panelstudie wordt uitgevoerd bij een steekproef van circa 3000 respondenten van 12 t/m 24 jaar. Tevens wordt een van de ouders in het onderzoek betrokken. De respondenten worden ieder drie keer geïnterviewd omtrent de onderwerpen uit alle vijf deelprojecten. De interviews hebben om de drie jaar plaats. De eerste heeft in 1991 plaatsgevonden.

Einddatum WIL-project als geheel: 1998.

Publikatievorm: Rapporten en artikelen. Onlangs verscheen WODC-rapport nr. 131, *Delinquentie, sociale controle en 'life-events'; eerste resultaten van een longitudinaal onderzoek*. Het onderzoek wordt mede gefinancierd door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het ministerie van Justitie.

51

Ervaringsleren

drs. E.C. Spaans

Doel: De laatste jaren wordt in de justitiële jeugdhulpverlening en in het kader van alternatieve sancties in toenemende mate geëxperimenteerd met zogeheten ervaringsleerprojecten. Ervaringsleerprojecten worden met name geschikt geacht voor jongeren die volledig zijn vastgelopen in hun problematiek en bij wie traditionele behandelmethoden op niets zijn uitgelopen. *Opzet:* Aan de hand van bestaande projecten in binnen- en buitenland, wordt door middel van literatuuronderzoek een overzicht gegeven van de verschillende soorten projecten die onder de noemer ervaringsleren vallen. Nagegaan wordt in hoeverre sprake is van een duidelijk omschreven methodiek, welke toepassingsmogelijkheden en

beperkingen bestaan en welke mogelijke effecten zijn gevonden. Op verzoek van de Directie Jeugdbescherming en Reclassering zullen enkele Nederlandse projecten, die plaatsvinden in het kader van een ondertoezichtstelling, residentiële hulpverlening of een alternatieve sanctie, op hun programma, aanpak en eerste effecten worden geëvalueerd. Voor de – zéér beperkte – evaluatie van de aanpak van een tweetal projecten geldt dat in de vorm van twee notities, in januari 1994 en najaar 1994, wordt gerapporteerd.

Einddatum: Najaar 1994.

Publikatievorm: Rapporten en artikelen.

52

Dienstverlening meerderjarigen *drs. E.C. Spaans*

Doel: Verschaffen van inzicht in de toepassing van de 'straf van onbetaalde arbeid ten algemene nutte' en in de mate en aard van recidive onder dienstverleners.

Probleemstelling: Aan de hand van een vergelijking van dienstverleners met personen die, voor dezelfde delicten, tot een korte voorwaardelijke respectievelijk onvoorwaardelijke vrijheidsstraf zijn veroordeeld, wordt getracht een antwoord te vinden op de volgende vragen. In welke opzichten onderscheiden de dienstverleners zich het meest van de vw/ov kortgestraften? Komt dienstverlening altijd in de plaats van een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf zoals de wet voorschrijft, of wordt zij ook opgelegd aan personen die in aanmerking (lijken te) komen voor een voorwaardelijke vrijheidsstraf? Is er een verschil in geregistreerde recidive tussen dienstverleners en vw/ov kortgestraften?

Opzet: Het deel-onderzoek naar

de toepassing van de dienstverlening heeft betrekking op werkstraffen en korte vrijheidsstraffen die in 1992 zijn opgelegd. De recidivestudie gaat uit van dienstverleningen en korte vrijheidsstraffen uit 1987. De dataverzameling vindt plaats bij parketten, justitiële documentatiediensten en reclassering.

Publikatievorm: (Twee) WODC-rapporten. Artikelen. Het eerste rapport (*Appels en peren; een onderzoek naar de recidive van dienstverleners en kortgestraften*), waarin de uitkomsten van de recidivestudie staan vermeld, is in het voorjaar van 1994 verschenen. Het tweede rapport, over de toepassing van de dienstverlening, zal naar verwachting begin 1995 worden gepubliceerd.

Einddatum: Eind 1995.

53

Werkt de Jeugdwerkinrichting?

drs. E.C. Spaans

Doel: Op 1 januari 1994 is het experiment met de Jeugdwerkinrichting van start gegaan. Het experiment is opgezet naar aanleiding van de in 1993 gevoerde discussie over 'kampementen' voor criminele jongeren. De jeugdwerkinrichting is bestemd voor jongvolwassen mannen (18 tot 23 jaar) die 'mede door het gemis aan adequate opvoeding, vorming en opleiding zijn vervallen tot ernstig crimineel gedrag'. Deelname aan de jeugdwerkinrichting – in totaal 15 maanden – is bedoeld als een alternatief voor een (voorgenomen) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van 6 tot 24 maanden. De interventie is gericht op het vergroten van de maatschappelijke integratie van de deelnemers door middel van toeleiding naar werk en/of opleiding en op het zoveel mogelijk voorkomen van

toekomstig delinquent gedrag. Het onderzoek dient aan te tonen of men hierin (in voldoende mate) slaagt.

Opzet: Voor het onderzoek worden gegevens verzameld van deelnemers aan de jeugdwerkinrichting gedurende de periode januari 1994–april 1996. Nagegaan zal worden of de bereikte doelgroep overeenkomt met de beoogde doelgroep, hoe de deelname aan de jeugdwerkinrichting verloopt en wat de effecten zijn in termen van werk/opleiding en recidive na afloop van de deelname. Om de gegevens in een breder perspectief te kunnen plaatsen, worden tevens gegevens verzameld van jongvolwassen zelfmelders en detentiefaseerders die – in genoemde periode – deelnemen aan het arbeidstoeleidingsproject van Penitentiair Trainingskamp de Corridor en van jongvolwassenen die een 'traditionele' onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van 6 tot 24 maanden (hebben) ondergaan. De dataverzameling vindt plaats door middel van ondermeer interviews en dossieronderzoek.

Publikatievorm: Rapport, artikelen.

Einddatum: Begin 1997.

54

Handboek georganiseerde criminaliteit

Supervisie: prof. dr. H.G. van de Bunt (WODC) en dr. G.J.N. Bruinsma (IPIT).

Samenwerkingsverband: WODC, CRI en Divisies Zware Georganiseerde Criminaliteit van diverse regiokorpsen en IRT's.

Doel- en probleemstelling: Doel van het project van het WODC en het IPIT is te komen tot een losbladig handboek en/of kennisbank op het gebied van de georganiseerde criminaliteit en de

bestrijding daarvan. Twee hoofd-thema's staan daarin centraal. Het eerste thema betreft de beschrijving van het verschijnsel georganiseerde misdaad aan de hand van dadervariabelen, daadvariabelen en omgevingsvariabelen. Het tweede thema gaat over de afhandeling van georganiseerde criminaliteit door politie, justitie, rechtbanken en publiek-rechtelijke organen. De te behandelen onderzoeksvragen gaan over de tactische middelen, strategische middelen, sturing door het OM en de berechting van leden van misdaadondernemingen.

Opzet: Via de analyse en evaluatie van grote zaken op het terrein van de georganiseerde misdaad wordt getracht verschillende verschijningsvormen van criminele organisaties in kaart te brengen. Tevens worden via 'terugwerking' van opsporingsonderzoeken en reconstructies van rechtszaken de efficiëntie en effectiviteit van het justitiële apparaat beoordeeld.

Publikatievorm: Handboek Georganiseerde Criminaliteit.

Einddatum: Gezien het karakter (losbladig) wordt vooralsnog geen einddatum vastgesteld.

55

Evaluatie resocialisatieproject Norgerhaven

drs. B. Wartna

Aanleiding: Langgestrafte gedetineerden die verblijven op de Individuele Begeleiding Afdeling van een penitentiaire inrichting, komen gezien hun problematische achtergrond doorgaans niet in aanmerking voor de bestaande vormen van detentiefasering, zoals plaatsing in een penitentiaire open inrichting of dagdetentie. Met de oprichting van een Externe Resocialisatie Afdeling (ERA) wil gevangenis Norgerhaven te Veenhuizen in deze lacune voorzien. Op het

terrein van Norgerhaven, maar los van de inrichting, biedt ERA de bedoelde gedetineerden in de aanloop naar hun invrijheidstelling een intensief programma waarin wordt gewerkt aan hun toekomstperspectief. Het WODC ondersteunt de projectleiding en zal te zijner tijd een recidivestudie verrichten.

Opzet: Het ontwikkelen van een 'monitor'-systeem waarmee de resultaten van het project uiteindelijk in eigen beheer kunnen worden bijgehouden; recidivestudie.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: WODC-rapport.

56

Evaluatie RETour-project Helmond

drs. B. Wartna

Aanleiding: In het najaar van 1992 ging in Helmond het RETour-project van start. Jongvolwassen gedetineerden kunnen het laatste gedeelte van hun vrijheidsstraf doorbrengen in een intensief begeleidingsprogramma. Training van vaardigheden en begeleiding bij wonen, werk en scholing zijn onderdelen van het programma. Door het werken aan een toekomstperspectief hoopt men met dit project de integratie van deze jongeren te bevorderen en verdere criminaliteit te voorkomen. Inmiddels is de doelgroep van dit project aanmerkelijk uitgebreid. Langgestrafte gedetineerden uit de gehele regio rond Helmond kunnen nu worden opgenomen.

Doel: Vaststellen van het succes van het project in termen van programmadoelen, de werksituatie van de ex-deelnemers en hun mogelijke recidive.

Opzet: Periodieke registratie van de werkomstandigheden van de ex-deelnemers; na verloop van tijd studie van eventuele recidive op

grond van Algemene Documentatie Registers.
Einddatum: Najaar 1995.
Publikatievorm: Notitie, WODC-rapporten (tussenverslag zomer 1994, eindverslag eind 1995).

57

Evaluatie Vakopleidingen HvB Havenstraat

drs. B. Wartna en R. Aidala

Aanleiding: In HvB Havenstraat is men bezig een reeks van vakopleidingen met baangarantie op te zetten voor betrekkelijk jonge gedetineerden. De eerste hiervan is het zogenaamde *Junior Roustabout*-project. Na een korte maar intensieve opleiding gedurende de laatste fase van de detentie, worden de deelnemers te werk gesteld als manusje-van-alles in de offshore industrie.

Doel: Vaststellen van het succes van de projecten in termen van de werksituatie van de ex-deelnemers en hun mogelijke recidive.

Opzet: Periodieke registratie van de werkomstandigheden van de ex-deelnemers; na verloop van tijd studie van eventuele recidive op grond van Algemene Documentatie Registers.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: WODC-rapport.

58

Evaluatie deconcentratie-operatie Nederlands gevangeniswezen

drs. B. Wartna, M. Brouwers en R. Aidala m.m.v. drs. M.

Grapendaal

Aanleiding: Deconcentratie houdt in dat er een aantal taken en bevoegdheden zijn overgeheveld van het centrale niveau (het departement) naar het lokale niveau (de penitentiaire inrichtingen). Met deze operatie hoopt men de bedrijfsvoering binnen de gehele organisatie te verbeteren.

Doel: Vaststellen of de

doelstelling van de operatie wordt gehaald. De gevolgen van deconcentratie zullen worden nagegaan zowel in kwantitatieve zin, als in termen van organisatieverandering en effecten op werk- en leefklimaat in de inrichtingen.

Opzet: Rendementstudies, twee interviewronden onder functionarissen zowel op centraal als lokaal niveau, alsmede het herhaald afnemen van standaardvragenlijsten onder PIW'ers en gedetineerden.

Einddatum: Voorjaar 1995.

Publikatievorm: Tussenrapportages, eindrapportage, WODC-rapport.

59

Slachtoffers en het strafrechtelijk systeem; een onderzoek naar de bejegening van slachtoffers en het effect daarvan op hun attitude en gedrag

drs. J.M. Wemmers

Samenwerkingsverband: Het onderzoek maakt deel uit van een groter project waarin ook de (extern uit te voeren) evaluatie van de Wet Terwee een plaats heeft gevonden. De onderzoeker fungeert in dit onderzoeksproject als co-projectleider.

Promotor: dr. J.J.M. van Dijk en dr. H. Steensma (co-promotor).

Probleemstelling: De laatste jaren heeft justitie zich ingezet voor een betere opvang van slachtoffers van misdrijven. Kerntaken zijn slachtoffers op de hoogte te houden van het verloop van hun zaak en meer aandacht te besteden aan schadevergoeding voor slachtoffers. De effecten van dit beleid voor de houding en het gedrag van slachtoffers t.a.v. justitie zijn grotendeels nog onbekend. Een evaluatie van dit beleid dient inzicht te verschaffen in deze effecten.

Doel: Inzicht te verkrijgen in de effecten van een correcte

bejegening van slachtoffers door de politie en het O.M. op de houding van slachtoffers t.a.v. justitie en het plegen van crimineel gedrag.

Opzet: Door middel van interviews zullen gegevens worden verzameld over de bejegening van slachtoffers door politie en justitie. Interviews worden twee maal afgenomen: direct nadat de zaak bij het parket is binnengekomen en vervolgens zes maanden later. In het bijzonder zal gebruik worden gemaakt van de unieke situatie die door de Wet Terwee wordt gecreëerd, namelijk dat er twee proefarrondissementen zijn waarin de slachtofferzorg wordt geoptimaliseerd. In deze arrondissementen zullen de voor- en nametingen plaatsvinden. Tevens zullen arrondissementen waarin de Wet Terwee nog niet van toepassing is als controlegroep dienen. Naast interviews zal ook een dossieronderzoek plaatsvinden in de zaken van slachtoffers die aan beide interviewrondes hebben deelgenomen. De bedoeling hiervan is om objectieve gegevens te verzamelen over datgene wat politie en justitie voor het slachtoffer hebben gedaan.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: Interimrapport: J.M. Wemmers m.m.v. drs. R. van Rongen, *Evaluatie Terwee slachtofferonderzoek wet en richtlijn Terwee; deelrapport 1: onderzoek pre Terwee*, Den Haag, WODC, 1994; eindrapport: medio 1994. Dissertatie. Het onderzoek wordt mede gefinancierd door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het ministerie van Justitie.

60

Strafzaken en civiele zaken in hoger beroep

dr. C. van der Werff en B.J.W. Docter-Schamhardt

Doel/probleemstelling: In het kader van de herziening van de rechterlijke organisatie is de regering voornemens de huidige kantongerechten en rechtbanken te integreren tot één gerecht van eerste aanleg, de zogenaamde 'rechtbank-nieuwe-stijl'. Hiervoor is een wetsvoorstel in voorbereiding. Met het oog op dit wetsvoorstel is het WODC op verzoek van het Directoraat-Generaal Wetgeving en het Directoraat-Generaal Rechtspleging van het ministerie van Justitie een onderzoek gestart. Doel van het onderzoek is inzicht te verschaffen in het functioneren van het hoger beroep in strafzaken en civiele zaken onder de huidige wet.

Onderzoeksopzet: In de eerste plaats wordt gebruik gemaakt van gegevens die zijn verzameld door het CBS en het ministerie van Justitie (DOR). Waar mogelijk worden computerbestanden geraadpleegd, zoals COMPAS. Daarnaast worden vier dossieronderzoeken verricht, twee bij de 'kantongerechtsappellen' en twee bij de 'rechtbankappellen'. Om de mening te peilen over het functioneren van de enkelvoudige appelrechtspraak worden vraaggesprekken gevoerd met leden van de rechterlijke macht.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: WODC-rapport. Over een gedeelte van de resultaten is inmiddels verslag gedaan in het tijdschrift *Trema*, nr. 5, 1994.

Recidive 1989*dr. C. van der Werff en**B.J.W. Docter-Schamhardt*

Samenwerkingsverband: mw. C.R. Blöck, Ph.D., Criminal Justice Information Authority - Chicago, V.S. van Amerika.

Doel/probleemstelling: Het betreft een replicatie van twee onderzoeken die het WODC eerder heeft uitgevoerd: het onderzoek naar de recidive van in 1966 en 1977 veroordeelden wegens misdrijf; het onderzoek 'loopbaandelinquenten in Nederland' (criminal careers in the Netherlands). Het doel van het eerste onderzoek is: inzicht te verschaffen in de recidive-cijfers van veroordeelden en niet-vervolgden (beleidssepots), onderverdeeld naar kenmerken als geslacht, leeftijd, aard delict van 1989, wijze van afdoening en opgelegde straf. Daarnaast wordt nagegaan of de recidive-cijfers wederom zijn toegenomen of niet. Het doel van het tweede onderzoek is: meer inzicht te verschaffen in het verloop en de aard van de misdrijven die zijn gepleegd door de delinquenten in de onderzoeksgroep.

Opzet: Het onderzoek wordt uitgevoerd bij een steekproef van in 1989 afgedane misdrijfzaken (veroordelingen en beleidssepots). De gegevens over de recidive worden ontleend aan de uittreksels uit het Algemeen Documentatieregister van de Justitiële Documentatiedienst. Nagegaan wordt hoeveel nieuwe strafzaken binnen zes jaar na inschrijving van de uitgangszaak van 1989 zijn ingeschreven bij het parket van de officier van justitie. Voor het eerste onderzoek worden recidive-percentages berekend. In het tweede onderzoek zal gebruik worden

gemaakt van survival analyse en tijdsreeksanalyse.

Einddatum: Eerste onderzoek: 1996. Tweede onderzoek: 1997.

Publikatievorm: WODC-rapporten, artikelen.

Afgesloten onderzoek

62

Aanhouden en Uitreiken; Evaluatie van de experimenten in het noordelijk ressort

*P. Albers, J. Bloem m.m.v. H.
Vorselaars*

Tilburg, IVA, 1994

Procesevaluatie van een aantal projecten, gericht op een efficiëntere samenwerking en betere afstemming tussen politie en openbaar ministerie bij de afhandeling van (misdrijf)zaken Niet eerder in JV opgenomen geweest.

63

Understanding Crime Experiences of Crime and Crime Control

*A. Alvazzi del Frate, U. Zvekic
en J.J.M. van Dijk*

Rome, United Nations
Interregional Crime and Justice
Research Institute, 1993

(Publication no. 49)

Zie JV7, 1993, nr. 124

64

Vrouwenhandel: beleid in beeld; eindrapport 'Evaluatie van de PG-richtlijnen voor de opsporing en vervolging van vrouwen- handel'

drs. M. de Boer

Rijksuniversiteit Utrecht, Willem
Pompe Instituut voor
Strafrechtswetenschappen, 1994

Zie JV7, 1993, nr. 74

65

Het project Versterking Openbaar Ministerie: Gedetineerd in de context

*dr. N.M.H. van Dijk en drs.
G.W. Meerman*

Leiden, Intervisie, 1994

Aan de hand van een zogenaamde procesreconstructie zijn zoveel mogelijk relaties opgespoord tussen de door de stuurgroep gehanteerde aanpak en de recente ontwikkeling van parketten, teneinde toekomstig beleid scherper te kunnen aanzetten en een duurzame organisatie-ontwikkeling van parketten te stimuleren. In algemene zin was dus het doel van de reconstructie om zoveel mogelijk van de in het recente verleden gemaakte keuzen en van de ontwikkelde activiteiten te leren.

Niet eerder in JV opgenomen geweest.

66

Gemeenten en de invoering van de Algemene wet Bestuursrecht

*drs. E.L. van Dijk-Staats, drs.
C.H. van Marle en drs. J.A.
Muller*

Den Haag, Vereniging van
Nederlandse Gemeenten, 1993

Zie JV7, 1993, nr. 113

67

Stomme streken; jongeren over hun beleving van de Halt- afdoening

*drs. M.L. van Eggermont
(Onderzoeksburo Perspektief)*

Nijverdal, Drukkerij Ponsteen
B.V., 1993

Zie JV7, 1993, nr. 83

- 68**
Rechtsvergelijking in het wetgevingsproces
N. Florijn (Schoordijk Instituut)
 Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1993
 Zie JV7, 1993, nr. 85
- 69**
Samenvattende eindrapportage Traject Controle
drs. H.J. Fokkema
 Traffic Test bv; Instituut voor onderzoek en beleidsadvisering op gebied van verkeer en vervoer
 Zie JV7, 1993, nr. 98
- 70**
Hoe functioneel is functioneel toezicht? Verslag van een onderzoek naar de bijdrage van toezichthoudende functionarissen aan de rechtshandhaving (tweede herziene druk)
dr. A.R. Hauber, mr. L.J. Hofstra, drs. L.G. Toornvliet, drs. J.G.A. Zandbergen
 Rijksuniversiteit Leiden, Criminologisch instituut, 1993
 Zie JV7, 1993, nr. 88
- 71**
International program in bioethics education en research
prof. dr. H.A.M.J. ten Have, drs. I.G. van der Heide m.m.v. A.M.C. Verstralen
 Katholieke Universiteit Nijmegen, Department of Ethics, Philosophy and History of Medicine School of Medical Sciences, 1994
 Zie JV7, 1993, nr. 120
- 72**
Kosten en opbrengsten van het notariaat
L. van den Heuvel RA en drs. W. Goedhart
 KPMG, IOO en NSS-marktonderzoek, 1994
 Zie JV7, 1993, nr. 126
- 73**
De omvang van de legale teelt van hennep in Nederland
M. Hubner
 Den Haag, Consultium bv, 1994
 Ten behoeve van de voorbereiding van een wetsvoorstel tot wijziging van de Opiumwet, inhoudende een vergunningstelsel voor de teelt van hennep is het van belang meer inzicht te verkrijgen in de huidige en te verwachten omvang van de (legale) hennep-teelt. Aspecten van toezicht en handhaving van het vergunningstelsel kunnen dan bezien worden en een prognose kan gemaakt worden van de werklast voor het vergunningverlenend orgaan. Voorts kan aldus nader worden bezien welke criteria aangelegd moeten worden voor de vergunningverlening. Niet eerder in JV opgenomen geweest.
- 74**
Pan i respect Brood en Respect; criminaliteit van geïmmigreerde Curaçaose jongeren
H. van Hulst en J. Bos
 Utrecht, Onderzoeksbureau OKU, 1993
 Zie JV7, 1993, nr. 77
- 75**
Drugvrij door detentie? Een evaluatieonderzoek onder gedetineerde druggebruikers naar effect en waardering van drugs-vrije afdelingen in twee penitentiaire inrichtingen
A.A. v.d. Hurk, G.M. Schippers en M.H.M. Breteler
 Katholieke Universiteit Nijmegen, Universiteitsdrukkerij, 1994
 Zie JV7, 1993, nr. 90

76

Drugstoerisme in de grensstreek
*D. Korf, G. Muller, M. Freeman
en D. Lettink*

Amsterdam, Het Amsterdams
Bureau voor Onderzoek en
Statistiek, 1993
Zie JV7, 1993, nr. 101

77

**Rapport aan de Ministers van
Economische Zaken,
Binnenlandse Zaken, Justitie en
Verkeer en Waterstaat inzake
de uitkomsten van het
Bedrijfseffectenonderzoek
Cryptografie**

*prof. A.W. Neisingh RE RA en
drs. H.G.Th. van Gils RE RA*
Amstelveen, KPMG Klynveld
EDP Auditors, 1994
Kwalitatief maar vooral ook
kwantitatief helder in kaart
brengen van de – bedoelde en
onbedoelde, positieve en negatieve
– gevolgen die uit de regeling
betreffende het gebruik van
cryptografie kunnen voortvloeien
voor het Nederlandse bedrijfs-
leven.
Niet eerder in JV opgenomen
geweest.

78

**Hulpverlening (z)onder drang;
Het Intercultureel Motivatie
Centrum geëvalueerd**

*M. van Ooyen-Houben, M.
Walraven en C. Mensink*
Nederlands Instituut voor
Alcohol en Drugs, 1993
Zie JV7, 1993, nr. 104

79

**Fraude Informatie Systeem;
eindevaluatie**

prof. dr. ir. H.J. Oppeland
Erasmus Universiteit Rotterdam,
1993
Zie JV7, 1993, nr. 78

80

**Vormfouten in de strafver-
volging; achtergrondstudie uitge-
voerd ten behoeve van de
Commissie Openbaar Ministerie**
*A.G.P. van Ruth, L.G.H.
Gunther Moor en P.C. Stal*

Instituut voor toegepaste sociale
wetenschappen, Katholieke
Universiteit Nijmegen, WODC
Onderzoek naar de oorzaken en
achtergronden van vormfouten en
aan wie de fouten zijn toe te
rekenen.
Niet eerder in JV opgenomen
geweest.

81

De voorwaardelijke veroordeling
mr. dr. I. Sagel-Grande

Leiden, Rijksuniversiteit Leiden,
1992
Zie JV7, 1993, nr. 110

82

**De Kroongetuige en de georgani-
seerde misdaad; Een rechtsverge-
lijkend onderzoek naar de kroon-
getuige als instrument bij de
bestrijding van de georganiseerde
criminaliteit in het Belgische,
Deense, Duitse en Italiaanse recht**
prof. mr. P.J.P. Tak

Arnhem, Gouda Quint bv, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 116

83

Computerhulp bij wetgeving II
*drs. W. Voermans, drs. L.
Matthijssen en Projectgroep
LEDA*

Tilburg, Katholieke Universiteit
Brabant, 1993/1994
Zie JV7, 1993, nr. 119

84

**Evaluatie sociale vernieuwing;
Het eindrapport**
*R. van der Wouden, M.
Ruinaard (e.a.)*

Rijswijk, Sociaal Cultureel
Planbureau, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 122

85

Evaluatie-onderzoek Wet Mulder

Diverse vakgroepen en onderzoeksinstellingen

Een reeks rapporten verscheen in het kader van dit onderzoek.
Zie JV7, 1993, nr. 93

86

Evaluatie Wet Terwee

Diverse onderzoeksinstellingen

Een reeks rapporten verscheen in het kader van dit onderzoek.
Zie JV7, 1993, nr. 121

Lopend onderzoek

87

Gebruik van delictscenario's in de behandeling van seksuele delinquenten

drs. D.J. van Beek

Supervisie: dr. F. Derks.

Doel: Het onderzoek moet de bruikbaarheid van scenario's bepalen. Een en ander moet leiden tot een gevalideerde en overdraagbare procedure om het delictscenario toe te passen.

Opzet: Ontwikkeling van een draaiboek voor het opstellen van delictscenario's die bruikbaar zijn bij het diagnostiseren, behandelen en motiveren van seksuele delinquenten.

Einddatum: Juli 1997.

88

Turkse smokkel van drugs naar Nederland

prof. dr. F. Bovenkerk

Instelling: Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen, Utrecht.

Doel: In Nederland zijn tal van Turkse bendes gesignaleerd die zich bezighouden met de import en verhandeling van drugs. Deze Turkse organisaties worden aangestuurd door ondernemers of

familiehoofden afkomstig uit voornamelijk twee Turkse regio's en behoren tot de etnische minderheden in Turkije.

Nederland fungeert in deze als bruggehoofd en plaats om onder te duiken vanwege de aanwezigheid van een aanzienlijke Turkse gemeenschap en het milde strafrechtklimaat. Inzicht in de Turkse drugshandel in West-Europa en Nederland in het bijzonder aan de hand van één omvangrijke case-study in Rotterdam is het doel van dit onderzoek. Tevens lijken de in de VS gangbare theorieën over de verstengeling van misdaad en allochtone groepen in ten minste twee opzichten in Nederland in het geheel niet op te gaan.

Opzet: Hoofdbestanddeel van het onderzoek vormt de bestudering van het dossier over de familie B. Tevens worden er interviews gehouden met personen die bij deze zaak betrokken zijn en zal een studiereis naar Turkije worden ondernomen. Ten slotte een literatuurstudie over Turkse georganiseerde misdaad in andere Westeuropese landen.

Einddatum: Deel I tot mei 1995, eventueel vervolg 1995-1997.

89

Internationale smokkel van drugs bij vervoer over de Nederlandse weg

prof. dr. F. Bovenkerk

Instelling: Willem Pompe Instituut voor strafrechtswetenschappen, Utrecht.

Doel: In Nederland zijn tal van ogenschijnlijk bonafide firma's die als dekmantel dienen voor illegale handel. Vooral de sector van het wegtransport is kwetsbaar voor penetratie door de georganiseerde misdaad. Door overname van bedrijven kan illegaal verkregen vermogen worden geïnvesteerd en kan men via deze firma's eigen

aan- en afvoerlijnen beheersen. Doel van dit onderzoek is om beter zicht te krijgen in de aard, omvang en sociale functie van de georganiseerde misdaad; om inzicht te krijgen in de voordelen van modern researchewerk alsook in de beperkingen die ten dele zijn gelegen in moeilijkheden rond de begripsbepaling van wat georganiseerde misdaad is; om in de praktijk te ervaren op welke wijze wetenschap en politie- en justitie-onderzoek naar georganiseerde misdaad zinvol kunnen samengaan.

Opzet: Literatuurstudie en interviews. Tevens zal de onderzoeker betrokken zijn bij een politie-onderzoek.

Einddatum: Deel I tot mei 1995, eventueel vervolg 1995-1997.

90

Evaluatie Verkeersleidraad

drs. A. Brand

Supervisor: prof. J.A. Rothengatter en drs. A.J. Rooijers.

Instelling: Verkeerskundig Studiecentrum VSC.

Doel: Een evaluatie van de door de procureurs-generaal vastgestelde verkeersleidraad. Het gaat om de effectiviteit van het instrumentarium. De vraag is of een betere structuur van de verkeershandhaving ook leidt tot een betere verkeershandhaving en vervolgens tot een beter verkeersgedrag. Daarnaast moet een uniforme wijze ontwikkeld worden van registratie en rapportage van de uitvoering van de verkeersprojecten.

Opzet: Proces- en effectevaluatie.

Einddatum: September 1996.

91

Evaluatie Wet op de rechtsbijstand

A. Bulder

Supervisor: prof. dr. F.L. Leeuw.
Instelling: Rijksuniversiteit Utrecht.

Doel: De nieuwe wet op de Rechtsbijstand (1 januari 1994) heeft een aantal belangrijke veranderingen aangebracht in de bestaande organisatie en praktijk van de sociale rechtshulp, die de efficiency en de effectiviteit van de beleidsuitvoering beogen te vergroten. Doel van dit onderzoek is na te gaan of en in hoeverre die efficiency en effectiviteit inderdaad zijn vergroot.

Opzet: Onder andere netwerkonderzoek.

Einddatum: Mei 1996.

92

Zelfcontrole voor drugsverslaafde gedetineerden

mr. E.A.S.M. Cramer

Supervisie: dr. G.M. Schippers (Katholieke Universiteit Nijmegen, Vakgroep klinische psychologie en persoonlijkheidsleer).

Doel: In de nota *Dwang en drang in de hulpverlening aan verslaafden* (WVC en Justitie, 1988) wordt gesteld dat er altijd mensen met verslavingsproblemen zullen zijn, die zich niet onder behandeling stellen. De onderzoekster stelt hier tegenover dat bekend is dat een aantal mensen uit die groep verslaafden in staat mag worden geacht zich op eigen houtje van zijn verslaving te bevrijden. Veelal is dat echter pas het geval na verloop van enige jaren en nadat zij meermalen in een penitentiaire inrichting opgesloten zijn geweest. Uit het oogpunt van speciale preventie zou het daarom wenselijk zijn wanneer drugverslaafden tijdens hun detentieperiodes niet alleen op een eventuele

behandeling, maar ook op een mogelijk spontaan herstel zouden kunnen worden voorbereid. Een van de middelen waarmee men dit zou kunnen trachten te bereiken, is het aan hen verstrekken van een zelfhulp-instructiepakket.

Opzet: Het onderzoek valt in twee fasen uiteen. Eerst zal op basis van een gerichte informatie-verzameling een voorlopige tekst worden opgesteld en vervolgens zal deze tekst op zijn bruikbaarheid worden getoetst. Doel van het langs deze weg te ontwikkelen zelfhulp-instrument is dus: verspreiding van kennis die een (gedetineerde) drugverslaafde van pas zal kunnen komen bij een poging om op eigen kracht te gaan ontwennen. Een onderwerp waaraan in dat bestek zeker aandacht zal worden besteed, is het zelf opstellen en het uitvoeren van een met de eigen mogelijkheden rekening houdend zelfcontrole-programma.

Einddatum: Oktober 1994.

93

Psychische nood bij slachtoffers van misdrijven

drs. A.J.M. Denkers

Supervisie: Vrije Universiteit Amsterdam, Vakgroep sociale psychologie, dr. mr. F.W. Winkel.

Doel/opzet: Aansluitend op het schokverwerkingsmodel van Winkel en Steinmetz (1990) wordt getracht d.m.v. empirisch onderzoek inzicht te verwerven in het (temporele) verloop van het psychologisch verwerkingsproces (criterium) bij slachtoffers van misdrijven. Aandacht wordt geschonken aan drie groepen van predictor-variabelen, namelijk pre-victimisatie, victimisatie- en post-victimisatiekenmerken. Wat de pre-victimisatiekenmerken betreft wordt de aandacht toegespitst op de volgende psychologische variabelen: stressbesten-

digheid ('hardiness'), relatief stabiele attributie-stijlen, de sterkte van 'rechtvaardige wereld-cognities', en het pre-victimisatiestress niveau (de perceptie van het afgelopen jaar in o.m. emotioneel, psychisch en financieel opzicht; 'prior negative life events'). Wat de victimisatiekenmerken betreft wordt aandacht geschonken aan: niet-slachtoffers ('baseline'); slachtoffers van vermogenscriminaliteit; slachtoffers van (niet seksuele) geweldscriminaliteit.

Wat de post-victimisatiekenmerken betreft wordt de aandacht toegespitst op de behoefte aan sociale steun, zowel in praktisch, emotioneel en informatieel opzicht (gepercipieerde sociale steun), en op de mate waarin in die behoefte wordt voorzien (verkregen sociale steun) door de sociale omgeving, de politie, bureaus voor slachtofferhulp, en andere dienstverleners. Binnen het criterium wordt onderscheid gemaakt in: cognitieve reacties (zogenaamde basale cognities, positieve cognities, specifieke angstgerelateerde cognities); affectieve reacties (angstgevoelens en gevoelens van bezorgdheid over criminaliteit, psychisch welbevinden); 'fight-flight-responsen' (waaronder extreme beveiliging, extreme verdediging en vermijdingsgedrag); preventieve reacties. Uiteindelijk doel is onder meer om na te gaan welke combinaties van criteria leiden tot een psychologisch verwerkingsproces dat 'devictimisatie' (het zich ontdoen van de slachtofferstatus) vergemakkelijkt of juist tegengaat. Gebruik wordt gemaakt van een design waarin herhaalde metingen van belangrijke criterium-variabelen en van de gepercipieerde en verkregen sociale ondersteuning zijn opgenomen.

Einddatum: Oktober 1995.

94

Organisatie-analyse van de strafrechtspleging in Duitsland

prof. dr. jur. T. Feltes, M.A.

Doel: In Nederland wordt steeds meer gekeken naar de gehele strafrechtsketen, in plaats van naar de verschillende organisatieonderdelen afzonderlijk. In dit onderzoek wordt een beschrijving gegeven van de structuur van het Duitse strafrechtelijke apparaat. Hierna vindt een organisatie-analyse plaats van de strafrechtsketen, waarbij de loop van zaken door het systeem en de daarop van invloed zijnde factoren worden bekeken. Doel is te komen tot suggesties voor verbetering, die wellicht ook in Nederland bruikbaar zouden kunnen zijn.

Opzet: Literatuurstudie, uitzetten van vragenlijsten bij respondenten, gesprekken ter plaatse. In kwaliteitscirkels zal geprobeerd worden de strafrechtelijke produkten (in Duitsland) te verbeteren.

Einddatum: December 1994.

95

Onderzoek Incassoprocedure

mr. M. Freudenthal

Supervisie: prof. mr. P.A.M. Meijknecht en mr. F. Bruinsma.

Doel: Het analyseren van de juridische en praktische mogelijkheden die schuldeisers in Nederland hebben om terzake van een incassovordering een executoriale titel te verkrijgen en om deze titel te realiseren. Met het resultaat van deze analyse zullen voorstellen worden ontwikkeld ter verbetering van de huidige situatie.

Opzet: Het empirisch onderzoek naar incassoprocedures heeft betrekking op de volgende twee categorieën: de gerechtelijke procedures (met een eigen wettelijk geregelde procedure bij

het kantongerecht of de rechtbank) en de buitengerechtelijke praktijken (waarvoor de wet geen regelingen omvat). Het onderzoek is zowel kwantitatief als kwalitatief van aard. Tevens vindt er rechtsvergelijkend onderzoek plaats door analyse van wetgeving, rechtspraak en literatuur in Duitsland, Oostenrijk en Frankrijk met betrekking tot de daar geldende mogelijkheden. In Duitsland en Oostenrijk bestaat een wettelijke regeling van incasso (het 'Mahnverfahren') terwijl Frankrijk een wettelijk incasso-kort-geding kent.
Einddatum: September 1996.

96

Evaluatie onderzoek experimentele samenwerkingsverbanden in de bestrijding van sociale zekerheidsfraude

dr. R.C. van Geuns en drs. R.C. van Waveren

Doel: Op experimentele basis wordt in drie arrondissementen samengewerkt tussen uitvoeringsorganen in de sociale zekerheid en het openbaar ministerie. Het onderzoek, onder supervisie van de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Justitie is gericht op evaluatie van deze samenwerkingsverbanden.

Centraal in het onderzoek staan de operationele doelen van de samenwerkingsverbanden: realiseren van een volledig dekkende handhaving; ontwikkelen van modellen voor samenwerking en signaleren van factoren die van invloed zijn op het vergroten van de handhavingdruk. Strategische doelstellingen, zoals bevorderen van fraude-alertheid bij de uitvoering en het stimuleren en activeren van preventief optreden, worden meegenomen in het onderzoek.

Opzet: Nul- en eindmeting; controlemeting; procesevaluatie.
Einddatum: April 1995.

97

Reclassering in Nederland, 1823-heden

mr. J.P. Heinrich

Supervisie: prof. dr. A.H. Huussen (Rijksuniversiteit Groningen). Medefinanciers zijn de Nederlandse Federatie van Reclasseringsinstellingen en de Rijksuniversiteit Groningen.

Doel: Uit vooronderzoek kwam onder andere naar voren dat de behandeling van de delinquent gedurende de negentiende en twintigste eeuw in Nederland een ontwikkeling heeft doorgemaakt. De reclassering, zo werd duidelijk, heeft daarin een belangrijke rol gespeeld. De vraag is alleen: wat was en is die rol precies? Wat was en wat is de maatschappelijke relevantie van de reclassering in de periode 1823-heden? Om deze vraag te beantwoorden is een veel nauwkeuriger onderzoek naar de ontwikkeling van de Nederlandse reclassering noodzakelijk. Zaken die daarbij aan de orde dienen te komen zijn onder andere: een machtspolitieke analyse van de reclassering; de relatie tussen de overheid en de reclassering; relatie rechterlijke macht-reclassering; de verzuiling in de reclassering; motieven van de reclassering/-reclasseerders; de sociale status van de reclasseerders; de contacten van de reclasseringsorganisaties met het buitenland.

Opzet: Het onderzoek zal zich, naast literatuurstudie, vooral richten op het napluizen van archieven.

Einddatum: September 1995.

98

Evaluatie Wet op de Kansspelen

dr. M. van den Heuvel en ir. S. Kingma

Supervisor: prof. dr. Th.A.M. Beckers.

Instelling: Katholieke Universiteit Brabant.

Doel: Het doel van dit onderzoek is om te bepalen wat de omvang is van de gokverslaving en de daaraan gerelateerde (verwerkings)criminaliteit, zowel in algemene zin als met betrekking tot de wijziging van de Wet op de Kansspelen betreffende sportprijzen en de lotto.

Opzet: Literatuuranalyse en verzamelen van bestaande gegevens over gokverslaving, kansspeldeelname en bestedingen, een omnibus-onderzoek en case-studies in de steden Amsterdam, Eindhoven en Zutphen.

Einddatum: September 1994.

99

Financiële instellingen en crimineel geld; tussen zelfregulering en overheidstoezicht

drs. A.B. Hoogenboom en mr. V. Mul

Supervisor: prof. dr. D.J. Hessing en prof. H. de Doelder.

Instelling: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Doel: De doelstelling van het onderzoek is driedelig. In de eerste plaats de vermeerdering van kennis over de beheersing van crimineel geld door zowel de publieke als de private sector. In de tweede plaats het verzamelen van leerervaringen met betrekking tot de implementatie van diverse vormen van (zelf)regulering. Naast de evaluatie van verschillende vormen van zelfregulering zal met name ook de invoering van de MOT-wetgeving centraal staan. In de derde plaats de verspreiding van deze kennis voor een verdere mobilisering van maatschappelijke actie teneinde de negatieve maatschappelijke gevolgen van crimineel geld tegen te gaan.

Opzet: Het onderzoek bestaat uit een sociaal-wetenschappelijke en een juridische component.

Einddatum: December 1994.

100

**Ongepubliceerde medische
tuchtrechtspraak**

prof. dr. J.H. Hubben

Instelling: Katholieke universiteit Nijmegen.

Doel: Omdat minder dan 10% van de beslissingen van medische tuchtcolleges wordt gepubliceerd, vinden slechts betrekkelijk weinig beslissingen ten aanzien van klachten over de beroepsuitoefening hun weg naar de beroepsbeoefenaren. Indien beslissingen echter onbekend blijven en daarmee niet toegankelijk zijn, kunnen zij ook nauwelijks een rol vervullen bij de normering van het professioneel handelen in de gezondheidszorg. Aan die normering is echter wel behoefte.

Opzet: Dossieronderzoek, aangevuld met interviews.

Einddatum: 1996.

101

**Herziening Rechterlijke
Organisatie**

IVA, Schoordijkinstituut

Supervisie: prof. dr. P. Ester en prof. mr. P.C.M. van Seters.

Doel: In een drietal fasen worden in de periode 1991-1999 de opzet en werkwijze van de rechtspleging grondig herzien. Het totale project staat bekend als de *Herziening Rechterlijke Organisatie (HRO)*. De Kamer heeft verzocht om een evaluatie hiervan. Gezien de complexiteit en de lange duur van de operatie, is het eerste doel om een evaluatie-programma te ontwikkelen.

Opzet: Via informatie- en overlegbijeenkomsten met vertegenwoordigers van de projectorganisatie, gesprekken met actoren in het veld en documentenanalyse wordt een gedetailleerd plan van onderzoek opgesteld.

Einddatum: Januari 1993.

102

**Ondergrondse organisaties in
vergelijkend perspectief**

drs. P.P.H.M. Klerks

Supervisoren: prof. dr. C.J.C.F. Fijnaut en prof.dr. A.P. Schmid.

Instelling: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Doel: Leveren van een bijdrage aan het vermogen van beleidmakers om de effecten van bepaalde maatregelen op het functioneren van criminele organisatie beter gefundeerd te kunnen inschatten.

Opzet: Vanuit een antropologisch-sociologisch perspectief zal een aantal buitenlandse misdaadorganisaties worden onderzocht, teneinde kenmerken te identificeren die intercultureel zijn. Vanuit concrete voorbeelden zal de relevantie van deze buitenlandse ervaringen voor Nederland worden bekeken. De nadruk zal hierbij liggen op het vermogen van organisaties om de continuïteit te waarborgen en op de specifieke problemen die het grotendeels afgeschermd opereren met zich meebrengt. De resultaten van dit literatuuronderzoek zullen worden verwerkt aan de hand van een te ontwikkelen schema, waarin de dimensies van ondergrondse organisatie worden weergegeven. Hierbij zal worden geprobeerd om onder meer processen van recrutering, interne cohesie en interne en externe conflicthantering zichtbaar te maken.

Einddatum: September 1995.

103

Migratiegeschiedenissen, migratiemotieven en toekomstperspectieven bij een aantal allochtone groepen in Nederland

drs. I. Kulu en drs. I. Esveldt

Supervisie: drs. J.J. Schoorl.

Doel: Het betreft hier een onderzoek naar de migratiege-

schiedenis en de migratiemotieven van immigranten in Nederland. Het gaat er daarbij om een beter inzicht te verkrijgen in de achtergronden van belangrijke internationale migratiestromen naar Nederland en in de consequenties daarvan, enerzijds voor de perspectieven van individuele migranten en anderzijds voor de omvang en samenstelling van potentiële toekomstige migratiestromen. Arbeidsmigratie is tegenwoordig in de meeste Westeuropese landen van relatief gering belang en hetzelfde geldt voor migratie om studie- of medische redenen.

Gezinshereniging, gezinsvorming en asielmigratie zijn in de meeste Westeuropese landen de belangrijkste directe migratiegrond geworden.

Opzet: Onder in Nederland wonende personen van allochtone herkomst (Turken en Marokkanen) wordt een steekproefonderzoek (retrospectieve single-round survey) opgezet. Ter voorkoming van een 'bias' in de onderzoeksresultaten zullen ook degenen, die inmiddels de Nederlandse nationaliteit verworven hebben in het onderzoek betrokken worden. Na het survey-veldwerk zal met een klein aantal respondenten een diepgravender gesprek gevoerd worden.

Einddatum: December 1994.

104

Betekening van gerechtelijke mededelingen

M. Laméris

Supervisie: prof. mr. G. Knigge. *Doel:* Het onderzoek is gericht op de vraag of het mogelijk is een betekenisregeling te ontwerpen die in de praktijk hanteerbaar is en die tevens voldoet aan de eisen die voortvloeien uit het Europees Verdrag.

Opzet: Rechtsvergelijkende verkenning van de regelingen die in andere, bij het Europees Verdrag betrokken landen gelden, de jurisprudentiële invulling van die regeling en het functioneren van de regeling in de praktijk. Daarnaast wordt een rechtshistorische beschouwing opgesteld, de jurisprudentie van de Hoge Raad m.b.t. de huidige betekenisregeling beschreven en geanalyseerd, vastgesteld in welke gevallen betekening is voorgescreven en worden de eisen onderzocht waaraan een hanteerbare regeling uit een oogpunt van administratie en rechterlijke organisatie moet voldoen.

Einddatum: Februari 1996 (tussenrapportage in februari 1994).

Publikatievorm: Reeds verscheen een tussenrapport van mr. H.M.E. Laméris-Tebbenhoff Rijnenberg, *De betekening van gerechtelijke mededelingen in het strafproces; een verkenning van de betekenisregelingen in Nederland, Duitsland, Frankrijk en België*, Rijksuniversiteit Utrecht, 1993.

105

Organisatie van het justitiële apparaat in Europese landen

mr. D.H. Lodder en mr.

A.P.J.M. Verbeek

Supervisie: mr. R.A. Fibbe.

Doel: Inzicht in – en daarmee grotere toegankelijkheid van – organisatie en werkwijze van de justitiële apparaten van de landen waarmee Nederland het meest frequent samenwerkt bij de bestrijding van zware, georganiseerde internationale criminaliteit.

Opzet: Het rapport zal de vorm krijgen van een gids waarin de voor de dagelijkse praktijk van opsporing, vervolging en berechting belangrijke gegevens

van de betreffende buitenlandse justitiële apparaten zijn gerangschikt.

Einddatum: Augustus 1994.

106

Simulatie ten behoeve van Wetgeving m.b.t. meststoffen

drs. H. Mastik en dr. ir.

C.J.A.M. Termeer

Supervisor: prof. dr. R.J. in 't Veld.

Instelling: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Doel: Het onderzoek moet inzicht geven in de meerwaarde van simulatie voor de kwaliteit van de voorbereiding van het wetgevingsproces. Ook moet het onderzoek exemplarisch zijn en inzicht geven in de voorwaarden voor het gebruik van simulatie in wetgevingsprocessen in het algemeen, in het bijzonder voor ex ante evaluatie van wetgeving.

Opzet: Simulatie.

Einddatum: Oktober 1994.

107

Internationaal vergelijkend juridisch onderzoek Televerhoren

prof. mr. G.P.M.G. Mols en mr.

W. Dreisen

Supervisor: prof. dr. M.G. Faure.

Instelling: METRO.

Doel: Het onderzoek is gericht op het in kaart brengen van wetten, procedures en voorwaarden in een aantal landen die televerhoren hebben ingevoerd.

Opzet: Literatuurstudie, aangevuld met interviews.

Einddatum: December 1994.

108

De toepassing en mogelijkheden van multidisciplinair persoonlijksonderzoek in het jeugdstrafrecht

F. Moser

Supervisie: Th. Doreleijers, Juliana Kinderziekenhuis. Vervolg op het vooronderzoek

Jeugdpsychiatrische rapportage pro Justitia (JV 7, 1991, nr. 63).

Doel: Het algemene doel van het onderzoek is om na te gaan in hoeverre het jeugdstrafrecht gebruik maakt van de mogelijkheden die het multidisciplinaire persoonlijksonderzoek biedt om, naast beantwoording van de meer strafrechtelijke vragen, een geïndiceerde (ggz-)hulpverlening op gang te brengen. Meer specifiek richt het onderzoek zich op de vraag in hoeverre er sprake is van psychopathologie onder jeugdige verdachten, in hoeverre jeugdige verdachten met psychopathologie verwezen worden voor een persoonlijksonderzoek en in hoeverre een geïndiceerde (ggz-)hulpverlening op gang komt. Afhankelijk van de resultaten en conclusies wil het onderzoek tot aanbevelingen komen ten aanzien van het gebruik van de multidisciplinaire rapportage in het jeugdstrafrecht en de rol van die rapportage bij het in gang zetten van (ggz-)hulpverlening, speciaal voor die jeugdige verdachten bij wie een vermoeden van psychopathologie bestaat.

Opzet: In samenwerking met de Raden voor de Kinderbescherming zal een jaar-cohort van jeugdige verdachten die worden voorgeleid in het arrondissement Den Haag volgens gestandaardiseerde procedures uitgebreid multidisciplinair worden onderzocht. Na afronding van de strafrechtelijke procedure wordt aan de hand van follow-up interviews nagegaan of er al dan niet een vorm van geïndiceerde hulpverlening op gang is gekomen. Sociaal-demografische en delict-gerelateerde gegevens worden tevens gebruikt voor een vergelijking van de jeugdige verdachten uit het arrondissement Den Haag met jeugdige

verdachten uit de arrondissementen Amsterdam en Breda met oog op de representativiteit van de onderzochte groep en de generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten naar de populatie van Nederlandse, strafrechtelijke minderjarigen die voor de kinderrechter worden voorgeleid.

Einddatum: Oktober 1995.

109

Evaluatie Zedelijkheidswetgeving

drs. S. Nieborg

Supervisor: dr. R.A.L.

Rijkschroeff en prof. dr. J.

Soetenhorst-de Savornin Lohman.

Instelling: Samenwerking UvA en

Verwey-Jonker Instituut

(Utrecht).

Doel: Nagaan in hoeverre de doelstellingen zijn gerealiseerd, nu de wet twee jaar in werking is.

Opzet: Secundaire analyse van politieke en justitiële statistieken, interviews, inhoudsanalyse van jurisprudentie en annotaties.

Einddatum: Januari 1995.

110

Lex Mulder in uitvoering

mr. A. Onneweer

Supervisie: prof. mr. M.

Scheltema en prof. dr. M.

Herwijer.

Doel: Tot medio 1992 bestaan in Nederland drie verschillende systemen voor de handhaving van lichte verkeersovertredingen naast elkaar. In het onderzoek worden deze systemen met elkaar vergeleken met als doel generaliseerbare uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van handhavingssystemen. Deelvragen van het onderzoek zijn gericht op de duidelijkheid die de burger heeft over het handhavingssysteem en de geloofwaardigheid van dat systeem in zijn ogen. Het perspectief van de burger op een systeem van handhaving staat dus centraal.

Opzet: Het onderzoek concentreert zich op bestudering van de handhaving van de parkeerorde in gemeenten. Het bestaat uit een voor- en navergelijking in twee gemeenten; een gemeente die van het strafrechtelijke systeem overgaat op het handhavingssysteem van de wet Mulder en een gemeente die overgaat op gefiscaliseerde afdoening van overtreddingen. Achtereenvolgens bestaat het onderzoek uit een literatuurstudie, case-study bij geselecteerde gemeenten en enquête-onderzoek onder automobilisten.

Einddatum: November 1995.

111

Informatietechnologie en recht

ing. E.W. Oskamp

Supervisie: prof. H. Franken.

Doel: Het onderzoek heeft ten doel de wijze van totstandkoming van straftoemingsbeslissingen en de daarbij gebruikte factoren zichtbaar te maken alsmede inzicht te verschaffen in de bestaande en gewenste informatieverhoudingen (met betrekking tot straftoemeting) tussen rechters onderling alsmede tussen rechters, het O.M. en de advocatuur. De staatsrechtelijke onafhankelijkheid van de rechter geldt als uitgangspunt. Het onderzoek heeft tevens als doel de ontwikkeling van een adequaat instrumentarium voor de uitwisseling van bedoelde informatie voor te bereiden.

Einddatum: September 1997.

112

Maatschappelijke context euthanasiebeslissingen

dr. R. Pool

Supervisie: prof. J. Griffiths

(Rijksuniversiteit Groningen,

Vakgroep rechtsfilosofie en rechtssociologie). Het betreft hier de toezegging voor een deelsubsidie.

overzicht van de maatschappelijke discussie over euthanasie geconstateerd dat er nauwelijks betrouwbare gegevens beschikbaar zijn m.b.t. de sociale context waarbinnen euthanasiebeslissingen genomen worden. Over de betrokken actoren, de aard van hun onderlinge relaties, de aard van de beslissingsstructuren, de heersende normen en andere voor de beslissingen relevante omgevingsfactoren is weinig bekend. Uit de theoretisch literatuur valt evenwel af te leiden dat juist deze sociale context van essentieel belang is voor de beslissingen die worden genomen en in hoge mate bepalend is voor de sociale werking – de effectiviteit – van rechtsnormen t.a.v. euthanasie. Het doel van dit onderzoek is in deze leemte te voorzien.

Opzet: Zoals gezegd gaat het bij dit onderzoek om het opsporen van de van belang zijnde kenmerken van de sociale context en het verkrijgen van inzicht in de invloed daarvan op de beslissingsprocessen. Het betreft een verkenning in de diepte. Dit laatste vormt in engere zin overigens de derde fase van het onderzoek. Vooraf gaan eerst een initiële en een systematische terreinverkenning als onderzoeksfasen. Gebruik wordt gemaakt van interviews met sleutelfiguren die beroepshalve bij euthanasie zijn betrokken. Bovendien wordt in deze tweede fase geput uit bronnen als jaarverslagen, statistieken en dossiers. In de derde fase wordt in een aantal ziekenhuizen een observatie-studie verricht en zal bij een aantal huisartsen een aantal concrete gevallen zoveel mogelijk op de voet worden gevolgd.

Einddatum: Januari 1995.

113

Effecten van slachtofferschap van misdrijven

drs. E.G.M. van Schie

Supervisie: prof. dr. O. Wiegman, Vakgroep Psychologie, Universiteit Twente.

Doel: Het bestuderen van de percepties van slachtofferschap en daderschap om een bijdrage te leveren aan het ontsluiten van dit kennisgebied waarbij bestaande theorieën uit de sociale psychologie en criminologie geïntegreerd worden.

Opzet: Algemeen publiekssurvey om meer inzicht te verkrijgen in de mate van voorkomen van en de verbanden tussen de relevante variabelen in de vraagstelling onder het Nederlandse publiek; longitudinaal quasi-experimenteel onderzoek naar slachtoffers van misdrijven om op meer gecontroleerde wijze oorzakelijke verbanden tussen slachtofferschap, reacties van politie en justitie op slachtoffers en de (geneigdheid tot) het begaan van overtredingen vast te stellen; quasi-experimenteel onderzoek naar normovertreders om vast te stellen in hoeverre het (waarschijnlijk) begaan hebben van een recente normovertreding is terug te voeren op ervaringen van slachtofferschap van misdrijven in het verleden.

Einddatum: Februari 1996.

114

De criminalistische bewijskracht van de sorteerproef met de speurhond

drs. G.A.A. Schoon

Supervisie: prof. dr. E.R. Groeneveld (Vakgroep strafrechtelijke vakken afdeling criminalistiek, RU Leiden); prof. dr. A.D.F. Addink en prof. dr. P. Sevenster (subfaculteit biologie, RU Leiden).

Doel: De sorteerproef wordt

gebruikt om aan de hand van een door een dader achtergelaten geurspoor, uit een verzameling van menselijke geuren een relatie te leggen tussen het uitgangsgespoor en een verdachte. Het onderzoek heeft tot doel de grenzen waarbinnen deze proef met een bepaalde mate van zekerheid valt uit te voeren, te bestuderen. Dit moet leiden tot een conclusie met betrekking tot de criminalistische bewijskracht van de sorteerproef, en aanbevelingen over trainingsmethoden, opzet en uitvoering van de sorteerproef.

Opzet: Het onderzoek zal uitgevoerd worden met circa vijftien honden die daarnaast in de praktijk werkzaam zijn. De te onderzoeken variabelen worden bepaald en gedirigeerd door praktijksituaties en vragen die daarover in de rechtszaal gesteld worden. Door middel van variatie in de uit te voeren sorteerproeven zullen variabelen apart en in hun onderlinge samenhang getoetst worden.

Einddatum: Juni 1995.

115 Haalbaarheid Alcohol- Geweldsprojecten

E.J. Slis en M. de Vries

Supervisie: M. de Vries, CAD Twente.

Doel: Vaststellen van de omvang van de doelgroep die zich schuldig maakte aan geweldsdelicten in combinatie met alcoholgebruik binnen het arrondissement Almelo.

Opzet: Dossieronderzoek (processen-verbaal) over het jaar 1990. Dataverwerking geschiedt met SPSS. De onderzoekspopulatie is het arrondissement Almelo.

Einddatum: Oktober 1994.

116

Internationaal vergelijkend onderzoek tbs

drs. G. Smaers, mr. H.M.E. Quant, prof. mr. T. de Roos, dr. P. Bal en drs. P. Oomen

Supervisor: drs. A.J. Nijssen.

Instelling: Research voor Beleid en METRO.

Doel: In dit internationaal vergelijkend onderzoek staan de berechting en bejegening van psychisch gestoorde delinquenten centraal.

Opzet: Het onderzoek bestaat uit een rechtsvergelijkende en een empirische component.

Einddatum: November 1994.

117

Snelheid van straffen

dr. E.F. Stamhuis en dr. J.D. den Hartog

Supervisie: prof. mr. G. Knigge.

Doel: Onderzocht wordt of het recht van (met name) lidstaten van de Raad van Europa voorzieningen kent, die zich lenen voor inpassing in het Nederlandse strafprocesrecht. Het gaat dan met name om de mogelijkheid van de 'guilty plea' al dan niet gecombineerd met de 'plea bargaining'.

Opzet: Rechtsvergelijkend onderzoek; literatuurstudie en bestudering van jurisprudentie, aangevuld met gesprekken met buitenlandse contactpersonen.

Einddatum: Juni 1995.

118

Politiek vuurwapengebruik- gewogen en getoetst

drs. J.S. Timmers en mr. M. Ros

Supervisie: prof. dr. J. Naeyé en prof. mr. T.M. Schalken.

Instelling: Circon BV en VU Amsterdam.

Doel: Kennis te verzamelen met betrekking tot: frequentie, omstandigheden en gevallen van

vuurwapengebruik door de politie en de afhandeling daarvan (periode 1993); de juridische normering van politieel vuurwapengebruik toegepast op concrete situaties; het functioneren van de nieuwe geweldsinstructie in de praktijk; het doen van aanbevelingen ter voorkoming van het politieel vuurwapengebruik en ter verbetering van de regeling betreffende het politieel vuurwapengebruik.

Opzet: Beschrijvend onderzoek op basis van inhoudsanalyse van de dossiers per schietgeval; bestudering van wetgeving, literatuur en rechtspraak; kwalitatief en experimenteel onderzoek bestaande uit het laten beoordelen op schietwaardigheid van beschreven en gefilmde casuïstiek door relevante professionals (executief politiepersoneel, politiechefs, schietinstructeurs, rijksrecherche, officieren van justitie, rechters en advocaten). Dit laatste gebeurt door middel van vragenlijstonderzoek en het houden van halfgestructureerde groepsinterviews, zodat niet alleen de oordelen en opvattingen over de voorgelegde vragen maar ook de wijze waarop de professionals tot hun oordeel komen, kan worden geanalyseerd en beschreven.

Einddatum: Juni 1997.

119

International Commercial Crime Survey

drs. A. van der Veen

Supervisie: drs. H. van Grastek.

Doel: Het onderzoek beoogt omvang en soort kosten van misdaad voor bedrijven vast te stellen.

Opzet: Vragenlijsten, veldonderzoek, interviews.

Einddatum: Oktober 1994.

120

Malafide en bonafide dierenhandel

Msc. C.M. Vinke

Supervisor: prof. dr. D. Schaffmeister.

Instelling: Rijksuniversiteit Leiden.

Doel: Het onderzoek is bedoeld om een algemeen inzicht te krijgen in de organisatie, de structuren en de werkwijzen van de handel in non-humane primaten. De aandacht zal worden gericht op zowel de aanbod- als de afzetmarkt. Hoofdvraag is: hoe kan de wettige en onwettige handel (en tussenvormen hiervan) in non-humane primaten, zo helder mogelijk onderkend worden.

Opzet: Literatuur onderzoek en interviews.

Einddatum: Maart 1995.

121

Evaluatie Vreemdelingenwet

drs. T. Visser, drs. B. van Waveren en drs. M. Hulshof

Supervisor: drs. G.H.J. Homburg.
Instelling: Regioplan.

Doel: Bij de invoering van de Vreemdelingenwet (1 januari 1994) is, gezien de uitgebreide maatschappelijke en politieke discussie die er aan vooraf is gegaan, een evaluatie aangekondigd. De evaluatie van de herziene Vreemdelingenwet zal gegevens moeten opleveren die het mogelijk maken om tot een afgewogen beoordeling van de veranderingen te komen, met name met betrekking tot de vraag of de beoogde effecten worden bereikt en of dit niet ten koste gaat van de zorgvuldigheid en de rechtsbescherming.

Opzet: Bestudering voorgeschiedenis Vreemdelingenwet, interviews met betrokkenen, analyse van databestanden en registraties, dossiers, enquëtering van griffies van arrondissementsrechtbanken,

analyse overige registraties.
Einddatum: September 1995.

122

**EG-richtlijn privacywetgeving;
onderzoek kosten overheidsin-
stelling**

drs. J.S. van Vliet en drs.

C.G.M. van Oosteren

Supervisor: dr. H. de Groot.

Instelling: Instituut voor

Onderzoek van

Overheidsuitgaven.

Doel: Ter voorbereiding op de besprekingen tussen de vaste Commissie voor Justitie van de Tweede Kamer en de Minister van Justitie over de Ontwerp EG-richtlijn privacywetgeving, vindt er een onderzoek plaats naar de extra kosten en opbrengsten van de uitvoering van deze Ontwerp-richtlijn voor de overheid ten opzichte van de huidige wet- en regelgeving.

Opzet: Analyse van de verschillen tussen Ontwerp-richtlijn en huidige regelgeving, interviews en kosten-baten-analyse.

Einddatum: November 1994.

123

**Werklastonderzoek interna-
tionale rechtshulp**

drs. Ph.E. Wagner, drs. J.M.

Hermesen, mr. drs. F.J. Paas en

drs. T.E.B. Leutscher

Supervisor: dr. H. Bleker.

Instelling: Bleker & de Koningh
Organisatie- en beleidsadviseurs.

Doel: Een beschrijving van de structuur van het Duitse strafrechtelijke apparaat. Met een organisatie-analyse van de strafrechtsketen, waarbij de loop van zaken door het systeem en de van invloed zijnde factoren worden bekeken. Met als doel suggesties voor mogelijke verbeteringen in Nederland.

Opzet: Interviews, tijdschrijven, dossieronderzoek.

Einddatum: Voorjaar 1995.

124

**ILO-project 'Combatting discrimi-
nation against migrant
workers and ethnic minorities in
the world of work'**

*Diverse onderzoekers uit
verschillende landen*

Supervisie: Diversen uit verschil-
lende landen.

Doel: Het ILO-project heeft als doel 'bestrijding van discriminatie en ongelijkheid ten opzichte van gastarbeiders en etnische minderheden in hun dagelijks werk'. Een bijdrage aan de integratie van deze groepen en een efficiënt gebruik van het arbeidspotentieel.

Einddatum: Najaar 1994.

125

Vertaling Corpus Iuris Civilis

Diverse onderzoekers

Eindredactie: prof. mr. J.E.

Spruit.

Supervisie: prof. mr. J. de Ruitter.

Doel: Het vervaardigen van een vertaling uit het Latijn van de Romeinse juridische wetenschapstraditie, voorzover deze nog kenbaar is uit bewaard gebleven fragmenten van werken van klassieke Romeinse juristen alsmede uit het Corpus iuris civilis. Aan een vertaling van deze codificatie van Justinianus, waarop vele rechtsstelsels in de wereld berusten, wordt sedert enkele jaren door hoogleraren en andere wetenschappers in Nederland en België gewerkt, in samenwerking met zusterprojecten in de Duitstalige landen.

Opzet: De vertaling van de verschillende componenten zal, gezien de kwantitatieve omvang van het tekstmateriaal, door een team bestaande uit juristen en filologen geschieden. Beoogd wordt een simultaaneditie: de oorspronkelijke tekst met daarnaast de vertaling in het Nederlands.

Einddatum: September 1998.

Universiteiten

Universiteit van Amsterdam Criminologisch Instituut Bonger

Afgesloten onderzoek

126

Dealers en dienders; dynamiek tussen drugsbestrijding en de midden- en hogere niveaus van de cannabis-, cocaïne-, amfetamine- en ecstasyhandel in Amsterdam

drs. D. Korf en drs. H. Verbraeck

Universiteit van Amsterdam, Criminologisch Instituut Bonger
Het onderzoek werd gefinancierd door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het Ministerie van Justitie.
Zie JV7, 1993, nr. 92

Lopend onderzoek

127

Misdaadverslaggeving in Nederland

dr. H.J. Franke

Doel: Door het verzamelen en interpreteren van verslagen en berichten in Nederlandse kranten zal gepoogd worden het inzicht te vergroten in de kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van de misdaadverslaggeving sinds het begin van de vorige eeuw. Met name zal getracht worden de samenhang tussen ontwikkelingen

in de aard en omvang van de misdaadverslaggeving en andere lange-termijn ontwikkelingen (o.a. in het straffen van misdadigers) aan te tonen en te verduidelijken.

Probleemstelling: In het onderzoek wordt veel aandacht besteed aan de relatie tussen beeldvorming en onrust over criminaliteit en de verslaggeving in kranten. Ook wordt nagegaan in hoeverre de bedoelde en onbedoelde effecten van misdaadverslaggeving verscheidene functies van het politie en strafrechtelijk apparaat beïnvloed hebben en beïnvloeden.

Opzet: Tien Nederlandse kranten over een periode van bijna 200 jaar worden steekproefsgewijs zowel inhoudelijk als kwantitatief geanalyseerd. Door literatuurstudie en archiefonderzoek wordt kennis vergaard die nodig is voor interpretatie en beschrijving van het onderzoeksmateriaal.

Publikatievorm: Het onderzoek leidde al tot enkele publikaties en zal de komende jaren in de vorm van artikelen en/of een boek worden afgerond.

128

Lange termijn-ontwikkelingen in het gebruik van fysiek geweld

dr. H.J. Franke

Doel: Vergaren van kennis over het gebruik van fysiek geweld in Nederland door burgers en overheidsdienaren vanaf het eind van de achttiende eeuw.

Probleemstelling: Hoe heeft het

gebruik van fysiek geweld in de Nederlandse samenleving zich zowel kwantitatief als kwalitatief ontwikkeld over een periode van ongeveer twee eeuwen. Hoe hingen die ontwikkelingen samen met andere sociale ontwikkelingen? Verschillen deze ontwikkelingen binnen (en tussen) bevolkingsgroepen (hoger- en lager geplaatsten, jongeren en volwassenen, mannen en vrouwen)?

Opzet: Bestudering van gerechtelijke en politionele statistieken; kwalitatieve analyse (steekproefsgewijs) van justitiële dossiers van geweldszaken; bestudering van bronnen over gebruik van geweld door de overheid, zowel binnen het justitieel apparaat (openbare straffen, gevangeniswezen, behandeling van arrestanten) als bij de handhaving van de openbare orde (rellen, oproeren).

Einddatum: Doorlopend project.

Publikatievorm: Artikelen of boek. Reeds gepubliceerd:

Geweldscriminaliteit in historisch perspectief, in: *Alledaags en ongewoon geweld*, Groningen, Wolters-Noordhoff, 1991, pp. 123-141; H.J. Franke, *Violent crime in the Netherlands; a historical-sociological analysis*, Crime, law and social change, 1994.

129

Conflict en coöperatie in de rechtszaal

dr. M.L. Komter

Doel: Inzicht in het verband tussen gangbare ideeën over het gebruik van fysiek geweld, de institutionele taken van de betrokkenen bij geweldszaken in de rechtszaal en de taal waarmee deze taken worden afgehandeld.

Probleemstelling: Statistieken of onderzoeksgegevens over geweldsmisdrijven zijn niet alleen gebaseerd op de 'werkelijkheid', maar ook op de gangbare definities van fysiek geweld zoals

die worden gebruikt door de wetgever, de rechtsprekende en uitvoerende instanties. Deze definities zullen een rol spelen bij de afhandeling van geweldszaken ter zitting. Daarnaast hebben de betrokkenen een aantal wettelijk omschreven taken te vervullen tijdens de zitting. Deze taken worden uitgevoerd door middel van taal. In interactie in de rechtszaal hebben de deelnemers, naast hun institutionele verplichtingen, te maken met een eigen systeem van regels, zoals beurtwisselings-regels en preferentie-regels. Dit betekent dat gebeurtenissen in de rechtszaal ten dele worden gevormd door de interactionele mogelijkheden van de deelnemers. Het onderzoek beoogt een antwoord te geven op de vraag op welke wijze gebeurtenissen in de rechtszaal zijn ingebed in hun ideologische, institutionele en interactionele context. De keuze van rechtszittingen als onderzoeksmateriaal komt voort uit het idee dat ideologieën niet alleen tot uiting komen in de uitspraken van mensen, maar ook in hun activiteiten. Het zijn weer die activiteiten die bijdragen tot het instandhouden of veranderen van ideologieën.

Opzet: Literatuurstudie, dossieronderzoek, bestudering van bandopnames van zittingen over geweldsmisdrijven.

Einddatum: Doorlopend onderzoek.

Publikatievorm: Reeds verschenen: *Dilemma's in de rechtszaal*, in: C.W. Maris e.a., *Recht, rechtvaardigheid en doelmatigheid*, Arnhem, Gouda Quint, pp. 151-169; *Discriminatie en interactie; macht, culturele verschillen en spreekstijl als mogelijke bronnen van discriminatie in de rechtszaal*, Tijdschrift voor criminologie, 33e jrg., nr. 3,

pp. 295-308; *De verdeling van kennis in de rechtszaal*, *Recht der werkelijkheid*, 12e jrg., nr. 2, pp. 3-19; *Accusations and defences in courtroom interaction*, *Discourse and society*, SAGE, 5e jrg., nr. 2, pp. 165-187.

130

Formele en informele regulering van druggebruik

drs. D.J. Korf

Promotor: prof. dr. E. Lissenberg.

Probleemstelling: Hoe verhoudt zich formele regulering – criminalisering, decriminalisering en hulpverlening – tot de feitelijke trends in patronen van druggebruik?

Onderzoeksmethoden:

Literatuurstudie. Longitudinale en cross-nationale secundaire analyse van survey data. Eigen veldonderzoek onder harddruggebruikers.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

131

Aard en omvang van hedendaags fysiek geweldgebruik

drs. H. Kosec

Promotor: prof. dr. E. Lissenberg.

Doel: Inzicht te verkrijgen in de omstandigheden waaronder gebeurtenissen en moeilijkheden worden omschreven als fysiek geweldmisbruik alsmede in het verdere verloop daarvan. Wat is de feitelijke omvang en aard van geweld; waar, hoe en onder welke omstandigheden gaan mensen (burgers en overheidsdienaren) geweld gebruiken of weten zij dat juist te vermijden; wie (welke personen/groepen) raken als daders of slachtoffers betrokken in situaties waarin fysiek geweld wordt gebruikt; wanneer, in welke situaties en bij welke vormen en gevolgen van fysiek geweldgebruik wordt de politie ingeschakeld; hoe reageert de

politie op omschrijvingen van fysiek geweldgebruik zoals gegeven door burgers en (andere) overheidsdienaren? Onder geweld wordt verstaan het daadwerkelijk toebrengen van fysiek letsel.

Participerend onderzoek bij Eerste Hulpdiensten en interviews met artsen en para-medisch personeel zullen inzicht moeten geven in de ernst van hedendaags fysiek geweld in Amsterdam. Om inzicht te krijgen in de verschillende definities van (de ernst) van fysiek geweldsgebruik zal participierend onderzoek worden verricht bij de politie en bij een zorgdienst (Sociale Dienst). Hedendaagse cijfermatige gegevens worden geïnterpreteerd in het licht van kwantitatieve gegevens over een langere termijn (vanaf 1945) en in het licht van de verkregen kwalitatieve gegevens.

Opzet: Literatuuronderzoek, participerende observatie, bestudering van politieel, justitieel en medisch cijfermateriaal.

Einddatum: December 1996.

Publikatievorm: Artikelen en dissertatie.

132

Strafbaarstelling van fysiek geweld

prof. dr. E. Lissenberg

Doel: Inzicht krijgen in de vraag of de totstandkoming of verandering van strafbaarstellingen van fysiek geweld kan worden beschouwd als verheffingsproces. *Probleemstelling:* Veel strafwetgeving lijkt vanzelfsprekend tot stand gekomen; deze vanzelfsprekendheid wordt in dit onderzoek geproblematiseerd in verband met strafbaarstellingen van fysiek geweld. De eerste fase van het criminaliseringsproces, de fase van de strafbaarstelling kan soms worden gezien als een morele kruistocht. Een van de opbrengsten van een dergelijke

morele onderneming is dat de betrokkenen belangrijk(er) worden of blijven en aldus moreel kapitaal vergaren. In verband met de effectiviteit van wetgeving is het van belang vast te stellen welke machtsmiddelen (economische, intellectuele of morele) de uitkomst van het proces bepalen. Een machtsstrijd is dan gevoerd om duidelijk te maken wat de inhoud van de moraal behoort te zijn en wie boven wie is verheven. *Opzet:* Bronnenstudies (notulen commissievergaderingen, adviezen Raad van State, Handelingen Eerste en Tweede Kamer); commentaren en adviezen in vaktijdschriften; literatuurstudie. *Einddatum:* Doorlopend project. *Publikatievorm:* Artikelen of boek. Reeds gepubliceerd: *Overspel, de wetgever en politiek*, in: J.A. Nijboer (red.) *Criminaliteit als politiek probleem*, Arnhem, Gouda Quint, 1992.

Universiteit van Amsterdam Seminarium voor strafrecht en strafrechtspleging Van Hamel

Lopend onderzoek

133

Pro-actief politie-optreden

mr. M. Bosch

Promotor: prof. mr. S.A.M. Stolwijk.

Doel: In de praktijk van het strafvorderlijk politie-optreden doet zich een verschuiving voor in de richting van het zogenaamde pro-actief politie-optreden. Daarbij gaat het om onderzoek voor het begin van de strafprocessuele fase. Deze vorm van politie-optreden relateert het uitgangspunt dat strafvorderlijke dwangmiddelen eerst toegepast mogen worden wanneer sprake is van een verdenking van een gepleegd

strafbaar feit. De te beantwoorden vraag is: Wat is de rechtsgrond voor pro-actieve opsporing en door welke rechtsbeginselen wordt zij gereguleerd/genormeerd?

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: Eind 1997.

134

Berechting bij verstek in strafzaken

mr. M.A.L.A.M. van der Heijden

Promotor: prof. mr. S.A.M. Stolwijk.

Doel: Toetsing van de Nederlandse verstekbehandeling in strafzaken aan het Verdrag van Rome. Geven de beginselen van behoorlijke rechtspraak zoals neergelegd in art. 6 EVRM aanleiding tot wijzigingen in de Nederlandse regelgeving, met name ook ten aanzien van de mogelijkheden van rechtsbijstand door een raadsman bij afwezigheid van de verdachte op het onderzoek ter terechtzitting?

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: Eind 1997.

135

Massamoord en motivatie

drs. D.W. de Mildt (AIO)

Promotoren: prof. mr. C.F. Rüter en prof. dr. H.W. von der Dunk (RUU).

Doel: Onderzoek naar de motivatie van de in de Bondsrepubliek Duitsland sinds 1945 veroordeelde nazi-misdadigers met betrekking tot de door hen gepleegde levensdelicten. *Probleemstelling:* De naoorlogse beeldvorming van de nationaal-socialistische uitroeiingspolitiek gedurende de jaren 1939 tot 1945 is vooral bepaald door het ideeën-historische perspectief waarbinnen de nazi-ideologie als 'de' verkla-

rende factor wordt opgevoerd. Die ideologie vormt echter slechts één aspect van het complexe geheel van drijfveren dat het gedrag van de uitvoerders van die politiek bepaalde. Het onderzoek richt zich dan ook op een nadere empirische bestudering en analyse van de individuele achtergronden van die uitvoerders om zo vast te stellen welke (andere) factoren van invloed waren op hun gedrag. *Opzet*: Empirisch onderzoek van vonnissen uit de BRD met betrekking tot nazi-misdadigers en literatuuronderzoek. *Einddatum*: 1995. *Publikatievorm*: Dissertatie.

136

Noords internationaal strafrecht
mr. drs. C.F. Mulder

Promotor: prof. mr. C.F. Rüter. *Doel*: Het promotie-onderzoek betreft een beschrijving en een analyse van het Noordse internationale strafrecht. De nadruk ligt daarbij op het internationale strafrecht van Denemarken, Noorwegen en IJsland. In het onderzoek komen zowel rechtsmachtproblemen als internationale rechtshulprelaties aan bod. Wat de internationale rechtshulp betreft komen zowel de relaties tussen de Noordse landen onderling als de relaties met derde staten aan de orde. Het onderzoek moet een antwoord trachten te vinden op de vragen hoe de regelingen van de betrokken landen er uit zien en of dergelijke regelingen ook voor niet Noordse staten een aantrekkelijk alternatief vormen. Het onderzoek is niet alleen beschrijvend en theoretisch van aard. Ook de praktijk van de Noordse internationale strafrecht wordt besproken. *Opzet*: Het onderzoek valt uiteen in twee delen. In het eerste deel worden de wettelijke regelingen

besproken. Het materiaal daarvoor bestaat uit literatuur een wetsteksten, parlementaire stukken, overheidsnota's en ander overheidsmateriaal. Het tweede deel bestaat uit een bespreking van het feitelijk functioneren van de regelingen. Het materiaal uit het eerste deel wordt daartoe aangevuld met materiaal dat verzameld is door middel van gesprekken met functionarissen die in de regelingen aangewezen zijn om deze uit te voeren, zoals de politie, het O.M. en het ministerie van Justitie. *Einddatum*: Augustus 1995. *Publikatievorm*: Dissertatie.

137

Justiz- und N.S.-Verbrechen
prof. mr. C.F. Rüter

Doel: Het verschaffen van inzicht in het wezen en de mogelijkheden van strafrechtelijke reacties op oorlogscriminaliteit en op van staatswege georganiseerde misdrijven (misdrijven tegen de menselijkheid). *Opzet*: Bronnenpublicatie; databank. *Einddatum*: 1998. *Publikaties*: Volledige, geannoteerde en van registers voorziene uitgave van de terzake van nationaal-socialistische levensdelicten door de Westduitse rechter sinds 1945 gewezen vonnissen. Tot op heden zijn de tot 1966 gewezen vonnissen verschenen (22 dln., elk ca. 800 pag.). Uitgave in de Duitse taal. De vonnissen gewezen voor 1.1.1966 zijn opgeslagen in een databank. De opslag van de na 1.1.1966 gewezen vonnissen is in voorbereiding.

138

De verantwoordelijkheid van de strafrechter voor de tenuitvoerlegging

mr. H.J.M. Smid-Verhage

Promotor: prof. mr. S.A.M. Stolwijk

Doel: In artikel 553 van het Wetboek van Strafvordering wordt de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen opgedragen aan het O.M. overeenkomstig door de minister van Justitie te stellen richtlijnen. In de praktijk draagt het O.M. de verantwoordelijkheid voor het oproepen en doen opnemen van tot vrijheidsstraf veroordeelden, terwijl de verdeling van de gedetineerden over de penitentiaire inrichtingen en de verdere executie onder verantwoordelijkheid van het ministerie geschiedt. Een rechterlijk advies omtrent de tenuitvoerlegging bindt het O.M. en het ministerie van Justitie niet (HR 9 april 1974, NJ 1974, 244). Binnen de door de wet gegeven voorschriften heeft de rechter een grote vrijheid in de straftoemeting. Tengevolge van ingrijpende wijzigingen in het penitentiair beleid en de penitentiaire omstandigheden heeft de rechter evenwel steeds minder zicht op de 'inhoud' van de door hem opgelegde sanctie. De veronderstelling van de wetgever dat de zwaarte van de straf steeds gelijk zou zijn, ongeacht de plaats waar deze zou worden ten uitvoer gelegd, gaat daardoor thans niet meer op. Onderzocht zal worden welke factoren, die niet voor iedereen gelijk zijn, de tenuitvoerlegging beïnvloeden en of ons wettelijk systeem de ruimte biedt aan de rechter die de straf heeft opgelegd, onder omstandigheden een heroverweging vragen.

Einddatum: 1998.

Publikatievorm: Dissertatie.

139

Rechterlijke toetsing van het vervolgingsbeleid

mr. P.G. Wiewel

Promotor: prof. mr. S.A.M. Stolwijk.

Doel: In het onderzoek zal een beschrijving worden gegeven van het actuele vervolgingsbeleid op enkele beleidsterreinen. Bij de analyse van het beleid zullen worden onderscheiden de strafrechtelijke en bestuurlijke aspecten aan de beslissing om aan een bepaalde gebeurtenis een strafrechtelijk vervolg (d.i. vervolging, transactie, voorwaardelijk sepot) te geven. Het vervolgingsbeleid zal worden geplaatst in het geheel van rechtshandhaving op de onderscheiden terreinen. Vanuit de optiek van rechtsbescherming van de burger zal de strafrechtelijke aanpak worden vergeleken met andere handhavingsmodaliteiten. Onderzocht zal worden in hoeverre op basis van het huidige procesrecht de strafrechter in staat is tot een effectieve toetsing van het door het O.M. gevoerde beleid.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Dissertatie.

**Vrije Universiteit Amsterdam
Vakgroep criminologie**

Afgesloten onderzoek

140

Georganiseerde misdaad in de horeca? Een onderzoek naar de betrokkenheid van het criminele circuit bij de horeca van een grote stad

dr. F.A. Boerman

Vrije Universiteit Amsterdam, 1994

Het onderzoek werd mede gefinancierd door Centrale

Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het Ministerie van Justitie.

Zie JV7, 1993, nr. 75

141

ABP-strafzaak

prof. dr. H.G. van de Bunt

Onderzoeksresultaten zijn opgenomen in het rapport *Vormfouten* van de Commissie Donner, pp. 155 e.v.

Het onderzoek werd gefinancierd door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het ministerie van Justitie.

Zie JV7, 1993, nr. 141

142

Overvallers in Amsterdam Zuidooost; analyse van een dader- groep

*prof. dr. H.G. van de Bunt en
drs. W.M.E.H. Beijers m.m.v.
Y.M. Eising*

Vrije Universiteit Amsterdam,
Vakgroep criminologie, 1993

Zie JV7, 1993, nr. 142

Lopend onderzoek

143

Onderzoek naar de geschiedenis van strafvervolging in Nederland in de 19e en 20e eeuw

*prof. mr. S. Faber en dr. S. van
Ruller*

Doel: Hetgeen bekend is over seponeren en toepassing van het opportuniteitsbeginsel betreft voornamelijk de periode na de Tweede Wereldoorlog. Dat het O.M. sinds ongeveer 1970 steeds meer een gecentraliseerd vervolgingsbeleid is gaan voeren is algemeen bekend en in tal van publikaties beschreven. De theoretische discussie over de kwestie legaliteits- versus opportuniteitsbeginsel, in ons land gevoerd tijdens de 19e en 20e

eeuw, is onlangs geanalyseerd (diss. R. Pieterman). Een open vraag is echter hoe de praktijk dienaangaande was. Was er voor de Tweede Wereldoorlog al sprake van enig beleid, en zo ja, welke vorm heeft dit gekend? Op deze vragen was tot nu toe nauwelijks een antwoord te geven bij gebrek aan gegevens. Met dit onderzoek wordt getracht enig inzicht in seponerpraktijken te verkrijgen.

Opzet: Bestudering circulaire van de minister van Justitie of van andere autoriteiten aan het O.M.; registers van strafzaken van het O.M. en rechtbanken; correspondentie tussen de minister van Justitie, PG's en officieren van justitie. Uit het tot nu toe verrichte onderzoek blijkt dat al in de eerste helft van de 19e eeuw aan ambtenaren van het O.M. sporadisch circulaire werden verzonden met richtlijnen over het te voeren vervolgingsbeleid. In sommige ziet men het opportuniteitsbeginsel doorwerken, in andere het legaliteitsbeginsel. Uit registers van het O.M. en van rechtbanken blijkt dat er lokaal en op verschillende niveaus vanaf het begin van de vorige eeuw strafvervolging bij bekende daders achterwege bleef om verschillende redenen, zoals gebrek aan dienstijver, capaciteit of beleids-overwegingen. Het seponeren is dus geen nieuw verschijnsel.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: Artikelen (1989-1993), met als afronding van het onderzoek een boek.

144

Contrasten in regelgeving door ondernemingen

*mr. W. Huisman en dr. E.
Niemeijer*

Promotor: prof. dr. H.G. van de Bunt.

Doel: Uit recent verricht

empirisch onderzoek is onder meer naar voren gekomen dat tussen bedrijfstakken en organisaties in dezelfde bedrijfstak grote verschillen bestaan in de mate van regelnaleving. In de talrijke theoretische publikaties over het optreden van organisatiecriminaliteit is de aandacht echter vrijwel uitsluitend gericht geweest op de oorzaken van regelovertreding, waardoor de vragen naar verschillen in de recidivefrequentie en naar de achtergronden van regelconformisme onderbelicht zijn gebleven. Onderzoek naar de motieven van conformisten is evenwel minstens zo interessant als het zoeken naar de motieven van regelovertraders. Het is zinvol om beide verschijnselen, regelovertradingen en conformisme, in samenhang te bestuderen. Om deze reden zal de aandacht in dit onderzoek worden gevestigd op de beide uitersten van het continuüm. Aan de ene kant de ondernemingen die de wettelijke regels notoir overtreden, aan de andere kant degenen die de wettelijke regels en vergunningsvoorwaarden naar letter en strekking volgen. De hoofdvraag van het onderzoek luidt: hoe kan de variatie in de naleving van wettelijke regels door ondernemingen worden verklaard?

Opzet: In de eerste plaats zal worden gekeken wat de aard en de spreiding is van de regelovertradingen op het terrein van de milieuwetgeving door bedrijven binnen twee bedrijfstakken. Daartoe zal de regelnaleving op dit terrein voor alle bedrijven binnen de twee gekozen bedrijfstakken geanalyseerd worden met behulp van de resultaten van bedrijfstakgewijze controle door het ministerie van VROM. Op basis van deze analyse zal een indeling worden gemaakt van bedrijven die op grote schaal

regels overtraden en bedrijven die zich geheel conform de regels gedroegen. Per bedrijfstak worden 3 à 5 bedrijven geselecteerd die met behulp van de aanwezige dossiers en aanvullende interviews nader zullen worden bestudeerd. Vervolgens zal van de geselecteerde bedrijven nagegaan worden of de geconstateerde verschillen in regelnaleving ook op andere terreinen van regelnaleving van toepassing zijn. Concreet zal worden gekeken naar naleving van regelgeving inzake arbeidsomstandigheden, o.a. m.b.v. gegevens en ervaringskennis van de Arbeidsinspectie. Ten slotte zal onder meer door participierend observatie-onderzoek en interviews de besluitvorming van bedrijven tegenover het plegen van wetsovertredingen van binnenuit worden onderzocht.

Publikatievorm: Dissertatie, artikelen.

Einddatum: Juli 1998.

145

Selectiviteit in het transigeren van strafzaken

drs. A. de Leng, drs. H. Hillen en drs. W. Beijers

Doel: Het onderzoek richt zich op de selectiviteit naar etnische herkomst in de afdoening van strafzaken door het O.M. Het is een vervolg op een eerdere studie, een secundaire analyse van gegevens van het CBS, naar de vervolging en berechting van allochtone en autochtone verdachten. Hieruit bleek dat zaken tegen Nederlandse verdachten verhoudingsgewijs vaker werden geseponeerd en getransigeerd en dat allochtonen vaker werden gedagvaard. Doelstelling van het onderzoek is om aan de hand van een dossierstudie, de selectiviteit nauwkeuriger vast te stellen en te verklaren. Het onderzoek richt

zich primair op het toepassen van de transactiebevoegdheid inzake misdrijfzaken.

Probleemstelling: De probleemstelling is of er verschillen bestaan tussen allochtone en autochtone verdachten in het aandeel van transacties in verhouding tot het totaal aan afdoeningen door het O.M. en zo ja in hoeverre deze verschillen kunnen worden verklaard uit delict- en persoonskenmerken (zoals de aard en ernst van het misdrijf, strafrechtelijk verleden, arbeidspositie), en de proceshouding en schikkingsbereidheid van de verdachte.

Opzet: De dossierstudie zal in totaal 2000 zaken omvatten die zijn behandeld door de 5 arrondissementsparketten met de meeste ingeschreven buitenlandse verdachten en die betrekking hebben op 5 transigabele misdrijftypen. D.m.v. matching op belangrijke delict- en persoonsvariabelen worden twee vergelijkbare groepen van allochtone en autochtone verdachten samengesteld die worden vergeleken op de proceshouding, de afdoeningsbeslissing door de O.v.J. en de schikkingsbereidheid van de verdachte. Voor de codering van de dossiergegevens worden registratie-formulieren ontwikkeld. De onderzoeksgegevens zullen vervolgens statistisch worden verwerkt.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Rapport, artikelen.

146

Politierregisters

drs. P.M.A. Meesters

Promotoren: prof. mr. H.G. van de Bunt en prof. mr. H.W.K. Kaspersen.

Doel: Als gevolg van de automatisering van politierregisters ontstaan ongekende mogelijkheden voor het opslaan van

gegevens en het koppelen van bestanden. Ondanks deze ontwikkelingen is nadere (juridische) reglementering op tal van punten achtergebleven. De Wet op de Politierregisters geeft voor gegevens bij opsporingsdiensten een andere regeling dan voor de Wet Persoonsregistratie, met name waar het de rechten van de geregistreerde betreft. Nog onduidelijk is wat de Wet

Politierregisters voor de praktijk zal betekenen, met name wat betreft de mogelijkheden ten aanzien van de opslag en bevraging (gebruik en gegevensverstrekking) van enkele registers. Verder is het niet duidelijk welke rechtsbescherming een verdachte kan genieten tegen opsporingsmethoden gebaseerd op onrechtmatig gebruik van politierregisters.

Doel: Het in kaart brengen van de huidige en in de toekomst te verwachten knelpunten, het inventariseren van problemen (zoals bescherming van privacy, controle op rechtmatig gebruik, rechtsmiddelen voor de verdachte of derden) en inzicht te verschaffen in het gebruik van de bestanden.

Opzet: Het onderzoek bestaat uit een normatief-juridische en een empirische component. Bij enige tientallen regio's zal een overzicht gemaakt worden van het grote spectrum van politierregisters en reglementen. Door middel van een participierend observatie-onderzoek zullen vervolgens enkele bestanden gedetailleerd worden bestudeerd.

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

147

Justitie en geestelijke gezondheidszorg

drs. S.J. Steenstra

Doel: Het aantal gestoorde delinquenten binnen justitiële inrichtingen neemt de laatste jaren

duidelijk toe. Een deel van de gedetineerden is dermate gestoord dat ze als detentie-ongeschikt dienen te worden beschouwd en opgenomen zouden moeten worden in een psychiatrische inrichting of een tbs-kliniek. Tbs-klinieken hebben echter onvoldoende capaciteit en zien overigens bij hun bevolking een steeds zwaarder wordende psychiatrische problematiek. De doorstroming naar reguliere voorzieningen in de geestelijke gezondheidszorg is zeer beperkt. Het onderzoek richt zich op de vraag hoe de afstemming en samenwerking is tussen justitie en geestelijke gezondheidszorg t.a.v. de verdeling van deze gestoorde delinquenten en welke functie de districtspsychiatrische dienst daarbij vervult. Een tweede vraag is welke voorzieningen t.a.v. opvang en begeleiding voor deze categorie binnen het gevangeniswezen beschikbaar zijn en op welke wijze daarvan gebruik wordt gemaakt.

Opzet: Het onderzoek bestaat uit vier delen: 1. een onderzoek naar de achtergronden en ontwikkeling van de districtspsychiatrische diensten (reeds afgesloten); 2. de samenstelling en organisatie van de D.P.D.'s en de samenwerkingsrelatie D.P.D. rechterlijke macht zal worden onderzocht door middel van interviews en enquête onder districtspsychiaters en rechter-commissarissen. Statistische gegevens zullen worden verzameld over aantallen verdachten, preventief gehechten en onderzochte verdachten per arrondissement. 3. De rol van gedragsdeskundigen binnen de inrichtingen t.a.v. de identificering, de opvang en begeleiding en de doorgeleiding naar meer adequate voorzieningen van gestoorde delinquenten zal worden onderzocht d.m.v. obser-

vatie en interviews. 4. Problemen in het grensverkeer tussen justitie en geestelijke gezondheidszorg en de rol die de D.P.D. bij de oplossing zou kunnen spelen zullen worden onderzocht door bestudering van relevante literatuur en door middel van een enquête.

Publikatievorm: Rapport, artikelen.

Einddatum: Zomer 1995.

148

De toepassing en functies van gratie

mr. J.M.C. Vos

Promotor: prof. dr. H.G. van de Bunt i.s.m. dr. S. van Ruller.

Doel: Jaarlijks worden ruim 5000 gratierequesten ingediend.

Gewoonlijk wordt daarvan 20% tot 30% ingewilligd. Door gratieverlening wordt door de uitvoerende macht getornd aan definitieve rechterlijke beslissingen. Het is een soort 'naberechting' zonder openbaarheid en zonder een rechtspositie van de gratieverzoeker. Doordat de gratieverzoeker geen recht op gratie kan laten gelden gaat er in gratieverlening onvermijdelijk een element van gunstbetoon schuil. Hoewel de gratiepraktijk daardoor enigszins op gespannen voet verkeert met moderne rechtsopvattingen, wordt er nauwelijks getwijfeld aan de wenselijkheid van het gratie-instituut. Het onderzoek is er in de eerste plaats op gericht de tot nu toe voor buitenstaanders onbekende gratiepraktijk in kaart te brengen. Er wordt geprobeerd antwoord te krijgen op de volgende vragen: wat houden de gratieverzoeken in, welke redenen worden daarin aangevoerd, hoe verloopt de adviesprocedure en op welke gronden worden verzoeken al of niet ingewilligd? Aan de hand van

de verzamelde gegevens wordt nagegaan welke functies het gratieverzoek vervult voor de strafrechtspleging. Ook wordt de werking van de hedendaagse Nederlandse gratiepraktijk vergeleken met andere middelen waarmee strafvonnissen worden gematigd of tenietgedaan (VI, revisie) en met de gratiepraktijk in enige andere Westeuropese landen.

Opzet: Bestudering van gratiedossiers van de afgelopen jaren. Daarin bevinden zich de gratieverzoeken, de adviezen van politie, officier van justitie en rechter, de commentaren daarop van de minister en de gemotiveerde beslissingen. Aanvullend archiefonderzoek, enquête, interviews, literatuuronderzoek.

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Dissertatie, artikelen.

149

Misdaad- en daderanalyse in Nijmegen

drs. J.J. van Wijngaarden

Promotoren: prof. dr. H.G. van de Bunt en dr. G.J.N. Bruinsma.

Doel: Het geven van een nauwkeurige beschrijving en analyse van de stedelijke spreiding van de criminaliteit in een middelgrote Nederlandse stad (i.c. Nijmegen). Het verkrijgen van inzicht in dadergedrag met betrekking tot het al dan niet maken van keuzes in de voorbereiding en uitvoering van het misdrijf en de invloed van justitieel beleid op deze keuzes.

Probleemstelling: Wat is de aard en de omvang van de criminaliteit in Nijmegen? In welke wijken van Nijmegen komt een relatief hoge criminaliteit voor? Hoe zijn deze wijken te typeren in termen van fysieke en demografische omgevingskenmerken? Wat beweegt daders (i.c. straatrovers,

roofovervallers) bij het kiezen van de plaats van het misdrijf? Hoe wordt de strategie voor justitieel beleid van de Nijmeegse politie bepaald en welke invloed heeft dit beleid op het gedrag van daders?

Opzet: Analyse van gegevensbestanden van de politie, archiefonderzoek van politiedossiers en daderinterviews, analyse van gegevensbestanden van de gemeente met betrekking tot 'omgevingskenmerken'.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Dissertatie.

Vrije Universiteit Amsterdam Vakgroep strafrechtswetenschappen

Afgesloten onderzoek

150

Boef en buit; de ontneming van wederrechtelijk verkregen vermogen

mr. L.F. Keyser-Ringnalda

Arnhem, Gouda Quint, 1994 (diss.)

Zie JV7, 1993, nr. 149

Lopend onderzoek

151

Politie samenwerking in Europees perspectief

mr. C.M. Joubert en J.A.C.

Beyers

Promotoren: prof. mr. T.M. Schalken en prof. dr. J. Naeyé.
Doel: Vergelijkende bestudering van het politierecht van Nederland, België, Luxemburg, Bondsrepubliek Duitsland en Frankrijk (oorspronkelijke Schengenpartners) met speciale aandacht voor de rechtsvormende en rechtspolitieke implicaties van de geplande intensivering van de politie samenwerking.

Probleemstelling: Welk geldend recht is van toepassing op de politieke samenwerking tussen de oorspronkelijke Schengenpartners en hoe functioneert deze samenwerking in de praktijk van de misdaadbestrijding? In hoeverre is een bredere juridische basis van deze samenwerking gewenst?

Einddatum: April 1995.

Publikatievorm: Dissertatie en tijdschriftartikelen. Reeds is verschenen een tussenrapport van mr. H. Bevers en mr. Ch. Joubert, *Politieke samenwerking in Europa; een onderzoek naar de politie en haar bevoegdheden in Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk en Duitsland*, Arnhem, Gouda Quint, 1994.

Het onderzoek wordt mede gefinancierd door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het ministerie van Justitie.

152

Sturing van de politie door het O.M.

O. Schneider

Doel: Naast de klassieke gezagsbevoegdheid die het O.M. als hoofd van de opsporing bezit, krijgt het O.M. met ingang van de nieuwe politiewet ook de bevoegdheid mede te beslissen over het beheer. Doel van het onderzoek is het beantwoorden van de vraag hoe gezag en beheer zich binnen de leidinggevende activiteiten van het O.M. tot elkaar verhouden en op welke wijze het meest effectief aan de politie leiding kan worden gegeven.

Probleemstelling: Met behulp van welke bestuurskundige en juridische instrumenten kan het O.M. sturing geven aan de strafrechtelijke rechtshandhaving door de politie?

Einddatum: 1998.

Publikatievorm: Dissertatie.

**Vrije Universiteit Amsterdam
Sectie rechtssociologie**

Afgesloten onderzoek

153

Stellung des Beschuldigten im Strafprozess in den Niederlanden, der Bundesrepublik Deutschland und der Deutschen demokratischen Republik

U. Haider en J. Unger

Berlijn, Lange, 1994

Zie JV7, 1993, nr. 150

154

Overheid, burger en Nationale Ombudsmun

mr. drs. E. Niemeijer en drs. J.J. Timmer

Den Haag, SDU, 1994

Zie JV7, 1993, nr. 153

Lopend onderzoek

155

Functioneren bestuurlijke dwangsom in het milieurecht

prof. mr. drs. F.C.M.A.

Michiels, mr. drs. E. Niemeijer en mr. K. Nijenhuis

Doel: Verschaffen van inzicht in de wijze waarop de bestuurlijke dwangsom in de praktijk functioneert en de bijdrage ervan aan de handhaving van het milieurecht. *Opzet:* Interviews met bestuurlijke en ambtelijke functionarissen van ongeveer veertig instanties, waaronder twintig gemeenten.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Boek, artikelen.

156

Gerichtliche und aussergerichtliche Regelung von Verkehrsunfällen

C. Simsa

Promotor: prof. dr. E. Blankenburg.

Samenwerkingsverband:

Justizministerium der Bundesrepublik Deutschland.

Doel: Rechtsvergelijking van de regels en de praktijk van schadevergoeding bij verkeersongevallen in Nederland, (het voormalige) West-Duitsland en Frankrijk.

Hoewel al deze landen een schuldtoekenning eisen, loopt in de praktijk het onderzoek naar oorzaken van verkeersongevallen nogal uiteen. Naast de continentale stelsels worden de *no-fault* regelingen in enkele Anglo-amerikaanse stelsels weergegeven.

Opzet: Rechtsvergelijking, aanvullende interviews met schaderegelelaars.

Einddatum: Voorjaar 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

157

Automatisering bij de politie

drs. W. Stol

Promotoren: prof. dr. E.R. Blankenburg en prof. mr. Heider.

Samenwerkingsverband: In-pact, Utrecht.

Opzet: Participerende observatie van politiekorpsen in Amsterdam en Wageningen voor en na de invoering van 'computerondersteund politiewerk'.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

**Rijksuniversiteit Groningen
Onderzoekscentrum voor
criminologie en jeugdcriminologie**

Afgesloten onderzoek

158

Ongelijkheid in de straftoemeting; de invloed van de sociale positie van de verdachte op strafrechtelijke beslissingen

dr. G. Kannegieter

Groningen, Wolters-Noordhoff, 1994 (diss.)

Zie JV7, 1993, nr. 163

159

Omggaan met langdurige werkloosheid; een levensstijl benadering naar de relatie werkloosheid en criminaliteit onder jongvolwassen mannen

drs. S. Miedema

Groningen, Universiteit Groningen, Vakgroep criminologie, 1993

Zie JV7, 1993, nr. 165

160

Langdurige werkloosheid; achtergronden op de voorgrond; een levensstijlanalyse naar de betekenis van werkloosheid onder jongvolwassen mannen

drs. S. Miedema

Groningen, Universiteit Groningen, Vakgroep criminologie, 1994

Zie JV7, 1993, nr. 165

Lopend onderzoek

161

De snelrechter

mr. drs. O.J. Bosker

Promotor: Vacature hoogleraar Criminologie. Samenwerking met Vakgroep strafrecht, Rijksuniversiteit Groningen.

Doel: Onderzoek naar de

juridische en organisatorische problemen van de snelrechtprocedure; experimentele invoering snelrechtprocedure voor verdachten die zich niet in voorlopige hechtenis bevinden; meten van (speciaal- en generaal) preventieve effecten.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Artikelen en dissertatie.

162

Onderwijs en delinquentie; relatie tussen het functioneren op school en delinquent gedrag

dr. F.P.H. Dijksterhuis en dr. J.A. Nijboer

Samenwerkingsverband: Enkele gemeenten en schooldirecties.

Doel: Doelstelling van dit onderzoek is te komen tot een beschrijving in een integratief theoretisch model van de factoren waardoor leerlingen tot het plegen van delinquent gedrag komen en met name de invloed van het onderwijs daarbij. Vooral het procesmatige karakter hiervan en de condities waaronder dit proces plaatsvindt worden onderzocht.

Opzet: Uit een grotere steekproef van leerlingen wordt een 'purposive sample' getrokken. Dit panel van leerlingen wordt gedurende vijf jaar jaarlijks geïnterviewd. Daarbij worden kwantitatieve methoden gehanteerd. Door het longitudinale karakter van het onderzoek kan een beter inzicht worden verkregen in het procesmatige verloop van delinquent gedrag.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Onderzoeksrapporten over alle onderzoeksronden; artikelen.

163

Tbs en beleid

dr. T.R. Drost

Doel: Binnen dit thema wordt op basis van empirisch onderzoek het centraal dan wel lokaal gevoerde beleid inzake actuele tbs-problematiek geanalyseerd.

Opzet: Literatuur- en dossieronderzoek.

Einddatum: Doorlopend onderzoeksproject.

Publikatievorm: Artikelen.

164

Effect van de korte vrijheidsstraf

drs. J.H.L.J. Janssen

Promotor: Hoogleraar criminologie (vacature).

Doel: Na te gaan wat de gevolgen zijn van het uitzitten van een korte vrijheidsstraf op het verdere leven en het gedrag van de ex-gedeteneerde. Daarnaast is het de bedoeling om de toepassing van de korte vrijheidsstraf in kaart te brengen en een vergelijking te maken met alternatieve straffen.

Opzet: Naast het verzamelen van literatuur en statistische gegevens over de toepassing van de korte vrijheidsstraf, zal een steekproef van ca. 200 kortgestraften twee keer gedurende hun detentie en twee keer na vrijlating geïnterviewd worden.

Einddatum: 1998.

Publikatievorm: Artikelen en dissertatie.

165

Veranderende maatschappelijke positie van jongeren

drs. O.J.A. Janssen

Doel: Ontwikkeling van een theoretisch model, dat inzicht moet bieden in macro-sociologische aspecten van deviantie en criminaliteit onder jongeren.

Opzet: Literatuurstudie.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm:

Onderzoeksrapport en artikelen.

166

Heroïnegebruik onder jongeren in maatschappelijke uitzonderingsposities

drs. O.J.A. Janssen en drs. J.H. van Sinderen

Samenwerkingsverband: Ministerie van WVC.

Doel: Studie van het problematische heroïnegebruik onder jongeren met non-deviante en/of non-delinquente levensstijlen.

Opzet: Veldstudie met behulp van open interviews, opgenomen op de band. Bij de materiaalverwerking worden de interviews omgezet in gestructureerde biografieën. De interpretatie van het materiaal vindt plaats in een verklaringskader dat algemeen maatschappelijke factoren alsmede factoren uit de dagelijkse leefwereld van de gebruikers bevat. De analyse mondt uit in een typologie van heroïnegebruikers.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Onderzoeksrapport en artikel.

167

Jongeren en geweld

drs. R. Meijers

Promotor: Hoogleraar criminologie (vacature).

Doel: Het doel van dit onderzoeksproject is het geven van een beschrijving van aard en omvang van geweld onder jongeren en het vinden van een verklaring ervoor. Welke vormen van geweld zijn van belang? Onder welke omstandigheden en in welke situaties ontwikkelt geweld zich, wie zijn de daders en wat beweegt hen, waardoor worden slachtoffers gekenmerkt, wat is de rol van de omgeving? Welke strategieën worden gebruikt om geweld te vermijden of te kunnen hanteren? Welke groepen lopen bijzondere risico's om dader of slachtoffer te worden van geweld?

Opzet: Het gaat om het bestuderen van de daderkant, de slachtofferkant, de interactie daartussen en de situaties waarin geweld (en eventueel gebruik van wapens) zich afspeelt. Er zullen interviews gehouden worden met verschillende actoren in geweldssituaties; zowel met daders, slachtoffers, omstanders (getuigen) als met personen of instanties die vanuit hun functie invloed hebben op het (gewelddadig) gedrag van jongeren, zoals personeel in uitgaansgelegenheden, sociaal-culturele werkers, politie (surveillance-dienst), onderwijs, ziekenhuizen enzovoort. Er zal gebruik gemaakt worden van meer kwalitatieve methoden van onderzoek, met name waar het gaat om het interviewen van sleutelrespondenten of 'bevoorrechte getuigen'. Naast het interview als informatiebron, zal echter ook (participerende) observatie gebruikt worden en zullen schriftelijke bronnen zoals kranteverslagen bestudeerd worden. Er zal verder een analyse van de ontwikkelingen in geweldsmisdrijven uitgevoerd worden op basis van registratiegegevens bij politie en ziekenhuizen. Het onderzoek zal uitgevoerd worden in drie typen wijken: probleemcirculatie wijken met veel geweld, probleemcirculatie wijken met (relatief) weinig geweld en wijken die niet als probleemcirculatie wijk kunnen worden aangemerkt.

Einddatum: 1998.

Publikatievorm: Dissertatie en artikelen.

168

Criminaliteit in levensstijlen van jongeren in relatie met hun maatschappelijke positie

drs. S. Miedema

Promotor: prof. dr. M. Herwijer.
Co-promotor: dr. J.A. Nijboer.
Doel: In dit interpretatief

onderzoek staat de vraag centraal hoe jongvolwassen mannen problemen die samenhangen met langdurige werkloosheid en uitkeringspositie oplossen. Door oplossingsstrategieën te relateren aan levensopgaven (belang werk, belang verzorgingspositie en belang respectabiliteit) en identiteit, maatschappijbeeld en toekomstverwachtingen (organiserende discoursprincipes) kunnen uiteenlopende typen levensstijlen worden onderscheiden. De vraag waarom in sommige levensstijlen delinquente oplossingen niet kunnen worden uitgesloten, terwijl andere respectabel blijven, kan dan ontwikkelingssociologisch gepreciseerd worden.

Opzet: Biografisch onderzoek onder een kleine groep jongvolwassen mannen; beschrijvend en exploratief.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

169

Het strafkarakter van alternatieve sancties in criminologisch perspectief

mr. J.M.L. van Mulbregt

Promotor: prof. dr. R.W. Jongman.

Doel: Passen alternatieve straffen in het hedendaagse strafbegrip? Welke ervaringen hebben verschillende partijen die bij alternatieve straffen betrokken zijn?

Opzet: Interviews met alternatief gestraften, en andere bij de alternatieve straf betrokken partijen en analyse van dossiers.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

170

Geweld in Europa

dr. H. Timmerman en I. Mulder

Doel: Dit onderzoek stelt zich ten doel een vergelijking te maken tussen een aantal Europese landen met betrekking tot: wetgeving ten

opzichte van geweld, statistieken ten aanzien van geweld, onderzoeksliteratuur ten aanzien van geweld.

Opzet: Literatuur- en wetsvergelijking.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Artikel.

171

De ontwikkelingen van bindingen bij conformistische en delinquente adolescenten

drs. F. Weerman

Promotor: Hoogleraar criminologie (vacature). Het onderzoek wordt gesubsidieerd door NESRO/NWO.

Samenwerkingsverband met sectie Ontwikkelingspsychologie (dr. H.A. Bosma), Faculteit PPSW, Rijksuniversiteit Groningen.

Doel: Nagaan of inzichten uit de ontwikkelingspsychologie ten aanzien van bindingen beter in te passen zijn in het binnen criminologie RUG ontwikkeld theoretisch model dan de theorie van Hirschi.

Probleemstelling: Bestaat er een verband tussen de sterkte en invloed van bindingen met delinquent gedrag? Valt vanuit de ontwikkeling in de plaatsbepaling ten opzichte van bindingen een verband te leggen met delinquent gedrag?

Opzet: Drie categorieën jongeren (zwaar delinquenten, licht delinquenten en niet of nauwelijks delinquent) zullen rond het 15e/16e jaar en na anderhalf jaar worden geïnterviewd. Daarbij zal ondermeer de GIDS (Groninger Identiteits Schaal) afgenomen worden.

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Dissertatie en artikelen.

Lopend onderzoek

172

Dienstverlening

A. van den Berg

Samenwerkingsverband: J.J.J. Tulkens (Ministerie van Justitie) en de vakgroep Criminologie RUG.

Doel: Onderzoek naar verschillende aspecten van de maatschappelijke dienstverlening als alternatieve straf.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie en artikelen.

173

Strafvorderlijke dwangmiddelen in bijzondere wetten

mr. D.V.A. Brouwer

Promotoren: mr. H.G.M. Krabbe en prof. mr. G. Knigge.

Doel: Welke bijzondere wetten kennen dwangmiddelen? Wat is de ratio geweest van het opnemen van die dwangmiddelen? Kan de handhaving van de bijzondere wet zich niet volgens het systeem van strafvordering verlopen? Wat zijn de gevolgen voor de rechtspositie van de burger? Zijn er mogelijkheden voor harmonisatie/unificatie?

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

174

Het onderzoek ter terechtzitting

A.E. Hartevelde, W. van Hattem, W. Wedzinga en E. Stamhuis

Doel: Onderzoek naar de bevoegdheden van rechter, O.v.J en raadsman tijdens het onderzoek ter terechtzitting en de positie van verdachte, (anonieme) getuige en vormvoorschriften.

Einddatum: 1995.

175

Dwangmiddelen

A.E. Hartevelde, H.G.M., Krabbe, W.F. van Hattum, F. Vellinga-Schootstra en P. van Rest

Doel: In het onderzoek staan de bevoegdheden tot staande houden, aanhouden, inbeslag-neming, huiszoeking en het betreden van plaatsen centraal. Daarnaast wordt aandacht geschonken aan het klachtrecht tegen de inbeslagneming en de bewarings- c.q. vernietigingsvoor-schriften, alsmede aan de rol van de rechter-commissaris. Bovendien wordt aandacht geschonken aan klachten tegen politie-optreden.

Einddatum: Eind 1995.

Publikatievorm: Artikelen.

176

Efficiënte strafrechtspleging

A. den Hartog, A.E. Hartevelde, M. Laméris-Tebbenhof Rijnenberg

Doel: Onderzoek naar verschillende aspecten van de stroom-lijning van ons strafprocesrecht, waaraan de laatste jaren door de wetgever zoveel waarde wordt gehecht (instelling commissie Moons). Onder andere onderzoek naar gerechtelijke mededelingen in strafzaken, snelrecht.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Artikelen.

177

Internationaal strafrecht/EVRM

W.F. van Hattum, A.E. Hartevelde, B.F. Keulen, H.G.M. Krabbe en A. den Hartog

Doel: Onderzoek naar de invloed van het EVRM op het strafprocesrecht en het uitleveringsrecht, mede in rechtsvergelijkend

perspectief.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Artikelen.

178

**De tenuitvoerlegging van de
vrijheidsstraf**

W. van Hattum en P. van Rest

Doel: Onderzoek naar executie-
modaliteiten en de positie van
bijzondere groepen gedetineerden
als buitenlanders.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Tijdschriftartikel,
boek, annotaties.

179

**Algemene leerstukken materieel
strafrecht**

*D.H. de Jong, H.G.M. Krabbe
en A.E. Harteveld*

Doel: Onderzoek naar bij
voorbeeld deelneming en dader-
schap, overgangsrecht,
samenloop.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Artikel(en) en
boeken.

180

Rechtsmiddelen

*D.H. de Jong, H.G.M. Krabbe,
G. Knigge, J.L. van der Neut en
A.E. Harteveld*

Doel: Het onderzoek bestaat uit
een algemeen deel: een systema-
tische beschrijving van de groep
rechtsmiddelen, en een bijzonder
deel: nader onderzoek van enkele
afzonderlijke rechtsmiddelen. In
het bijzonder deel wordt speciale
aandacht besteed aan het verzet,
het beroep in cassatie en wel met
name aan het cassatieberoep van
het O.M. en de bijzondere rechts-
positie van de verdachte in deze
fase van het strafproces. Verder
wordt speciale aandacht besteed
aan enkele rechtsmiddelen die in
de fase van het voorbereidend
onderzoek kunnen worden
aangewend, met name aan het
beklag over het niet (verder)

vervolgd worden van een bepaald
persoon en het bezwaarschrift
tegen de dagvaarding. Tevens
worden rechtsmiddelen tegen
beschikkingen belicht.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Artikelen, disserta-
tie, boek.

181

**Beslissings- en motiveringsvoor-
schriften**

*G. Knigge, D.H. de Jong en
A.E. Harteveld*

Doel: Onderzoek naar met name
de art. 348/350 en 358/359

Wetboek van Strafvordering. Het
betreft de centrale artikelen van
ons strafprocesrecht waarin is
vastgelegd welke beslissingen en
motiveringen de strafrechter in
het vonnis op grondslag van de
telastelegging, achtereenvolgens
moet bezien.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Artikelen.

182

**Actuele strafrechtelijke ontwik-
kelingen**

*H.G.M. Krabbe en A.E.
Harteveld*

Doel: Het onderzoek is tweeledig.
In de eerste plaats worden
rechterlijke uitspraken door
middel van annotaties becommen-
tarieerd. In de tweede plaats
worden regelmatig belangrijke
ontwikkelingen in wetgeving en
rechtspraak becommentarieerd.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Annotaties en
artikelen.

183

Bijzondere delicten/bijzondere strafwetgeving

J.L. van der Neut, G. Knigge, H.G.M. Krabbe, W. Wedzinga (promotie 1992), A.E. Harteveld, B.F. Keulen, F. Vellinga-Schootstra, M.M. Beijer (tijdelijk) en F. Janssens (promotie 1994)

Doel: Onderzoek naar een aantal (groepen) bijzondere delicten in en buiten het wetboek van strafvordering, met speciale aandacht voor actuele ontwikkelingen met betrekking tot deze (groepen) delicten. Het onderzoek richt zich met name op de vuurwapenwetgeving, de toepassing van de opiumwet, de zedelijkheidswetgeving, discriminatie en belediging, euthanasie en zelfdoding, valsheid in geschrifte, computer-criminaliteit, verkeerswetgeving, bankbreuk, bijstands-fraude, openlijke geweldpleging, wegen verkeerswetgeving.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Boek(en), artikelen, dissertaties.

184

De raadkamerprocedure in strafzaken

mr. J.G. Postma

Promotor: prof. mr. D.H. de Jong.

Doel: Centraal in het onderzoek staat de vraag of het mogelijk is in de regeling van de raadkamerprocedure meer structuur aan te brengen, m.n. door het 'algemeen deel' van deze procedure in het WvSv uit te breiden. Behandeld wordt de vraag welke algemene eisen heden ten dage mogen worden gesteld aan de raadkamerprocedure. Het onderzoek past in het thema omdat de aan de raadkamerprocedure te stellen eisen met name afhankelijk zijn van de functie die de raadkamer inneemt in de strafrechtspleging.

Einddatum: September 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

**Rijksuniversiteit Leiden
Criminologisch Instituut**

Afgesloten onderzoek

185

Preventie experiment jeugdcriminaliteit in Krimpen aan den IJssel; eindrapport juli 1990

dr. A.R. Hauber, drs. L.G. Toornvliet en drs. J.G.A. Zandbergen

Leiden, Rijksuniversiteit Leiden, Vakgroep criminologie
Zie JV7, 1993, nr. 176

Lopend onderzoek

186

Achtergronden van criminaliteit op macroniveau

prof. dr. J.J.M. van Dijk en medewerkers Criminologisch instituut

Samenwerkingsverband: dr. P. Mayhew, Research and Planning Unit, Home Office; Max Planck Institut, Freiburg; UNICRI.

Doel: Toetsing van de theorie dat criminaliteit enerzijds voortkomt uit gelegenheidsstructuren en anderzijds uit het niveau van de formele en informele sociale controle. Voor deze toetsing zal gebruik worden gemaakt van gegevens die in een groot aantal landen door middel van een enquête zullen worden verzameld. Deze gegevens zullen worden gekoppeld aan bestaande statistische data, die onder meer betrekking hebben op de welvaart, de verstedelijking en de bevolkingsdichtheid. Analyses zullen worden verricht op landelijk en regionaal niveau.
Opzet: In 1989 zijn in ongeveer 17

landen met een gestandaardiseerde slachtofferenquête gegevens verzameld over onder andere het niveau en de achtergronden van de criminaliteit. In 1992 is de enquête in 12 landen opnieuw uitgevoerd en in ongeveer 19 landen voor de eerste keer. De ondersteuning van dit onderzoek zal bestaan uit de volgende elementen: nadere analyses van de resultaten van de tot nu toe uitgevoerde enquêtes en koppeling aan andere gegevensbestanden (bij voorbeeld Eurobarometer).

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Boeken, tijdschriftartikelen en congresspapers.

187

Het effect van controle en toezicht op het voorkomen van lichtere vormen van criminaliteit

dr. A. Hauber, mr. L.J. Hofstra, drs. L.G. Toornvliet en drs.

J.G.A. Zandbergen

Samenwerkingsverband: Openbaar Vervoerbedrijven.

Doel: In lijn met de aanbevelingen van de Commissie Roethof wordt in Nederland de handhaving van de lichtere, veel voorkomende criminaliteit (inclusief overtredingen) in toenemende mate in handen gelegd van toezichthouders zonder (volledige) opsporingsbevoegdheid, zoals controleurs bij het openbaar vervoer, stadswachten annex politie-assistenten en particuliere beveiligingsbeambten in winkelcentra e.d. De zekerheid en de kwaliteit van de op normaalafwijkend gedrag gerichte interventies worden tegenwoordig mede bepaald door de handhavingsmodaliteit, dat wil zeggen het type of de typen toezichthouders of controleurs die worden ingezet. Het ligt dus voor de hand om nieuw onderzoek te doen naar de effectiviteit van de rechthandhaving (vgl. Sherman,

1983). Hierbij zal dan tevens aandacht kunnen worden besteed aan de vraag naar de acceptatie van nieuwe typen van toezichthouders door de justitiabelen en naar de kosteneffectiviteit ervan voor overheid en andere betrokken instanties. Op grond hiervan is de tweeledige vraagstelling: Wat is de invloed van de handhavingsmodaliteit, dat wil zeggen van het soort toezichthouders/controleurs dat wordt ingezet, op de kwaliteit en effectiviteit van de rechtshandhaving bij lichtere vormen van criminaliteit? Met welke mix van handhavingsmodaliteiten en bij welk niveau van afgestemde inspanningen kunnen nader te kiezen lichtere vormen van criminaliteit tot een aanvaardbaar niveau worden teruggedrongen? Wat is het korte- en langere termijneffect?

Opzet: Het onderzoek bestaat uit een vergelijkend observatieonderzoek naar de interacties tussen genoemde toezichthouders en justitiabelen en uit veldexperimenten naar de preventieve effecten van extra handhavingsinspanningen binnen het kader van bestaande handhavingsarrangementen.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Rapporten en artikelen.

188

Psychologische factoren in verband met afwijkend gedrag van jongeren

dr. A.R. Hauber en drs. L.G. Toornvliet

Opzet: Het doel van dit project waarvan het accent ligt op empirisch onderzoek in samenwerking met noodzakelijk literatuuronderzoek, is een overzicht te maken van recente ontwikkelingen in de psychologie die van belang zijn voor de verklaring van

afwijkend gedrag van jongeren. Tevens zal worden ingegaan op de bezwaren die vanuit de sociologisch georiënteerde gedragswetenschappen zijn geuit tegen psychologische verklaringen van ongewenst gedrag. Ten slotte zal ook aandacht worden geschonken aan implicaties die psychologische bevindingen hebben voor bepaalde strafrechtelijke opvattingen en uitgangspunten. Twee groepen theorieën zullen in dit kader bijzondere aandacht krijgen: de leertheorieën en de persoonlijkheidstheorieën.

189

Achtergronden van spijbelgedrag
dr. A.R. Hauber en drs. L.G. Toornvliet

Samenwerkingsverband: Dienst Onderwijs Gemeente Den Haag; Riagg Zuidhage, Den Haag.
Opzet: Er bestaan tal van aanwijzingen dat het spijbelgedrag toeneemt en de hoogte bereikt die de schoolleiding soms ernstig bezorgd maakt. In vele studies wordt spijbelen in verband gebracht met ander ongewenst gedrag. In de V.S. is dat een directe relatie: spijbelen behoort daar tot één van de zogenaamde status-offenses, de jongere wordt persoonlijk verantwoordelijk gesteld voor dat gedrag. Hoewel in ons strafrechtssysteem de verantwoordelijkheid voor spijbelen bij de ouders of verzorgers wordt gelegd, wordt er een indirecte relatie tussen spijbelen en ander ongewenst gedrag verondersteld, in die zin dat de niet-doelgerichte aanwezigheid op straat tijdens schooluren als het ware uitnodigt tot het plegen van gedrag dat door de samenleving niet wordt getolereerd. Tevens lijkt het niet onwaarschijnlijk dat jongeren die regelmatig spijbelen soortgelijke persoonlijkheidstrekken vertonen

als overtreders van strafrechtelijke normen; beide categorieën zijn bij voorbeeld bereid risico's te nemen. Het onderzoek richt zich op de volgende vragen: De actuele hoogte van het schoolverzuim (dit wordt bepaald aan de hand van onderzoek bij scholen, zowel bij leerlingen als docenten); de persoonlijkheidsachtergronden – inclusief daderschap en slachtofferschap – van spijbelaars in relatie tot de niet-spijbelaars (notoire spijbelaars worden gedetecteerd via de Riagg's in Den Haag en de schooldirecties).

Einddatum: 1994.

Publicatievorm: Artikelen.

190

Maatschappelijk draagvlak en effecten stadswachten

dr. A.R. Hauber, drs. L.G. Toornvliet, drs. J.G.A.

Zandbergen en mr. L.J. Hofstra

Doel: In het kader van deze studie zal achtergrondinformatie worden verzameld over de organisatie, het functioneren en de waardering van stadswachten in het algemeen en het effect van hun optreden. Het maatschappelijk draagvlak van de stadswachten zal op verschillende niveaus – van hogere ambtenaar tot burger – worden bepaald.

Opzet: Door gesprekken aan de hand van semi-gestructureerde interviews met sleutelfiguren zal – los van de eigen observaties – een kwalitatief antwoord worden gezocht op de vragen inzake het maatschappelijk draagvlak en het effect van het optreden van de stadswachten. In de gesprekken met sleutelfiguren komt een van de belangrijkste doelstellingen van de stadswacht-projecten aan de orde, namelijk het creëren van werkgelegenheid voor langdurig werklozen. Tevens wordt gevraagd naar de bijdrage van de

stadswachten ten aanzien van het terugdringen van de overlast. Daarnaast vindt een meta-evaluatie plaats aan de hand van reeds geëvalueerde stadswachtprojecten. Vanzelfsprekend gaat het hierbij zowel om de objectieve als de subjectieve veiligheid. Voorts vormt de waardering van de kant van het publiek een belangrijk criterium met betrekking tot het effect van stadswachten. De gebruikte criteria in dit verband zijn of men op de hoogte is van het bestaan van stadswachten, of men hen regelmatig tegenkomt en of men zich door het optreden van deze functionarissen veiliger voelt. Ten slotte wordt in zeven gemeenten een analyse gemaakt van de verschillende organisatiestructuren waarin stadswachten zijn ingebed en van hun ambtsconstructies. Een van de centrale vragen is: Leiden verschillen in organisatiestructuur tot aantoonbare discrepanties in het maatschappelijk draagvlak? Met name moet hier worden gedacht aan de structuur waarbij stadswachten onder de politie ressorteren en die waarbij zij in een afzonderlijke organisatie zijn ondergebracht.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Rapport en artikelen.

191

Controle op zwartrijden

dr. A.R. Hauber, drs. L.G.

Toornvliet en drs. J.G.A.

Zandbergen

Doel: In dit onderzoek gaat het er om door middel van observaties een objectief beeld te krijgen van de werkwijze van controlebeambten in het openbaar vervoer in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Met betrekking tot dit onderzoek zijn drie deelaspecten te onderscheiden: inventarisatie van het beleid ten aanzien

van de inzet van controleurs; beschrijving van de activiteiten van de controleurs; beschrijving van de interactie tussen de controleurs en de passagiers.

Einddatum: 1994.

192

Criminaliteit in en rond openbaar vervoer-situaties in internationaal perspectief

dr. A.R. Hauber, drs. L.G.

Toornvliet en drs. J.G.A.

Zandbergen

Samenwerkingsverband:

Verschillende buitenlandse openbaar vervoer bedrijven.

Doel: Het verkrijgen van informatie over het zwartrijden in een aantal Europese steden om op grond hiervan te komen tot aanbevelingen voor een toekomstig beleid met betrekking tot het zwartrijden in Nederland.

Opzet: Het gaat primair om de beschrijving van de openbaar vervoer situatie en de gevolgen met betrekking tot het zwartrijden in een aantal steden. Door het verzamelen van gegevens over zwart- en grijsrijden enerzijds en de openbaar vervoer situatie anderzijds bij een aantal buitenlandse stedelijke vervoerbedrijven kan men een beter beeld krijgen van deze relatie. Met name het nader analyseren van de relatie tussen pakkans, boetehoogte en percentage zwartrijders is hier in het bijzonder van belang. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het eindtraject van betrapten tot betalen. In het onderzoek worden betrokken belangrijke steden in Duitsland, Engeland, België, Frankrijk, Zwitserland, Italië en Denemarken.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Rapporten en artikelen.

193

Slachtofferhulp zonder omwegen

dr. A.R. Hauber en drs. A.

Zandbergen

Samenwerkingsverband:

Gemeentepolitie van 's-Gravenhage.

Doel: Evaluatie experiment van nieuwe werkwijze met betrekking tot slachtofferhulp bij de Haagse politie.

Probleemstelling: Toetsing van de hypothesen dat door deze nieuwe werkwijze de samenwerking tussen politie en hulpverleners is verbeterd, de slachtoffergerichte houding van de politie is toegenomen en dat er meer slachtoffers zijn doorverwezen.

Opzet: Empirisch onderzoek. Informatieverzameling d.m.v. interviews, observaties en attitudestesten.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Eindrapport (verschenen), artikel in *Justitiële verkenningen* (verschenen), artikel in internationaal tijdschrift.

194

Treinreizigers en onveiligheid

dr. A.R. Hauber, drs. J.G.A.

Zandbergen en drs. L.G.

Toornvliet

Samenwerkingsverband:

Spoorwegpolitie, district Zuid-West.

Doel: In dit onderzoek – dat in opdracht van de Spoorwegpolitie Rayon-West wordt verricht – worden de onveiligheidsgevoelens van treinreizigers onderzocht met betrekking tot het Centraal Station in Rotterdam, het Hollands Spoor in Den Haag en de stations van de Zoetermeerlijn. Meting van deze onveiligheidsgevoelens geschiedt door per station 1500 enquêtes af te nemen bij reizigers die genoemde stations regelmatig bezoeken. Het zich al dan niet veilig voelen van de ondervraagden in de stations

en/of directe omgeving daarvan wordt gerelateerd aan een aantal mogelijke oorzaken zoals de aanwezigheid van politie, N.S.-personeel, en rondhangende (ongewenste) personen zoals junkies en zwervers. Bovendien kan worden vastgesteld of onveiligheidsgevoelens zich op specifieke tijdstippen en plaatsen in en/of rondom het station manifesteren. De resultaten dienen om het de N.S. mogelijk te maken gericht verbeteringen aan te brengen in en rondom de betreffende stations. Verslaglegging heeft inmiddels in drie afzonderlijke rapporten plaatsgevonden. In het voorjaar 1992 werd een nieuwe opdracht ontvangen om de sociale veiligheid van C.S. Rotterdam en directe omgeving te onderzoeken. Hierbij wordt tevens het effect van genomen maatregelen met betrekking tot verbetering van de sociale veiligheid geëvalueerd. Het onderzoek blijft in dit geval niet beperkt tot treinreizigers, maar strekt zich ook uit tot andere groeperingen in en rond het station Rotterdam C.S. Naar verwachting zal het onderzoek, waar het Rotterdam CS betreft, in 1994 een vervolg krijgen.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Rapporten en artikelen.

195

Aspecten van voorwaardelijke straffen

mr. dr. H.I. Sagel-Grande

m.m.v. J. van Kesteren en

studenten differentiatiefase,

alsmede Wang Xuepei,

Chongqing, China

Doel: Onderzoek naar de wettelijke regeling en praktische toepassing van voorwaardelijke straffen in vergelijking met verschillende Europese landen en OostAziatische staten met het doel tot een effectievere toepassing van

voorwaardelijke straffen bij te dragen, die een verdere beperking van de vrijheidsstraf mogelijk maken.

Opzet: Literatuuronderzoek, onderzoek naar wetten en interne richtlijnen in het buitenland, dossieronderzoek bij de rechtbanken Den Haag, Den Bosch en Leeuwarden, onderzoek naar reclasseringsprojecten in verband met voorwaardelijke straffen.

Einddatum: Voorlopig doorlopend.

Publikatievorm: Artikelen, waarvan vier reeds werden gepubliceerd, en doctoraal-scripties.

196

Evaluatie van de 'pestmap'

drs. L.G. Toornvliet, dr. A.R. Hauber, drs. P.C. Plaizier en drs. J.G.A. Zandbergen

Doel: In 1991 werd door de Riagg's Zuidhage en Noordhage een zogenaamde pestmap ontwikkeld. Deze geeft een reeks pedagogische adviezen bestemd voor leerkrachten in het basisonderwijs om de pestcultuur onder leerlingen te bestrijden. Het evaluatie-onderzoek zal primair gericht zijn op de vraag: Voldoet de pestmap voor het basisonderwijs in die zin dat het pesten wordt verminderd? Meer specifiek zal onder meer worden ingegaan op de volgende vragen: Welke maatregelen blijken in de praktijk het beste te realiseren en welke zijn het meest effectief? Wat is het korte en wat is het lange termijn effect van de maatregelen? Leidt het gebruik van de pestmap mede tot andere substantiële veranderingen bij leerlingen? Hierbij moet worden gedacht aan sociale onhandigheid, negatief zelfbeeld, bravourgedrag, spijbelen en kleine criminaliteit.

Einddatum: 1995.

197

Sociale veiligheid station Amsterdam CS

drs. L.G. Toornvliet, dr. A.R. Hauber en drs. J.G.A. Zandbergen

Samenwerkingsverband: Spoorwegpolitie Amsterdam C.S.

Doel: Onder het motto 'Beter Staat Centraal' hebben de Nederlandse Spoorwegen in de afgelopen jaren een groot aantal geïntegreerde maatregelen genomen om het CS in Amsterdam veiliger te maken. In dit onderzoek wordt nagegaan in hoeverre deze maatregelen een positief effect hebben op de veiligheidsgevoelens van reizigers, NS-personeel en mensen die in het CS hun werk verrichten.

Opzet: Gedurende vier achtereenvolgende fasen (1989 t/m 1992) werd in samenwerking met de Spoorwegpolitie onderzoek verricht naar de sociale veiligheid van het Centraal Station in Amsterdam. Het onderzoek kan worden gezien als een evaluatie van de maatregelen die werden genomen om de veiligheid van het CS te verbeteren. In vier rapporten werden de resultaten van de metingen neergelegd. In 1992 werd opnieuw een meting verricht om de veiligheidsgevoelens van treinreizigers, die het CS bezoeken, vast te stellen. Op die wijze kan worden nagegaan in hoeverre een aantal nieuw genomen maatregelen effect hebben en in hoeverre publiciteit t.a.v. sociale veiligheid (mede) leidt tot opinieverandering.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Rapporten, waarvan er inmiddels vier zijn uitgebracht, en artikelen.

Rijksuniversiteit Leiden
Afdeling straf- en strafproces-
recht

Afgesloten onderzoek

198

De strafrechtelijke handhaving
van bestuurswetten

dr. Y. Buruma

Arnhem, Gouda Quint, 1993

Zie JV7, 1993, nr. 188

Lopend onderzoek

199

Bevoegdheid tot aanwenden van
geweld door ambtenaren van
politie

mr. J.L.M. Boek

Promotor (evt.): prof. mr. A.C. 't Hart.

Probleemstelling: Wanneer, d.w.z. in welke gevallen en onder welke voorwaarden, kunnen ambtenaren van politie bevoegd geweld aanwenden? Indien met het aanwenden van geweld een delictomschrijving wordt vervuld, kan het toch niet worden aangenomen dat een strafbaar feit is begaan. De vraag is waarom niet.

Opzet: Literatuur-, wetgevings-, en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

200

De vrijheidsstraf als ultimium
remedium

mr. K. Boonen

Doel: Het onderzoek richt zich op de vraag naar de betekenis van het ultimium remedium(-begrip) ter zake van de vrijheidsstraf.

Waarom moet de vrijheidsstraf zo min mogelijk worden toegepast en uitsluitend als ultieme remedie functioneren? In het kader van de vraag hoe ultiem de remedie van de vrijheidsstraf moet zijn, staat

in het onderzoek centraal de ontwikkeling van criteria ter afbakening van de vrijheidsstraf als ultimium remedium, alsmede de (ontwikkeling van) instrumenten om de ultimium remedium-gedachte nader vorm en inhoud te geven. En wat zijn de consequenties van die criteria voor het gevangeniswezen bij de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf?

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: Begin 1996.

Publikatievorm: Artikel(en) en boek (essay).

201

Strafbaarstelling van en beleid
aangaande exploitatie van
prostitutie

mr. K. Boonen en prof. mr. A.C. 't Hart

Doel: In dit crimineel-politieke onderzoek staan twee vragen centraal. De eerste vraag is waarom en tot welke van de aan (exploitatie van) prostitutie verbonden aspecten de bemoeienis van de (rijks- en gemeentelijke) overheid zich kan dan wel zou moeten uitstrekken. De constatering dat prostitutie een maatschappelijk gegeven is, is het uitgangspunt van de tweede vraag: kan, en zo ja op welke wijze, de prostitutie in goede banen worden geleid? Aandacht wordt geschonken aan de strafbejegening, de strafwaardigheid en de delictomschrijving van exploitatie van prostitutie, hetgeen uitmondt in een (voorstel tot een) strafbepaling.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: Voorjaar 1996.

202

Internationaal materieel strafrecht; vestiging, uitbreiding en inperkings van strafbaarheid door internationale regels

mr. F.A. Egter van Wissekerke

Promotor: prof. dr. D.

Schaffmeister.

Doel: Onderzoek naar de betekenis van uiteenlopende internationale regels (met inbegrip van EG-regelgeving) voor de strafbaarheid van feit en dader in Nederland. Zowel de rechtstreekse werking van deze regels (internationale delicten) als de uitbreidende of inperkende werking van deze regels binnen het nationale strafrecht vormt voorwerp van onderzoek, alsmede de eventuele implementatie in Nederland door transformatie of incorporatie.

Opzet: Literatuur-, wetgevings- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: Eind 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

Eerder is op dit terrein verschenen: mr. F.A. Egter van Wissekerke, *De implementatie van het folteringsverdrag; internationaal versus nationaal strafrecht*, in: NJB, 1988, nr. 4, pp. 113-117.

203

De positie van de deskundige in het strafproces, rechtsvergelijkend gezien

P. van Kampen

Promotores: prof. A.C. 't Hart en dr. J.F. Nijboer.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Dissertatie.

204

De administratieve afhankelijkheid van het milieustrafrecht

I. Koopmans

Promotor: prof. dr. D.

Schaffmeister, dr. M. Faure (dagelijkse begeleiding).

Doel: Het onderzoek concentreert zich op de gevolgen van de afhan-

kelijkheid van de strafbaarheid van milieuverontreiniging, van administratiefrechtelijke voorschriften, zoals vergunningen. Nagegaan zal worden wat de rechtvaardigende werking van een vergunning is en in hoeverre de strafrechter (zoals de civiele rechter) gebonden is aan de administratiefrechtelijke beschikking of deze autonoom mag toetsen.

Opzet: Vanuit de rechtsgoederenbeschermende functie van het strafrecht zal onderzocht worden in hoeverre deze een grondslag kan bieden voor een rechtstreekse bescherming (d.w.z. los van het administratief recht) van ecologische rechtsgoederen.

Het onderzoek zal rechtsvergelijkend en strafrechtsdogmatisch worden opgebouwd, maar ook intradisciplinair, daar de in het civiele recht en het bestuursrecht aangegeven oplossingen voor de besproken problemen op hun strafrechtelijke haalbaarheid zullen worden getoetst.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

205

Rechtspositie van psychiatrische patiënten, van psychisch gestoorde delinquenten en van verstandelijk gehandicapten

mr. J. Krul-Steketee

Doel: Onderzoek naar met name nieuwe wetten, en wetgevingsprojecten waarbij de rechtspositie van geestelijk gestoorde/verstandelijk gehandicapten is betrokken, zowel op strafrechtelijk gebied als op het terrein van het patiëntenrecht.

Opzet: Literatuur- en wetgevingsonderzoek.

Einddatum: Doorlopend onderzoek.

Publikatievorm: Artikelen, lezingen en advisering aan wetgevings(advisie)instanties.

206

Kernproblemen in de forensische psychiatrie

prof. dr. A.M.H. van Leeuwen

Doel: Onderzoek naar en specificering van het verschil tussen toerekeningsvatbaarheid en toerekenen en de afgrenzing van deze begrippen naar andere strafrechtelijke begrippen. Nadere uitwerking en omschrijving van het in de wet genoemde criterium van 'gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens'; de relevantie van de forensisch psychiatrische diagnostiek en behandeling/begeleiding voor strafrechtelijke interventies. Onderzoek naar de consequenties van de actuele ontwikkelingen in de forensisch-psychiatrisch relevante wetgeving.
Opzet: Voornamelijk empirisch.
Einddatum: Doorlopend onderzoek.
Publikatievorm: Artikelen en lezingen.

207

Strafrechtelijk bewijsrecht, i.h.b. forensische expertise

dr. J.F. Nijboer

Samenwerkingsverband: NIAS/Wassenaar.
Doel: Publikaties rond 'current topics on forensic expertise and expert evidence'.
Opzet: Literatuuronderzoek; voortzetting eerdere publikaties.
Einddatum: 1996.
Publikatievorm: Bundel.

208

Grondslagen van de kwalificatiebeslissing in strafzaken

mr. C.M. Pelsler

Promotor: prof. mr. A.C. 't Hart.
Doel: Beschrijving van de wettelijke regeling met betrekking tot de kwalificatiebeslissing en de rechtspraak daarover in relatie tot

het legaliteitsbeginsel en de (formeelrechtelijke) grondslagleer.
Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

209

De rechtspersoon in het strafproces

mr. A.L.G. van Strien

Promotor (evt.): prof. mr. A.C. 't Hart en prof. mr. Th.W. van Veen.

Doel: Het inventariseren van de problemen die kunnen spelen bij de vervolging en berechting van rechtspersonen en opdracht- of leidinggevers.

Probleemstelling: De regels van het strafproces zijn in het algemeen alleen met het oog op natuurlijke personen geschreven. Dient het strafproces voor natuurlijke personen onverkort op rechtspersonen te worden toegepast, of brengt de aard van de rechtspersoon een eigen strafprocesrecht met zich mee? Onder meer komt de positie van de vertegenwoordiger van de rechtspersoon aan bod. Verder wordt ook ingegaan op de vervolging en berechting van de opdracht- of leidinggever.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

210

Culpa in causa

mr. L.T. Wemes

Promotor (evt.): prof. mr. A.C. 't Hart.

Doel: Een studie naar de betekenis van de eigen schuld bij beroepen op straffeloosheid, waarbij onder meer zal worden ingegaan op de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor delicten 'onder invloed' begaan.

Opzet: Literatuur- en jurispru-

dentie-onderzoek.
Einddatum: Eind 1994.
Publikatievorm: Dissertatie.

211

Cultural defense en strafrechtspleging

mr. H.C. Wiersinga

Promotor: prof. mr. A.C. 't Hart.
Probleemstelling: Welke rol speelt de factor 'cultuur' bij de berechting van niet-Westerse verdachten? Het onderzoek zal worden toegespitst op de positie van de 'cultuurspecialist' als deskundige in strafzaken.
Opzet: Literatuuronderzoek, empirisch onderzoek (dossiers).
Einddatum: 1995.
Publikatievorm: Dissertatie.

**Rijksuniversiteit Limburg
Vakgroep strafrecht/criminologie**

Afgesloten onderzoek

212

Techniek en normstelling in het milieustrafrecht; een rechtsvergelijkende studie naar de strafrechtelijke handhaving van emissievoorschriften

mr. L.E.M. Hendriks

Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 204

Lopend onderzoek

213

De buitengerechtelijke afdoening van strafbare feiten door het Openbaar Ministerie

mr. G.J.M. van den Biggelaar

Promotor: prof. mr. G.P.M.F. Mols.
Probleemstelling: In toenemende mate worden strafzaken zelfstandig door het O.M.

afgedaan o.a. door sepot, transactie of door administratiefrechtelijke handhaving. Deze zaken volgen dan niet een strafrechtelijke, maar een andere procedure die ligt tussen het strafrecht en het administratief recht. Onderzocht wordt in hoeverre deze procedures verandering of aanvulling behoeven, waarbij getracht wordt aansluiting te vinden bij het administratief recht.

Opzet: Literatuuronderzoek.
Einddatum: 1994.
Publikatievorm: Dissertatie.

214

Het onmiddellijkheidsbeginsel in het strafproces

mr. D.M.H.R. Garé

Promotor: prof. mr. G.P.M.F. Mols en prof. mr. Th.A. de Roos.
Doel: Begripsbepaling, ratio en noodzakelijkheid van het onmiddellijkheidsbeginsel in het Nederlandse strafproces.
Opzet: Literatuuronderzoek.
Einddatum: 1994.
Publikatievorm: Dissertatie.

215

Effecten van ambtelijke corruptie

dr. G.A.A.J. van den Heuvel

Samenwerkingsverband: Faculté du Droit, Universiteit Luik.
Doel: Vergelijkend onderzoek naar aard en effecten van corruptie in ontwikkelde en onderontwikkelde landen. Eén van de doelstellingen is een toetsing van de *reintegrative shaming-theory* van J. Braithwaite.
Opzet: Literatuurstudie, dossieranalyse en interviews.
Einddatum: Onbepaald.
Publikatievorm: Artikelen. Reeds gepubliceerd: G. van den Heuvel, *Gepolitiseerde bureaucratie en corruptie; Nigeria en Indonesië*, In: F. Bruinsma e.a. (red.), *Precaire*

waarden; *Liber amicorum* voor A.A.G. Peters, Arnhem, Gouda Quint, 1994, pp. 293-313.

216

De controle op ondernemingsgedrag en het ontstaan van collusie-fenomenen daarbij

dr. G.A.A.J. van den Heuvel

Samenwerkingsverband:

Interuniversitaire onderzoeksgroep *Organisatiecriminaliteit*.

Doel: Op basis van dossieranalyses en literatuurstudie komen tot een theorie over het ontstaan van collusie als vorm van 'corporate crime'.

Opzet: Dossier-analyse en literatuurstudie.

Einddatum: Onbepaald.

Publikatievorm: Naar aanleiding van dit onderzoek zijn reeds verschenen: G.A.A.J. van den Heuvel, *Corporate crime in East and West; in search of collusion*, In: H. Strang en J. Vernon (red.), *International trends in crime; east meets west*, Canberra, Australian Institute of criminology; G.A.A.J. van den Heuvel, *Onderhandelen over straffen; over organisatiecriminaliteit en overheidscontrole*, Arnhem, Gouda Quint BV, 1993.

217

Dwangarbeid; strafrechtelijk gedwongen tewerkstelling in Nederland

mr. G. de Jonge

Promotoren: prof. mr. G.P.M.F. Mols en prof. mr. A.J.C.M. Geers.

Probleemstelling: Onderzocht wordt op welke rechtsgronden de arbeidsplicht voor tot vrijheidsstraf veroordeelden berust. Vooral de verhouding tot het verbod op dwangarbeid krijgt daarbij de aandacht. Voorts wordt onderzocht met welk recht de verplicht arbeidende gedetineerde een normaal loon wordt onthouden. De vraag wordt behandeld of

afschaffing van de arbeidsplicht en normalisering van de arbeidsbeloning kunnen bijdragen tot de emancipatie van de gedetineerdenpopulatie.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

218

Onderzoek van telecommunicatien behoeve van justitiële doeleinden

mr. J.H. Klifman

Promotoren: prof. mr. G.P.M.F. Mols en prof. mr. Th. A. de Roos.

Doel: Art. 125g Sv. geeft aan de rechter-commissaris de bevoegdheid om tijdens het gerechtelijk vooronderzoek te bepalen dat telecommunicatie ten aanzien waarvan het vermoeden bestaat dat de verdachte eraan deelneemt, door een opsporingsambtenaar worden afgetapt of opgenomen. Justitieel onderzoek van telecommunicatie is enkel toegestaan ter zake van een reeds gepleegd misdrijf. Doel van het onderzoek is het in kaart brengen van de strafvorderlijke telecommunicatietap.

Probleemstelling: Welke wettelijke en/of in de rechtspraak ontwikkelde criteria gelden in Nederland om ten behoeve van de strafvordering telecommunicatie te kunnen aftappen of opnemen; met welke waarborgen voor de afgetapte is de toepassing van het middel omkleed; in hoeverre is de aanwending van het middel verenigbaar met de in internationale mensenrechtverdragen neergelegde garanties en waarborgen.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek en interviews met rechters-commissarissen.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

219

Voorbereidend onderzoek in strafzaken

Leden van de vakgroep strafrecht en criminologie o.l.v. prof. mr. G.P.M.F. Mols

Doel: Het voorbereidend onderzoek in strafzaken is het gemeenschappelijk onderzoeksproject van de Vakgroep strafrecht en criminologie, bedoeld om nader inzicht te verschaffen in de wenselijkheid en mogelijkheid van juridisering van een belangrijk onderdeel van het strafproces. De juridisering kan voor de verdachte en meer in het algemeen voor de strafrechtspleging nadelige gevolgen hebben. Ook daarop concentreren zich de onderzoeksactiviteiten.

Probleemstelling: Het voorbereidend onderzoek in strafzaken is een beslissende fase in het strafproces. De toename van de mogelijkheid tot toepassing van dwangmiddelen en de verwachte ontwikkeling naar vermindering van de mogelijkheid tot controle van tenminste een deel van hetgeen zich in het kader van het voorbereidend onderzoek afspeelt, werpen vragen op naar wenselijkheid en mogelijkheid tot juridisering ter versterking van de rechtspositie van de verdachte.

Opzet: Literatuurstudie, empirisch onderzoek.

Publikatievorm: Monografie en tijdschriftartikelen.

220

Getuigen in strafzaken

prof. mr. G.P.M.F. Mols

Doel: Het onderzoek naar de plaats en functie van getuigen in strafzaken. Door middel van (deel)publikaties kan voorts de kennis betreffende getuigen in strafzaken bij de deelnemers aan het strafproces worden vergroot.

Probleemstelling: Kritische beschrijving en analyse van de

wettelijke voorschriften en jurisprudentie m.b.t. getuigen in strafzaken.

Opzet: Literatuurstudie.

Einddatum: 1994.

221

De oplegging en uitvoering van reparatoire- en bedrijfssancties voor milieudelicten, in relatie tot rechten van derden en de bestuurlijke overheid

mr. J.C. Oudijk

Promotor: prof. mr. Th.A. de Roos.

Doel: Onderzocht wordt op welke wijze bij milieudelicten de bijkomende straffen en maatregelen uit de Wet op de Economische Delicten en eventueel daarmee relevante gelijkenis vertonende sancties in overeenstemming met het bestuursrecht, rechten en competenties van de bestuurlijke overheid en rechten van derden door de strafrechter kunnen worden opgelegd.

Opzet: (Rechtsvergelijkend) onderzoek van relevante literatuur en jurisprudentie in Nederland, België en Duitsland.

Einddatum: Augustus 1995.

Publikatievorm: Dissertatie. Mogelijk deelpublicaties in de vorm van artikelen.

222

Handhaving van het economisch mededingingsrecht in Nederlands en Europees verband

mr. H.M.J. Quaedly

Promotor: prof. mr. Th.A. de Roos.

Opzet: Rechtsvergelijkend onderzoek van relevante literatuur/empirisch onderzoek.

Einddatum: Januari 1996.

Publikatievorm: Dissertatie. Mogelijk deelpublicaties in de vorm van artikelen.

223

Strafrechtelijke aansprakelijkheid van ambtenaren voor milieuverontreiniging

D. Roef

Promotor: prof. mr. M.G. Faure.

Doel: Het verdient aanbeveling om ambtenaren van milieu-administraties, danwel deze besturen zelf, strafrechtelijk aansprakelijk te houden voor de milieuverontreiniging die door hun handelen/nalaten wordt geïnitieerd of bevorderd en zo ja, kan een dergelijke aansprakelijkheid 'de lege lata' reeds worden gerealiseerd en zo niet, welke aanpassingen zijn terzake noodzakelijk?

Opzet: Op basis van literatuuronderzoek zal er rechtsvergelijkend alsook rechtseconomisch naar de grondslagen van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van ambtenaren worden gezocht. De landen die worden onderzocht zijn voornamelijk Nederland, België en Duitsland.

Einddatum: September 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

224

De verantwoordelijkheid van en de controle op de politie in Engeland en Wales

mr. C. Royakkers

Promotoren: prof. dr. M.E. Punch en dr. G.A.A.J. van de Heuvel.

Probleemstelling: Dit onderzoek wil de spanning tussen controleerbaarheid en onafhankelijkheid van de politie in Engeland en Wales analyseren in de periode van 1960 tot heden.

Opzet: Literatuuronderzoek, dossieranalyse en interviews.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

225

Vrouw en strafrecht

mr. J. Serrarens, dr. J.S.

Schwitters, mr. M.W.

Wolleswinkel en mr. J.

Wöretshofer

Samenwerkingsverband: Vakgroep strafrecht van de Open Universiteit en de projectgroep Vrouw en recht van de Rijksuniversiteit Limburg.

Doel: Centraal staat de vraag welke rol 'de vrouw' speelt in het strafrecht. Vrouwen komen met het strafrecht in aanraking zowel als slachtoffer als als dader van strafbare feiten. Deze rollen lijken tegengesteld. Bij nader inzien worden daders en slachtoffers met vergelijkbare problemen geconfronteerd. Pregnant blijkt dit in elk geval bij het *battered woman syndrom* en bij prostitutie, waar beide rollen om voorrang lijken te strijden. In de loop der jaren is over de rol van vrouwen in het strafrecht inmiddels het een en ander gepubliceerd. Doel van dit project is een (redelijk) compleet en samenhangend overzicht te geven van het onderzoeksgebied vrouw en strafrecht, in de vorm als dader: specifieke delicten, prostitutie, *battered woman syndrom*, strafuitsluitingsgronden en straftoemeting, detentie en hulpverlening; en de vrouw als slachtoffer: zedendelicten, vrouwenhandel, prostitutie, voor- en hoofdonderzoek (getuige), vervolgingsbeleid.

Einddatum: Doorlopend project.

Publikatievorm: Artikelen, boek.

226

Verdediging in strafzaken; een onderzoek naar de professionele verantwoordelijkheid van de advocaat in het strafproces in theorie en praktijk

mr. T. Spronken

Promotoren: prof. mr. G.P.M.F. Mols en prof. mr. A.A.G. Peters (RUU).

Doel: Het verkrijgen van inzicht in de theoretische achtergronden van verdediging in strafzaken en van de relatie tussen de rol van de advocaat in het strafproces en normen van beroepsethiek en professionele verantwoordelijkheid van de advocaat.

Probleemstelling: Door welke normen wordt de professionele verantwoordelijkheid van de advocaat in het strafproces bepaald en welk verband bestaat er tussen deze normen, die de beroepsethiek van de advocaat betreffen, en de rol van de advocaat in het strafproces.

Opzet: Literatuuronderzoek en empirisch onderzoek (archiefonderzoek, dossieronderzoek, interviews, participierend onderzoek). Onderzoekspopulatie: advocaten.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

227

Het strafvorderlijke dwangmiddel inbeslagneming en de vrijheid van meningsuiting en drukpers (rechtsvergelijkend)

mr. L. Tomesen

Promotoren: prof. mr. G.P.M.F. Mols en prof. mr. Th. van Boven.

Doel: Het in kaart brengen van de diverse regels en beginselen in verschillende Europese landen m.b.t. het Sv-dwangmiddel inbeslagneming en de vrijheid van meningsuiting en drukpers.

Opzet: Literatuuronderzoek.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

228

Algemene normen en zorgplichten in het milieustrafrecht

mr. J.C. Visser

Promotoren: prof. mr. M.G. Faure en prof. mr. Th.A. de Roos.

Probleemstelling: Kunnen algemene normen en zorgplichten in het milieustrafrecht de rechtvaardigende werking van de vergunning doorbreken en strafrechtelijk directe werking genieten?

Opzet: (Rechtsvergelijkend) onderzoek van relevante literatuur en jurisprudentie in Nederland, Groot-Brittannië en Duitsland.

Einddatum: September 1996.

Publikatievorm: Dissertatie.

229

Resocialisatie van (ex-)gedetineerde vrouwen

mr. M.W. Wolleswinkel

Promotor: prof. mr. G.P.M.F. Mols.

Doel: Nu er in de detentiesituatie van vrouwen steeds meer differentiatie komt en inrichtingen beleidsplannen en huishoudelijke reglementen ontwerpen die specifiek op vrouwen gericht zijn, is een juridische onderbouwing van een materiële invulling van het gelijkheidsbeginsel gewenst. Daarbij wordt niet alleen gedacht aan sociaal-economische gebieden (werk, scholing, inkomen) maar ook aan zorgverantwoordelijkheden (zwangerschap, opvoeding, zorgactiviteiten).

Probleemstelling: Het opsporen van resocialisatiebevorderende en belemmerende factoren. Deze reiken verder dan de detentiesituatie zelf. De persoonlijke invulling en beleving door vrouwen van de detentiesituatie en de eigen verwachtingen en houding t.a.v. de terugkeer in de maatschappij spelen daarbij ook een rol.

Opzet: Historisch overzicht van beleidsstukken en regelgeving over ervaringen van gedetineerde vrouwen in Nederland na de Tweede Wereldoorlog.

Vergelijking met buitenlandse studies. Met name ten aanzien van de aspecten zorg en opvoeding wordt vervolgens de invulling van family-life en private life (art. 8 EVRM lid 1 en 2) voor gedetineerde vrouwen en hun kinderen bestudeerd zowel vanuit het positieve recht als in het licht van feministische rechtstheorieën. Literatuurstudie.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

Open Universiteit Heerlen Vakgroep strafrecht

Lopend onderzoek

230

Voorrang in het verkeersrecht

mr. drs. M.P. Bart

Promotor: prof. mr. J.M. Reijntjes, Open Universiteit.

Doel: Beoogd wordt een overzicht te geven van de verkeerssituaties waarin de betrokken verkeersdeelnemers worden geconfronteerd met de vraag naar de volgorde waarin zij mogen doorgaan. De toepasselijke verkeersregels die in verdragen en wettelijke regelingen zijn neergelegd alsmede de jurisprudentie en literatuur worden besproken. Voorts komt het verband tussen voorrang en het verkeersrechtelijke vertrouwensbeginsel aan de orde.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: Begin 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

231

Strafbaarstelling van vrouwenhandel en exploitatie van prostitutie

mr. R.H. Haveman

Promotor: prof. mr. C. Kelk, dr. mr. M.L. Moerings, Willem Pompe instituut voor strafrechtswetenschappen, RUU.

Doel: De discussie over vrouwenhandel wordt gevoerd in het spanningsveld tussen principes en emoties. Enerzijds gaat het om situaties die wat ernst betreft dermate tot de verbeelding spreken, dat een pleidooi voor een intensieve strafrechtelijke aanpak verleidelijk is. Anderzijds lijkt een strafrechtelijke aanpak soms dusdanige problemen op te leveren, dat geconcludeerd wordt dat het strafrecht er maar beter niet bij gehaald moet worden.

Doel van dit onderzoek is op rationele gronden een uitspraak te kunnen doen over de functie die het strafrecht voor vrouwenhandel en voor exploitatie kan hebben. Is vrouwenhandel een maatschappelijk probleem dat met behulp van het strafrecht moet worden opgelost? Centraal bij de beantwoording van deze vraag staan de voorwaarden voor strafbaarstelling. Deze worden getoetst aan de strafbaarstelling van vrouwenhandel en van exploitatie van prostitutie.

Opzet: Literatuur-, jurisprudentie en dossieronderzoek.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Artikelen, proefschrift.

232

Vrouw en strafrecht

mr. R.H. Haveman, mr. K.

Lünnemann, mr. J.J. Serrarens,

mr. M.W. Wolleswinkel en mr.

J. Wöretshofer

Samenwerkingsverband: Vakgroep strafrecht van de Open Universiteit en de projectgroep

Vrouw en recht van de
Rijksuniversiteit Limburg.

Doel: Centraal staat de vraag welke rol 'de vrouw' speelt in het strafrecht. Vrouwen komen met het strafrecht in aanraking zowel als slachtoffer als als dader van strafbare feiten. Deze rollen lijken tegengesteld. Bij nader inzien worden daders en slachtoffers met vergelijkbare problemen geconfronteerd. Pregnant blijkt dit in elk geval bij het *battered woman syndrom* en bij prostitutie, waar beide rollen om voorrang lijken te strijden. In de loop der jaren is over de rol van vrouwen in het strafrecht inmiddels het een en ander gepubliceerd. Doel van dit project is een (redelijk) compleet en samenhangend overzicht te geven van het onderzoeksgebied vrouw en strafrecht, in de vorm van capita selecta. Aan bod komen onder andere in theorie en praktijk: a) de vrouw als dader: specifieke delicten, prostitutie, *battered woman syndrom*, strafuitsluitingsgronden en straftoemeting, detentie en hulpverlening; en b) de vrouw als slachtoffer: zedendelicten, vrouwenhandel, prostitutie, voor- en hoofdonderzoek (getuige), vervolgingsbeleid.

Einddatum: Doorlopend project.

Publikatievorm: Artikelen, boek.

Katholieke Universiteit Nijmegen Criminologisch instituut

Lopend onderzoek

233

Van aanhouding tot voorlopige hechtenis

mr. J.G. Groentjes

Begeleiding: prof. mr. G.J.M. Corstens, dr. J.P.S. Fiselier en mr. J.A.W. Lensing.

Probleemstelling: Het onderzoek bevat een juridische en een sociaal-wetenschappelijke component. De juridische component betreft het onderzoek naar de voorwaarden waaronder de dwangmiddelen aanhouding, ophouding voor verhoor en ter identificatie en de inverzekeringstelling kunnen worden toegepast, alsmede naar de rechtsmiddelen die verdachte heeft. De sociaal-wetenschappelijke component betreft onderzoek naar de feitelijke gang van zaken op het politiebureau en naar de factoren waarvan het optreden van de hulpofficier van justitie afhankelijk is.

Einddatum: Februari 1998.

Publikatievorm: Dissertatie en onderzoeksrapport.

234

Inventarisatie afstemming straftoemeting in praktijk

dr. J.P.S. Fiselier en mr. J.A.W. Lensing

Doel: Het onderzoek dient ter beantwoording van de vraag of, en zo ja, op welke wijzen er bij de rechtbanken en gerechtshoven thans afstemming plaatsvindt in de straftoemeting.

Opzet: Interviews met de coördinatoren in de strafsector van de rechtbanken en hoven.

Publikatievorm: Artikel en/of rapport.

Einddatum: Mei 1995.

235

Straftoemeting in tweede instantie

Studentassistent

Begeleiding: dr. J.P.S. Fiselier en mr. J.A.W. Lensing.

Doel: Nagaan hoe de strafvordering in tweede instantie zich verhoudt tot strafvordering in eerste instantie en het vonnis van de rechtbank.

Einddatum: December 1995.

Publikatievorm:
Onderzoeksverslag.

**Katholieke Universiteit
Nijmegen**
**Secctie straf- en strafproces-
recht**

Lopend onderzoek

236

**Onderneming, strafrecht en
mensenrechten**

A.I.O.

Promotor: prof. mr. G.J.M.
Corstens.

Doel: De centrale vraag van het onderzoek is of rechtspersonen zich als verdachte in het strafproces op mensenrechten kunnen beroepen? De vraag wordt onderzocht voor recht van Nederlandse herkomst, het EVRM, het EG-recht en een aantal vreemde rechtsstelsels, waaronder dat van de VS.

Opzet: Literatuuronderzoek.

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

237

Strafrechtelijke sancties

*mr. J.P. Balkema, prof. mr.
G.J.M. Corstens en mr. P.C.
Vegter*

Doel: Het onderzoek is primair gericht op een analyse van de rechtsregels die de tenuitvoerlegging beheersen van de strafrechtelijke vrijheidsbenemende maatregelen, te weten de plaatsing in een krankzinnigengesticht en de terbeschikkingstelling.

Probleemstelling: In het onderzoek komt onder meer de vraag aan de orde of de vigerende rechtsregels in overeenstemming zijn met de gang van zaken in de praktijk. Voorts wordt nagegaan hoe de praktijk werkt in aangelegenheden waarvoor geen

geschreven rechtsregels gelden.
Opzet: In hoofdzaak literatuurstudie.

Einddatum: Doorlopend.

Publikatievorm: De onderzoeksresultaten worden regelmatig gepubliceerd in de vorm van supplementen op de losbladige editie *Het Penitentiair Recht* onder redactie van prof. mr. J.P. Balkema, prof. mr. G.J.M. Corstens en mr. P.C. Vegter en uitgegeven door Gouda Quint te Arnhem.

238

**Evaluatie van wetgeving inzake
de voorwaardelijke veroordeling
en de vervroegde invrijheids-
telling**

mr. F.W. Bleichrodt

Promotoren: prof. mr. G.J.M.
Corstens en mr. J.P. Balkema
(KUN).

Doel: De *Wet inzake de herziening van de voorwaardelijke veroordeling en de voorwaardelijke invrijheidsstelling* uit 1986 zal worden getoetst aan de uitgangspunten, die de wetgever in de Memorie van Toelichting heeft geformuleerd. Tevens zal worden onderzocht in hoeverre alternatieven voor het huidige stelsel aanwezig zijn.

Opzet: Literatuuronderzoek, onderzoek wetsgeschiedenis, interviews in praktijk.

Einddatum: April 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

239

De dwang van de tenlastelegging

mr. J. Boksem

Promotor: prof. mr. G.J.M.
Corstens.

Doel: Rechtshistorisch en rechtsvergelijkend onderzoek naar de gebondenheid van de rechter aan de tenlastelegging in strafzaken. Voor- en nadelen van het grondslagstelsel zullen tegenover elkaar worden gezet en eventuele alter-

natieven zullen worden onderzocht.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: December 1994.

Publikatievorm: Dissertatie. Het onderzoek wordt gefinancierd door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het ministerie van Justitie.

240

Dutch criminal law and procedure

*prof. mr. G.J.M. Corstens en
mr. J.A.W. Lensing*

Doel: Systematische beschrijving van het Nederlandse strafrecht en strafprocesrecht in het Engels.

Daarmee wordt beoogd buitenlanders op een toegankelijke wijze in te leiden in het Nederlandse strafrecht en strafprocesrecht.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Deel in Encyclopedia of Law.

241

Detentierecht in vergelijkend perspectief

F. van Deutekom

Promotor: prof. mr. G. Corstens en mr. J. Balkema (KUN).

Doel: Vergelijking van de rechtspositie van gedetineerden in Frankrijk, de Bondsrepubliek en Nederland.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

242

Belastingfraude versus sociale-zekerheidsfraude

mr. J.F.L. Roording

Promotor: prof. mr. G.J.M. Corstens.

Doel: Verbetering van de kwaliteit van de fraudebestrijding door middel van onderzoek naar de verschillen tussen de (quasi-)strafrechtelijke handhaving van de belastingwetgeving en de (quasi-)

strafrechtelijke handhaving van sociale zekerheidswetgeving.

Opzet: Aan de hand van wetgeving, jurisprudentie en literatuur zullen de regelgeving en het beleid terzake van de bestrijding van belastingfraude en van sociale-zekerheidsfraude in kaart worden gebracht. Daartoe zullen ook gesprekken met beleidsfunctionarissen worden gevoerd. Vervolgens zullen de verschillen worden geanalyseerd en, zo mogelijk, verklaard. Tot slot zal gevraagd worden oplossingen aan te dragen voor onvolgende gerechtvaardigde verschillen.

Einddatum: September 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

243

Dwangmiddel van de inbeslagneming

mr. R.M. Vennix

Promotor: prof. mr. G.J.M. Corstens.

Doel: Herijking van het dwangmiddel van de inbeslagneming (mede) gezien: bevoegdheid tot conservatoire inbeslagname (94a Sv.) op grond van de Wet tot verruiming van mogelijkheden tot toepassing van de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel; bevoegdheid tot vergaren en opnemen van gegevens (Wet Computer-criminaliteit); onderzoek naar verbetering teruggaveregeling.

Opzet: Onderzoek van wetgeving, rechtspraak en literatuur.

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

**Erasmus Universiteit
Rotterdam
Vakgroep strafrecht en crimi-
nologie**

Lopend onderzoek

244

**Vrijheidsbenemende dwangmid-
delen**

mr. J. uit Beijerse

Promotor: prof. mr. C.P.M.
Cleiren en prof. dr. C.J.C.F.
Fijnaut.

Probleemstelling: De vraag die in deze studie centraal staat is of de huidige regeling van de inverzekeringstelling en de voorlopige hechtenis, bezien in het licht van geldende beginselen, wijzigingen moet ondergaan. Centraal staan daarbij het 'praesumptio innocentiae'-beginsel, het 'nemo tenetur seipsum prodere'-beginsel en het 'habeas corpus'-beginsel. Hiertoe is een analyse gemaakt van de in de wet neergelegde waarborgen om de eerbiediging van deze beginselen bij de toepassing in de praktijk te bevorderen. De sinds de tweede helft van de 19e eeuw gevoerde discussies vormen de basis voor een analyse van de actuele situatie en nieuwe beleids- en wetsvoorstellen.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

245

**Decriminalisering van actieve
euthanasie; een exemplarisch
onderzoek naar de betekenis van
decriminalisering voor abolitio-
nisme en strafrechtstheorie**

mr. J.R. Blad

Promotor: prof. C.J.C.F. Fijnaut.
Doel: In dit theoretisch georiën-
teerd onderzoek wordt het
vraagstuk van de sociale controle
op levensbeëindigend handelen
op sociaal-medische redenen,

behandeld als testcase voor de
abolitionistische stelling dat
primaire criminalisering (straf-
baarstelling) beschadigend is voor
processen van sociale controle
van onderaf en dat de samen-
leving er zonder strafrecht beter
aan toe zou zijn. Voor wat betreft
het abolitionisme wordt het
gedachtengoed van Hulsman aan
een integrale analyse onder-
worpen; dit wordt behandeld als
een produkt van rechtsdenken en
kritisch onderzocht aan de hand
van het exemplarische probleem,
de sociale beheersing van levens-
beëindigend handelen.

Probleemstelling: In hoeverre kan
decriminalisering worden
begrepen als een adequate
strategie van het abolitionisme en
welke andere betekenissen kunnen
aan dit fenomeen worden
verleend?

Opzet: Literatuuronderzoek naar
Hulsman's abolitionisme, decrimi-
nalisierung in het algemeen en het
decriminaliseringsproces met
betrekking tot de euthanasie in
het bijzonder. Ook is reeds
onderzoek gedaan naar beleids-
opvattingen aangaande euthanasie
in ziekenhuizen en verpleeginrich-
tingen.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie. In
1990 is het bovenvermelde deel-
onderzoek gepubliceerd in *Tussen
lots- en zelfbeschikking*, Arnhem,
Gouda Quint BV.

246

EVRM en opiumzaken

T. Blom

Promotor: prof. mr. H. de
Doelder.

Doel: Het vervaardigen van een
kritisch commentaar op de justi-
tiële politiepraktijk in
Opiumzaken aan de hand van
uitspraken van de Europese
Commissie en het Europese Hof
voor de rechten van de mens.

Probleemstelling: Onderzocht wordt wat de consequenties zijn van de uitspraken van de Europese Commissie en het Europese Hof voor de rechten van de mens, wegens de schending van de artikelen 6 (fair trial) en 8 (recht op privacy) EVRM voor de Nederlandse opsporingspraktijk in Opiumwetzaken. Het gaat in dit onderzoek met name om de consequenties voor de bijzondere opsporingsmethodes, die in het kader van de bestrijding van deze wet worden gebruikt zoals de observatie, de infiltratie en de telefoontap en die een grote inbreuk op iemands privéleven inhouden.

Opzet: Participerende observatie, literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Publikatievorm: Dissertatie.

247

De rechtsbetrekking als gemeenschappelijke noemer van bestuursrecht, strafrecht en privaatrecht; theorie, methode en praktijk van geïntegreerde rechtswetenschap

prof. mr. C.P.M. Cleiren, mr. P.A.M. Mevis, mr. G. van Leijen en M. Dane

Samenwerkingsverband:

Samenwerking met prof. Foqué en prof. R.M. van Male.

Doel: De rechtswetenschap wordt in toenemende mate geconfronteerd met de behoefte aan integratie van de verschillende juridische disciplines onderling. De vraag is of een gemeenschappelijk referentiekader voorhanden is dat de verschillende deeldisciplines met elkaar delen en dat hun eigen specifieke ontwikkelingen stuurt. Het onderzoeksprogramma betreft een samenstel van onderzoeken die zijn toegespitst op de betekenis van het begrip rechtsbetrekking en de draagwijdte daarvan voor de verdere

ontwikkeling van de traditionele rechtsgebieden bestuursrecht, strafrecht en privaatrecht, alsmede de algemene rechtstheorie en rechtsfilosofie. De strafrechtelijke onderzoeken spitsen zich toe op de volgende thema's: Het strafvorderlijk legaliteitsbeginsel; toestemming van en sancties op (on)rechtmatig overheidsoptreden; vormen, vormverzuimen en rechtsgevolgen in intern en extern rechtsvergelijkend perspectief; schadevergoeding voor ondergane of voorlopige hechtenis.

Opzet: Literatuur en rechtspraak-onderzoek. Veel interne rechtsvergelijking.

Einddatum: Lopend onderzoek.

Voor de dissertaties vier jaar.

Publikatievorm: Twee dissertaties, artikelen.

248

Grootstedse criminaliteit

prof. mr. H. de Doelder, prof. dr. C.J.C.F. Fijnaut e.v.a.

Opzet/doel: Het onderzoek is thans opgedeeld in de volgende vier deelprojecten:

Gokcriminaliteit: Het gokwezen in een stad als Rotterdam is een gecompliceerd geheel van legale, extra legale en illegale activiteiten. Binnen dit deelonderzoek wordt in een eerste fase vanuit de perspectieven van producenten, consumenten en overheden gekeken naar het gehele fenomeen van het gokwezen. In een tweede fase zal n.a.v. het terreinverkennde eerste fase onderzoek vanuit de verschillende perspectieven gericht onderzoek plaatsvinden naar de specifieke problematiek. *Drugscriminaliteit:* Bij de opsporing van drugsdelicten stuit de politie veelal op grenzen die gesteld zijn door internationale verdragen, meer in het bijzonder het EVRM. Als belangrijkste bepaling hieruit zal het recht op privacy (art. 8) in relatie tot het

politie-optreden worden gezet. *Geweldsbeheersing*: Het onderzoek richt zich voornamelijk op de volgende algemene probleemstellingen: een analyse van politiegeweld bij de geüniformeerde dienst van een grote stad; een analyse van de reactie op het politiegeweld; een onderzoek naar de wijze waarop op de werkvloer naar het functioneren van de klachtenprocedure m.b.t. geweldgebruik wordt gekeken en een analyse van de wijze waarop politiegeweld zo goed mogelijk beheerst kan worden. *Preventie jeugdcriminaliteit*: Enerzijds is dit een criminologisch onderzoek waarin de samenhang tussen demografische, sociaal-economische en institutionele factoren naast de omvang, soort en aard van de jeugdcriminaliteit centraal staat. Anderzijds omvat het onderzoek een analyse van de achtergronden van jeugdcriminaliteit in verschillende wijken, waarbij het microniveau als uitgangspunt wordt genomen: een etnografische studie van jeugdcriminaliteit, waarin de achtergronden van de criminaliteit worden bestudeerd vanuit de leefwereld van de jongeren. *Einddatum*: Onbepaald. *Publikatievorm*: Dissertaties, artikelen, rapporten.

249

Bestuursstrafrecht

prof. mr. H. de Doelder, mr. A. Hartmann, mr. dr. J.W. van der Hulst, mr. L.J.J. Rogier en mr. P.M. van Russen Groen

Doel: De laatste jaren komt men in de juridische literatuur regelmatig de term 'bestuursstrafrecht' tegen. Uit de hantering van deze term blijkt evenwel dat omtrent de inhoud en omvang van het desbetreffende begrip geen overeenstemming bestaat. Er hebben zich in de afgelopen

decennia zowel in het bestuursrecht als in het strafrecht, maar ook in het internationale recht verschillende ontwikkelingen voorgedaan waardoor de contouren van een bestuursstrafrecht zich beginnen af te tekenen. Doel van het onderzoek is om aan de hand van die ontwikkelingen tot een beschrijving en een verklaring van de bedoelde juridische fenomenen te komen waardoor eenduidige plaatsbepaling van dit gedeelte van het recht mogelijk wordt. Bovendien wordt onderzocht of het bestuursstrafrecht eigen materiële beginselen kent en welke beginselen ten grondslag liggen aan de procesuele afdoening van de gedragingen die door het bestuursstrafrecht worden gesanctioneerd. *Opzet*: Het onderzoek valt uiteen in een aantal deelonderzoeken. De kennis en inzichten die in deze onderzoeken vergaard worden moeten leiden tot theorievorming met betrekking tot het karakter van het bestuursstrafrecht en de verhouding tot het strafrecht enerzijds en het bestuursrecht anderzijds.

Publikaties: Dissertaties, artikelen, symposiumbundels, rapporten.

250

Bewijs in het bestuursstrafrecht

mr. A.R. Hartmann

Promotor: prof. mr. H. de Doelder.

Samenwerkingsverband: Het onderzoek vindt plaats in het kader van het algemene onderzoekprogramma *Bestuursstrafrecht*. Inzichten opgedaan in dit onderzoek kunnen een bijdrage leveren aan een verdere plaatsbepaling van het bestuursstrafrecht.

Doel: Het bewijs speelt een belangrijke rol in iedere juridische procedure. Inzicht in de rol die

het bewijs speelt in een bepaalde procedure geeft aan hoe de vaststelling van rechtsfeiten in concreto dient te verlopen. In de tweede plaats geeft het in het algemeen ook inzicht in aard, doelstellingen en karakter van de desbetreffende procedure. Het onderzoek naar het bewijs in het bestuursstrafrecht zal zich richten op de formele en inhoudelijke aspecten van de vaststelling van rechtsfeiten in procedures die als bestuursstrafrechtelijk zijn te kenschetsen. Daartoe worden onder meer de bewijsvergaring en bewijsvoering in het bestuurs- en strafrecht onderzocht. Voorts zal gekeken worden naar bewijsrechtelijke aspecten van in andere landen functionerend bestuursstrafrecht, zoals het Ordnungswidrigkeitengesetz in Duitsland. Ook zullen de bewijsregelen die het Hof van Justitie te Luxemburg hanteert bij het beoordelen van zaken ex artikel 85 e.v. EEG-verdrag in de beschouwingen worden betrokken.

Einddatum: Najaar 1995.

Publikaties: Dissertatie, artikelen.

251

Het 'abolitionisme' in de jaren twintig van deze eeuw in Nederland

mr. M.M. Kneepkens

Doel: Historisch-analytisch onderzoek naar de abolitionistische opvattingen van Clara Meyer-Wichman en de haren en hun invloed op de huidige 'abolitionistische' stroming in het strafrecht.

252

Strafrecht en seksueel misbruik van minderjarigen; een onderzoek naar (on)mogelijkheden

mr. R.S.B. Kool

Promotoren: prof. dr. C.F.

Fijnaut en prof. mr. H. de

Doelder.

Doel: Het probleem van seksueel misbruik van minderjarigen binnen afhankelijkheidsrelaties maakt onderdeel uit van een bredere maatschappelijke zorg met betrekking tot seksueel misbruik. Deze zorg heeft in de jaren tachtig geleid tot het opzetten van een overheidsbeleid terzake, waarvan de strafrechtspleging onderdeel uitmaakt. Om te kunnen beoordelen welke rol het strafrecht hier kan vervullen is het noodzakelijk kennis te nemen van de inhoud van de normstelling terzake, en te bezien op welke wijze deze normstelling in de rechtspraktijk wordt gehandhaafd.

Probleemstelling: In dit onderzoek staat de vraag centraal naar de werkingssfeer van het publieke recht (het strafrecht) in een bij uitstek private sfeer (de seksualiteit). Gekozen is voor een probleemgebied waarbinnen de tegenstelling publiek/privaat zich sterk doet voelen: de strafbaarstelling van seksueel misbruik van minderjarigen binnen afhankelijkheidsrelaties (SMM). Wat is de inhoud van de normstelling, en op welke wijze wordt deze gehandhaafd in de rechtspraktijk? Meer in het bijzonder wordt hier de vraag gesteld in hoeverre het gewaarborgde karakter van het strafrecht (structurele) problemen oproept voor de handhaving van de normstelling. En, zo die er zijn, welke oplossingen daarvoor zijn gevonden binnen de strafrechtspleging. Om deze vraag te kunnen beantwoorden wordt

dossier-onderzoek verricht, aan de hand waarvan de voornaamste probleemgebieden in kaart kunnen worden gebracht.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

253

Vormen, vormverzuimen en rechtsgevolgen in het strafproces in intern en extern rechtsvergelijkend perspectief

mr. G. van Leijen

Promotor: prof. mr. C.P.M.

Cleiren.

Samenwerkingsverband: Het onderzoek maakt deel uit van het facultaire onderzoeksprogramma *De rechtsbetrekking als gemeenschappelijke noemer van bestuursrecht, strafrecht en privaatrecht; theorie, methode en praktijk van geïntegreerde rechtswetenschap.*

Probleemstelling: Welke wijze van sanctionering van vormverzuimen in het strafproces doet recht aan de aard en functie van de hierin geldende wettelijke voorschriften? Wat impliceert een en ander voor de strafprocessuele rechtsbetrekking?

Doel: Met het onderzoek wordt in de eerste plaats beoogd een licht te werpen op de aard en functie van vormvoorschriften in het strafproces en de wijze waarop niet-naleving daarvan wordt gesanctioneerd. Enerzijds wordt deze vraag empirisch bestudeerd, teneinde enige duidelijkheid te brengen in de wijze waarop de rechter met deze problemen omgaat. Anderzijds wordt gepoogd de verhouding te kenschetsen vanuit een normatief-theoretisch gezichtspunt, op basis van de vooronderstelling dat de wijze van sanctionering van verzuimen dient voort te vloeien uit de aard en functie van de overtreden norm en de betekenis die deze vervult voor de in het strafproces aan de orde zijnde

rechtsbetrekking. Onderzocht zal worden op welke wijze de problematiek in vergelijkbare strafprocessuele systemen is uitgewerkt.

Opzet: Het onderzoek zal bestaan uit analyse van wetgeving, jurisprudentie en literatuur.

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

254

Onrechtmatig optreden van de overheid

dr. P.A.M. Mevis

Samenwerkingsverband: VF-programma *De rechtsbetrekking als gemeenschappelijke noemer van bestuursrecht, strafrecht en privaatrecht.*

Doel: Het onderzoek beoogt allereerst inzicht te verschaffen in de vraag of bij de beoordeling van de aansprakelijkheid van de overheid aan de factoren die tezamen de aansprakelijkheid bepalen een bijzondere, afwijkende invulling wordt gegeven ten opzichte van het algemene civielrechtelijke aansprakelijkheidsrecht. Het is voorts gericht op het inventariseren en vergelijken van de criteria voor onrechtmatigheid van het optreden en de voorwaarden en beperkingen voor het aansprakelijk stellen van de overheid (waaronder de Schutznorm en het relativiteitsver-eiste) en voor het 'vertalen' van die aansprakelijkheid in concrete sancties voor de overheid of 'tegenoetkomingen' van belanghebbenden. De resultaten kunnen ondermeer worden aangewend om te bezien of de wijze waarop het overheidsoptreden in het strafproces wordt gesanctioneerd niet veel genuanceerder en gedifferentieerder kan zijn. Men kan denken aan de mogelijkheid van een financiële tegemoetkoming ter compensatie van het geleden nadeel zonder dat dit afbreuk doet aan de omvang van

bij voorbeeld de op te leggen vrijheidsstraf. Het onderzoek zal worden verricht tegen de achtergrond van de vraag of rechtsnormen die tezamen de aansprakelijkheid binnen de rechtsbetrekking bepalen mogen verschillen al naar gelang de burgerlijke rechter, dan wel de strafrechter deze normen toepast. Zo de fasering van het project het toelaat kan een vergelijking met de beoordeling van het onrechtmatige overheidsoptreden in de bestuursrechtspraak bijdragen aan een verdieping van het onderzoek. *Opzet:* Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Publikatievorm: Diverse afzonderlijke publikaties.

Einddatum: 1997.

255

Rechtsbescherming in het bestuursstrafrecht

mr. P. M. van Russen Groen

Promotor: prof. mr. H. de Doelder.

Samenwerkingsverband: Het onderzoek vindt plaats in het kader van het algemene onderzoekprogramma *Bestuursstrafrecht*. Inzichten opgedaan in dit onderzoek kunnen een bijdrage leveren aan een verdere plaatsbepaling van het bestuursstrafrecht.

Doel: Het strafrecht wordt steeds meer bestuurlijk benaderd. Het ontstaan van het bestuursstrafrecht door overheveling van gedragingen uit het strafrecht naar het bestuursrecht is onderdeel van een tendens tot instrumentalisering van het strafrecht. RechtswaARBorgen staan in een dergelijke bedrijfsmatige visie op het strafrecht nogal eens de efficiency en de effectiviteit van het strafrechtstelsel in de weg. Onderzocht zal worden hoe deze overheveling begrepen dient te worden in termen van strafrecht-

telijk beleid. Daarbij staat centraal het begrip rechtsbescherming. Wat heeft dit begrip voor betekenis binnen het strafrecht, het bestuursrecht en het bestuursstrafrecht? Liggen er in dit verband theoretische overwegingen aan de keuze voor een bepaald rechtsgebied ten grondslag? Hoe verhoudt zich de ontwikkeling van het begrip rechtsbescherming in de praktijk met de minimumeisen van het EVRM en hoe verhoudt dit begrip zich met de empirie? *Einddatum:* Voorjaar 1995. *Publikatievorm:* Dissertatie, artikelen.

256

Anti-witwasmaatregelen; van melding tot en met ontneming

mr. C.D. Schaap en mr. V. Mul

Promotor: prof. mr. H. den Doelder.

Samenwerkingsverband: Het onderzoek maakt deel uit van het project *Misdaad, geld en straf* (voorheen *Financiële straffen*), een samenwerkingsverband tussen de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Rijksuniversiteit Leiden, het Nederlands Studiecentrum voor criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) en het Ministerie van Justitie.

Doel: Uitgaande van (inter-) nationale regelgeving terzake wordt onderzocht in hoeverre het witwassen van door criminaliteit verkregen vermogen kan worden c.q. wordt tegengegaan en op welke wijze dergelijk vermogen kan worden geconfiscieerd. Nadat de zowel 'preventieve' als 'repressieve' (wettelijke) maatregelen zijn bestudeerd en van commentaar voorzien wordt gekeken naar de rol van de financiële instellingen (identificatieplicht, meldplicht van ongebruikelijke transacties enzovoort) en – vervolgens – naar wat er met de van deze instel-

lingen verkregen informatie wordt gedaan (het 'veredelen' van de informatie door het Meldpunt MOT, het doormelden aan FinPol, de taak en het functioneren van de landelijk officier van justitie op dit gebied en het gebruikmaken van de informatie door de opsporingsdiensten (zowel regulier als bijzonder). Het (vervolgens) ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel wordt als eindschakel in het anti-witwas proces ook bestudeerd.

Opzet: Allereerst wordt een inventarisatie gemaakt van de internationaal genomen initiatieven teneinde het witwassen te bestrijden. Deze initiatieven zullen worden becommentarieerd en worden 'vertaald' naar de Nederlandse praktijk. Onderzocht wordt onder meer welke beleidsmatige, politieke en juridische redenen aan de totstandkoming van dergelijke internationale – en vervolgens nationale – regelingen ten grondslag hebben gelegen. Vervolgens wordt het gehele traject vanaf de melding (van ongebruikelijke transacties) tot en met de ontneming (van wederrechtelijk verkregen voordeel) onderzocht. Uiteraard zal een bestudering van de (materiële) strafbaarstelling van witwassen – in relatie tot bij voorbeeld bestaande deelnemingsvormen in het strafrecht en in vergelijking met internationale regelgeving – niet ontbreken. Toetsing van regelgeving aan praktijk en andersom.

Publikatievorm: (Tussentijds) artikelen, bijdragen aan bundels enzovoort. (Gezamenlijk) boek in begin 1995. Twee aparte dissertaties.

Einddatum: Oktober 1997.

257

Critical criminology and the politics of rights; values and commitments in an era of normative fragmentation

drs. R. van Swaaningen

Promotoren: prof. dr. C.J.C.F.

Fijnaut en prof. dr. H. Bianchi.

Doel: Terwijl in maatschappelijke zin van een fragmentering of pluralisering van normatieve aanspraken en ideeën wordt gesproken, lijkt het criminologische (beleids-)denken wel steeds homogener te worden. De herconceptualisering van de waarden en het engagement die aan de kritische criminologie ten grondslag liggen kan noodzakelijk een tegenwicht bieden om een volledige monopolisering van normatieve vraagstukken door het heersende beleidsdenken te voorkomen.

Probleemstelling: Wat kan de epistemologische relevantie zijn van een kritische criminologie in een tijdperk van normatieve fragmentering?

Opzet: Het centrale empirische probleemveld op grond waarvan deze vraag beantwoord wordt, is de bijdrage die vanuit de kritische criminologie geleverd is aan (bewegingen voor) strafrechtshervorming, omdat zich juist daarin het typerende veranderingsperspectief en politieke engagement van de kritische criminologie het sterkst openbaart. In het eerste deel (hoofdstuk 1-3) wordt op zoek gegaan naar een kritische criminologie *avant la lettre*. Hiertoe worden eerst enkele opvattingen over pluralisme en engagement in een (Nederlands) maatschappij-historisch perspectief geplaatst en worden de strafrechtshervormende punten uit de geschiedenis van de criminologie en de geïntegreerde strafrechtswetenschap gelicht, eerst op Europees niveau, dan meer

concreet vanuit de Nederlandse situatie. In het tweede deel (hoofdstuk 4-6) wordt de ontwikkeling van de eigenlijke kritische criminologie vanaf de jaren zestig geanalyseerd m.n. in relatie tot de geboden impulsen voor strafrechtshervorming, wederom eerst op algemeen Europees niveau, dan meer concreet voor de Nederlandse situatie. In het derde deel (hoofdstuk 7-9) worden deze ontwikkelingen doorgetrokken naar de huidige tijd. Hierin zal stelling worden genomen tegen een post-modernistisch waardenrelativisme door, aanhakend bij discussies over feminisme, mensenrechten en procedurele rationaliteit, te betogen dat normatieve ijkpunten die het individuele niveau overstijgen noodzakelijk blijven.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie en tussentijdse publikaties.

258

De beheersing van geweld in de interactie politie-publiek

mr. N. Uildriks

Samenwerkingsverband: Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Doel: Het onderzoek richt zich op vier probleemstellingen: Hoe ondergaat de politie de confrontatie met (toenemend) geweld en agressie vanuit de samenleving? Welke factoren zijn van invloed op het gebruik van geweld door de politie? Hoe wordt politiegeweld door burgers ervaren? Hoe kan geweld tussen burgers en politie zo goed mogelijk worden beheerst? Doel van het onderzoek is in de eerste plaats door een analyse van deze vragen beleidsmakers een empirische basis te bieden voor de beheersing van geweld in de interactie politie-publiek.

Opzet: Klachtendossier-analyse; analyse dag- en nachtrappen;

interviews; participerende observatie; selfreport enquête.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Rapport, dissertatie.

259

Geschiedenis jeugd(beschermings)recht

dr. C.G.M. van Wamelen

Doel: Bestudering van de geschiedenis van het jeugd(beschermings)recht.

Opzet: Literatuurstudie, interviews en ander bronnenonderzoek.

Publikatievorm: De komende tien jaar zullen er deelpublikaties verschijnen, te weten (werktitels): 1995 (De kindbescherming in oorlogstijd), 1996 (Honderd jaar Pro Juventute), 1997 (75 jaar Kinderrechtspraak), 2001 (Honderd jaar Kinderwetten. Deel I: 1900-1940), 2005 (Honderd jaar Kinderwetten. Deel II: 1945-2000).

Universiteit Utrecht Centrum voor rechtshandhaving en Europese integratie

260

The implementation and enforcement practice on fisheries quota management in The Netherlands and in the United Kingdom

mr. A.J. Berg

Promotor: prof. dr. J.A.E.

Vervaele, Co-promotor: prof. mr. A.H.J. Swart.

Samenwerkingsverband: Pionierproject Vervaele.

Doel: De werking in twee lidstaten van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid van de EG wordt onderzocht. Met name de handhavingspraktijk komt aan bod.

Opzet: Analyse van het beleid op EG niveau; vergelijking van twee landen op nationaal niveau: common law versus civil law. Hoe draagt het nationale recht bij aan het bereiken van de doelstelling op EG niveau.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: 1996.

261

European integration and the legal enforcement of social-economic policy; a case study of the enforcement of customs laws

mr. N. Dirkzwager

Promotor: prof. dr. J.A.E.

Vervaele.

Samenwerkingsverband: Pionierproject Vervaele.

Doel: To what extent and in which way can integration of the enforcement of customs law contribute to the achievement of the objectives of EC social-economic policy.

Opzet: Rechtsvergelijkende studie in Nederland, Duitsland en Engeland naar de strafrechtelijke en administratiefrechtelijke handhaving van douanerecht, inclusief wederzijdse administratieve bijstand.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: 1996.

262

De effectuering en handhaving van het communautaire levensmiddelenrecht in Nederland en Duitsland

drs. M.J. Lugt

Promotor: prof. dr. J.A.E.

Vervaele. Prof. mr. K.J.M.

Mortelmans (co-promotor).

Samenwerkingsverband: Pionierproject Vervaele.

Doel: Welke problemen doen zich voor bij de effectuering en handhaving van het communautaire levensmiddelenrecht in Nederland en Duitsland. Naast strafrecht komt bestuursrecht aan de orde.

Opzet: Vooral onderzoek naar levensmiddelen 'in enge zin' en nauwelijks naar landbouwlevensmiddelen (uitgezonderd vlees). Daarnaast wordt horizontale Europese regelgeving (d.w.z. van toepassing voor alle levensmiddelen) onderzocht.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: December 1997.

263

Handhaving van de Europese regelgeving inzake het grensoverschrijdend verkeer van gevaarlijk afval

mr. A.M.E. Veldkamp

Promotor: prof. dr. J.A.E.

Vervaele. Co-promotor: prof. mr. P.J.J. van Buuren.

Samenwerkingsverband: Pionierproject Vervaele.

Doel: Welke problemen doen zich in de nationale rechtsordes voor bij de handhaving van de EG regelgeving over grensoverschrijdend afval-verkeer; wat zijn hiervan de gevolgen voor het realiseren van dit EG beleid?

Opzet: Analyse EG beleid in de context van het communautaire milieurecht. Rechtsvergelijkend onderzoek naar de handhaving hiervan in Nederland, België en Duitsland.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: 1996.

264

Effectuering en handhaving van het Europees economisch recht in en door de nationale rechtsordes, in het bijzonder de Nederlandse

prof. dr. J.A.E. Vervaele
(projectleider)

Samenwerkingsverband: Het onderhavige Pionier project.

Doel: Naast een bestuursrechtelijke, privaatrechtelijke en sociaalrechtelijke component wordt de strafrechtelijke handhaving en doorwerking van het EG recht in

de nationale rechtsordes onderzocht.

Opzet: Naast dissertaties wordt er thematisch onderzoek gedaan naar EG fraude; meer in het algemeen vormt coördinatie en harmonisatie van nationaal strafrecht binnen de EU object van onderzoek.

Publikatievorm: Dissertaties, artikelen.

Einddatum: 1997.

Rijksuniversiteit Utrecht Molengraaff instituut voor privaatrecht

Lopend onderzoek

265

Een vergelijkend onderzoek naar de beantwoording van een aantal familierechtelijke vragen in de rechtspraktijk van de Verenigde Staten en Nederland

mr. G. Docter-Kleykamp

Promotor: prof. mr. J. de Ruiter.

Doel: Het doel is te komen tot een systematische en analytische beschrijving van de rechtsstelsels van de V.S. en Nederland, waardoor zij in hun structuur en grondslagen vergelijkbaar worden, en waarbij onderzocht zal worden of de betekenis van de Constitutie van de V.S. voor de afzonderlijke staten vergelijkbaar is met die van het EVRM voor de aangesloten Europese landen. Deze beschrijving en vergelijking vinden plaats binnen het kader van de in het onderzoek centraal staande vragen naar de doorwerking van mensenrechten bij afstamming en ouderlijk gezag.

Opzet: Onderzoek vindt plaats in de V.S. door middel van bestudering van wetgeving, case law en wetenschappelijke literatuur. Ook

zijn er contacten met een aantal vooraanstaande professoren op familierechtelijk gebied.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

Rijksuniversiteit Utrecht Willem Pompe instituut voor strafrechtswetenschappen

Afgesloten onderzoek

266

Summary proceedings in the Netherlands

dr. P.J. Baauw

Nationaal rapport AIDP-congres, Athene/Delphi, 1994

Zie JV7, 1993, nr. 260

267

Eenvoud als kenmerk van het ware?

dr. P.J. Baauw

In: Hildebrandt e.a. (red.), *Een afzonderlijke procedure voor de*

bekennende verdachte, Gouda

Quint, Arnhem, 1993, pp. 31-38

Zie JV7, 1993, nr. 262

Lopend onderzoek

268

Een strafrechtelijke rolrechter

dr. P.J. Baauw

Doel: Rechtsvergelijkend onderzoek naar rechterlijke vervolgingsbeslissingen in het vooronderzoek.

Publikatievorm: Artikel.

Einddatum: 1994-1995.

269

Ne bis in idem

dr. P.J. Baauw

Doel: Analyse ne bis in idem beginsel in het internationale strafrecht.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Boek over International Criminal Law in the Netherlands.

270

De rechten van de mens en het Nederlandse straf(proces)recht

dr. P.J. Baauw en prof. mr.

A.H.J. Swart

Doel: Analyse van de doorwerking van mensenrechtverdragen in de nationale rechtspleging.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Serie Ars Aequi Libri.

271

De bescherming van getuigen in het strafproces

A. Beijer

Promotoren: prof. mr. A.H.J. Swart, dr. P.J. Baauw. Subsidie NWO.

Doel: Doel van het onderzoek is tweeledig. Het gaat er in de eerste plaats om, meer inzicht te krijgen in de wijze waarop in verschillende rechtsstelsels getuigen tegen bedreigingen worden beschermd, welke constructies daarvoor zijn ontworpen en welke voor- en nadelen hieraan verbonden zijn. De oplossingen zijn te onderscheiden in processuele en 'buiten-processuele' oplossingen. Tot eerstgenoemde groep behoort het accepteren van anonieme getuigenverklaringen als bewijsmiddel. De tweede doelstelling is het verkrijgen van inzicht in de rechtstheoretische en rechtspolitieke overwegingen voor en tegen het aanvaarden van anonieme getuigen. De verschillende keuzen die in de verschillende landen worden gemaakt, zullen in verband worden gebracht met meer algemene kenmerken van het strafproces in die landen.

Probleemstelling: Hoe worden getuigen in de Nederlandse, Duitse en Amerikaanse straf-

rechtspleging tegen bedreiging beschermd? Welke samenhang is er tussen de gekozen wijze van bescherming en de algemene kenmerken van de nationale strafrechtspleging?

Opzet: Het voorgaande brengt mee dat het onderzoek rechtsvergelijkend van opzet is. Bronnen: wetgeving, rechtspraak, literatuur en interviews met personen die bij de dagelijkse praktijk van de strafrechtspleging in een land betrokken zijn.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

272

Maatregelen in het belang van het onderzoek in strafzaken en de rechtspositie van de verdachte

mr. A.M. Berkhout-van

Poelgeest

Promotoren: prof. mr. C. Kelk en dr. P.J. Baauw (co-promotor).

Doel: Het onderzoek richt zich op een beschrijving van de 'maatregelen' (art. 62.2 jo 76 Sv jo art. 222, 225 Invoeringswet Sv) in historisch en constitutioneel perspectief, in verband met hun plaats in het strafprocesrecht en het detentierecht. Per periode worden vanaf 1838 de beginselen van strafprocesrecht en detentierecht aangegeven die bij toepassing van de 'maatregelen' een rol spelen.

Probleemstelling: Wat is de rechtspositie van de verdachte ten aanzien van maatregelen in het belang van het onderzoek? Waar liggen de grenzen van dergelijke maatregelen?

Opzet: Literatuuronderzoek.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

273

Rechtsvergelijkend onderzoek naar de positie van jeugdigen in het jeugdstraf(proces)recht in Nederland, België en het Verenigd Koninkrijk

mr. J.M. Bruins

Promotor: prof. mr. C. Kelk.

Doel: Systematisch onderzoek naar ontwikkelingen in de genoemde rechtsstelsels met betrekking tot het jeugdstraf(proces)recht en de positie van de jeugdige daarin.

Opzet: Literatuuronderzoek.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie en artikelen.

274

Gedragskundige rapportage aan justitie in het jeugdstrafrecht

mr. J.M. Bruins

Promotor: prof. mr. C. Kelk.

Doel: Systematisch onderzoek naar plaats en functie van de gedragskundige rapportage in jeugdstrafzaken en met name de juridische implicaties.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Dissertatie.

275

Politie, allochtonen en conflictbeheersing

drs. R. Coppes, drs. F. de Groot en drs. A. Sheerazi

Begeleiding: prof. dr. F.

Bovenkerk (Willem Pompe Instituut) en G. Horstmann (Hoofddoelcommissaris te Lelystad).

Doel: Evalueren van experimenten in politie-optreden ten aanzien van Marokkaanse jongens.

Methode: Actie-onderzoek; al onderzoekend wordt het geleerde in praktijk gebracht.

Einddatum: September 1996.

Publikatievorm: Rapporten, briefings, artikelen en boek.

276

De handhavingsplicht

mr. R.M.A. Guldenmund

Promotor: prof. mr. A.H.J. Swart. Het onderzoek wordt verricht op het Willem Pompe Instituut in opdracht van het NESRO.

Doel: Analyse van de handhavingsplicht: grondslagen, normadressaten en draagwijdte van de plicht van de Lidstaten van de EG tot handhaving van het gemeenschapsrecht in hun nationale rechtsorde. Ontwikkelen van toetsingscriteria: effectiviteit, proportionaliteit, assimilatie, kenbaarheid, rechtsbescherming. Beoordeling van het Nederlandse wetgevingsbeleid aan deze criteria.

Opzet: Onderzoek van de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EG en van het geldende Nederlandse recht.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

277

Beroving van voorbijgangers in de Randstad

dr. W.J.M. de Haan

Samenwerkingsverband: Het onderzoek wordt gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en de gemeentepolitie Amsterdam.

Doel: Meer inzicht krijgen in de aard en de omvang van berovingen van voorbijgangers in de Randstad, een bijdrage te leveren tot een realistisch beeld van de onveiligheid op straat en een rationele discussie over het ten aanzien van dit probleem te voeren beleid mogelijk te maken.

Opzet: Analyse van aangiften terzake van afpersing en diefstal met geweld in 1991 en veldonderzoek in Amsterdam en in Utrecht. Interviews met informanten (politie en justitie, slachtoffers, hulpverlening en personen 'uit het milieu').

Groepsdiscussies over het plegen

van berovingen in het kader van de Kwartaal cursus (HVO) (een alternatieve straf voor strafrechtelijk minderjarigen die zijn veroordeeld wegens ernstige (gewelds)misdrijven).

Einddatum: November 1992.

Publikatievorm: Naar aanleiding van dit onderzoek verschenen reeds meerdere artikelen.

Monografie.

278

Getuige in de internationale rechtshulp in strafzaken

mr. A.H. Klip

Promotor: prof. mr. A.H.J. Swart.

Doel: Vergelijkend onderzoek van het recht van Nederland, de BRD en de VS met betrekking tot buitenlandse getuigen. Speciale aandacht voor de relatie tussen internationale rechtshulp in strafzaken en de rechten van de mens in deze.

Opzet: Literatuuronderzoek.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

279

Gedwongen psychiatrische opnemings en dwang bij de behandeling in de algemene en forensische psychiatrie

drs. F.A.M.M. Koenraadt

Promotoren: prof. mr. C. Kelk en prof. dr. F. Beyaert.

Probleemstelling: Empirisch onderzoek naar dwang en drang bij de psychiatrische opnemings en behandeling in de algemene en forensische psychiatrie.

Einddatum: Doorlopend project.

Publikatievorm: Artikelen.

280

Forensisch psychiatrische rapportage

drs. F.A.M.M. Koenraadt

Samenwerkingsverband: Het Pieter Baan Centrum, Psychiatrische Observatiekliniek van het Gevangeniswezen (prof. dr.

A.W.M. Mooij).

Doel: Aan de hand van actuele en historische processen inzichtelijk maken hoe in de Nederlandse strafrechtspleging de aandacht voor de persoon van de dader vorm heeft gekregen.

Opzet: Onderzoek naar huidige en oude (van rond de eeuwwisseling) forensische psychiatrische rapporten. Het materiaal bestaat o.m. uit: de huidige rapporten (uit het Pieter Baan Centrum); de oude rapporten (deze worden onderzocht in de Rijksarchieven van voornamelijk Haarlem en 's-Hertogenbosch). Daarnaast literatuurstudie.

Einddatum: Lopend onderzoek.

Publikatievorm: Naar aanleiding van dit onderzoek verschenen reeds en zullen nog verschijnen een aantal artikelen.

281

De positie van minderjarigen op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg

mr. A.P. van der Linden

(Co-)Promotoren: prof. dr. H. van Engeland, prof. mr. C. Kelk en dr. J.J.P. Hendrickx.

Doel: Onderzoek naar het gebruik van juridische en medische maatregelen om jeugdhulpverlening mogelijk te maken dan wel te optimaliseren. Het maatschappelijk probleemgebied dat voorwerp van deze studie is, is de geestelijke gezondheidszorg.

Opzet: Het onderzoek bestaat uit een beknopt historisch gedeelte en een analyse van de vigerende regelingen met betrekking tot de positie van jeugdigen in het GGZ-circuit. Op grond van literatuuronderzoek zijn kwantitatieve gegevens verzameld en met behulp van interviews is gepoogd zicht te krijgen op de praktijk. Deze gegevens zijn beperkt tot het arrondissement c.q. gezondheidszorgregio Utrecht en zijn

verkregen bij instellingen op het terrein van jeugdbescherming en jeugdgezondheidszorg.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Artikelen, dissertatie.

282

Aids and prisons

dr. mr. M. Moerings

Samenwerkingsverband: P. Thomas, Universiteit Wales, Cardiff.

Doel: Hoe wordt in diverse landen omgegaan binnen het gevangeniswezen met seropositieven en Aids-patiënten? Dit om te laten zien in hoeverre verworvenheden (rechten van gedetineerden) onder druk komen te staan onder invloed van de Aids-problematiek.

Opzet: Literatuur, empirie.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Boek, onder redactie van M. Moerings en P. Thomas.

283

**Rechtspositie gedetineerden
vergelijking Nederland en Wales**

dr. mr. M. Moerings

Samenwerkingsverband: Gillian Douglas, Universiteit van Wales, Cardiff.

Doel: Vergelijkende studie rechtspositie gedetineerden.

Opzet: Literatuurstudie.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Hoofdstuk in rechtsvergelijkend boek Nederland-Wales.

284

De tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnis

mr. D.J.M.W. Paridaens

Promotoren: prof. mr. A.H.J. Swart en dr. P.J. Baauw.

Doel: In de laatste decennia zijn diverse verdragen tot stand gekomen die voorzien in de tenuitvoerlegging van buiten-

landse strafvonnis. Van recente datum zijn de verdragen die voorzien in de tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen tot confiscatie. Nederland is bij een groot aantal van deze verdragen reeds partij, of staat op het punt daartoe toe te treden. Behandeld worden de materiële voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnis in Nederland en de tenuitvoerlegging van Nederlandse strafvonnis in het buitenland. Het onderzoek wil een juridisch analyse geven van de verdragen die Nederland heeft bekrachtigd en van de Nederlandse uitvoeringswetgeving.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

285

Automatisering en strafrechtspleging

mr. drs. J. Rademaker

Promotor: prof. mr. C. Kelk.

Doel: Onderzoek naar de beginselen van straf- en strafprocesrecht in het licht van de automatisering van de strafrechtspleging.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

286

Rasdiscriminatie op de arbeidsmarkt

mr. D. Ramsoedh en drs. M. Gras

Begeleiding: prof. dr. F. Bovenkerk.

Doel: Het gaat hier om een project van het International Labour Office (ILO) te Genève en is onderdeel van een internationale vergelijking in circa 13 landen naar rasdiscriminatie bij het aannemen van personeel.

Onderzoeksmethode: Natuurlijk experiment of situatie-test.

Einddatum: September 1994.

Publikatievorm: Rapporten en onderdeel van vergelijkend boek.

287

Ontwikkelingen in het penitentiaire recht

mr. drs. A. van Vliet

Doel: Bijdrage aan katernen (penitentiair recht) van *Ars Aequi* en aan het *Crimineel Jaarboek* van de *Coornhert-Liga*.

Opzet: Bestuderen van literatuur, wetsontwerpen, rechtspraak, enzovoort.

Einddatum: Doorlopend project.

Publikatievorm: Bijdrage aan katernen van *Ars Aequi*, vier maal per jaar en bijdrage aan het *Crimineel Jaarboek* van de *Coornhert Liga*, eenmaal per jaar.

288

Rechtspositie jeugdigen in jeugdbeschermingsinrichtingen

mr. drs. A. van Vliet

Promotor: prof. mr. C. Kelk.

Doel: Studie naar de (rechts)positie van minderjarigen in jeugdbeschermingsinrichtingen.

Opzet: Het onderzoek bestaat onder meer uit het analyseren van de beklagzaken (waartoe in rijksinrichtingen de mogelijkheid bestaat sinds 1984) in vergelijking met die in het gevangeniswezen en het vergelijken van de rechtspositie van minderjarigen in rijksinrichtingen met die in particuliere inrichtingen.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie. Tussentijds: het schrijven van annotaties bij uitspraken op beklagzaken van jeugdigen in rijksinrichtingen, voor de rubriek *Penitentiaire Informatie* van het blad *Sancties*, en het incidenteel schrijven van artikelen.

289

Turken en de Nederlandse strafrechtprocedure

mr. Y. Yesilgöz

Begeleiders: prof. dr. F. Bovenkerk en dr. mr. M. Moerings.

Doel: Het leren kennen van de communicatieproblemen tussen functionarissen in de Nederlandse strafrechtprocedure en Turkse verdachten, voor zover die mogelijk resulteren in ongelijkheid.

Opzet: Het onderzoek gaat uit van de aangegeven interactie en er is gekozen voor die tussen politie- en justitie-ambtenaren, raadsman en rechter enerzijds en Turkse verdachten anderzijds. De communicatie in de verschillende fasen – opsporing, vervolging, berechting – van de strafrechtprocedure vormt het voorwerp van onderzoek. De te onderzoeken elementen zijn: wederzijdse onbekendheid, vooroordelen, stereotypering en communicatiestoring. De methoden die gekozen zijn: dossierstudie; observatie in iedere hierboven genoemde fase; gesprekken met beide ‘partijen’.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie en artikelen.

**Katholieke Universiteit
Brabant
Vakgroep strafrechtswetenschappen**

Afgesloten onderzoek

290

Oplichting; knooppunt van valsheid en bedrog

mr. P.J. van den Hout

Arnhem, Gouda Quint BV, 1993 (diss.)

Zie JV7, 1993, nr. 293

291

Het stelsel van gedragsregels in het wegverkeer

mr. M. Otte

Arnhem, Gouda Quint BV, 1993 (diss.) Zie JV7, 1993, nr. 299

Lopend onderzoek

292

Internationale samenwerking en de overdracht en overname van strafvervolgung

mr. Y. Baayens-van Geloven

Promotoren: prof. mr. M.S. Groenhuijsen en prof. mr. A.H.J. Swart.

Doel: De afgelopen decennia zijn op internationaal niveau nieuwe vormen van samenwerking in strafzaken tot ontwikkeling gekomen. Een daarvan is de overdracht en overname van strafvervolgung. Hoewel deze vorm van samenwerking plaats kan vinden zonder daartoe strekkend verdrag zijn er toch verdragen dienaangaande gesloten. Bekend zijn het *Europees verdrag betreffende de overdracht van strafvervolgung* van 1972 (Trb. 1973, 84) en het *Beneluxverdrag inzake het overnemen van strafvervolgungen* van 1974 (Trb. 1974, 184). In 1985 zijn beide verdragen door Nederland bekrachtigd. Naar aanleiding van die bekrachtigingen is de Nederlandse strafwetgeving gewijzigd en aangevuld. Te noemen zijn m.n. de art. 552t-552hh Sv, waarin zowel de overdracht als de overname van strafvervolgung door Nederland is geregeld en verder art. 4a Sr, art. 68 Sr en art. 77bis Sr. Het onderzoek bestaat hoofdzakelijk uit het becommentariëren van de artt. 552t-552hh Sv, het bloot leggen van de gevaren en problemen verbonden aan deze vorm van samenwerking en de wijze waarop daaraan in de wet uitvoering is gegeven. Tot slot zal worden nagegaan in hoeverre deze vorm van samenwerking de Nederlandse strafwetgeving en het strafrechtelijk klimaat zal gaan beïnvloeden.

Einddatum: Doorlopend project.

Publikatievorm: Het commentaar op de art. 552t t/m 552hh Sv zal worden opgenomen in het losbladige commentaar op het Wetboek van Strafvordering en als dissertatie worden verdedigd in 1995.

293

Aanwenden, intrekken en afstand doen van rechtsmiddelen in strafzaken

mr. H.K. Elzinga

Promotor: prof. mr. J. de Hullu.

Doel: Het doel van het onderzoek is een inventarisatie te geven van de wettelijke regeling met betrekking tot rechtsmiddelen in strafzaken en de toepassing daarvan. Ook wordt gekeken of de wettelijke regeling het stelsel nog wel adequaat weergeeft, gezien de moderne technieken. Daarnaast wordt gekeken of het zinvol is rond het instellen van rechtsmiddelen bepaalde drempels op te werpen om niet-serieuze beroepen tegen te gaan (bij voorbeeld verplichte schrifturen of zekerheidsstelling).

Opzet: Literatuuronderzoek.

Einddatum: December 1996.

Publikatievorm: Dissertatie.

294

De rol van het kort geding in strafzaken

mr. E.S.G.N.A.I. van de Griend

Promotor: prof. mr. M.S. Groenhuijsen.

Doel: De laatste jaren is de rechter in kort geding met regelmaat geconfronteerd met problemen van strafrechtelijke aard. De vraag is nu of dit een wenselijke ontwikkeling is. Wellicht moet er in het strafrechtelijke systeem zelf een algemene rechtsgang voor spoedeisende situaties worden geschapen zoals ook in het Ontwerp Wetboek van Strafvordering Nederlandse Antillen is gebeurd. In dit

onderzoek zal tevens in kaart worden gebracht in welke situaties er blijkbaar behoefte is aan het oordeel van de rechter in kort geding. Wie partij zijn in het geding alsmede van wie de aangevochten beslissing afkomstig is zijn daarbij belangrijke aspecten. De verhouding tussen privaatrecht en strafrecht ligt aan het onderzoek ten grondslag.

Opzet: Grotendeels literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

295

Verschuivingen in de strafrechtelijke aansprakelijkheid

prof. mr. J. de Hullu

Doel: Was de strafrechtelijke aansprakelijkheid vroeger gebaseerd op de individuele 'gewilde spierbeweging', thans wordt veel meer geredeneerd vanuit het criterium van de redelijke maatschappelijke toerekening. Het betreft een kernvraagstuk van het materiële strafrecht, dat echter ook voor het procesrecht en het sanctierecht consequenties heeft. Ook de centrale dogmatische leerstukken betreffende 'opzet' en 'schuld' zijn bij dit vraagstuk in het geding. Een nader onderzoek naar de inhoud van deze wijze van aansprakelijk stellen en een kritische reflectie zijn alleen al van belang voor het beoordelen van recente, omstreden activiteiten van de strafwetgever om bepaalde voorbereidingshandelingen en vormen van collectief optreden strafbaar te stellen. Een vergelijking met andere rechtsstelsels én met andere rechtsgebieden lijkt zinvol.

Einddatum: Doorlopend project.
Publikatievorm: Wetenschappelijke artikelen en/of een monografie.

296

De strafzaak Giessen-Nieuwkerk *prof. mr. J. de Hullu*

Doel: In 1923 vond er in Giessen-Nieuwkerk een moord plaats op een overwegwachter bij de spoorwegen. In deze zaak werden twee mensen tot in hoogste instantie veroordeeld. Zij werden in 1929 vrijgelaten nadat de Hoge Raad een herzieningsaanvraag gegrond had verklaard, en nadat vervolgens het Amsterdamse Gerechtshof tot een 'eervolle' vrijspraak was gekomen na een opzienbarende procedure. De zaak is de geschiedenis ingegaan als de zaak Giessen-Nieuwkerk. De zaak is ook nu nog interessant. De indertijd begane rechtsdwaling hield verband met nog steeds actuele problemen als de positie van de rechter-commissaris in het vooronderzoek, de openbaarheid van het vooronderzoek, de betrouwbaarheid van getuigen en het precaire karakter van de strafrechtelijke bewijsvoering. Valt uit deze oude zaak nu nog enige lering te trekken? De zaak heeft indertijd zowel in de pers als in de vakliteratuur als in het parlement veel aandacht gekregen. Hoe kwam de strafprocedure daarbij over? En hoe overleeft zo'n oude zaak, wordt deze correct overgebracht? Aan de hand van vooral archiefonderzoek wordt deze bekende zaak nader onderzocht.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Monografie.

297

De noodzakelijkheid en wenselijkheid tot verandering van het traditionele Nederlandse stelsel van strafvordering tegen de achtergrond van het EVRM en het IVBPR

prof. mr. J. de Hullu en mr. W.E.C.A. Valkenburg

Doel: Het EVRM en het IVBPR – en in het bijzonder de daarop gebaseerde internationale rechtspraak – zouden kunnen nopen tot veranderingen in de Nederlandse regeling van de strafvordering. Deze mogelijke veranderingen betreffen vaak essentiële onderdelen van de procedure, zoals de toepassing van dwangmiddelen (voorlopige hechtenis en de telefoontap bij voorbeeld), de regeling van de terechtzitting (positie van de getuigen, verhouding tussen O.M., rechter en verdachte) en onderwerpen als de mogelijkheid van gedingvoering bij verstek en de rechtsbijstand in strafzaken. Het is belangrijk om verschillende onderdelen van de Nederlandse strafprocessuele wetgeving te toetsen aan de internationale normen. Daarnaast is echter een kritische reflectie op die internationale normen (en de daarop gebaseerde internationale rechtspraak zelf) van belang.
Einddatum: Doorlopend project.
Publikatievorm: Wetenschappelijke artikelen en/of een monografie.

298

Community Service in Western-Europe

drs. A.M. van Kalmthout

Promotoren: prof. mr. P.J.P. Tak en prof. mr. M.S. Groenhuijsen.
Doel: In het onderzoek wordt nagegaan hoe binnen de landen van de Raad van Europa de nieuwe strafsancie dienstverlening zich heeft ontwikkeld.

Tevens wordt de juridische vormgeving van deze sanctie in verschillende landen met elkaar vergeleken en wordt uitvoerig ingegaan op de ervaringen met deze sanctie in de praktijk.
Probleemstelling: In het onderzoek komen onder meer de volgende vraagpunten aan de orde: In hoeverre is er bij de dienstverlening sprake van een nieuwe sanctie, anders gezegd, in welk opzicht wijkt de huidige verschijningsvorm af van de vroeger bekende 'arbeidsstraf'? In hoeverre beantwoordt deze strafsanctie aan de daaraan toegekende intrinsieke en extrinsieke doelstellingen? In hoeverre beantwoordt de juridische vormgeving van de dienstverlening aan grondwettelijke en internationale verdragrechtelijke bepalingen? Hoe verhouden de diverse wettelijke regelingen zich tot elkaar?
Opzet: Hoofdzakelijk (rechtsvergelijkend) literatuuronderzoek en interviews.
Einddatum: 1994.
Publikatievorm: Dissertatie. Enkele monografieën zijn reeds verschenen.

299

Differentiatie in strafoplegging en strafuitvoering

drs. A.M. van Kalmthout

Doel: De toename in de omvang en diversiteit van de criminaliteit heeft geleid tot een druk op het Nederlandse gevangeniswezen. Die druk kon niet alleen worden opgelost door vergroting van de capaciteit van de justitiële inrichtingen. Deze maatschappelijke ontwikkeling leidde echter ook tot een streven naar hervorming van het sanctiestelsel van het Wetboek van Strafrecht. In dat verband kan worden gewezen op een tendens, waarbij de wijze van afdoening van strafbare feiten en de op te leggen sancties worden

gerelateerd aan de aard van de betreffende delictscategorie. Met name ten aanzien van de kortere vrijheidsstraffen kan worden gesproken van een verschuiving van vrijheidsstraf naar *community based sanctions en community based executions*. Een opmerkelijk gevolg van deze verschuiving is de toename aan verantwoordelijkheid voor de executie en de in dat kader uit te oefenen bevoegdheden van niet-justitiële organen; een vorm van privatisering van bepaalde delen van de strafrechtpleging. Met betrekking tot vermogenssancties wordt gezocht naar mogelijkheden om problemen bij de incasso op te lossen en naar wijzen van sanctiëring van delicten die in hoofdzaak vanwege de grote financiële voordelen worden begaan. Bij deze ontwikkelingen in de strafwetgeving op het terrein van het sanctierecht staat de balans tussen de diverse bij de strafoplegging en strafuitvoering betrokken instanties – O.M., rechter en administratie – centraal. Aangezien in dit onderzoek kwesties worden aangeroerd, die ook in Westeuropes verband in het strafrechtelijke onderzoek een belangrijk thema vormen, zal voor de rechtsvergelijkende component een vooraanstaande plaats worden ingeruimd.
Einddatum: Doorlopend project.
Publikatievorm: Wetenschappelijke artikelen en korte monografieën.

300

Encryptie van gegevens; justitiële en particuliere belangen

drs. E.J. Koops

Promotores: prof. mr. M.S. Groenhuijsen, prof. dr. H.C.A. van Tilborg en prof. mr. J.M. Smits.

Samenwerkingsverband: SOBU (Samenwerkingsverband Brabantse Universiteiten), vakgroepen discrete wiskunde, strafrechtswetenschappen en techniekdynamica.

Opzet: Het onderzoek behelst in de eerste plaats een inventarisatie van de methoden en gebruiksmogelijkheden van encryptie en de vraag welke concrete problemen hieruit in een strafrechtelijk onderzoek kunnen voortvloeien. Vervolgens zullen de geconstateerde problemen op hun aard en (potentiële) gevolgen voor een strafvervolgning worden beoordeeld, waarna de vraag aan de orde is op welke punten en op welke wijze deze moeilijkheden moeten (en kunnen) worden opgelost. De beantwoording van deze laatste vraag kan leiden tot aanbevelingen voor en het formuleren van (nadere) regelgeving. Vanzelfsprekend zal daarbij ook een afweging dienen plaats te vinden tussen de gerechtvaardigde belangen die gemoeid zijn met de toepassing van (verschillende vormen van) encryptie en justitiële belangen.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: April 1998.

Differentiatie in de afdoening van strafbare feiten

mr. D. van der Landen

Doel: Het uit 1926 daterende Wetboek van Strafvordering is ten aanzien van de afdoening van strafbare feiten geënt op de situatie dat één verdachte één of hooguit enkele delict(en) pleegt. Zo'n verdachte moest dan in de visie van de wetgever worden opgespoord, vervolgd en volgens één uniforme procedure berecht. Als gevolg van kwantitatieve en kwalitatieve verschuivingen in de criminaliteit zijn deze uitgangspunten in de afgelopen decennia aan een herbezinning onderhevig, waarbij in toenemende mate lijkt te worden geopteerd voor een differentiatie in de afdoeningswijze van (categorieën van) delicten. Zo heeft zich de praktijk van de voeging ad informandum van niet telaste gelegde strafzaken ontwikkeld. Nu deze praktijken op belangrijke punten afwijken van de procedure zoals die de wetgever in 1926 voor ogen stond, rijst de vraag of de uniforme procedure in de strafwet nog wel in alle gevallen voldoet. Daarnaast zijn de capaciteitsproblemen een belangrijke aanleiding geweest om bepaalde categorieën van delicten – bij voorbeeld op het terrein van de verkeersovertredingen – te depenaliseren. Deze feiten worden niet meer langs de strafrechtelijke weg afgedaan, maar op grond van het administratieve recht afgehandeld. Naast deze ontwikkelingen als gevolg van kwantitatieve verschuivingen in het criminaliteitsbeeld, bestaat tevens de neiging om als gevolg van kwalitatieve ontwikkelingen inbreuk te maken op het stelsel van het Wetboek van Strafvordering. In het thans bij het parlement aanhangige wetsvoorstel 21504 wordt voorge-

steld een aparte rechterlijke procedure in het leven te roepen voor het ontnemen van voordeel bij zeer winstgevende vormen van criminaliteit (handel in verdovende middelen, fraudezaken, enz.). In het verband met de differentiatie van de strafvordelijke procedures moet ook melding worden gemaakt van het wetsvoorstel 21345, inzake de schadevergoeding aan slachtoffers van delicten. Bovendien wordt gedacht aan een aparte procedure voor bekende verdachten. Deze vormen van differentiatie zullen kritisch worden onderzocht, mede in het perspectief van klassieke rechtsbeginselen zoals die ten grondslag liggen aan het Wetboek van Strafvordering. *Einddatum:* Dissertatie september 1993, artikelen 1993-1994. *Publikatievorm:* Wetenschappelijke artikelen en eventueel een monografie.

302

De deskundige in het strafrecht

prof. dr. T.I. Oei en

P.H.P.H.M.C. van Kempen

Doel: Een overzicht geven van de functie van de getuige in het strafrecht in het algemeen en die van de getuige-deskundige in het bijzonder. Hierbij zal met name aandacht worden besteed aan de gedragskundige.

Opzet: Een tweezijdige benadering: enerzijds vanuit een juridische invalshoek en anderzijds vanuit een gedragskundige invalshoek.

Publikatievorm: Artikel.

Einddatum: Oktober 1994.

303

Het verstek in strafzaken

mr. M.J.A. Plaizier

Promotor: prof. mr. J. de Hullu.

Doel: Onderzoek naar de geldende regeling naar Nederlands recht van de procedure bij verstek en een kritische reflectie daarop, mede in het licht van recente ontwikkelingen, de normen uit de verdragen over rechten van de mens en een rechtsvergelijking met onder andere Duitsland en Frankrijk.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: 1998.

304

De toegankelijkheid tot de hoogste rechterlijke instantie in strafzaken

mr. drs. M.E. Planells

Promotor: prof. mr. de Hullu.

Doel: In dit onderzoek staat het gewone cassatieberoep in strafzaken centraal. In de studie behelst een onderzoek naar de mogelijkheid de grieven op inhoudelijke gronden door de Hoge Raad te doen toetsen.

Opzet: Het onderzochte instituut zal in het eerste deel van de studie worden vergeleken met 'bijzondere cassatieregelingen' (men denke aan Antilliaanse, het economische en het militaire strafprocesrecht) en met de situatie op andere rechtsgebieden. In het hierop volgend deel zal worden ingegaan op actuele problemen in het cassatierecht (met name de overbelasting van het hoogste rechtscollege) en op de mogelijke oplossingen. In het derde deel zal de situatie in Nederland worden vergeleken met de regelingen en de problemen in enkele buitenlandse stelsels. De eerste drie delen zullen geënt zijn op literatuur- en jurisprudentie-

onderzoek. Het laatste gedeelte van de studie zal echter een empirisch karakter hebben. Hierin zal het onderzoek van 'het cassatierecht' in de praktijk worden beschreven.

Einddatum: Het onderzoek zal vermoedelijk worden afgerond tussen maart en december 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

305

De strafbepalingen en politiebevoegdheden in de WWV 1994

mr. J. Simmelink

Promotor: prof. mr. M.S. Groenhuijsen.

Doel: In de artt. 4 t/m 10 WWV'94 zijn de belangrijkste delicten uit de huidige WWV 1935 overgenomen, zij het dat de bewoordingen van de delictomschrijving, in de terminologie van de wetgever, zijn gemoderniseerd. In dit onderzoek zullen de consequenties van de door de wetgever aangebrachte wijzigingen worden geïnventariseerd. Deze bevindingen zullen worden afgezet tegen algemene materieelrechtelijke leerstukken. Op dezelfde wijze zullen de in de WWV'94 opgenomen politiebevoegdheden worden onderzocht.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

306

De aansprakelijkheid van de medepleger van strafbare feiten

mr. M.M. van Toorenburg

Promotor: prof. mr. de Hullu.

Samenwerkingsverband: AIO project, Schoordijkinstituut, Katholieke Universiteit Brabant (Vakgroep strafrechtswetenschappen), VF programma: De invloed van maatschappelijke veranderingen in de strafrechtspiegeling.

Doel: Nadere doordenking van 'medeplegen' in de huidige strafrechtspiegeling.

Opzet: Aandachtspunten betreffen het algemene leerstuk medeplegen (klassieke opvattingen/ontwikkelingen en de hedendaagse positie van het medeplegen in het materiële strafrecht), de afgrenzing met andere deelnemingsvormen, de rechtsontwikkeling medeplegen als algemeen leerstuk en als bijzondere delictsvorm, rechtsvergelijking met Duitse stelsel.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: December 1997.

307

De sanctionering ten aanzien van de rijvaardigheid en de rijbevoegdheid als stelsel van regels

mr. K.E. van Tuijn

Promotor: prof. mr. J. de Hullu.

Samenwerkingsverband:

Schoordijkinstituut.

Doel: De mogelijkheden onderzoeken van een puntensysteem binnen het stelsel van regels aangaande de rijvaardigheid en rijbevoegdheid in de WWV 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

Einddatum: Mei 1998.

308

De fiscale boete

mr. W.E.C.A. Valkenburg

Doel: De steeds complexer en ondoorzichtig wordende fiscale regelgeving en de daarbij behorende fiscale verplichtingen hebben tot gevolg dat het risico onder fiscale delictsomschrijvingen (artt. 68 en 69 AWR) te vallen, voor de burger steeds groter wordt. Deze ontwikkeling vereist een adequate rechtsbescherming. Geïnspireerd op het Oztürk-arrest van het Europese Hof voor de rechten van de mens, heeft de Hoge Raad in 1985 beslist dat de fiscale verhoging bij een navorderings- of naheffingsaanslag moet worden gezien als een *criminal charge* in de zin van art. 6 EVRM zodat de

in het verdrag genoemde minimumgaranties in de procedure van toepassing zijn. Deze beslissing heeft in de literatuur en de jurisprudentie tot discussie geleid over de vraag in hoeverre deze strafrechtelijke beginselen doorwerken in het fiscale boetegebeuren. De wetgever is inmiddels tot de conclusie gekomen, dat de bestaande regeling in de *Algemene Wet inzake Rijksbelastingen* op wezenlijke punten tekort schiet. Wetsvoorstel 21058 tracht de minimumgaranties van het verdrag in de AWR te implementeren. Met het onderzoek wordt beoogd deze ontwikkelingen van commentaar te voorzien. Hierbij kan de *Wet administratiefrechtelijke handhaving van verkeersvoorschriften* – waarin de minimumgaranties van het Verdrag geacht worden te zijn gerealiseerd – een goede vergelijking bieden.

Einddatum: Doorlopend project.

Publikatievorm: Monografie en artikelen.

309

Het onpartijdigheidsvereiste van art. 6 lid 1 EVRM en de Nederlandse strafvordering

mr. M.I. Veldt

Promotor: prof. mr. M.S. Groenhuijsen.

Doel: De centrale probleemstelling van dit onderzoek is de vraag welke consequenties verbonden zouden moeten worden aan de jurisprudentie van het EHRM inzake het in art. 6 lid 1 EVRM neergelegde recht op berechting door een onpartijdige rechter voor wat betreft het Nederlandse strafprocesrecht.

Opzet: Literatuur- en jurisprudentie-onderzoek.

Einddatum: Maart 1997.

Publikatievorm: Dissertatie.

310

Art. 140 Sr.

mr. M.J.H.J. de Vries-Leemans

Promotoren: prof. mr. M.S. Groenhuijsen.

Doel: In het onderzoek staat centraal de deelneming aan organisaties die het plegen van misdrijven tot oogmerk hebben (140-1). Aandacht zal worden besteed aan de ontstaansgeschiedenis van art. 140 Sr., aan de uitleg van de delictsbestanddelen in rechtspraak en wetenschap, alsmede aan de relatie tussen art. 140 Sr. en enkele bijzondere strafbepalingen als samenspanning, de strafbaarstelling van groeps geweld en art. 51 Sr. Ook het grensoverschrijdend aspect van georganiseerde criminaliteit zal in het onderzoek worden betrokken: onderzocht zal worden of art. 140 Sr. van toepassing is op Nederlandse organisaties die in het buitenland misdrijven plegen of – omgekeerd – op buitenlandse organisaties die in Nederland misdrijven plegen. Ten slotte zal getracht worden een antwoord te geven op de vraag of recente voorstellen tot uitbreiding van art. 140 Sr. navolging verdienen.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

311

**Commentaar op de Wet
Computercriminaliteit**

mr. F.P.E. Wiemans

Promotores: prof. mr. M.S. Groenhuijsen en prof. mr. H.W.K. Kaspersen.

Samenwerkingsverband: Centrum voor Recht en Informatisering, Schoordijk Instituut voor Grondslagenonderzoek en Rechtsvergelijking, KUB.

Doel: Op 1 maart 1993 is de *Wet Computercriminaliteit* in werking getreden. Deze regeling voorziet in een aantal substantiële wijzigingen in de wetboeken van

Strafrecht en Strafvordering die nodig werden geacht in verband met de voortschrijdende toepassing van de informatietechniek. Deze studie beoogt een bespreking van en commentaar op de (ver)nieuw(d)e bepalingen in de genoemde wetboeken. Voor een goed begrip van de concrete bepalingen is de wetsgeschiedenis onontbeerlijk. Veel van de te bespreken artikelen hebben – op grond van kritiek in de literatuur, kamervragen en amendementen – in de loop der tijd een aantal wijzigingen ondergaan of zijn later toegevoegd. Naast de toelichting van de regering zelf zal een bespreking van deze mutaties in relatie tot de eerste tekst (en de voorstellen van de Commissie Computercriminaliteit, zie ook hierna) al veel duidelijk kunnen maken over wat de werkgever precies heeft willen regelen en over de ‘grenzen’ van deze bepalingen. Doel van het boek is niet alleen het verschaffen van tekst en uitleg over een nieuwe wettelijke regeling. Tevens wordt een inhoudelijke kritiek, die kan uitmonden in aanbevelingen, beoogd.

Opzet: Bespreking van en commentaar op de recente bepalingen, mede aan de hand van de wetsgeschiedenis en (overige) literatuur. Evaluatie van de opsporingspraktijk (in relatie tot de nieuwe wet); internationale aspecten; synthese; beantwoorden de Nederlandse bepalingen aan eisen van rechtmatigheid en doelmatigheid en sluiten zij aan bij internationale aanbevelingen voor wetgevingsprojecten?

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie.

Afgesloten onderzoek

312

Jeugdrecht en jeugdhulpverleningsrecht

prof. mr. J.E. Doek en mr. P. Vlaardingerbroek

Den Haag, VUGA, 1993
Zie JV7, 1993, nr. 306

Lopend onderzoek

313

In het belang van het kind; de rechtsbescherming van de minderjarige

mr. E.A.M. Schey

Promotor: prof. mr. M. Rood-de Boer.

Doel: Onderzocht wordt of de door het klachtrecht geboden eigen rechtsingang mogelijkheden biedt voor een verbetering van de (zwakke) positie van minderjarigen in de jeugdbescherming. Tevens wordt onderzocht in hoeverre de bestaande rechtspositieregelingen bijdragen aan een verbetering van de positie van de minderjarigen t.o.v. hun wettelijke vertegenwoordigers.

Probleemstelling: Vormen de diverse beklagregelingen op het terrein van de jeugdbescherming een effectieve rechtsbescherming van minderjarigen?

Opzet: Literatuuronderzoek.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: Dissertatie.

314

Onderhouds- en zorgverplichtingen in primaire leefvormen

mr. L.M. Verkuil

Doel: Door een toenemend aantal scheidingen, een groeiend aantal tweerelaties en tweede huwelijken en gewijzigde ouder-kind verhoudingen sluit het wettelijke onderhoudsrecht niet langer aan bij de huidige familie- en gezinsverhoudingen. De vraag is of het wenselijk en mogelijk is om te komen tot een nieuwe wettelijke regeling van onderhoudsplichten en -rechten in Nederland en in Europees verband. Het doel van het onderzoek is te inventariseren of het mogelijk is om tot eenvormige onderhoudsverplichtingen binnen de EG te komen. Hierbij zal in de verschillende EG-lidstaten onderzoek plaatsvinden naar de wettelijke regeling van de onderhoudsplicht, de wijze van vaststelling en de executiemogelijkheden van een (eenmaal opgelegde) onderhoudsverplichting.

Opzet: Aan de hand van bestudering van literatuur en jurisprudentie zullen de grondbeginselen van het onderhoudsrecht in kaart worden gebracht. Daarbij zal het woord literatuur zo worden opgevat, dat hieronder ook vallen wetteksten, (concept-)wetsvoorstellen, rapporten, richtlijnen, beleidsnota's, enzovoort. Ook vindt een oriëntatie op de praktijk plaats door middel van een soort stage bij de rechtbank, interviews met advocaten en gesprekken met actiegroepen als SOGM, Divortium, Dwaze Vaders enzovoort. In tweede instantie zal een rechtsvergelijkend onderzoek plaatsvinden naar de regeling van onderhoudsrechten en -plichten in de EG-lidstaten.

Publikatievorm: Dissertatie, artikelen.

Einddatum: 1994.

**Universiteit Twente
Faculteit bestuurskunde,
vakgroep staat en politiek**

Lopend onderzoek

315

Politiek-ambtelijke betrekkingen en het beginsel van de machtscheiding; een politiek-theoretische, juridische en empirische studie

drs. H. Reussing

Promotor: prof. mr. H.M. de Jong (vakgroep staat en politiek).

Doel: Het verschaffen van inzicht in de juridische aspecten van politiek-ambtelijke betrekkingen. De probleemstelling is: hoe dienen de juridische vormgeving en het feitelijke verloop van politiek-ambtelijke betrekkingen te worden beoordeeld aan de hand van de staatkundige grondslagen van de democratische rechtsstaat Nederland, in het bijzonder het beginsel van de machtscheiding, en welke aanpassingen in de machtscheidingsleer zijn op grond van deze beoordeling noodzakelijk?

Opzet: Literatuurstudie, jurisprudentie-analyse, veldwerk (case-study-methode).

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie, eventueel artikelen.

316

Zelfregulering in data-beschermingswetgeving; een rechtsvergelijkend onderzoek

mr. H. van Schooten-van der Meer

Promotor: prof. H.D. de Jong (Vakgroep recht).

Doel: Onderzoek naar de normatieve voorwaarden van het concept zelfregulering in de databeschermingswetgeving van Nederland, Duitsland en Groot-Brittannië. Daarbij ook

onderzoek naar methoden van rechtsvergelijking.

Opzet: Literatuurstudie en interviews met deskundigen in Nederland, Duitsland en Groot-Brittannië.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Dissertatie en eventueel artikelen.

**Universiteit Twente
Faculteit bestuurskunde,
vakgroep bestuur en beleid**

Lopend onderzoek

317

Internationale minimumstandaards betreffende de vragen van vrede en veiligheid en de rechten van de mens

mr. I.F. Dekker

Doel: Het onderzoek betreft de ontwikkelingen van fundamentele normen die door de internationale rechtsgemeenschap als geheel zijn aanvaard en de juridische gevolgen bij schending daarvan voor staten, individuen en andere rechtssubjecten. Het onderzoek wordt toegespitst op de vragen van vrede en veiligheid en de rechten van de mens.

Opzet: Literatuuronderzoek.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: Boek, artikelen.

318

Rechtsbescherming en overheidsbesluitvorming

mr. dr. E. Helder

Doel: Onderzoek naar de vraag welke invloed voorzieningen van rechtsbescherming (inclusief klachtenvoorziening) op de kwaliteit van de overheidsbesluitvorming hebben. Hierbij heeft de spanning tussen doelmatigheid en klantgerichtheid aan de ene kant en rechtsstatelijke vereisten aan de andere kant de aandacht.

Tevens komt de relatie met de organisatie van de besluitvorming aan de orde.

Opzet: Literatuuronderzoek.
Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Artikelen en eventueel een boek.

**Universiteit Twente
Faculteit wijsbegeerte en
maatschappijwetenschappen,
vakgroep psychologie**

Afgesloten onderzoek

319

**De waarheid over criminaliteit;
evaluatie van een tell-the-truth-
voorlichtingscampagne**

dr. M. Kuttschreuter

Delft, Eburon, 1994 (diss.)

Zie JV7, 1993, nr. 315

**Universiteit Twente
Internationaal Politie Instituut
Twente**

Lopend onderzoek

320

**Besluitvorming in het opspo-
ringsonderzoek van georgani-
seerde criminaliteit**

dr. G.J.N. Bruinsma

Samenwerkingsverband: Een divisie *Georganiseerde criminaliteit* van een regiokorps in Nederland.

Doel- en probleemstelling: In dit onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal: Op welke wijze vindt tijdens een opsporingsonderzoek naar georganiseerde criminele groepen besluitvorming plaats? Op welke informatie worden de beslissingen gebaseerd? Welke informatie zouden politie en justitie nodig hebben om de opsporing en de bestrijding van de georganiseerde

misdad efficiënter en effectiever te laten zijn?

Opzet: Door de onderzoeker worden gedurende twee jaar via observaties de besluitvormingsprocessen tijdens de opsporing van een criminele organisatie bestudeerd. Als observator neemt hij deel aan de tactische- en beleidsvergaderingen van een opsporingsteam van een divisie *Georganiseerde criminaliteit*. Voorts vult hij zijn eigen waarnemingen aan met gegevens afkomstig van documenten, CID-rapporten, en geautomatiseerde bestanden en met gegevens van interviews met betrokken opsporingsambtenaren.

Publikatievorm: Interne rapportage en artikelen.

Einddatum: 1996.

321

Georganiseerde criminaliteit

dr. G.J.N. Bruinsma

Samenwerkingsverbanden: Divisies *Zware en georganiseerde criminaliteit* van diverse regiokorpsen en IRT-Noord- en Oost Nederland.

Doel- en probleemstelling: In dit project worden door de onderzoeker verschillende deelprojecten op het gebied van de georganiseerde criminaliteit gebundeld. De afzonderlijke projecten worden voor een deel onder supervisie van de onderzoeker uitgevoerd door doctoraalstudenten bestuurskunde bij diverse divisies georganiseerde criminaliteit van meerdere regiokorpsen. Enkele voorbeelden zijn: de integrale samenwerking van de politie met partners in Engeland in de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit (Bramshill, UK); de evaluatie van een vleesfraudezaak met behulp van netwerk-analyse (Noord-Brabant-Noord); bestuurlijke maatregelen tegen de drugshandel van Turkse Koerden in Arnhem (Gelderland-

Midden); organiseren tegen georganiseerde criminaliteit (Twente en Gelderland-Midden); scenario's van georganiseerde criminaliteit en de organisatie van de politie (Twente); bestuurlijke barrières tegen georganiseerde criminaliteit (Twente); de evaluatie van verschillende zaken van georganiseerde misdaad (Twente, Gelderland-Midden, Flevoland en IRT- Noord- en Oost Nederland);

Einddatum: Lopend project.

Publikatievorm: Scriptiereeks IPIT, artikelen en boeken. Reeds verschenen: G.J.N. Bruinsma (red.), *Georganiseerde criminaliteit uit Oost-Europa en het IRT Noord- en Oost Nederland*, Enschede, IPIT, nr. 3, 1994.

322

Reliability of the International Self-Report Delinquency Instrument (ISRDI)

dr. G.J.N. Bruinsma

Samenwerkingsverband: International Research Group on Selfreported Crime and Delinquency en het WODC van het ministerie van Justitie.

Doel: Het vaststellen van de test-hertestbetrouwbaarheid van de methode van zelfrapportage die wordt gebruikt in het grote internationale onderzoek onder jongeren.

Opzet: Bij 67 jongeren die in het kader van het vorige project zijn ondervraagd is na een periode van een maand opnieuw dezelfde vragenlijst afgenomen om daarmee de test-hertestbetrouwbaarheid van de gebruikte meetinstrumenten vast te kunnen stellen.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Diverse artikelen en bijdragen in boeken.

Binnenkort te verschijnen: G.J.N. Bruinsma, *De test-hertestbetrouwbaarheid van het ISRDI-instrument*,

en G.J.N. Bruinsma, *De test-hertestbetrouwbaarheid van de meting van relaties van jongeren met hun ouders en vrienden*.

323

De toetsing van twee rivaliserende criminologische theorieën met behulp van paneldata

dr. G.J.N. Bruinsma

Doel: Het empirisch toetsen van twee theorieën van crimineel gedrag, te weten de differentiële-associatietheorie en de sociale controletheorie. Voorts wordt de validering van enkele meetinstrumenten uit eerder theorietoetsend onderzoek nagegaan.

Opzet: Aan de internationale vragenlijst over self-report (zie voorgaande projecten) zijn vele vragen toegevoegd afkomstig uit eerder verricht onderzoek, waarmee de sociale controletheorie van Hirschi en de differentiële-associatietheorie van Sutherland/Opp gelijktijdig kunnen worden getest. Tevens zal met behulp van schaaltechnieken de validiteit van de gebruikte meetinstrumenten worden nagegaan. In begin 1994 zijn de 620 jongens en meisjes na anderhalf jaar opnieuw ondervraagd met behulp van dezelfde vragenlijst. Met behulp van deze paneldata kunnen de volgende onderzoeksvragen worden beantwoord: Welke van de twee etiologische theorieën, te weten de sociale controletheorie van Travis Hirschi en de differentiële-associatietheorie van Opp/Bruinsma, verklaart het beste de prevalentie en de frequentie van verschillende vormen van crimineel gedrag van jongeren? In hoeverre zijn deze theorieën in staat het toekomstige criminele gedrag van jongens en meisjes te prediceren? Welke gezinsfactoren en vriendschapsrelaties kunnen bij jongens en meisjes toekomstig crimineel

gedrag prediceren? Welke gezinsfactoren en vriendschapsrelaties zijn gerelateerd aan een criminele carrière?

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Diverse artikelen en boek.

324

Misdaad- en daderanalyse in Enschede

drs. E.R. Kleemans

Promotoren: prof. dr. P.B. Boorsma (promotor, UT), prof. mr. dr. H.G. van de Bunt (copromotor, VU), dr. G.J.N. Bruinsma (assistent-promotor, UT).

Samenwerkingsverband: Centrum voor Politiewetenschappen (Vrije Universiteit Amsterdam).

Doel: Het inzichtelijk maken van de aard, de omvang en de spreiding over buurten, doelwitten en tijdstippen van het delict woninginbraak in de gemeente Enschede gedurende enkele jaren door de bestudering van het keuzegedrag van daders.

Opzet: Beschrijvingen van en verklaringen voor bepaalde spreidingspatronen van delicten over buurten, doelwitten en tijdstippen zijn altijd meer of minder expliciet gebaseerd op veronderstellingen over het keuzegedrag van daders. Daarom zullen in dit onderzoek verschillende theoretische modellen worden uitgewerkt van het keuzegedrag van daders en zullen deze worden toegepast op het delict woninginbraak in de gemeente Enschede. Onderzocht zal onder andere worden op welke manier en in welke mate de keuze van een dader voor een bepaalde pleegbuurt, een bepaald doelwit en een bepaald tijdstip kan worden beschreven en verklaard aan de hand van individuele kenmerken van de dader, kenmerken van de woonbuurt van de dader, kenmerken van de

pleegbuurt en kenmerken van het doelwit (en slachtoffer).

Vervolgens zal worden nagegaan op welke manier en in welke mate de spreiding van het delict woninginbraak over buurten, doelwitten en tijdstippen kan worden beschreven en verklaard aan de hand van het keuzegedrag van daders.

Onderzoekmethoden: Literatuurstudie, analyse van processen-verbaal en daderinterviews.

Einddatum: September 1995.

Publikatievorm: Dissertatie en artikelen.

325

Politie en omgeving; een proces- en effectevaluatie van de bestuursafpraak bij de politie Twente (Twente-Zuid)

drs. L. Kroes en dr. H.N.

Scholtens

Samenwerkingsverband: IPIT met de politie Twente.

Doel: Het evalueren van de bestuursafpraak tussen de politie Twente en het ministerie van Binnenlandse Zaken gedurende een periode van vier jaar. De bestuursafpraak betreft een extra investering van BiZa van 1 miljoen gulden per jaar die moet worden aangewend ter verbetering van de kwaliteit, efficiency en effectiviteit van de politie-organisatie. In de eerste fase van het onderzoek is door middel van een proces-effectevaluatie inzichtelijk gemaakt hoe de verschillende bestuursafpraak-projecten zijn verlopen en in hoeverre de innovatieve projecten hebben geleid tot verbeteringen in werkwijzen en (tussentijdse) effecten. In het in september 1994 te verschijnen rapport *Politie en veiligheid* worden de onderzoeksresultaten uit de eerste fase weergegeven alsmede de daarbij gebruikte onderzoeksmethoden. Op grond van deze resultaten zijn

aanbevelingen gedaan voor een betere opzet van projecten. In de tweede fase zal het onderzoek worden toegespitst op de maatschappelijke effecten van het politieoptreden waarbij het in maart 1994 gestarte project *Bedreigende veelvoorkomende criminaliteit en daarmee samenhangende gevoelens van onveiligheid* centraal staat. Het gaat daarbij met name om de vraag of en in welke mate de politie invloed kan uitoefenen op haar omgeving, dat wil zeggen op onder meer maatschappelijke verschijnselen als slachtofferschap van criminaliteit, angst voor slachtofferschap. In de komende periode zal de politie met gevarieerde activiteiten in woonbuurten trachten bedreigende vormen van criminaliteit (woninginbraak, geweld op straat, beroving, overval en drughandel) terug te dringen. De evaluatie dient inzichtelijk te maken welke activiteiten de meeste effecten teweegbrengen (i.c. hoe kunnen de genoemde misdrijven het best worden aangepakt) en in hoeverre een mogelijke afname van deze misdrijven een gunstige invloed heeft op de ervaren angst voor slachtofferschap.

Onderzoekmethoden: Literatuurstudie, multi-variate analyses op grond van gegevens uit bevolkingsonderzoek, politiestatistiek en gemeentedienst, interviews, documentanalyse en observatie.

Einddatum: 1 januari 1996 en tussenrapportages vanaf 1 januari 1993.

Publikatievorm: Tussentijdse rapporten, eindrapport en artikelen. Te verschijnen in september 1994: L. Kroes, L.L. Meiberg en G.J.N. Bruinsma, *Politiezorg en veiligheid; een tussentijdse rapportage van een evaluatie-onderzoek naar de bestuursafpraak bij de politie*

Enschede, Enschede, IPIT nr. 4, 1994.

326

Een model voor sturing en evaluatie van politiezorg Medewerkers IPIT

Samenwerkingsverband: IPIT met de regiokorpsen van Gelderland-Zuid, Kennemerland en Twente.
Doel: De doelstelling is te komen tot een handzaam model waarmee politiezorg van korpsen kan worden gestuurd en geëvalueerd.
Opzet: Met het basismodel voor sturing en evaluatie van politiezorg wordt beoogd de centrale hypothesen achter de Bestuursafspraken tussen de centrale overheid en de drie korpsen te onderbouwen en uit te werken. Met behulp van het evaluatiemodel is de politie en (bestuurlijk verantwoordelijken) in staat om verschillen en overeenkomsten tussen korpsen te onderzoeken; een evaluatie op korpsniveau door de tijd uit te voeren; na te gaan in hoeverre bijzondere projecten een bijdrage leveren aan de politiezorg. Voor het model, bestaande uit de elementen input, throughput, output, outcomes en incomes en de maatschappelijke omgeving van een korps zijn diverse indicatoren en kengetallen ontwikkeld. De komende periode wordt gebruikt om het model te verbeteren en kwalitatief betere indicatoren en kengetallen te construeren. Er wordt voor het model gebruik gemaakt van diverse gegevens die afkomstig zijn van geautomatiseerde gegevensbestanden van de politie, de Politie-monitor en van gemeentelijke instellingen. Het model zoals dat tot dusverre is ontwikkeld wordt thans gebruikt door de drie genoemde korpsen voor hun jaarverslagen en voor de beleidsplannen voor de

komende jaren. Op grond van de ervaringen zal de gebruikswaarde van het model worden geschat.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Artikelen en rapporten.

Overige onderzoeksinstellingen

AGB/Nederland

Lopend onderzoek

327

Criminaliteitspreventie

mr. dr. D. Ruimschotel

Achtergrond: Tijdens participatie aan het project Rechtshandhaving van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid is een analyse gemaakt van de verschillende benaderingen ter voorkoming of bestrijding van diverse vormen van criminaliteit. Deels is deze analyse gebaseerd op de rapporten Roethof en Samenleving en Criminaliteit, deels op meer algemene criminologische literatuur.

Probleemstelling: Valt er een systematisch, sluitend overzicht te geven van alle belangrijke criminaliteit beïnvloedende variabelen? Volgens welke criteria zijn verklaringen van algemene fenomenen of concrete gebeurtenissen te beoordelen? Hoe is het relatief gewicht van verschillende benaderingen en factoren aan te geven?

Opzet: Het onderzoek is enerzijds een desk-research waarbij een conceptuele analyse van de claims van de diverse criminaliteitsbenaderingen wordt gecombineerd met een kritisch-methodologische evaluatie van empirische literatuur. Anderzijds zal via enquêtes en inhoudsanalyse van gepubliceerd materiaal geïnventariseerd worden in hoeverre

verschillende groepen (bij voorbeeld juristen, niet-juristen, onderzoekers, beleidsmakers) verschillende voorkeursbenaderingen hebben (bij voorbeeld meer of minder accent op regelgeving, persoonlijkheid daders of concrete situatie) ten aanzien van verschillende delicten (bij voorbeeld verkeersdelict vs. inbraak vs. belastingfraude).

Einddatum: Continu onderzoek.

Publikatievorm: *Criminele gedragingen, overheid en samenleving: een drieluik*, Rapport W36 van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (herziening in voorbereiding), 1988.

328

Fraude als indicator voor de kwaliteit van regelgeving en beleid

K. Slootman en drs. T. van Dijk Samenwerkingsverband: In principe gaat het om aanvullingen of uitbreidingen op het gebied van empirisch bedrijven- of persoonsurvey, van EG-fraude onderzoek opgezet door D. Ruimschotel aan het Europees Universitair Instituut te Florence. Samen met AGB Engeland en andere AGB vestigingen in Europa wordt gewerkt aan internationaal toepasbare instrumentontwikkeling op dit terrein. *Doel:* Op welke empirische methoden is bij doelgroepen van burgers, bedrijven of bestuurders een schatting te krijgen van de aard en omvang van fraude op

sociaal-economisch gebied (belastingfraude, subsidiefraude, milieu-fraude).

Opzet: In principe gaat het om een aanvulling van het AGB-instrumentarium op het gebied van slachtofferonderzoek.

Aangezien het bij fraude in principe om slachtofferloze delicten gaat, moet de omvang van daderschap op meer indirecte manieren gemeten worden, bijv. via daderenquêtes of via projectieve schattingsmethoden ('Hoeveel van uw collega's, schat u, doen...'). Na een literatuurstudie t.a.v. de omvang van daderschap en evaluatie van bestaande instrumenten op het gebied van fraude, zullen met de aangepaste instrumenten enkele pilotstudies worden verricht, zowel als aanvulling op lokale/regionale slachtofferstudies als in de vorm van exploratieve datavergaring ten aanzien van nationale verschillen.

Einddatum: Continue instrumentontwikkeling en -toepassing gedurende de komende jaren met verslaggeving via periodieken op het gebied van rechtshandhaving.

B&A Groep beleidsonderzoek & advies BV

Afgesloten onderzoek

329

Evaluatie projectteam invoering Wet Mulder

E. Asscher, A. van den Berg, J.A. Lameris en R. Schouten

Den Haag, B&A Groep, 1993
Zie JV7, 1993, nr. 335

330

Veiligheidsmonitor toeristen Zeeland; beleidsrapport

E. Fleur, T. Spapens, M. de Vries en R. van der Zijde

Den Haag, B&A Groep, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 342

331

Evaluatie straatjunkenproject

J. Geerlof en J.A. Lameris

Den Haag, B&A groep, 1993
Zie JV7, 1993, nr. 339

332

Integrale veiligheidszorg in de Haagse binnenstad

J. Geerlof, J.A. Lameris en E. Fleur

Den Haag, B&A Groep, 1993
Zie JV7, 1993, nr. 339

333

Politiemonitor bevolking; meting 1993

J. Geerlof e.a.

Den Haag, SDU, 1993
Zie JV7, 1993, nr. 336

334

Advies organisatie-ontwikkeling Halt Nederland

H. de Jong en R. Schouten

Den Haag, B&A Groep, 1993
Zie JV7, 1993, nr. 341

335

Samen leven; maatschappij, bestuur en politie in verandering

R. Schouten

Den Haag B&A Groep, 1993

Zie JV7, 1993, nr. 340

Lopend onderzoek

336

Experiment Surveillance

drs. A. van den Berg en drs. J.A. Lameris

Doel: De reorganisatie heeft een basis gelegd voor een meer effectieve en efficiënte uitvoering van de politietaken. In dit kader zijn in twee districten praktijkgerichte projecten opgestart met een experimenteel karakter. De hoofddoelstelling van de projecten is het ontwikkelen, experimenteel introduceren en beschrijven van nieuwe organisatie en werkwijzen voor de uitrukdiensten en surveillance.

Opzet: De wijze van werken door politiepersoneel en organisatie worden geobserveerd. Bezien wordt of de huidige werkwijzen kunnen worden verbeterd.

Innovatieve manieren van werken worden beproefd in de experimenten die in beide districten opgezet. Belangrijk in de projecten is een betere inzet van de bestaande politiecapaciteit en intensivering van de omgevingsgerichtheid van politiepersoneel.

Einddatum: Zomer 1995.

Publikatievorm: De rapportage van dit onderzoek zal niet openbaar zijn.

337

Verandering bedrijfsvoering politie

drs. A. van den Berg, drs. J.A. Lameris en drs. H. Wittekoek

Doel: Het vergroten van het lerend vermogen van politieorganisaties door het benoemen van succesfactoren en van mogelijke knelpunten in projecten, gestart in de jaren negentig, die gericht zijn op het verbeteren van de bedrijfsvoering met het oog op verhoging van de kwaliteit van de politiezorg. De beschreven projecten kunnen als

voorbeeld dienen voor diverse regio's. Zij vormen een aanzet tot innovatieve veranderingen in de regionale politie-organisaties.

Opzet: Het onderzoek kent een praktisch en een meer theoretisch gedeelte. Het theoretisch gedeelte omvat een verhandeling over projecten, projectorganisatie en projectmanagement. Aangegeven wordt in welke situaties projecten bruikbaar zijn en aan welke voorwaarden moet zijn voldaan. Dat betekent dat gezocht is naar algemene principes die relevant zijn bij verschillende soorten projecten. In het praktijkgedeelte wordt een aantal innovatieve projecten beschreven. Deze beschrijvingen zijn voorzien van kaders waarin de belangrijkste leermomenten zijn aangegeven, refererend aan het theoretische gedeelte.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: Handboek Projectmatig Werken bij de Nederlandse Politie.

338

Aanpak zware milieucriminaliteit

drs. A. van den Berg, drs. J.A. Lameris en drs. H. Wittekoek

Doel: De toenemende aandacht voor de milieuproblematiek heeft geleid tot een groot aantal wetten en regelingen. Deze wet- en regelgeving sorteert alleen effect wanneer zij gehandhaafd wordt. De handhaving verloopt echter niet zonder problemen.

Belangrijke oorzaak is dat bij de betrokken actoren onvoldoende zicht bestaat op wat precies in welke mate bestreden moet worden. Zonder een operationalisatie van 'zware milieucriminaliteit' kan de problematiek niet effectief en efficiënt worden bestreden. In het onderzoek naar handhaving van zware milieucriminaliteit heeft B&A Groep aard

en omvang van zware milieucriminaliteit in kaart gebracht.

Opzet: Hiertoe is een aantal kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren ontwikkeld met behulp waarvan periodiek de zware milieucriminaliteit in de politieregio's zichtbaar gemaakt kunnen worden.

Einddatum: Najaar 1994.

339

**Panelmeting Politiemonitor
Kennemerland**

drs. T. Spapens en drs. E. Fleur

Doel: De politieregio Kennemerland heeft bij de uitvoering van de landelijke Politiemonitor in 1993 gebruik gemaakt van de mogelijkheid te participeren in het onderzoek om zo een representatief beeld te krijgen op het niveau van de basiseenheden. De regio Kennemerland wil ook in de toekomst zeer regelmatig over deze informatie beschikken, en heeft nu de opdracht gegeven om in 1994 panelmetingen te verrichten. Gekozen is voor deze methode omdat zo met een relatief kleine groep respondenten betrouwbare uitspraken gedaan kunnen worden. Het ligt in de bedoeling deze meting elk half jaar te herhalen.

Einddatum: Doorlopend.

Publikatievorm: Diverse interne publikaties.

340

**Milieucriminaliteit; evaluatie van
strafrechtelijk milieuonderzoek**

drs. H. Wittekoek, drs. A. van den Berg, drs. J.A. Lameris, drs. I. van Enckevort en drs. H. de Jong

Doel: Door een verdergaande verbreding en professionalisering van het opsporingsnetwerk op het gebied van milieucriminaliteit, de toenemende aandacht van de Nederlandse politie en politiek en

de actieve bestrijding van milieucriminaliteit door diverse instanties, heeft het ministerie van Justitie behoefte aan meer zicht op het verloop van grotere strafrechtelijke milieu-onderzoeken.

Opzet: B&A Groep heeft op basis van een historisch overzicht dat knelpunten en gevonden oplossingen binnen grotere milieu-onderzoeken van de afgelopen jaren bevat, een actueel beeld geschetst van opgedane ervaringen in rechteerteams. Op basis van deze stand-van-zaken-studie en interviews en expertmeetings met deskundigen en uitvoerenden in de praktijk is een standaard evaluatiemodel ontwikkeld ten behoeve van grotere strafrechtelijke milieu-onderzoeken en zijn richtlijnen ontwikkeld voor het gebruik van het model voor de opzet en uitvoering van een evaluatie.

Einddatum: Eind 1994.

341

**Toolkit omgevingsonderzoek
Politieregio's**

drs. H. Wittekoek, drs. J.A. Lameris, drs. A. van den Berg i.s.m. drs. B. Wiegant

Doel: Voor de politieregio's Gelderland-Zuid, Hollands-Midden en Limburg Zuid wordt een toolkit ontwikkeld, die voor politieregio's een overzicht zal bevatten van de verschillende mogelijkheden die omgevingsonderzoek biedt. De toolkit geeft derhalve een overzicht van bruikbare en adequate methoden en technieken van omgevingsonderzoek, op zodanige wijze gepresenteerd, dat het binnen districten en basiseenheden op relatief eenvoudige wijze ingezet kan worden.

Opzet: Hiertoe wordt een analyse gemaakt van de diverse vormen van omgevingsonderzoek zoals die de afgelopen jaren door de

Nederlandse politie zijn gebruikt. De resultaten van deze analyse zullen naderhand tijdens een landelijk symposium worden gepresenteerd. Gewerkt wordt met een projectteam van onderzoekers, adviseurs en vertegenwoordigers van de drie politie-regio's.

Einddatum: Eind 1994.

Van Dijk, Van Soomeren en partners BV

Afgesloten onderzoek

342

Eindrapportage voorbeeldprojecten winkercriminaliteit

A.E. van Burik, A.G. van Dijk en R.W. van Overbeeke

Amsterdam, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 344

343

Eindrapport preventieproject Marokkaanse jongeren Osdorp; een beschrijving van het project in 1992 en 1993

mr. drs. C.A. van 't Hoff en drs. A.G. van Dijk

Amsterdam, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, 1994
Zie JV7, 1993, nr. 346

344

Beveiliging en bedrijfsvoering; naar een geïntegreerde aanpak

drs. P. van Soomeren, drs. P. de Savornin Lohman, drs. A. van Hoek en drs. C. Loef m.m.v. H. Stienstra

Amsterdam, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, 1994
Zie JV7, 1994, nr. 351

Lopend onderzoek

345

Perspectiefproject

drs. A.G. van Dijk, drs. N.C. Hilhorst en drs. R.W. van Overbeeke

Onderzoeksinstelling: Onderzoeken en adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners te Amsterdam in opdracht van de Gemeente Amsterdam.

Doel: Nagegaan wordt of en hoe de hulpverlening in het kader van het *Perspectiefproject* inderdaad een bijdrage levert aan de belangrijkste doelstelling, namelijk de bevordering van het positief maatschappelijk functioneren van Marokkaanse jongeren. Daarnaast wordt verklaard waarom deze hoofddoelstelling al dan niet gerealiseerd wordt.

Opzet: Een belangrijke informatiebron voor het onderzoek vormt het door mentoren bij te houden registratiesysteem (inzicht instroom jongeren, inhoud hulpverleningscontact, resultaten hulpverleningsactiviteiten, eventuele doorverwijzing). Verder zijn er ten behoeve van de effectevaluatie duidelijk meetbare evaluatie-criteria geformuleerd. Een procesevaluatie moet vooral verklaren waarom de ingezette middelen van het *Perspectiefproject* al dan niet effectief zijn en welke knelpunten de uitvoering belemmeren.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Twee tussenrapportages en één eindrapportage. Inmiddels verscheen: A.G. van Dijk, N.C. Hilhorst en R.W. van Overbeeke, *Rapportage eerste tussenevaluatie Perspectiefproject*, Amsterdam, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, 1993 en A.G. van Dijk, N.C. Hilhorst en R.W. van Overbeeke, *Rapportage tweede tussenevaluatie Perspectiefproject*, Amsterdam,

Van Dijk, Van Soomeren en Partners, 1994.

346

Evaluatie Halt-afdoening winkeldiefstal Amsterdam (werktitel)

drs. C. Loef en drs. A.J.E. van Hoek

Samenwerkingsverband: In opdracht van Bureau Halt Amsterdam.

Doel: Tot voor kort konden alleen vandalen in de leeftijd van 12-17 jaar bij Bureau Halt terecht. Per 1 april 1993 is Halt Amsterdam een experiment gestart om ook winkeldieven uit die leeftijdscategorie af te handelen. Van dit experiment vindt zowel een proces- als een effectevaluatie plaats.

Opzet: Analyse projectadministratie, enquêtes experiment- en controlegroep (voor- en nameting), interviews winkeliers, politie, O.M., Halt.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Een tussenrapportage verscheen in oktober 1993. Eindrapportage.

347

Effectevaluatie van de projecten 'Sociale veiligheid in het openbaar vervoer' te Rotterdam in opdracht van de RET

drs. C.J. Loef en drs. R.W. van Overbeke

Doel: Doel van het onderzoek is een effectevaluatie uit te voeren van diverse maatregelen ter verhoging van de veiligheidsbeleving in het Rotterdamse openbaar vervoer (onder meer openbaar vervoer-surveillanten, wagenbegeleiders, metrobeheerders, technische maatregelen). Hierbij gaat het om een evaluatie van zowel het totale maatregelenpakket als van elke maatregel afzonderlijk.

Opzet: Analyse van publieksenquêtes en registratiegegevens.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Diverse tussenrapportages (R.W. van Overbeke, *Metrobeheer (RET) eerste rapportage: passagiers over de technische voorzieningen; observatie van alle stations, Amsterdam, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, 1993; A. van Burik en H. van den Heuvel, Rapportage nulmeting personeelsprojecten RET, Amsterdam, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, 1994), eindrapportage.*

348

Evaluatie-onderzoek flatwachten Amsterdam-Zuidoost

drs. R. van Overbeke en drs. A. J.E. van Hoek

Samenwerkingsverband:

Opdrachtgever: Veilig Beheer Bijlmermeer (VBB); financiers: Ministerie van Justitie, VBB.

Doel: Evaluatie van de arbeidsomstandigheden van de eerste 50 flatwachten die aangesteld zijn bij 5 flats in Amsterdam-Zuidoost; evaluatie van de effecten hiervan op criminaliteit en onveiligheidsbeleving.

Probleemstelling: Wat levert de komst van de flatwachten op voor bewoners en voor de flatwachten zelf.

Opzet: Interviews met flatwachten; interviews met sleutelpersonen; analyse van administratieve gegevens van politie, VBB. Stichting Maatwerk, Woningcorporatie Nieuw Amsterdam, Stadswacht Amsterdam, afdeling Parkeergebouwen; mondelinge huis-aan-huis-enquête onder bewoners van de 5 experimentflats en de controleflats. Nulmeting (voorjaar 1994) en eindmeting (voorjaar 1995).

Publikatievorm: Tussenrapportage zomer 1994; Eindrapportage 1995.

Einddatum: Zomer 1995.

349

Risco Breda; een proefproject op wijkniveau

drs. R.W. van Overbeeke en drs. C. Loef

Onderzoeksinstelling: Onderzoeks- en adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners te Amsterdam in opdracht van de gemeente Breda.

Doel: Risco staat voor 'registratie- en informatiesysteem veel voorkomende criminaliteit en overlast'. Het doel van dit project is het verkennen wat de mogelijkheden zijn om met bestaande registratie- en informatiebronnen een criminaliteits- (en leefbaarheids)analyse te maken op wijkniveau en eventueel aanbevelingen voor verbetering te geven (beleidsvoorbereiding). Tevens wordt geadviseerd over te nemen preventieve maatregelen in enkele buurten (beleidsuitvoering).

Opzet: Kwantitatieve gegevensverzameling op wijkniveau met behulp van politiegegevens, slachtofferenquêtes en de gemeentelijke vernielregistratie; kwalitatieve gegevensverzameling met behulp van buurtnetwerken.

Einddatum: Eind 1993.

Publikatievorm: P.H.M. van Laarhoven, C.J. Loef en R.W. van Overbeeke, *Atlas criminaliteit Breda*, Gemeente Breda, Afdeling Statistiek en Onderzoek i.s.m. Van Dijk, Soomeren en Partners, 1993. Verkenning van de criminaliteits-, onveiligheids- en overlast-situatie in Brabantpark en Kesteren/Muizenberg (gereed); projectplannen voor twee nader te selecteren buurten. Er komt een vervolgonderzoek binnen enkele, nader te selecteren buurten.

350

Procesevaluatie van de projecten 'Criminaliteitspreventie via buurtbeheer'

R.W. van Overbeeke, P. van Soomeren, J.E. Bruinink en M. van der Gugten

Onderzoeksinstelling: Onderzoeks- en adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners B.V. te Amsterdam in opdracht van de Directie Criminaliteitspreventie van het ministerie van Justitie te Den Haag.

Doel: In achttien over het land verspreide projecten wordt met steun van een subsidie van de Directie Criminaliteitspreventie (ministerie van Justitie) op experimentele basis getracht vorm te geven aan criminaliteitspreventie door middel van buurtbeheer. De subsidie werd verleend van 1991 tot en met 1993. Buurtbeheer wordt daarbij omschreven als een integrale aanpak op wijk- en buurtniveau van criminaliteit, onveiligheid en leefbaarheidsproblemen. De integrale aanpak houdt in dat alle relevante beherende instanties van een buurt (bij voorbeeld gemeentelijke diensten, (wijk)politie, woningcorporaties, opbouwwerk, welzijnswerk, bewonersorganisaties) de activiteiten op elkaar afstemmen en dat men zich zowel op fysieke als op sociale aspecten richt. Het doel van het onderzoek is het uitvoeren van een procesevaluatie over deze 18 projecten, zodat de opdrachtgever in staat gesteld wordt de projecten zo goed mogelijk te begeleiden, inzicht te krijgen in de besteding van de subsidie en in de kwaliteit van de uitvoering van de projecten alsmede te achterhalen onder welke randvoorwaarden een dergelijke aanpak eventueel op meer grootschalige wijze ingevoerd zou kunnen worden.

Opzet: Er is gekozen voor een

opzet met drie niveaus van evaluatie: een 'lichte', een 'midden-' en een 'zware' variant. In de lichte variant (11 projecten) vindt een voor- en een nameting plaats met behulp van een vragenlijst voor sleutelpersonen in de projecten en met behulp van een interview met de projectcoördinatoren. In de middenvariant (2 projecten) vindt bovenop de activiteiten uit de lichte variant ook dataverzameling plaats *tijdens* de looptijd van de projecten. Dit geschiedt aan de hand van gesprekken, bezoeken en analyse van schriftelijk materiaal. In de zware variant (5 projecten) vinden bovenop de activiteiten uit de middenvariant actieve ondersteuning, advisering en extra rapportage plaats tijdens de looptijd van de projecten.

Publikatievorm: Rapportage over voormeting (uitgave ministerie van Justitie, Directie Criminaliteitspreventie, maart 1993), diverse tussenrapportages voor de gemeenten Dordrecht en Amsterdam, rapportage over nameting (verwacht medio 1994). In 1993/1994 verschenen:

Bruinink, J.E. en M. van der Gugten, *Project 'preventief buurtbeheer' in de Van der Pekbuurt; rapportage tweede fase (medio 1992-1993)*, Gemeente Amsterdam, 1993; Bruinink, J.E. en M. van der Gugten, *Project 'preventief buurtbeheer' in de Smaragdbuurt; rapportage tweede fase (medio 1992-1993)*,

Gemeente Amsterdam, 1993; Bruinink, J.E. en M. van der Gugten, *BuurtserVICETEams in Dordrecht: twee vliegen in een klap; inzoomstudie in het kader van het evaluatie-onderzoek 'Buurtbeheer en criminaliteitspreventie'*, Gemeente Dordrecht, 1994; Bruinink, J.E. en E.P. Lagendijk, *Aanpak stelselmatige daders in Dordrecht; een stok*

achter de deur! Inzoomstudie in het kader van het evaluatie-onderzoek 'Buurtbeheer en criminaliteitspreventie', Gemeente Dordrecht, 1994. Tevens enkele andere rapporten.

Politie Den Haag Bureau sociaal wetenschappelijk onderzoek

Lopend onderzoek

351

Evaluatie integrale aanpak van winkelcriminaliteit in de Haagse binnenstad

B&A groep, Den Haag

Doel: Hoe verliep de samenwerking tussen de verschillende bij het project betrokken instanties; wat is het effect van de integrale aanpak op de mate waarin winkelcriminaliteit voorkomt; is er sprake van criminaliteitsverplaatsing. Onderzocht wordt op welke wijze in de toekomst vorm gegeven moet worden aan een integrale structurele aanpak van actuele vormen van criminaliteit in de Haagse binnenstad ten behoeve van een verbetering van het winkelklimaat. Aan het onderzoek zijn gekoppeld een evaluatie-onderzoek m.b.t. winkel-Halt en een in de Haagse binnenstad uitgevoerd straatjunkenproject. Beide projecten maken deel uit van het totale evaluatie-project. *Opzet:* Voor- en nametingen onder winkelend publiek, ondernemers, daders en participanten, participerende observaties, dossierstudies en analyse criminaliteitsgegevens.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Rapport.

352

**Effect-evaluatie van het project
'Spoorwijk op de rails'**

Bureau AGB/Intomart

Doel: Inzicht geven in de effectiviteit van een integrale aanpak van leefbaarheidsproblematiek in een Haagse achterstandswijk.

Opzet: Telefonische enquête (standaardenquête bevolking) gecombineerd met face to face interviews van Turkse en Marokkaanse bewoners.

Einddatum: 1994.

353

Posttraumatische stress stoornissen

prof. dr. B.P.R. Gersons

Doel: Het verkrijgen van inzicht in de ontwikkeling, voorkoming en behandeling van posttraumatische stress stoornissen (PTSS) bij politiepersoneel en de rol van de korpsen bij de voorkoming van PTSS. Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van 4 politiekorpsen, te weten Utrecht, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en de Rijkspolitie.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Rapport.

354

**Bevolkingsonderzoek regio
Haaglanden**

drs. O.P. Huurdeman

Doel: Als aanvulling op de Regionale Politiemonitor Bevolking (ministerie van Binnenlandse Zaken) is voor elk van de 8 onderdelen van de regio Haaglanden een rapportage gemaakt. Om ook een beeld te krijgen van de veiligheidssituatie van allochtone burgers en hun oordeel over de politie, wordt nog een aanvullend bevolkingsonderzoek gehouden in het Onderdeel Centrum.

Opzet: Vragenlijsten; gesprekken met sleutelfiguren.

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: Eind 1994.

355

Strategische misdaadanalyse

drs. P. Kruize

Doel: Vergroten van kennis omtrent diverse vormen van geweldscriminaliteit. Doel is een betere beheersing van de geweldscriminaliteit.

Opzet: Er is sprake van vijf deelprojecten: Verschijnings- en uitingvormen; daderprofieling; slachtoffertyping; motivatie; maatschappelijke context.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Rapport.

356

Inventarisatie van sociaal wetenschappelijk politie-onderzoek

drs. A. van Sluis

Doel: Inventarisatie van sociaal wetenschappelijk politie-onderzoek inclusief de daarbij gehanteerde invalshoeken en methodieken aan de universiteiten en onderzoeksinstituten in Nederland. Het staffbureau SWO is een van de weinig onderzoeksbureaus die zich vanuit de politie toelegt op het verrichten van sociaal wetenschappelijk onderzoek. Bovendien kan het bureau bogen op een lange onderzoekstraditie. Nagaan welk soort specialistische kennis aanwezig is. Inzicht verkrijgen is van belang in het licht van veranderingen waar de Nederlandse politie mee te maken krijgt. Contacten leggen, ontwikkelen en instandhouden van netwerken.

Opzet: Inventarisatie-onderzoek.

Publikatievorm: Rapport.

Einddatum: 1994.

357

Omgevingscan 1993 (pilot-fase)

drs. D.J. Wijmer

Doel: Het geven van een eerste aanzet tot het inzichtelijk maken van de huidige en de te verwachten veiligheidssituatie in Den Haag en de onderliggende

verbanden met maatschappelijke ontwikkelingen; het zo mogelijk identificeren van beleidsopties ter verbetering van veiligheid; aangeven van implicaties voor politiezorg.

Opzet: Literatuurverkenning, interviews, secundaire analyse, reeds verricht onderzoek, trend-analyse.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: (Interne) rapportage.

358

Projekt Zuid West Den Haag

drs. D.J. Wijmer en drs. A. van Sluis

Doel: In aansluiting op de bevindingen van de commissie Aanpak jeugdcriminaliteit wordt onderzocht (de mate van) het probleemgedrag en verpaupering onder kinderen tussen 6 en 12 jaar in Zuid West Den Haag. De politie dient in samenwerking met terzake deskundigen kennis te ontwikkelen over, en zicht te krijgen op indicatoren die in een vroegtijdig stadium probleemgedrag kunnen signaleren. Op deze wijze krijgt men meer mogelijkheden om preventief op te treden.

Opzet: Probleeminventarisatie in Zuidwest Den Haag; lokale en interlokale initiatieven in kaart brengen; interviewen ter zake deskundigen.

Publikatievorm: Rapport.

Intraval

Afgesloten onderzoek

359

Zorgen dat het een spel blijft – Deel 1; evaluatie van het Haagse convenant inzake kansspelautomaten

E. de Bie, B. Bieleman en C. ten Den

Groningen/Rotterdam, Stichting Intraval, 1993

Zie JV7, 1993, nr. 365

360

Bij nacht en ontij; inventarisatie criminaliteit en preventie Groningse bedrijventerreinen Zuid-Oost

B. Bieleman en J. Snippe

Groningen/Rotterdam, Stichting Intraval, 1994

Niet eerder in JV opgenomen geweest.

361

Zorgen dat het een spel blijft – Deel 2; beschrijving van de spelers op kansspelautomaten in Den Haag

C. ten Den, B. Bieleman en E. de Bie

Groningen/Rotterdam, Stichting Intraval, 1993

Zie JV7, 1993, nr. 364

Lopend onderzoek

362

Cocaïnemarkten op consumenteniveau

drs. B. Bieleman en drs. E. de Bie

Samenwerkingsverband: prof. dr. Ch.D. Kaplan, APC/IPSER (wetenschappelijk adviseur).

Doel: Uit eerder onderzoek van Intraval is gebleken dat in Rotterdam (vijf) verschillende markten kunnen worden onder-

scheiden. Verondersteld wordt dat de verkoopwijze, de prijs en de kwaliteit van de cocaïne per markt sterk verschilt. Nagegaan wordt waaruit de verschillen en overeenkomsten bestaan en in hoeverre er sprake is van toe- of afname van bepaalde gebruiksvarianten (met name de zogenoemde 'gekookte coke').

Opzet: Secundaire analyse, observaties en gesprekken met gebruikers.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Rapport en artikel.

363

Cocaine in the Netherlands; description of the situation of cocaine in the Netherlands as part of the WHO/UNICRI Worldwide Cocaine Project

drs. B. Bieleman, drs. C. ten Den en drs. E. de Bie

Samenwerkingsverband: prof. dr. Ch. Kaplan, Ipsier, University of Limburg.

Doel: The main goal is to prepare national (or regional) reports based on the available information from the participating countries selected to represent the diversity in patterns of cocaine use and problems throughout the world. The reports are designed to increase knowledge about the use of coca products in order to contribute to the development of appropriate and effective harm reduction strategies. The main objectives of the project are: to provide an overview of the prevalence and patterns of cocaine use as well as related problems and issues in the participating countries; to provide a baseline for the monitoring over time of changes in cocaine use and related problems; to identify gaps and inadequacies in the existing data collections both in terms of methodological rigour and in the

coverage of relevant groups, usage patterns and problems; to stimulate the development of more rigorous and additional data collections to meet the identified information needs; to provide timely and relevant information to allow policy makers in the participating countries to assess the cocaine situation in their individual countries in relation to the perceived effectiveness of policies and interventions in the other countries; to provide the basis for the Programme on Substance Abuse (World Health Organisation) to prepare and disseminate an international assessment of cocaine use and related problems.

Opzet: Literature study, interviews with key informants and users.

Publikatievorm: Report describing the situation in The Netherlands by Intraval. Report describing the situation in the more than 20 participating countries by WHO/UNICRI.

Einddatum: 1994.

364

Aard en omvang van de harddrugsproblematiek in de gemeente Utrecht

drs. B. Bieleman, drs. C. ten Den, drs. E. de Bie en drs. J. Snippe

Samenwerkingsverband: prof. dr. Ch. Kaplan, IPSEr, Universiteit van Limburg (wetenschappelijk adviseur); prof. dr. T.A.B. Sniijders, Vakgroep Statistiek en Meettheorie, Rijksuniversiteit Groningen (wetenschappelijk adviseur).

Doel: Wat is de aard en omvang van de harddrugsproblematiek in de gemeente Utrecht? De probleemstelling valt uiteen in de volgende drie hoofdvragen: wat is de aard en omvang van de harddrugspopulatie? (omvang,

samenstelling, criminaliteit en overlast); wat is de aard en omvang van het middelengebruik? (middelengebruik, verslaving, injecteren); maken de verslaafden gebruik van (drugs)hulpverlening? (verslavingsvoorzieningen, gezondheidszorgvoorzieningen, geestelijke gezondheidszorgvoorzieningen). Doel van het onderzoek is het verschaffen van informatie over de harddrugsproblematiek in de gemeente Utrecht. In het kader van de beleidsvoering op het gebied van de verslavingszorg heeft de gemeente Utrecht behoefte aan (meer) informatie over de harddrugsproblematiek in haar gemeente.

Daarnaast bestaat bij een aantal organisaties die met verslaafden te maken hebben behoefte aan meer kennis over (veranderingen in) de populatie.

Opzet: Voorstudie: verzamelen en bestuderen van relevante literatuur, inventariserende gespreksronde met sleutelinformanten van diverse betrokken organisaties. Steekproef: combinatie van *snowball sampling* en *targeted sampling*. Veldwerk: naast het houden van interviews met gebruikers, tevens verkennen en observeren van plaatsen waar gebruikers zich ophouden. Meetinstrumenten: één met vragen over de respondent zelf, bestaande uit een kwalitatief en een kwantitatief deel, en één met vragen over hem bekende opiaatverslaafden in Utrecht.

Omvangschattingen: door gebruik te maken van verschillende schattingmethoden wordt de omvang van het totale aantal (en categorieën) druggebruikers en middelen dat men gebruikt vastgesteld, zoals de *capture-recapture* methode, de nominatie-techniek, en een methode die ontstaan is uit een combinatie van sneeuwbalsteekproeven en de (sociale)

netwerk benadering, gebaseerd op het idee van *capture-recapture*. Analyse en rapportage: beschrijven van categorieën gebruikers waarbij de dimensies middelengebruik en gebruik hulpverlening centraal staan; netwerkanalyse, waarmee een beschrijving wordt gegeven van de spreiding en verspreiding van harddrugs in Utrecht; omvangschattingen door middel van het combineren van diverse schattingmethoden.

Publikatievorm: Rapport, artikelen.

Einddatum: 1994/1995.

365

Evaluatie van enkele maatregelen in het kader van agressie en onveiligheid in en rondom het openbaar vervoer in de stad Groningen

drs. B. Bieleman en drs. J. Snippe

Samenwerkingsverband: dr. H. Brandsma, OCTO, Universiteit Twente (methodologisch adviseur).

Doel: In hoeverre hebben de maatregelen 'vervoersinformanten' en 'kaartcontroleurs' geleid tot een verbetering van de sociale veiligheid en een vermindering van agressie in het openbaar vervoer in de stad Groningen? Vragen die hieruit voortvloeien zijn onder meer: In hoeverre is de objectieve onveiligheid (slachtoffer en/of ooggetuige van een incident) door de maatregelen afgenomen? In hoeverre hebben de maatregelen geleid tot een reductie in gevoelens van onveiligheid (subjectieve onveiligheid)? Is er sprake van verplaatsingseffecten met betrekking tot agressie? Wat zijn de effecten van de onderscheiden maatregelen?

Opzet: Er wordt gebruik gemaakt van een experimenteel design met

herhaalde meting bij dezelfde personen. Dit betekent dat bij dezelfde groep van GVB-personeel en reizigers twee metingen worden verricht. De eerste meting vond plaats in september 1993, voorafgaande aan de invoering van de kaartcontroleurs 'nieuwe stijl' en een tweede meting een jaar later, in september 1994. De eerste meting dient gezien te worden als een bepaling van de stand van zaken op dat moment. Deze meting inventariseert aard en omvang van de objectieve en subjectieve onveiligheid. Door middel van de tweede meting wordt bepaald of en hoe de situatie sinds de invoering van de maatregelen is veranderd. In dit onderzoek worden, naast alle personeelsleden, 2 x 200 reizigers benaderd op buslijnen met relatief veel agressie en overlast (waarvan op de één wel en de ander de maatregelen niet worden ingevoerd), en 2 x 200 op buslijnen met geen of weinig agressie en overlast (waarvan op de één wel en de ander de maatregelen niet worden ingevoerd). De aanpak en de aantallen respondenten leiden ertoe dat naast informatie over de bedoelde effecten van de maatregelen, ook betrouwbare informatie over onbedoelde effecten wordt verkregen.

Publikatievorm: Een tussentijds verslag van de eerste meting verscheen begin 1994: B. Bieleman en J. Snippe, *Veilig op weg; onderzoek maatregelen en agressie en veiligheid openbaar vervoer Groningen*, Groningen/Rotterdam, Stichting Intraval, 1994. Eindrapport 1994/1995
Einddatum: 1994/1995.

Nederlands centrum Geestelijke volksgezondheid

Lopend onderzoek

366

Juridische aspecten van dwangbehandeling in de psychiatrie

mr. C.J. van de Klippe

Promotor: prof. mr. J.K.M. Gevers, Universiteit van Amsterdam, juridische faculteit. Het onderzoek wordt mogelijk gemaakt door financiële steun van de Stichting voor Recht en Openbaar Bestuur (Reob), welke deel uitmaakt van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk onderzoek (NWO).
Doel: Het onderzoek betreft een analyse van de juridische aspecten van psychiatrische dwangbehandeling, met name in het kader van een onvrijwillig verblijf in een psychiatrisch ziekenhuis. Hoofdvraag van het onderzoek is, of deze controversiële kwestie in het Nederlands recht adequaat geregeld is. Beoogd wordt het geldend recht ten aanzien van deze kwestie te verhelderen en aanbevelingen te doen voor verbetering van de huidige wetgeving terzake.

Opzet: Interviews met behulp van een semi-gestructureerde vragenlijst, af te nemen aan ± 30 psychiaters/psychologen; literatuuronderzoek en literatuur-analyse; rechtsvergelijking.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Dissertatie, tussentijdse artikelen.

Lopend onderzoek

367

Daderprofilering bij woninginbraken

drs. A. Akyürek, dr. J.L. Jackson en prof. dr. J.A. Michon

Samenwerkingsverband: prof. dr. E. Ratledge (University of Delaware), Politiekorps Hollands Midden, Leiderdorp.

Doel: Het doel van dit onderzoek is het ontwikkelen van een prototype van een expertsysteem voor woninginbraken. Van het (computer)systeem dat al deze kennis zal bevatten, wordt verwacht dat het profielen kan opstellen van inbrekers, op grond van hun manier van werken en de verdere karakteristieke eigenschappen van de inbraak.

Opzet: De benodigde kennis, waaronder bewijsmateriaal betreffende de plaats van het delict, de soort gestolen goederen, en kenmerken van de daders, zal worden ontleend aan diverse bronnen, zoals dossiers, directe observatie van het onderzoek ter plaatse door politiemensen, en interviews met ervaren rechercheurs. Een lerend computerprogramma wordt vervolgens gebruikt om een computergestuurde profiler te maken, die de opsporingsambtenaren behulpzaam kan zijn bij hun onderzoek.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Artikelen, adviezen, prototype computerprogramma.

368

Beslissingsprocessen bij het Openbaar Ministerie

drs. A. Akyürek en prof. dr. J.A. Michon

Doel: Hoewel er verscheidene experimentele studies zijn gedaan naar de manier waarop bij Officieren van Justitie en rechters beslissingen tot stand komen, is slechts in één van deze studies gebruik gemaakt van een formele aanpak, en wel informatie-stroomdiagrammen. Het onderhavige project gaat uit van een theoretische benadering (de door Newell, Lind, en Rosenboom ontwikkelde Soar-theorie) en de daarbij behorende formele aanpak. Het concentreert zich op de rol van feiten bij de beslissingen van het O.M. Zowel eerder onderzoek als een eigen voorstudie geven aan dat het proces dat leidt van feiten tot een beslissing, gemodelleerd kan worden als een standaard classificatietaak. De officier onderzoekt de feiten en tracht deze, geheel of gedeeltelijk, af te beelden op wetsartikelen. Hij kan ook een afbeelding die door anderen, bij voorbeeld de politie, is gemaakt op overeenkomstige wijze evalueren. Wetsartikelen definiëren (categorieën van) overtredingen en misdrijven en leggen daarmee de feiten vast waarop ze van toepassing zijn. Het vermoeden dat we nader zullen uitwerken is dat dit 'alledaagse' recht eenvoudiger te modelleren en in een logische taal weer te geven is dan het feitelijke in de rechtsregels vastgelegde recht. Naast de relevantie die dit project heeft voor de ontwikkeling van beslissingsondersteunende systemen kunnen de uitkomsten ook hun nut hebben voor het ontwikkelen van praktische trainingsprocedures ten behoeve van juristen.

Opzet: Als uitgangspunt dient een gedetailleerde analyse van een 50-tal (afgesloten) zaakdossiers. Met behulp van methoden van cognitief modelleren worden regels geformuleerd die vervolgens het Soar-systeem in staat moeten stellen de beslissingsprocessen te simuleren.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Artikelen.

369

Afwegen van feiten

dr. J.L. Jackson

Samenwerkingsverband: drs. J. Kerstholt (TNO Instituut voor Zintuigfysiologie, Soesterberg).

Doel: Mensen hebben de neiging bevestiging van hun standpunten te zoeken, wat met zich brengt dat zij alleen evidentie opmerken die in hun hypothese past.

Strijdige informatie wordt genegeerd. De processen die ten grondslag liggen aan beslissingen op basis van onzekere informatie worden beschreven in het *anchor-and-adjustment* model van Hogarth en Einhorn. Volgens dit model worden feiten beoordeeld en zonodig 'heroverwogen' in het licht van eerder verwerkte informatie. Een ander model voor dit soort processen is het *story model* van Pennington en Hastie: mensen trachten een plausibel verhaal te maken waarin de verschillende feiten en motieven, en de verbanden daartussen een logisch geheel vormen. Dit model wordt ondersteund door de gevallen die Crombag, Van Koppen en Wagenaar hebben geanalyseerd. Dit onderzoek bestaat uit twee deelonderzoeken. Het eerste gaat na hoe gerechtelijk bewijs wordt gerepresenteerd. Daarbij wordt onderzocht wat het effect is van volgorde van aanbidding van feiten. In het tweede deelonderzoek wordt het aan feiten toegekende gewicht

bekeken als functie van de context (in dit geval het motief van de dader). De specifieke vraag is hierbij in hoeverre de interpretatie van feiten wordt beïnvloed door de sterkte van het motief.

Opzet: Het betreft hier experimenteel onderzoek. De experimenten beogen enige empirische onderbouwing voor de bovengenoemde informatie-integratiemodellen te vinden.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Artikelen.

370

Daderprofilering bij seksuele misdrijven

dr. J.L. Jackson en dr. P.J. van Koppen

Samenwerkingsverband: drs. P. van den Eshof, C. Schippers (Divisie Centrale Recherche Informatie, Zoetermeer).

Doel: Recherchewerk kan worden beschouwd als een systematische poging een bepaald misdrijf in verband te brengen met bepaalde individuen. Daderprofilering is het maken van een beschrijving van een type dader waarvan mag worden verwacht dat deze het best overeenkomt met de eigenlijke dader. Belangrijk hierbij zijn de plek van het misdrijf, de *modus operandi*, de aard van gestolen goederen, het slachtoffer, en de verklaringen van slachtoffer(s) en getuigen. Met behulp daarvan wordt een beeld van de mogelijke dader geschetst. Het doel van daderprofilering is beperking van de groep van mogelijke verdachten door omschrijving van een combinatie van karakteristieken die waarschijnlijk kenmerkend is voor de feitelijke dader. In uitvoering is een project dat onderzoekt hoe een deskundige op het gebied van daderprofilering een profiel opstelt van een waar gebeurd

(nog niet opgelost) seksueel geweldsmisdrijf.

Opzet: Het resultaat van de deskundige wordt vergeleken met dat van een ervaren rechercheur zonder verdere profileringservaring en met dat van een crimineel psycholoog die noch met profilering, noch met recherchewerk ervaring heeft. Het aantal ernstige seksuele misdrijven (seriële verkrachting en seksuele moord) in Nederland is zo gering dat niet vaak een beroep kan worden gedaan op daderprofilering. Toch trekken dergelijke zaken meestal buitengewoon veel publieke aandacht en zal er dan ook veel onderzoekstijd aan worden besteed. Door het extreme karakter van dit type misdrijf komen waarschijnlijk de meest karakteristieke aspecten van het profileren aan bod. Met andere woorden, als werkwijze en resultaat van het werk van de ervaren profileur duidelijk wordt in een dergelijk uitgesproken ernstig geval, dan is het waarschijnlijk in het geheel niet mogelijk deze vaardigheid wetenschappelijk te onderzoeken. In nevenonderzoek van beperkte omvang is al gekeken naar het effect dat een ervaren profileur kan hebben op het feitelijke onderzoek van de politie. Dit onderzoek toont aan dat de *impact* van een profileur veel verder strekt dan zijn eigenlijke bijdrage aan een geval.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Congresbijdragen, artikelen, adviezen.

371

Ondervragingstechnieken

dr. J.L. Jackson, dr. P.J. van Koppen, drs. D.D. Otten
Samenwerkingsverband: drs. R. Sylbing, drs. M. Thiecke (Rechercheschool, Zutphen).

Doel: Dit onderzoek houdt zich

bezig met een potentieel belangrijke vernieuwing in de manier waarop de politie getuigen kan ondervragen. Bij deze techniek geeft de ondervrager passieve steun aan de ondervraagde om deze daarmee behulpzaam te zijn bij het vormen van een voorstelling van de situatie waarvan hij of zij getuige was. De getuige wordt gevraagd zich opnieuw te verplaatsen in de oorspronkelijke gebeurtenis. De techniek van de 'geleide herinnering' zal worden vergeleken met andere ondervragingsmethoden en daarbij getoetst op zijn doelmatigheid. Indien succesvol zal vervolgens een betere theoretische onderbouwing worden gezocht en zullen verdere verbeteringen ten behoeve van de toepassing worden ontwikkeld.

Opzet: De interviewtechnieken worden met elkaar vergeleken door middel van een gecontroleerd experiment.

Einddatum: 1994.

Publikatievorm: Artikelen.

372

Alternatieve sancties

dr. J.L. Jackson, prof.dr. J.A. Michon en drs. J.W. de Keijser

Doel: Het doel van dit project is het bestuderen van alternatieve sancties. Om dat op adequate wijze te doen worden tenminste de volgende vier onderwerpen grondig onderzocht. Het eerste betreft het theoretisch kader waarbinnen alternatieve straffen kunnen worden bestudeerd, meer in het bijzonder de principiële overwegingen die aan de verschillende sanctievormen ten grondslag liggen. Het tweede betreft de formele positie van alternatieve sancties binnen het gehele scala van strafmogelijkheden. Het derde onderwerp betreft de wijze waarop beslissingen met betrekking tot het

opleggen van een sanctie worden genomen. Als vierde ten slotte zal aandacht worden geschonken aan het effect van alternatieve straffen in de praktijk. Aan al deze vier onderwerpen kan aandacht worden geschonken, onafhankelijk van de soorten sancties die aan de orde zijn, hetgeen de onderlinge vergelijkbaarheid bevordert. Tot dusver is een aanzienlijke hoeveelheid tijd geïnvesteerd in literatuuronderzoek en meta-analyses op eerder onderzoek. Met de voornaamste onderzoekers op dit gebied is inmiddels contact gelegd. Het beoogde eindresultaat van dit project is een theoretisch gefundeerd kader voor het beleid inzake zowel de tenuitvoerlegging als de effectiviteit van verschillende vormen van sancties.

Opzet: Na een uitgebreide literatuurstudie en meta-analyse, worden diepte-interviews gehouden en (op beperkte schaal) enquêtes. Daarnaast zal een vervolgonderzoek gehouden worden onder (alternatief) gestraften.

Einddatum: 1998.

Publikatievorm: Dissertatie, artikelen.

373

Collectieve misleiding in getuigenverklaringen

dr. J.L. Jackson en drs. D.D.

Otten

Samenwerkingsverband: prof. dr. W.A. Wagenaar (Faculteit Psychologie, Rijksuniversiteit Leiden), prof. S. Penrod (University of Minnesota).

Doel: Bij strafzaken waarin ernstige feiten ten laste worden gelegd heeft vaak een gerechtelijk vooronderzoek plaatsgevonden. Bij de terechtzitting spelen schriftelijke verklaringen een belangrijke rol. Getuigen die eerder door politie, officier van justitie of rechter-commissaris zijn gehoord,

worden vaak niet meer ter terechtzitting opgeroepen. Met name de in een proces-verbaal vastgelegde verklaringen van getuigen kunnen hierdoor een grote rol spelen in het strafgeding. Binnen dit systeem is de mate waarin het O.M. de verklaringen van getuigen in processen-verbaal als geloofwaardig beschouwt een belangrijke factor in het al dan niet succesvol verlopen van de vervolging. Met dit onderzoek wordt beoogd een bijdrage te leveren aan een nader theoretisch begrip van de processen die zich afspelen bij misleiding door ooggetuigen.

Opzet: Dit project zal ten eerste een experimenteel onderzoek doen naar de processen die spelen wanneer paren van veronderstelde ooggetuigen 'samenwerken' bij het opstellen van een gemeenschappelijke getuigenverklaring (bij voorbeeld voor het produceren van valse alibi's). Na het zien van een video-opname van een 'echt' strafbaar feit zal aan proefpersonen worden gevraagd hierover een gelogen getuigenverklaring af te leggen. Tevens zal aan dezelfde proefpersonen worden gevraagd een juiste getuigenverklaring af te leggen naar aanleiding van een ander gefilmd misdrijf. Deze verklaringen zullen inhoudelijk worden geanalyseerd. Daarnaast zullen onafhankelijke beoordelaars hun inschatting geven van de mate van juistheid van de verklaringen. In deze fase wordt het onderzoek nog als een laboratoriumexperiment uitgevoerd, maar nadat de methode is gevalideerd zal een versie ervan in de praktijk worden beproefd, met inschakeling van echte getuigen, politiemensen, officieren van justitie en rechters.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Artikelen, adviezen.

Delinquentie en gezondheidsrisico's*dr. M. Junger*

Samenwerkingsverband: prof. R. Tremblay, Université de Montréal, Groupe de recherches sur l'adaptation psycho-sociale chez l'infant, Sectie Traumatologie AZG, Groningen.

Doel: Dit onderzoek bestaat uit een drietal deelonderzoeken. In de literatuur zijn slechts enkele onderzoekers te vinden die hebben gesuggereerd dat er een intrinsiek verband zou kunnen bestaan tussen de betrokkenheid bij ongevallen en het vertonen van afwijkend gedrag. Deze samenhang wordt het sterkst verdedigd door Gottfredson en Hirschi in hun theorie van zelfbeheersing (*self control*). Volgens hen zou een dergelijk verband moeilijk te verklaren zijn door andere criminologische theorieën. Het eerste project, dat reeds in de eindfase verkeert, zal enkele empirische resultaten opleveren met betrekking tot ongevallen en delinquentie, waarbij gelet zal worden op het verband met een aantal achtergrondfactoren. Ten tweede zal het verband onderzocht worden tussen de betrokkenheid bij misdrijven en het oplopen van letsel. Dit is van theoretisch belang voor criminologisch onderzoek. Een nauwkeu-riger beeld van dit verband heeft implicaties voor preventiebeleid. Deze studie is een *pilot study* voor een nader onderzoek naar delinquentie en gezondheidsrisico's. De centrale veronderstelling in het derde project is dat zowel delinquenten als jongeren die riskant gedrag in het algemeen vertonen relatief veel gezondheidsproblemen zullen hebben. Ook zal hun houding met betrekking tot hun gezondheid meer riskant zijn.

Opzet: Voor het eerste onderzoek

worden gegevens geanalyseerd die afkomstig zijn uit een groot longitudinaal onderzoek waarbij een groep jongens (n=1034) zeven jaar is gevolgd. De informatie is verzameld bij de jongens zelf, bij hun ouders en hun leraren (n=814). Het tweede onderzoek zal gebaseerd zijn op een secundaire analyse van gegevens uit het omvangrijke databestand van de Sectie Traumatologie van het Academisch Ziekenhuis Groningen (AZG). Het derde onderzoek zal gebruik maken van gegevens uit politiedossiers, medische dossiers van artsen, van ziekenhuizen, en van scholen. Ook zullen interviews worden gehouden bij een steekproef uit de doelgroep, zowel met de personen zelf als met hun ouders en leraren. De verzamelde gegevens moeten een keus mogelijk maken tussen verschillende theoretische verklaringen voor het verwachte onderscheid (zoals ontoereikende socialisatie en een laag niveau van *self-control*, armoede en stress, of verschillen in waardenpatronen).

Einddatum: 1994-1995.

Publikatievorm: Congresbijdrage, artikelen.

375**Inbeslagname van crimineel vermogen***dr. P.J. van Koppen*

Samenwerkingsverband: prof. mr. H. de Doelder (Faculteit Rechten, Erasmus Universiteit Rotterdam), prof. dr. D. Hessing (Faculteit Rechten, Rijksuniversiteit Leiden), drs. J.M. Nelen (WODC, Den Haag).

Doel: In toenemende mate raakt de samenleving ervan overtuigd dat criminelen hun door illegale activiteiten verkregen winsten niet moeten kunnen behouden: zij dienen op een passende wijze te worden 'geplukt'. Deze overtuiging roept een massa

vragen op van juridische, psychologische en economische aard. Deze vragen vormen het thema van dit sterk multidisciplinair gerichte onderzoek.

Opzet: Eén onderzoek, naar verschillende aspecten van financiële sancties, zal worden opgezet samen met de vakgroepen Strafrecht van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) en de Rijksuniversiteit Leiden (RUL). De coördinatie van het project berust bij het NSCR; het bestaat uit de volgende zes deelprojecten: Financiële huishouding van criminelen (NSCR); Functioneren en reikwijdte van Bureau's voor Financieel Onderzoek (WODC); Wettelijke mogelijkheden voor 'kaalplukken' (EUR); 'Kaalplukken' in andere strafrechtssystemen (EUR); Financiële sancties (NSCR); De rol van financiële instellingen bij criminele financiering (EUR). Voor de eerste twee projecten, die hieronder besproken worden, is het NSCR rechtstreeks verantwoordelijk. Drie andere vallen toe aan EUR. Het tweede deelproject wordt onafhankelijk van de andere deelprojecten uitgevoerd door het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum van het ministerie van Justitie (WODC). Besloten is dat er nauw zal worden samengewerkt.

Financiële huishouding van criminelen

dr. P.J. van Koppen en dr. R. Jansen

Opzet: Dit onderzoek bestaat uit een aantal kleinere studies waarin gegevens worden verzameld vanuit een groot aantal bronnen, zoals interviews met criminelen, FIOD, BFO's en politie, macro-economische gegevens, enzovoort. Een meer uitgewerkt plan voor

dit onderzoek is inmiddels gereed en in uitvoering genomen.

Einddatum: 1998.

Publikatievorm: Artikelen.

Financiële sancties

dr. P.J. van Koppen, prof. dr.

J.A. Michon en drs. M.

Hildebrand (NSCR), prof. dr.

D. Hessing (Rijksuniversiteit Leiden)

Doel: Dit onderzoek gaat na op welke manier criminelen belang hebben bij financieel gewin. Getracht zal worden daarbij het *two-stage* beslissingsmodel van Smettan te toetsen. Het grootste deel van het onderzoek bestaat uit kleinere empirische studies waarbij een verscheidenheid van methoden gebruikt zal worden. Een onderscheid zal worden gemaakt naar de verschillende soorten misdrijven waaraan financiën te pas komen.

Opzet: In een eerste benadering worden zowel aan criminelen als aan niet-criminelen vragenlijsten voorgelegd om daarmee zicht te krijgen op hun mening over financiële en andersoortige straffen. Hierop volgt een fase met open interviews met gedetineerde en niet-gedetineerde criminelen over het geldelijk gewin dat ze verwachten van misdrijven. In een later stadium komen simulaties en veld-experimenten aan de orde, dit is afhankelijk van de resultaten van de beide eerste fases.

Einddatum: 1998.

Publikatievorm: Dissertatie, artikelen.

376

Daderprofilering bij berovingen

dr. P.J. van Koppen

Samenwerkingsverband: Centrale Recherche Informatiedienst CRI, Zoetermeer.

Doel: Dit project heeft als hoofddoel het ontwikkelen van

daderprofielen voor overvallen. Dat kan op zich reeds een nuttig gereedschap zijn voor researchewerk, maar deze studie beoogt het bereiken van meer fundamentele inzichten in de determinanten van delinquentie. Deze studie kan een inzicht geven in de werkwijze van bepaalde (sub)groepen van daders; het verband tussen deze profielen en de beschrijvingen van de dader door getuigen, bij voorbeeld om de betrouwbaarheid daarvan vast te stellen; de *travel hypothesis*, die inhoudt dat er een kwantificeerbare relatie bestaat tussen de woonplek van de dader en de plaats van het misdrijf. *Opzet*: Met een steekproef uit strafdossiers worden aan de hand van coderingslijsten profielkenmerken van daders verzameld.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Artikel.

377

Dading en strafrecht

dr. M. Malsch

Doel: Om een aantal redenen daalt het vertrouwen van de burger in de rechtspraak. Veel misdadigers recidiveren nadat zij hun straf hebben uitgezeten. Het gerechtelijk apparaat kent een hoge werklast waardoor er lange tijd verstrijkt voordat een verdachte voor de rechter verschijnt, en eenmaal veroordeeld tot een gevangenisstraf moet men soms een jaar of langer wachten totdat er een cel beschikbaar komt. Slachtoffers krijgen dikwijls niet voldoende compensatie voor de door hen geleden schade. De regels die de Nederlandse wet biedt, voorzien niet in voldoende mogelijkheden voor slachtoffers om hun schade op een geschikte manier te verhalen. In Nederland kunnen slachtoffers zich weliswaar als

partij in een strafzaak voegen en vergoeding eisen van de verdachte, maar deze procedure voorziet meestal niet volledig in alle behoeften van de slachtoffers. Dit project zal daarom de volgende vragen onderzoeken. Kan dading – een overeenkomst waarin tussen verdachte en slachtoffer wederzijds rechten en plichten worden vastgelegd zoals schadevergoeding – als alternatief dienen voor een strafrechtelijke procedure? Kan dading een vervanging vormen voor strafzaken, en wat is de rol daarbij van primaire bedoelingen en effecten van het strafrecht, zoals specifieke en algemene preventie? Wat zijn de effecten van dading in vergelijking met bemiddeling? Wat zijn de resultaten van soortgelijke experimenten in andere landen? Wat is het verband tussen dading, alternatieve sancties en zelfregulering? Het onderzoek zal een theoretisch kader bieden voor vergelijking van de verschillende manieren waarmee men in de strafrechtelijke en civiele context tot conflictoplossing kan komen. In de praktijk kunnen de resultaten van het onderzoek bijdragen aan oplossingen die zowel voor slachtoffer, verdachte als rechtssysteem bevredigend zijn. *Opzet*: De onderzoeksvragen worden beantwoord door middel van systematische verzameling van gegevens over experimenten die in binnen- en buitenland over vormen van dading en/of bemiddeling tussen dader en slachtoffer worden gehouden. Verschillende vormen van onderhandeling worden vergeleken, zoals bij voorbeeld die waarin een directe confrontatie plaatsvindt en die waarbij de feitelijke onderhandelingen door vertegenwoordigers worden verricht. Er wordt vervolgonderzoek verricht naar de nakoming van overeenkomsten,

en een recidive-onderzoek. Ten slotte zal getracht worden een standaardprocedure te ontwerpen voor onderhandeling tussen dader en slachtoffer en die in de praktijk te toetsen.

Einddatum: 1997.

Publikatievorm: Artikelen.

378

Misdaad, tolerantie en punitiviteit

prof. dr. J.A. Michon

Doel: Van tolerantie wordt wel gezegd dat dit de belangrijkste deugd is in een pluriforme samenleving. Dit onderzoek richt zich op straffen als een dynamische indicator voor het niveau van tolerantie en punitiviteit. In het onderzoek zal de relatie tussen de zwaarte van de straf, meer in het bijzonder de lengte van gevangenisstraffen, en het aantal veroordelingen worden bestudeerd. De resultaten zullen van belang zijn voor het onderzoek naar alternatieve straffen.

Opzet: Hiervoor zullen gegevens worden bestudeerd uit misdaadstatistieken en demografische overzichten uit een twaalfstal landen, waaronder Nederland en zijn buurlanden. Het onderzoek kan worden gezien als de eerste fase van een bredere studie naar het verband tussen misdaad en straf.

Einddatum: 1995.

Publikatievorm: Artikelen.

379

Reorganisaties en taakvervulling

prof. dr. J.A. Michon, dr. M. Malsch, dr. M. den Boer, drs. A. Akyürek en een nog aan te stellen AIO

Samenwerkingsverband: prof. dr. U. Rosenthal, drs. E. Muller (Rijksuniversiteit Leiden).

Doel: Reorganisaties binnen de verschillende onderdelen van het strafrechtstelsel zijn aan de orde

van de dag. De politie, het Openbaar Ministerie, de rechterlijke macht en het gevangeniswezen zijn alle onderwerp geweest van meer of minder ingrijpende reorganisaties die zouden moeten leiden tot verbetering van hun effectiviteit. Dit onderzoek gaat na of, en in hoeverre, de individuele functionele taakvervulling is beïnvloed door deze reorganisaties. Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met het Crisis Onderzoeks Team (Vakgroep Bestuurskunde RUL). *Opzet:* Op dit ogenblik wordt een projectvoorstel voorbereid. Op basis daarvan zal een AIO worden aangesteld; het project heeft een looptijd tot eind 1997 en zal resulteren in een proefschrift. Het theoretisch belang van dit onderzoek bestaat uit het verband dat het legt tussen de top-down benadering van de bestuurskundige en de bottom-up benadering van de menswetenschapper.

Einddatum: 1998.

Publikatievorm: Dissertatie, artikelen.

380

Een proces-model van justitieel beslissen

drs. F.J. Pakes, prof. dr. J.A. Michon en dr. J.L. Jackson (NSCR)

Samenwerkingsverband: prof. dr. W.A. Wagenaar (Faculteit Psychologie, Rijksuniversiteit Leiden).

Doel: De laatste jaren zijn er verschillende modellen van het juridisch beslissen voorgesteld. Een prominente rol speelt thans het *story model* van Pennington en Hastie, dat berust op de veronderstelling dat beslissers trachten een narratief kader te leggen op het bewijs, en dat juridische beslissingen zijn gebaseerd op de narratieve representatie van de

werkelijkheid. Hoewel dit model vaak wordt aangeprezen, is het nog amper empirisch getoetst. Dit onderzoek tracht die leemte te vullen. Naast het toetsen van de houdbaarheid van het *story model* zal in dit onderzoek ook de toepasbaarheid van dit model in het Nederlandse strafrechtstelsel worden nagegaan.

Opzet: Er zijn zowel laboratoriumexperimenten als veldonderzoek gepland. De toetsing vindt plaats op twee manieren. De eerste omvat het *on-line* observeren van het werk op het Parket in Den Haag en op het bureau van de Rechter-Commissaris van de Arrondissementsrechtbank, eveneens te Den Haag. Daarbij zal onder meer van protocolanalyse gebruik worden gemaakt. De tweede manier bestaat uit het voorleggen van denkbeeldige zaken aan zowel beginnende als aan ervaren juristen. Hierbij worden systematisch bepaalde aspecten van deze zaken gemanipuleerd om aldus de invloed daarvan op het beslissingsproces vast te stellen.

Einddatum: 1996.

Publikatievorm: Dissertatie, artikelen.

Programmerings College Onderzoek Jeugd

Afgesloten onderzoek

381

Kindermishandeling en Justitie; een empirisch onderzoek naar de afhandeling door de Raad voor de Kinderbescherming, de politie en het Openbaar Ministerie van meldingen van kindermishandeling en seksueel misbruik

A. van Montfoort

Amsterdam, VU Uitgeverij, 1993
Het onderzoek werd mede

gefinancierd door de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling van het ministerie van Justitie.

Zie JV7, 1993, nr. 380

Sociaal en Cultureel Planbureau

Lopend onderzoek

382

Politie, gemeente en criminaliteit
drs. C.J. Maas-de Waal

Doel: Aan gemeenten wordt in het veiligheidsbeleid meer en meer een sleutelrol toebedacht. Een samenhangende aanpak vereist een intensieve samenwerking tussen instanties en een goede informatievoorziening over verschillende aspecten van lokale veiligheidsproblematiek. Rond dit thema is een pilot-onderzoek opgezet. In dit onderzoek wordt nagegaan hoe de criminaliteitspreventie en het veiligheidsbeleid in de praktijk vorm krijgt en uitwerkt, zowel wat betreft de bestuurlijke en organisatorische aspecten (beleidsplannen, samenwerking van instanties) als de ervaringen van burgers en hun houding ten opzichte van criminaliteit als maatschappelijk probleem.

Publikatievorm: Onderzoekverslag of SCP-cahier.

Einddatum: 1994.

383

Ontwikkeling en aanpak van de jeugddelinquentie

drs. C.J. Maas-de Waal

Doel: De wijze waarop afwijkend gedrag van jongeren wordt benaderd is sterk in ontwikkeling: het ontstaan van Halt-bureaus, alternatieve sancties en initiatieven op het terrein van de reclasseringshulp. Onder invloed

van de bevolkingssamenstelling zal de omvang van de jeugd delinquentie vermoedelijk afnemen; het karakter van het afwijkend gedrag zal mogelijk veranderen. Doel van het onderzoek is deze ontwikkelingen op elkaar te betrekken.

Opzet: Een analyse van bestaand materiaal, aangevuld met empirisch onderzoek op lokale schaal.

Einddatum: Eind 1994.

Publikatievorm: SCP-cahier.

384

Soft drugs en soft-drugbeleid

drs. C.J. Maas-de Waal

Doel: Op verzoek van het ministerie van WVC is in 1993 een probleemstellende nota over het gebruik van softdrugs en het soft-drugbeleid geschreven. Op basis hiervan is een klein onderzoekprogramma opgezet dat uit twee delen bestaat. Een empirisch deel dat door op het terrein gespecialiseerde onderzoekinstellingen wordt uitgevoerd. Het Planbureau draagt zorg voor een samenvattende analyse. Het tweede deel houdt een (kwantitatieve) simulatie in van enkele beleidsvarianten. Van deze varianten worden de positieve en negatieve implicaties op uiteenlopende terreinen beschreven: de volksgezondheid (omvang van gebruik en verslavingsproblematiek); de handel en het aanbod van drugs; problemen rond criminaliteit en veiligheid, de strafrechtelijke afwikkeling, de werkbelasting voor politie en justitie en de inzet van middelen. Niet voor alle aspecten kunnen kwantitatieve conclusies worden getrokken. Bij dit tweede onderdeel is het SCP intensiever betrokken.

Publikatievorm: Onderzoeksrapport en/of SCP-cahier.

Einddatum: 1995.

385

Toekomstverkenning kwartaire sector

drs. A.G.J. van der Torre en drs. F.P. van Tulder

Aanleiding: De wens meer inzicht te verkrijgen in de te verwachten ontwikkelingen in gebruik en productie van voorzieningen in de kwartaire sector tot het jaar 2000.

Doel: Het vervaardigen van ramingen voor de toekomstige ontwikkeling van het gebruik en de productie van kwartaire diensten, waaronder die van de politie en justitie, en de daarvoor benodigde inzet van middelen tot het jaar 2000. Daarbij zullen politie- en justitie-instellingen (zoals rechtspraak en gevangeniswezen) in onderlinge samenhang worden bekeken.

Opzet: Op basis van eigen empirisch onderzoek en dat van anderen wordt geprobeerd om inzichten over effecten van demografische, sociaal-economische en beleidsmatige factoren (zoals de hoogte van eigen bijdragen die van rechtzoekenden wordt gevraagd) in de ramingen te verwerken. Tevens zal worden nagegaan in hoeverre het mogelijk is om relatief autonome produktiviteitsstijgingen, bij voorbeeld door automatisering, in de ramingen te betrekken.

Publikatievorm: SCP-cahier.

Einddatum: Eind 1994.

386

Een economisch model van politie en justitie

drs. F.P. van Tulder

Promotor: prof. J. Hartog (Universiteit van Amsterdam).

Doel: De ontwikkeling van een economisch model waarbij ingezette middelen en geleverde diensten van politie, rechtspraak en gevangeniswezen systematisch aan de orde komen. Het model zal gebruikt worden voor enige

simulaties van maatregelen om de pakkans of strafmaat te verhogen. Tevens aanzet tot een kosten-baten-analyse van enige vormen van criminaliteitsbestrijding.

Opzet: Gebaseerd op theoretische literatuur van economics of crime/economics of law; empirische analyses van diverse databestanden (bevolkingsenquêtes, CBS-statistiek).

Einddatum: Najaar 1994.

Publikatievorm: SCP-studie.

387

Vraag en aanbod in de rechtshulp

drs. F.P. van Tulder

Doel: Het gebruik van rechtshulp, met name de diensten van de advocaat, wordt geanalyseerd aan de hand van gegevens over gebruikers en het aanbod van rechtshulp.

Opzet: Theoretische modellering via economisch afwegingskader. Empirische analyse van bevolkingsenquêtes en het aanbod van rechtshulp per arrondissement.

Publikatievorm: SCP-cahier.

Einddatum: Begin 1995.

Sociaal-Wetenschappelijk Informatie- en Documentatiecentrum

Lopend onderzoek

388

Politie-zorg voor arrestanten

Onderzoeksinstelling:

Rijksuniversiteit Leiden, Faculteit der Sociale Wetenschappen, Vakgroep Klinische en Gezondheids- en Persoonlijkheidspsychologie (contactpersoon, R.W. Blaauw).

Doel: Descriptive study on the management of detained persons in police stations by the Dutch police. Possible links are studied

between the quality of care on the one hand and formal characteristics (e.g. building construction, size of the local police force, type of guarding personnel, cell occupancy, characteristics of the detainee population and the local regime regarding the treatment of detainees) on the other hand.

Einddatum: December 1994.

Swidocnummer: 1994.0242.

389

Strafrechtsgeschiedenis

Onderzoeksinstelling: Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Rechtsgeschiedenis (contactpersoon G.F.M. Bossers).

Doel: Bestudering van aspecten van de (Nederlandse) strafrechtsgeschiedenis.

Einddatum: Januari 1999.

Swidocnummer: 1990.1878.

390

De democratisch inbedding van de regionale politiek

Onderzoeksinstelling: Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Staatsrecht (contactpersoon mr.dr. A.H.M. Dölle).

Doel: Het onderzoek is er op gericht inzicht te bieden in de verantwoordingsmechanismen die in de nieuwe politiewet zijn vastgelegd. De centrale vraag van het onderzoek is of deze mechanismen een voldoende waarborg vormen voor een adequate democratische controle.

Einddatum: Juni 1997.

Swidocnummer: 1993.0450.

391

Evaluatie reorganisatie politiebesteding

Onderzoeksinstelling: Katholieke Universiteit Brabant, Instituut voor Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek – IVA (contactpersoon drs. W.A.J. Gooren).

Doel: De kern van het onderzoeksproject ligt in een evaluatie en analyse van de bestuurlijke en organisatorische aspecten van de reorganisatie van het politiebestedel. Eén van de aspecten die in het onderzoek worden meegenomen, betreft de gevolgen van de reorganisatie voor het personeel, het personeelsbeleid, de taakafstemming en dergelijke.

Einddatum: September 1994.

Swidocnummer: 1992.1237.

392

De ontwikkeling van kansspelen en criminaliteit in Nederland

Onderzoeksinstelling: Katholieke Universiteit Brabant, Faculteit der Sociale Wetenschappen, Vakgroep Vrijtijds wetenschappen (contactpersoon dr. M.C.M. van Heuvel).

Doel: Wat is de omvang van de gokverslaving en de daaraan gerelateerde (verwervings)criminaliteit, zowel in algemene zin als met betrekking tot de wijziging van de Wet op de Kansspelen, betreffende sportprijsvragen en de lotto?

Einddatum: September 1994.

Swidocnummer: 1994.0289.

393

Jeugdige delinquenten en strafrechtelijke maatregelen

Onderzoeksinstelling: Rijksuniversiteit Limburg, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, METRO (contactpersoon prof. mr. M.J.C. Koens).

Doel: Onderzoek naar de toepassing en mogelijkheden van de huidige en toekomstige strafmaatregelen voor jeugdigen mede in het licht van de omzetting van een dergelijke maatregel in een TBS krachtens het commune strafrecht.

Einddatum: December 1997.

Swidocnummer: 1993.1563.

394

Psychologische en psychiatrische adviezen in de jeugdrechtspraak

Onderzoeksinstelling: Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Algemeen (contactpersoon C.J. Pranger).

Doel: Onderzoek naar psychologische en psychiatrische adviezen ten behoeve van de kinderrechtspraak. Onderzocht wordt in welke gevallen en op welke gronden adviezen worden gevraagd, en in hoeverre deze van invloed zijn op de besluitvorming van de kinderrechters. Tevens wordt er aandacht besteed aan de rechtspositie van de (betrokken) ouders en minderjarigen.

Einddatum: Juni 1995.

Swidocnummer: 1989.0529.

395

Evaluatie democratische controle politie

Onderzoeksinstelling: Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Bestuursrecht en Bestuurskunde (contactpersoon dr. J. de Ridder).

Doel: De nieuwe wettelijke regeling voor de organisatie van de politie bevat onder meer veranderingen ten aanzien van de manier waarop politiek verantwoordelijke instanties (het bevoegd gezag) de politie kunnen controleren. In dit onderzoek worden de betreffende voorzieningen geëvalueerd in politieregio Friesland.

Einddatum: September 1995.

Swidocnummer: 1993.1315.

396

Ceremonieel gedrag in de rechtszaal

Onderzoeksinstelling: Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Rechtssociologie (contactpersoon mr. W.M. van Rossum).

Doel: Verdachten met een andere culturele achtergrond dan de Nederlandse gedragen zich op de terechtzitting doorgaans niet volgens de verwachtingen. Verschillen kunnen bijvoorbeeld geconstateerd worden op de punten assertiviteit, beleefdheid, brutaliteit en het brengen van een beargumenteerde verdediging. Die verschillen leiden soms tot ergernis bij de procesdeelnemers. Het onderzoek is gecentreerd rond de vraag of verdachten met een Turkse culturele achtergrond die voor de rechter verschijnen, een ander idee van ceremonialiteit en juiste manier van het voeren van een rechtszitting hebben dan in onze cultuur gebruikelijk is.
Einddatum: Februari 1997.
Swidocnummer: 1994.0100.

397.

Het Korps Politietroepen 1919-1940

Onderzoeksinstelling: Rijksuniversiteit Leiden, Faculteit der Letteren, Vakgroep Geschiedenis (contactpersoon drs. J.P.E.G. Smeets).

Doel: Een beschrijving van een militair politiekorps gedurende het interbellum. De nadruk ligt op politionele taken gedurende de jaren twintig (harde bijstand) en begin jaren dertig. In de tweede helft jaren dertig aandacht voor een taakverschuiving naar een militair karakter. In dit geval de strategische beveiliging van het Koninkrijk in Europa.

Einddatum: Januari 1995.

Swidocnummer: 1993.0006.

398

De opvang van slachtoffers van verkrachting

Onderzoeksinstelling: Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek – NISSO (contactpersoon dr. A. van Stolk).
Doel: In het project ligt het accent

op een analyse van de steun- en hulpverleningservaringen die verkrachte vrouwen opdoen bij zowel professionelen als naasten. De steun – of het gebrek daaraan – die de slachtoffers van verkrachtingen wordt geboden zal onderzocht worden op drie terreinen: politie en justitie, de medische en psychosociale hulpverlening en het persoonlijke netwerk.

Einddatum: Juni 1996.

Swidocnummer: 1994.0005.

399

Verantwoord politiewerk

Onderzoeksinstelling: Rijksuniversiteit Leiden, Faculteit der Sociale Wetenschappen, Interfacultaire Vakgroep Bestuurskunde (contactpersoon drs. M.P. Verberk).

Doel: Welke invloed heeft de wijze waarop verantwoordingsprocessen in en rond een politieorganisatie zijn georganiseerd op de functies die verantwoordingsprocessen vervullen en op het functioneren van die politieorganisatie?

Einddatum: September 1996.

Swidocnummer: 1993.0790.

Register onderzoeken en trefwoorden

Deze index bevat in alfabetische volgorde en vet afgedrukt de complete titels van de onderzoeken. Kenmerkende woorden en begrippen uit deze titels zijn cursief weergegeven. De nummers achter de titels en titelwoorden verwijzen naar de betreffende nummers van de onderzoeken.

Aanhouden en uitreiken; evaluatie van de experimenten in het noordelijk ressort	62
<i>Aanhouding</i>	233
Aanpak zware milieucriminaliteit	338
<i>Aansprakelijkheid</i>	223, 254, 295
Aansprakelijkheid van de medepleger van strafbare feiten	306
Aanwenden, intrekken en afstand doen van rechtsmiddelen in strafzaken	293
Aard en omvang van de harddrugsproblematiek in de gemeente Utrecht	364
Aard en omvang van hedendaags fysiek geweld-gebruik	131
'Abolitionisme' in de jaren twintig van deze eeuw in Nederland	251
<i>Abolitionisme</i>	245, 251
ABP-strafzaak	141
Achtergronden van criminaliteit op macroniveau	186
Achtergronden van spijbelgedrag	189
Actuele strafrechtelijke ontwikkelingen	182
Administratieve afhankelijkheid van het milieu- strafrecht	204
<i>Administratieve geldboete</i>	308
<i>Adolescenten</i>	171
Advies organisatie-ontwikkeling Halt Nederland	334
<i>Advocaat</i>	226
<i>Advocatuur</i>	40
<i>Afdoening</i>	213, 301, 346
<i>Afluisteren</i>	218
Afwegen van feiten	369
<i>Afwijkend gedrag</i>	188
<i>Agressie</i>	365
Aids and prisons	282
<i>Alcoholgebruik</i>	115
Algemene leerstukken materieel strafrecht	179

Algemene normen en zorgplichten in het milieu- strafrecht	228
Alleenkomende minderjarige asielzoekers in Europa	19
<i>Allochtonen groepen</i>	103
<i>Allochtonen</i>	16, 103, 124, 275
Alternatieve sancties	372
<i>Alternatieve sancties</i>	169
<i>Amal</i>	27
<i>Ambtenaren</i>	223
<i>Ambtsdelict</i>	215
<i>Amsterdam</i>	124, 197, 346, 348
Anti-witwasmaatregelen; van melding tot en met ontneming	256
<i>Antilliaanse jongeren</i>	74
Appels en peren; een onderzoek naar de recidive van dienstverleners en kortgestraften	13
<i>Arbeidsmarkt</i>	286
<i>Arrestanten</i>	388
Art. 140 Sr.	310
<i>Asielzoekers</i>	19
Aspecten van voorwaardelijke straffen	195
<i>Autokraak</i>	36
Automatisering bij de politie	157
Automatisering en strafrechtspleging	285
<i>AWB</i>	66
<i>Bedrijfscriminaliteit</i>	31, 144, 216
Bedrijfsinbraken	41
<i>Bedrijfssancties</i>	221
<i>Bedrijfsvoering</i>	337, 344
<i>Bedrijventerreinen</i>	18, 360
<i>Behandelinrichtingen</i>	26
Beheersing van geweld in de interactie politie- publiek	258
<i>Belastingfraude</i>	47
Belastingfraude versus sociale-zekerheidsfraude	242
<i>België</i>	273
Berechting bij verstek in strafzaken	134
Beroep op rechtsbijstandsvoorzieningen	39
<i>Beroepsethiek</i>	226
Beroving van voorbijgangers in de Randstad	277
<i>Berovingen</i>	376
Bescherming van getuigen in het strafproces	271
Beslissings- en motiveringsvoorschriften	181
Beslissingsprocessen bij het Openbaar Ministerie	368
<i>Besluitvorming</i>	380

Besluitvorming in het opsporingsonderzoek van georganiseerde criminaliteit	320
Bestaansmiddelenvereiste inzake gezinshereniging	17
<i>Bestuurdersaansprakelijkheid</i>	209
<i>Bestuursafpraak</i>	325
<i>Bestuursrecht</i>	247
<i>Bestuursstrafrecht</i>	250, 255
Bestuursstrafrecht	249
<i>Bestuurswetten</i>	198
Betekening van gerechtelijke mededelingen	104
Beveiliging en bedrijfsvoering; naar een geïntegreerde aanpak	344
Bevoegdheid tot aanwenden van geweld door ambtenaren van politie	199
Bevolkingsonderzoek regio Haaglanden	354
<i>Bewijs</i>	114, 207, 369, 373
Bewijs in het bestuursstrafrecht	250
Bij nacht en ontij; inventarisatie criminaliteit en preventie Groningse bedrijventerreinen Zuid-Oost	360
Bijzondere delicten/bijzondere strafwetgeving	183
Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen; de situatie onder de oude Krankzinnigenwet	37
<i>Bioethics</i>	71
Boef en buit; de ontneming van wederrechtelijk verkregen vermogen	150
<i>Boete</i>	308
<i>Bondsrepubliek Duitsland</i>	153
<i>Breda</i>	349
BTW-fraude in de EG	47
Buitengerechtelijke afdoening van strafbare feiten door het Openbaar Ministerie	213
<i>Buurtpreventie</i>	35, 349, 350
Cashba Rotterdam	32
<i>Cassatie</i>	304
Ceremonieel gedrag in de rechtszaal	396
<i>Civiele zaken</i>	60
Cocaine in the Netherlands; description of the situation of cocaine in the Netherlands as part of the WHO/UNICRI Worldwide Cocaine project	363
Cocaïnemarkten op consumentenniveau	362
Collectieve misleiding in getuigenverklaringen	373
<i>Collusie</i>	216
Commentaar op de Wet Computercriminaliteit	311
Community Service in Western-Europe	298

<i>Computercriminaliteit</i>	311
Computerhulp bij wetgeving II	83
Conflict en coöperatie in de rechtszaal	129
<i>Conflictbeheersing</i>	275
Contrasten in regelgeving door ondernemingen	144
Controle op ondernemingsgedrag en het ontstaan van collusie-fenomenen daarbij	216
Controle op zwartrijden	191
<i>Convenant</i>	359
<i>Corpus Iuris Civilis</i>	125
<i>Corruptie</i>	215
Criminalistische bewijskracht van de sorteerproef met de speurhond	114
<i>Criminaliteit</i>	159, 162, 360
Criminaliteit en criminaliteitspreventie op bedrijventerreinen	18
Criminaliteit in en rond openbaar vervoersituaties in internationaal perspectief	192
Criminaliteit in het Midden- en Kleinbedrijf	34
Criminaliteit in levensstijlen van jongeren in relatie met hun maatschappelijke positie	168
<i>Criminaliteitsontwikkeling</i>	186
Criminaliteitspreventie	327
Criminaliteitspreventie via buurtbeheer	35
<i>Criminaliteitsverplaatsing</i>	36
<i>Crimineel geld</i>	99
<i>Crimineel vermogen</i>	375
<i>Criminologische theorie</i>	323
Critical criminology and the politics of rights; values and commitments in an era of normative fragmentation	257
<i>Cryptografie</i>	77
Culpa in causa	210
<i>Culpa in causa</i>	10
Cultural defense en strafrechtspleging	211
<i>Cultuur</i>	211, 396
<i>Curacaose jongeren</i>	74
<i>Daderanalyse</i>	142, 149, 324
Daderprofilering bij berovingen	376
Daderprofilering bij sekuele misdrijven	370
Daderprofilering bij woninginbraken	367
Dading en strafrecht	377
<i>Databeschermingswetgeving</i>	316
Dealers en dienders	126
<i>Deconcentratie</i>	58

Decriminalisering van actieve euthanasie; een exemplarisch onderzoek naar de betekenis van decriminalisering voor abolitionisme en strafrechtstheorie	245
<i>Deelneming</i>	306, 310
<i>Delicten</i>	183
<i>Delictscenario's</i>	87
Delinquentie en gezondheidsrisico's	374
Delinquentie, sociale controle en 'life events'; eerste resultaten van een longitudinaal onderzoek	11
Democratische inbedding van de regionale politie	390
<i>Den Haag</i>	332, 351, 352, 357, 358, 359, 361
Deskundige in het strafrecht	302
<i>Deskundigenrapportage</i>	211, 274, 394
Detentierecht in vergelijkend perspectief	241
<i>Diefstal met geweld</i>	277, 376
Dienstverlening	172
<i>Dienstverlening</i>	13, 298
Dienstverlening meerderjarigen	52
<i>Dierenhandel</i>	120
Differentiatie in de afdoening van strafbare feiten	301
Differentiatie in strafoplegging en strafuitvoering	299
<i>Differentiële associatie theorie</i>	323
<i>Douanerecht</i>	261
Drug related policies and harms; final report	5
<i>Drugbeleid</i>	5, 284
<i>Drugbestrijding</i>	126, 246
<i>Druggebruik</i>	130, 166, 362, 363, 364
<i>Drugsmokkel</i>	88, 89
Drugstoerisme in de grensstreek	76
<i>Drugsvrije afdeling</i>	75
<i>Drugteelt</i>	73
<i>Drugverslaafde gedetineerden</i>	92
<i>Drugverslaafden</i>	331
Drugvrij door detentie? een evaluatie-onderzoek onder gedetineerde druggebruikers naar effect en waardering van drugvrije afdelingen in twee penitentiaire inrichtingen	75
<i>Duitse Democratische Republiek</i>	153
<i>Duitsland</i>	94, 262
Dutch criminal law and procedure	240
Dwang van de tenlastelegging	239
Dwangarbeid; strafrechtelijk gedwongen tewerkstelling in Nederland	217
<i>Dwangbehandeling</i>	279, 366
Dwangmiddel van de inbeslagneming	243

<i>Dwangmiddelen</i>	173, 233, 244
Dwangmiddelen	175
<i>Dwangopname</i>	279
<i>Dwangsom</i>	155
Economisch model van politie en justitie	286
<i>Economisch recht</i>	264
<i>Economische criminaliteit</i>	119
Eenvoud als kenmerk van het ware	267
Effect van controle en toezicht op het voorkomen van lichtere vormen van criminaliteit	187
Effect-evaluatie van het project 'Spoorwijk op de rails'	352
Effecten van ambtelijke corruptie	215
Effecten van slachtofferschap van misdrijven	113
Effectevaluatie van de projecten 'Sociale veiligheid in het openbaar vervoer' te Rotterdam in opdracht van de RET	347
Effectiviteit van sancties	28
Effectuering en handhaving van het communautaire levensmiddelenrecht in Nederland en Duitsland	262
Effectuering en handhaving van het Europees economisch recht in en door de nationale rechtsordes, in het bijzonder de Nederlandse	264
Efficiënte strafrechtspleging	176
<i>EG-fraude</i>	47
EG-richtlijn privacywetgeving; onderzoek kosten overheidsinstelling	122
Eigen schuld!?' 'Culpa in causa' bij wettelijke strafuitsluitingsgronden	10
Eindrapport preventieproject Marokkaanse jongeren Osdorp; een beschrijving van het project in 1992 en 1993	343
Eindrapportage voorbeeldprojecten winkel- criminaliteit	342
<i>Emissievoorschriften</i>	212
Encryptie van gegevens; justitiële en particuliere belangen	300
<i>Engeland</i>	224
<i>Enschede</i>	324
Ervaringsleren	51
European integration and the legal enforcement of social-economic policy; a case study of the enforcement of customs laws	261
<i>Europese gemeenschap</i>	47, 151, 261, 262, 263, 264, 276
<i>Euthanasie</i>	112, 245
Evaluatie deconcentratie-operatie Nederlands gevangeniswezen	58

Evaluatie democratische controle politie	395
Evaluatie grotere/multidisciplinaire strafrechtelijke milieu-onderzoeken (zware milieu-criminaliteit II)	21
Evaluatie Halt-afdoening winkeldiefstallen Amsterdam	346
Evaluatie integrale aanpak van winkelcriminaliteit in de Haagse binnenstad	351
Evaluatie milieukaart van het Openbaar Ministerie (OMK)	20
Evaluatie-onderzoek Amal	27
Evaluatie-onderzoek experimentele samenwerkingsverbanden in de bestrijding van sociale zekerheidsfraude	96
Evaluatie-onderzoek flatwachten Amsterdam-Zuidoost	348
Evaluatie-onderzoek Wet Mulder	85
Evaluatie 'Plukze'-wetgeving	49
Evaluatie projectteam invoering Wet Mulder	329
Evaluatie reorganisatie politiebestedel	391
Evaluatie resocialisatieproject Norderhaven	55
Evaluatie RETour-project Helmond	56
Evaluatie sociale vernieuwing; eindrapport	84
Evaluatie straatjunkenproject	331
Evaluatie Vakopleidingen HvB Havenstraat	57
Evaluatie van de 'pestmap'	196
Evaluatie van enkele maatregelen in het kader van agressie en onveiligheid in en rondom het openbaar vervoer in de stad Groningen	365
Evaluatie van wetgeving inzake de voorwaardelijke veroordeling en de vervroegde invrijheidsstelling	238
Evaluatie Verkeersleidraad	90
Evaluatie Vreemdelingenwet	121
Evaluatie Wet Melding Ongebruikelijke Transacties (MOT)	48
Evaluatie Wet op de Kansspelen	98
Evaluatie Wet op de Rechtsbijstand	91
Evaluatie Wet Politierregisters	29
Evaluatie Wet Terwee	86
Evaluatie Zedelijkheidswetgeving	109
<i>EVRM</i>	177, 297, 309
EVRM en opiumzaken	246
<i>Ex-gedetineerden</i>	229
<i>Ex-terbeschikkinggestelden</i>	45
Experiment surveillance	336
Experimentele vuurwapenbureau's	42
<i>Familierecht</i>	265

Fatale fantasie; een onderzoek naar moorden op prostituées	4
Financiële huishouding van criminelen	375
Financiële instellingen en crimineel geld; tussen zelfregulering en overheidstoezicht	99
Financiële sancties	375
Fiscale boete	308
<i>Flatwachten</i>	348
Forensisch psychiatrische rapportage	280
<i>Forensische psychiatrie</i>	206, 279
<i>Forensische expertise</i>	207
Formele en informele regulering van druggebruik	130
Fraude als indicator voor de kwaliteit van regel- geving en beleid	328
Fraude Informatie Systeem; eindevaluatie	79
<i>Fraude</i>	14
<i>Fraudezaken</i>	9
<i>Functioneel toezicht</i>	70, 187
Functioneren bestuurlijke dwangsom in het milieurecht	155
Gebruik van delictscenario's in de behandeling van seksuele delinquenten	87
<i>Gedetineerden</i>	282, 283
Gedragskundige rapportage aan justitie in het jeugdstrafrecht	
Gedwongen psychiatrische opneming en dwang bij de behandeling in de algemene en foren- sische psychiatrie	279
<i>Geestelijke gezondheidszorg</i>	147, 281
<i>Gehandicapten</i>	205
<i>Gemeente</i>	382
Gemeenten en de invoering van de AWB	66
<i>Georganiseerde criminaliteit</i>	31, 54, 102, 310, 320
Georganiseerde misdaad in de horeca? een onderzoek naar de betrokkenheid van het criminele circuit bij de horeca van een grote stad	140
Georganiseerde criminaliteit	321
<i>Georganiseerde misdaad</i>	82
Georganiseerde misdaad in de horeca	140
<i>Gerechtigd vooronderzoek</i>	219, 268
<i>Gerechtigde mededelingen</i>	104
Gerichtliche und aussergerichtliche Regelung von Verkehrsunfällen	156
<i>Geschiedenis</i>	97, 137, 143, 251, 296, 389, 397
Geschiedenis jeugd(beschermings)recht	259

Getuige in de internationale rechtshulp in strafzaken	278
Getuigen in strafzaken	220
<i>Getuigen</i>	271
<i>Getuigendeskundige</i>	302, 203
<i>Getuigenverhoor</i>	371
<i>Getuigenverklaringen</i>	373
<i>Gevaarlijk afval</i>	263
<i>Gevangenisarbeid</i>	217
<i>Gevangenisstraf</i>	179, 200
<i>Gevangeniswezen</i>	58
<i>Geweld</i>	128, 131, 132, 167, 199
Geweld in Europa	170
<i>Gewelddelict</i>	115, 129, 355
<i>Geweldgebruik door politie</i>	199, 258
<i>Geweldgebruik tegen politie</i>	258
Gewijzigde kantongerechtsprocedures	7
<i>Gezinshereniging</i>	17
<i>Gezondheidsrisico's</i>	374
<i>Giessen-Nieuwkerk</i>	296
<i>Gokverslaving</i>	359, 361, 392
<i>Gratie</i>	148
Grensoverschrijdende misdaadondernemingen in Nederland	31
Grondslagen van de kwalificatiebeslissing in strafzaken	208
<i>Groningen</i>	360, 365
Grootstedse criminaliteit	248
<i>Haaglanden</i>	354
Haalbaarheid Alcohol-Geweldprojecten	115
<i>HALT</i>	67, 334, 346
Handboek georganiseerde criminaliteit	54
<i>Handhaving</i>	198
Handhaving van de Europese regelgeving inzake het grensoverschrijdend verkeer van gevaarlijk afval	263
Handhaving van het economisch mededingingsrecht in Nederlands en Europees verband	222
Handhavingsplicht	276
<i>Harddrugs</i>	364
<i>Havenstraat</i>	57
Heenzendingen	8
<i>Helmond</i>	56
<i>Hennep</i>	73
Heroïnegebruik onder jongeren in maatschappelijke uitzonderingsposities	166
Herziening Rechterlijke Organisatie	101

Hoe functioneel is functioneel toezicht? Verslag van een onderzoek naar de bijdrage van toezichthoudende functionarissen aan de rechtshandhaving	70
<i>Hoger beroep</i>	60
<i>Horeca</i>	65, 140
<i>Huismeesters</i>	348
Huismeesters; een stand van zaken onderzoek	6
Hulpverlening (z)onder drang; Het Intercultureel Motivatie Centrum geëvalueerd	78
<i>Illegale dierenhandel</i>	120
ILO-project 'Combatting discrimination against migrant workers and ethnic minorities in the world of work'	124
<i>Immigratie</i>	2
In het belang van het kind; de rechtsbescherming van de minderjarige	313
Inbeslagname van crimineel vermogen	375
<i>Inbeslagneming</i>	22, 243
<i>Inbraken</i>	41, 367
<i>Incassoprocedure</i>	95
Indicatoren voor politieprestaties	43
Informatietechnologie en recht	111
Integrale veiligheidszorg in de Haagse binnenstad	332
<i>Intercultureel Motivatie Centrum</i>	78
Internationaal materieel strafrecht; vestiging, uitbreiding en inperking van strafbaarheid door internationale regels	202
Internationaal onderzoek naar self-report jeugddelinquentie	
Internationaal strafrecht/EVRM	177
<i>Internationaal strafrecht</i>	136, 202, 269
Internationaal vergelijkend juridisch onderzoek	
Televerhoren	107
Internationaal vergelijkend onderzoek tbs	116
<i>International self report delinquency</i>	322
International commercial crime survey	119
International program in bioethics education and research	71
<i>Internationale criminaliteit</i>	31
Internationale minimumstandaards betreffende de vragen van vrede en veiligheid en de rechten van de mens	317
<i>Internationale rechtshulp</i>	278
Internationale samenwerking en de overdracht en overname van strafvervolging	292
<i>Internationale slachtofferenquête</i>	63

Internationale smokkel van drugs bij vervoer over de Nederlandse weg	89
<i>Internationale politiële samenwerking</i>	151
<i>Internationale rechtshulp</i>	123
Inventarisatie afstemming straftoemeting in praktijk	234
Inventarisatie gegevens omvang fraude	14
Invoering van sociaal wetenschappelijk politie- onderzoek	356
<i>IVBPR</i>	297
<i>Jeugdbescherming</i>	259
<i>Jeugdbeschermingsinrichtingen</i>	288
<i>Jeugdbeschermingsrapportage</i>	274
<i>Jeugdcriminaliteit</i> 38, 50, 74, 165, 168, 171, 185, 188, 358, 374	
<i>Jeugdhulpverlening</i>	281
<i>Jeugdhulpverleningsrecht</i>	312
Jeugdige delinquenten en strafrechtelijke maat- regelen	393
<i>Jeugdige drugverslaafden</i>	166
<i>Jeugdigen</i>	273, 288, 374
<i>Jeugdmaatregel</i>	26, 393
Jeugdrecht en jeugdhulpverleningsrecht	312
<i>Jeugdrechtspraak</i>	394
<i>Jeugdstraf(proces)recht</i>	273
<i>Jeugdstrafrecht</i>	108, 274
<i>Jeugdwerkinrichting</i>	53
<i>Jongeren</i>	165, 166, 168, 188
Jongeren en geweld	167
Juridische aspecten van dwangbehandeling in de psychiatrie	366
<i>Jurisprudentie</i>	100, 137, 182
<i>Justitie</i>	285, 286
Justitie en geestelijke gezondheidszorg	147
<i>Justitieel beslissen</i>	380
<i>Justitiële organisatie</i>	105
<i>Justitiële behandelinrichtingen</i>	26
Justiz- und N.S.-Verbrechen	137
<i>Kansspelautomaten</i>	359, 361
<i>Kansspelen</i>	98, 392
<i>Kantongerechtsprocedures</i>	7
<i>Kennemerland</i>	339
Kernproblemen in de forensische psychiatrie	206

Kindermishandeling en Justitie; een empirisch onderzoek naar de afhandeling door de Raad voor de Kinderbescherming, de politie en het Openbaar Ministerie van meldingen van kindermishandeling en seksueel misbruik	381
<i>Klachtrecht</i>	313
Korps Politietroepen 1919-1940	397
<i>Kort geding</i>	294
<i>Kort gestraften</i>	13
<i>Korte vrijheidsstraf</i>	164
Kosten en opbrengsten van het notariaat	72
<i>Krankzinnigenwet</i>	37
<i>Krimpen aan den IJssel</i>	185
<i>Kritische criminologie</i>	257
Kroongetuige en de georganiseerde misdaad; een rechtsvergelijken onderzoek naar de kroongetuige als instrument bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit in het Belgische, Deense, Duitse en Italiaanse recht	82
<i>Kwalificatiebeslissing</i>	208
<i>Kwaliteitszorg</i>	337
<i>Kwartaire sector</i>	285
Langdurige werkloosheid, achtergronden op de voorgrond; een levensstijlanalyse naar de betekenis van werkloosheid onder jongvolwassen mannen	160
Lange termijn-ontwikkelingen in het gebruik van fysiek geweld	128
<i>Leerprojecten</i>	51
'Lekken' van vertrouwelijke informatie naar de media	33
<i>Levensloop</i>	50
<i>Levensmiddelenrecht</i>	262
<i>Levensstijl</i>	159, 160, 168
Lex Mulder in uitvoering	110
<i>Life events</i>	11
Maatregelen in het belang van het onderzoek in strafzaken en de rechtspositie van de verdachte	272
<i>Maatregelen</i>	393
Maatschappelijk draagvlak en effecten stadswachten	190
Maatschappelijke context euthanasiebeslissingen	112
<i>Macroniveau</i>	186
Malafide en bonafide dierenhandel	120
<i>Marokkaanse jongeren</i>	27, 275, 343, 345
Massamoord en motivatie	135
<i>Mededingingsrecht</i>	222

<i>Medepleger</i>	306
<i>Media</i>	33
<i>Medisch tuchtrecht</i>	100
<i>Melding ongebruikelijke transacties</i>	48
<i>Mensenrechten</i> 177, 236, 246, 270, 278, 297, 309, 317	
<i>Meststoffen</i>	106
<i>Midden- en kleinbedrijf</i>	34
<i>Migranten</i>	30
Migratiegeschiedenissen, migratiemotieven en toekomstperspectieven bij een aantal allochtone groepen in Nederland	103
<i>Milieubeheer</i>	3, 22, 263
<i>Milieucriminaliteit</i>	21, 24, 338
Milieucriminaliteit; evaluatie van strafrechtelijk milieuonderzoek	340
Milieucriminaliteit; risico's van alternatieve beleidsinstrumenten	25
<i>Milieukaart</i>	20
<i>Milieurecht</i>	155
<i>Milieustrafrecht</i> 21, 204, 112, 212, 221, 223, 228, 340	
<i>Milieuzaken</i>	23
<i>Minderjarigen</i>	19, 252, 281, 313
Misdaad, tolerantie en punitiviteit	378
Misdaad- en daderanalyse in Enschede	324
Misdaad- en daderanalyse in Nijmegen	149
<i>Misdaadanalyse</i>	355
<i>Misdaadondernemingen</i>	31
Misdaadverslaggeving in Nederland	127
Model voor sturing en evaluatie van politiezorg	326
<i>Moord</i>	4, 296
<i>MOT</i>	48
Motieven van migranten om naar Nederland te komen	30
<i>Motiveringsvoorschriften</i>	181
<i>Mulder</i>	85, 110, 329
<i>Nationale ombudsman</i>	154
<i>Nationaliteit</i>	15
Ne bis in idem	269
<i>Nijmegen</i>	149
Noodzakelijkheid en wenselijkheid tot verandering van het traditionele Nederlandse stelsel van strafvordering tegen de achtergrond van het EVRM en het IVBPR	297
Noords internationaal strafrecht	136
<i>Norgerhaven</i>	55
<i>Notariaat</i>	72

Omgaan met langdurige werkloosheid; een levensstijl benadering naar de relatie werkloosheid en criminaliteit onder jongvolwassen mannen	159
<i>Omgevingsonderzoek</i>	341
Omgevingsscan 1993 (pilot-fase)	357
Omvang van de legale teelt van hennep in Nederland	73
Ondergrondse organisaties in vergelijkend perspectief	102
Onderhouds- en zorgverplichtingen in primaire leefvormen	314
Onderneming, strafrecht en mensenrechten	236
<i>Ondernemingen</i>	144
<i>Ondernemingsgedrag</i>	216
<i>Ondertoezichtstelling</i>	46
Ondervragingstechnieken	371
Onderwijs en delinquentie; relatie tussen het functioneren op school en delinquent gedrag	162
Onderzoek Incassoprocedure	95
Onderzoek justitiële behandelinrichtingen	26
Onderzoek naar de geschiedenis van strafvervolging in Nederland in de 19e en 20e eeuw	143
Onderzoek recidive ex-terbeschikkinggestelden	45
Onderzoek ter terechtzitting	174
Onderzoek van telecommunicatie ten behoeve van justitiële doeleinden	218
Ongelijkheid in de staftoemeting; de invloed van de sociale positie van de verdachte op strafrechtelijke beslissingen	158
Ongepubliceerde medische tuchtrechtspraak	100
<i>Onmiddellijkheidsbeginsel</i>	214
Onmiddellijkheidsbeginsel in het strafproces	214
Onpartijdigheidsvereiste van art. 6 lid 1 EVRM en de Nederlandse strafvordering	309
Onrechtmatig optreden van de overheid	254
Ontwikkeling en aanpak van de jeugddelinquentie	283
<i>Jeugdcriminaliteit</i>	283
Ontwikkeling van kansspelen en criminaliteit in Nederland	392
Ontwikkelingen in het penitentiaire recht	287
Ontwikkelingen van bindingen bij conformistische en delinquente adolescenten	171
<i>Onveiligheid</i>	194, 197, 365
<i>Oorlogsdelict Tweede Wereldoorlog</i>	137
<i>Openbaar Ministerie</i>	3, 20, 62, 152, 213, 368
Openbaar Ministerie en grote fraudezaken	9

Openbaar Ministerie en milieu, terugblik op 1992;	
tweede meting 'Planning & Control	
Milieuwethandhaving'	3
Openbaar Ministerie en milieu	22
<i>Openbaar vervoer</i>	192, 194, 197, 347, 365
<i>Opiumzaken</i>	246
Oplegging en uitvoering van reparatoire- en	
bedrijfssancties voor milieudelicten, in relatie	
tot rechten van derden en de bestuurlijke	
overheid	221
Oplichting; knooppunt van valsheid en bedrog	290
<i>Opsporingsonderzoek</i>	320
Opvang van slachtoffers van verkrachting	398
Organisatie van het justitiële apparaat in	
Europese landen	105
Organisatie-analyse van de strafrechtspleging in	
Duitsland	94
<i>Osdorp</i>	343
<i>Overdracht van strafexecutie</i>	284
<i>Overdracht van strafvervolgning</i>	292
Overheid, burger en Nationale Ombudsman	154
<i>Overheidsbesluitvorming</i>	318
<i>Overvallen</i>	376
Overvallers in Amsterdam Zuidoost; analyse van	
een dadergroep	142
Pan i respect, Brood en respect; criminaliteit van	
geïmmigreerde Curacaose jongeren	74
Panlmeting Politiemonitor Kennemerland	339
Partnerkeuze en immigratie; bronnenonderzoek	
naar de partnerkeuze onder enkele groepen	
vreemdelingen	2
<i>Penitentiair recht</i>	237, 241, 287
<i>Persoonlijkheidsonderzoek</i>	108
Perspectiefproject	345
<i>Pestmap</i>	196
<i>Plukze</i>	49, 150, 256, 375
<i>Politie</i>	62, 152, 157, 199, 224, 285, 286, 335, 337, 390,
	395
Politie, alloctonen en conflictbeheersing	275
Politie, gemeente en criminaliteit	382
Politie en omgeving; een proces- en effect-	
evaluatie van de bestuursafpraak bij de	
politie Twente (Twente-Zuid)	325
<i>Politie-onderzoek</i>	356
<i>Politie-optreden</i>	133
<i>Politie-publiek</i>	258, 354
<i>Politiebestel</i>	391

<i>Politiebevoegdheden</i>	305
<i>Politiecel</i>	388
Politiel vuurwapengebruik gewogen en getoetst	118
Politiek-ambtelijke betrekkingen en het beginsel van de machtenscheiding; een politiek-theoretische, juridische en empirische studie	315
Politiële samenwerking in Europees perspectief	151
Politiemonitor bevolking; meting 1993	333
<i>Politiemonitor</i>	339
<i>Politiepersoneel</i>	353
<i>Politieprestaties</i>	43
<i>Politieregio's</i>	341
Politieregisters	146
<i>Politieregisters</i>	29
<i>Politietroepen</i>	397
<i>Politiewerk</i>	399
Politiezorg voor arrestanten	388
<i>Politiezorg</i>	326, 357
Positie van de deskundige in het strafproces, rechtsvergelijkend bezien	203
Positie van minderjarigen op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg	281
Posttraumatische stress stoornissen	353
<i>Preventie</i>	18, 35, 36, 327, 343, 349, 350, 360, 382
Preventie experiment jeugdcriminaliteit in Krimpen aan den IJssel; eindrapport juli 1990	185
<i>Primaire leefvormen</i>	314
<i>Privaatrecht</i>	247
<i>Privacywetgeving</i>	122
Pro-actief politie-optreden	133
Proces-model van justitieel beslissen	380
Procesevaluatie van de projecten 'Criminaliteitspreventie via buurtbeheer'	350
<i>Professionele verantwoordelijkheid</i>	226
Project Versterking Openbaar Ministerie: Gedetineerd in de context	65
Projekt Zuid West Den Haag	358
<i>Prostitutie</i>	4, 201, 231
<i>Psychiatrie</i>	366
<i>Psychiatrische adviezen</i>	394
<i>Psychiatrische patiënten</i>	205
<i>Psychiatrische rapportage</i>	280
<i>Psychiatrische ziekenhuizen</i>	37
<i>Psychisch gestoorde delinquenten</i>	205
Psychische nood bij slachtoffers van misdrijven	93
Psychologische en psychiatrische adviezen in de jeugdrechtspraak	394

Psychologische factoren in verband met afwijkend gedrag van jongeren	188
<i>Punitiviteit</i>	378
<i>Puntenstelsel</i>	307
<i>Raadkamerprocedure</i>	184
Raadkamerprocedure in strafzaken	184
<i>Randstad</i>	277
Rapport aan de Ministers van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken, Justitie en Verkeer en Waterstaat inzake de uitkomsten van het Bedrijfseffectenonderzoek Cryptografie	77
Rasdiscriminatie op de arbeidsmarkt	286
<i>Rassendiscriminatie</i>	124
Rechten van de mens en het Nederlandse straf(proces)recht	270
<i>Rechterlijke organisatie</i>	101
Rechterlijke toetsing van het vervolgingsbeleid	139
<i>Rechtsbescherming</i>	313
Rechtsbescherming en overheidsbesluitvorming	318
Rechtsbescherming in het bestuursstrafrecht	255
Rechtsbetrekking als gemeenschappelijke noemer van bestuursrecht, strafrecht en privaatrecht; theorie, methode en praktijk van geïntegreerde rechtswetenschap	247
<i>Rechtsbijstand</i>	91
<i>Rechtsbijstandsvoorzieningen</i>	39
<i>Rechtshulp</i>	39, 91, 287
<i>Rechtsinformatica</i>	111
Rechtsmiddelen	180
<i>Rechtsmiddelen</i>	293
Rechtspersoon in het strafproces	209
Rechtspositie jeugdigen in jeugdbeschermingsinrichtingen	288
<i>Rechtspositie</i>	16, 272, 273, 313
Rechtspositie gedetineerden vergelijking Nederland en Wales	283
Rechtspositie van psychiatrische patiënten, van psychisch gestoorde delinquenten en van verstandelijk gehandicapten	205
Rechtsvergelijkend onderzoek naar de positie van jeugdigen in het jeugdstraf(proces)recht in Nederland, België en het Verenigd Koninkrijk	273
Rechtsvergelijking in het wetgevingsproces	68
Rechtsverzorging en wetenschap; een plaatsbepaling van het WODC bij het afscheid van J. Junger-Tas	1
<i>Rechtswetenschap</i>	247

<i>Rechtszaal</i>	129, 396
Recidive 1989	61
<i>Recidive</i>	13, 45
Reclassering in Nederland, 1823-heden	97
<i>Regionale politie</i>	354, 390
<i>Reizigers 194,</i>	197
Reliability of the International Self-Report Delinquency Instrument (ISR)	322
Reorganisatie en taakvervulling	379
<i>Reorganisatie</i>	391
Resocialisatie van (ex-)gedetineerde vrouwen	229
<i>Resocialisatieproject</i>	55
<i>RETour-project</i>	56
<i>Rijbevoegdheid</i>	307
Risco Breda; een proefproject op wijkniveau	349
Rol van het kort geding in strafzaken	294
Role of nationality in a migrating world	15
<i>Rolrechter</i>	268
<i>Romeins recht</i>	125
<i>Rotterdam</i>	32, 347, 362
Samen leven; bestuur en politie in verandering	335
Samenvattende eindrapportage Traject Conrole	69
Sanctionering ten aanzien van de rijvaardigheid en de rijbevoegdheid als stelsel van regels	307
<i>School</i>	162
<i>Seksueel misbruik</i>	252
<i>Seksuele misdrijven</i>	370
<i>Seksuele delinquenten</i>	87
Selectiviteit in het transigeren van strafzaken	145
<i>Self report delinquency</i>	322
<i>Sepot</i>	145
Simulatie ten behoeve van wetgeving m.b.t. meststoffen	106
<i>Slachtofferenquête</i>	63
<i>Slachtofferhulp</i>	398
Slachtofferhulp zonder omwegen	193
<i>Slachtoffers</i>	93
Slachtoffers en het strafrechtelijk systeem; een onderzoek naar de bejegening van slachtoffers en het effect daarvan op hun attitude en gedrag	59
<i>Slachtofferschap</i>	113
Snelheid van straffen	117
<i>Snelrecht</i>	62, 266, 267
Snelrechter	161
<i>Sociale veiligheid</i>	347, 365
<i>Sociale zekerheidsfraude</i>	96, 242
<i>Sociale controle</i>	11

<i>Sociale controle theorie</i>	323
<i>Sociale veiligheid</i>	194
Sociale veiligheid station Amsterdam CS	197
<i>Sociale vernieuwing</i>	84
Soft drugs en soft-drugsbeleid	284
<i>Sorteerproef</i>	114
Specialisatie in de advocatuur	40
<i>Speurhond</i>	114
<i>Spijbelgedrag</i>	189
<i>Spoorwijk</i>	352
<i>Stadscentrum</i>	332, 351
<i>Stadscriminaliteit</i>	248
<i>Stadswachten</i>	190
<i>Station</i>	197
Stellung des Beschuldigten im Strafprozess in den Niederländen, der Bundesrepublik Deutschland und der Deutsch demokratischen Republik	153
Stelsel van gedragsregels in het wegverkeer	291
Stomme streken; jongeren over hun beleving van de Halt-afdoening	67
Stoppen of aanpassen; De invloed van maatregelen op het delictgedrag van daders	36
<i>Straatjunkenproject</i>	331
<i>Straf</i>	28
Strafbaarstelling van en beleid aangaande exploitatie van prostitutie	201
Strafbaarstelling van fysiek geweld	132
Strafbaarstelling van vrouwenhandel en exploitatie van prostitutie	231
Strafbepalingen en politiebevoegdheden in de WVV 1994	305
Strafkarakter van alternatieve sancties in criminologisch perspectief	169
<i>Strafmaatregel</i>	237
<i>Strafproces</i>	153, 209, 214, 226, 253, 271, 289
<i>Strafprocesrecht</i>	176, 240, 270, 297, 309
<i>Strafrecht</i>	136, 177, 179, 182, 202, 225, 232, 236, 240, 247, 249, 250, 270, 302, 310, 377
Strafrecht en seksueel misbruik van minderjarigen; een onderzoek naar (on)mogelijkheden	252
Strafrechtelijk bewijsrecht, i.h.b. forensische expertise	207
Strafrechtelijke aansprakelijkheid van ambtenaren voor milieuverontreiniging	223
<i>Strafrechtelijke aansprakelijkheid</i>	295
Strafrechtelijke handhaving van bestuurswetten	198

Strafrechtelijke rolrechter	268
Strafrechtelijke sancties	237
<i>Strafrechter</i>	138
Strafrechtsgeschiedenis	389
<i>Strafrechtshervorming</i>	257
<i>Strafrechtspleging</i>	94, 143, 176, 211, 285
<i>Straftenuitvoerlegging</i>	138, 178, 237, 284, 299
<i>Straftoemeting</i>	158, 234, 299
Straftoemeting in tweede instantie	235
<i>Strafuitsluitingsgronden</i>	10
<i>Strafvervolgging</i>	23, 143, 292
Strafvorderlijk dwangmiddel inbeslagneming en de vrijheid van meningsuiting en drukpers (rechtsvergelijkend)	227
Strafvorderlijke dwangmiddelen in bijzondere wetten	173
Strafzaak Giessen-Nieuwkerk	296
<i>Strafzaken</i>	134, 145, 184, 208, 219, 220, 226, 272, 278, 293, 294, 303, 304
Strafzaken en civiele zaken in hoger beroep	60
Strategische misdaadanalyse	355
<i>Stress</i>	353
Sturing van de politie door het O.M.	152
Summary proceedings in the Netherlands	266
<i>Surveillance</i>	336
<i>Taal</i>	129
TBS en beleid	163
<i>TBS</i>	116
<i>TBS-gestelden</i>	45
Techniek en normstelling in het milieustrafrecht; een rechtsvergelijkende studie naar de strafrechtelijke handhaving van emissievoorschriften	212
<i>Telecommunicatie</i>	218
<i>Televerhoren</i>	107
<i>Tell-the-truth-voorlichtingscampagne</i>	319
<i>Tenlastelegging</i>	239
Tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnissen	284
Tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf	178
<i>Tenuitvoerlegging</i>	138, 178
<i>Terechtzitting</i>	129, 174, 396
<i>Terwee</i>	86
The implementation and enforcement practice on fisheries quota management in The Netherlands and in the United Kingdom	260
Tijd voor tijdschrijven; resultaten van het project Tijdschrijven milieu-openbaar ministerie, ressort Amsterdam	3

<i>Tijdschrijven</i>	3
Toegankelijkheid tot de hoogste rechterlijke instantie in strafzaken	304
Toekomstverkenning kwartaire sector	285
Toepassing en mogelijkheden van multidisciplinair persoonlijkheidsonderzoek in het jeugdstrafrecht	108
Toepassing voorlopige hechtenis jeugdigen	44
Toepassing en functies van gratie	148
Toetsing van twee rivaliserende criminologische theorieën met behulp van paneldata	323
<i>Tolerantie</i>	378
Toolkit omgevingsonderzoek Politieregio's	341
<i>Touristen</i>	330
<i>Traject Controle</i>	69
<i>Transactie</i>	145
Treinreizigers en onveiligheid	194
<i>Turken</i>	396
Turken en de Nederlandse strafrechtsprocedure	289
Turkse smokkel van drugs naar Nederland	88
<i>Twente</i>	325
<i>Uitlevering</i>	177
Uitvoering van de ondertoezichtstelling	46
Understanding crime experiences of crime and crime control	63
<i>United Kingdom</i>	260
<i>Utrecht</i>	364
<i>Vakopleiding</i>	57
Van aanhouding tot voorlopige hechtenis	233
<i>Veel voorkomende criminaliteit</i>	187
<i>Veiligheid</i>	317, 347
Veiligheidsmonitor touristen Zeeland; beleidsrapport	330
<i>Veiligheidszorg</i>	332, 357, 382
Veranderende maatschappelijke positie van jongeren	165
Verandering bedrijfsvoering politie	337
Verantwoord politiewerk	399
Verantwoordelijkheid van en de controle op de politie in Engeland en Wales	224
Verantwoordelijkheid van de strafrechter voor de tenuitvoerlegging	138
<i>Verdachte</i>	272, 388
Verdediging in strafzaken; een onderzoek naar de professionele verantwoordelijkheid van de advocaat in het strafproces in theorie en praktijk	226

<i>Verenigd Koninkrijk</i>	260, 273
<i>Verenigde Staten</i>	265
Vergelijkend onderzoek naar de beantwoording van een aantal familierechtelijke vragen in de rechtspraktijk van de Verenigde Staten en Nederland	265
<i>Verhoormethode</i>	107, 371
<i>Verkeer</i>	69, 263
<i>Verkeersgedrag</i>	291
<i>Verkeersleidraad</i>	90
<i>Verkeersrecht</i>	156, 230, 307
<i>Verkeerswetgeving</i>	305
<i>Verkrachting</i>	398
Verschuivingen in de strafrechtelijke aansprakelijkheid	295
Verstek in strafzaken	303
<i>Verstek</i>	134
Vertaling Corpus Iuris Civilis	125
<i>Vertrouwelijke informatie</i>	33
<i>Vervoer</i>	89, 263
Vervolg van overheden bij milieuzaken	23
<i>Vervolgingsbeleid</i>	139, 143, 145
<i>Vervroegde invrijheidsstelling</i>	238
<i>Visserij</i>	260
<i>Vonnis</i>	181
Vorbereidend onderzoek in strafzaken	219
<i>Vorbijgang</i>	277
<i>Voordeelsontneming</i>	49, 150, 256, 375
Voorlichting over rechtspositie aan allochtonen	16
<i>Voorlopige hechtenis</i>	44, 233, 244
Voorrang in het verkeersrecht	230
<i>Voorwaardelijke veroordeling</i>	238
Voorwaardelijke veroordeling	81
<i>Voorwaardelijke straffen</i>	195
Vormen, vormverzuimen en rechtgevolgen in het strafproces in intern en extern rechtsvergelijkend perspectief	253
Vormfouten in de strafvervolgning; achtergrondstudie uitgevoerd ten behoeve van de Commissie Openbaar Ministerie	80
<i>Vormverzuimen</i>	253
Vraag en aanbod in de rechtshulp	287
<i>Vreemdelingen</i>	2
<i>Vreemdelingenwet</i>	121
<i>Vrijheid van meningsuiting en drukpers</i>	227
Vrijheidsbenemende dwangmiddelen	244
Vrijheidsstraf als ultimum remedium	200

<i>Vrijheidsstraf</i>	178
Vrouw en strafrecht	225, 232
<i>Vrouwelijke gedetineerden</i>	229
<i>Vrouwenhandel</i>	231
Vrouwenhandel: beleid in beeld; eindrapport	
evaluatie van de PG-richtlijnen voor de op-	
sporing en vervolging van vrouwenhandel	64
<i>Vuurwapenbureaus</i>	42
<i>Vuurwapengebruik</i>	118
Waarheid over criminaliteit; evaluatie van een	
tell-the-truth-voorlichtingscampagne	319
<i>Wales</i>	224, 283
<i>Wapenbezit</i>	42
<i>Wapengebruik door politie</i>	118
Wendingen in de levensloop; regeloverschrijdend	
gedrag en levensloop	50
Werklastonderzoek internationale rechtshulp	123
<i>Werkloosheid</i>	159, 160
Werkt de Jeugdinstelling?	53
<i>Wet Mulder</i>	85, 110, 329
<i>Wet Terwee</i>	86
<i>Wetenschap</i>	1
<i>Wetgeving</i>	83, 106, 238, 316
<i>Wetgevingsproces</i>	68
<i>Whistle blowing</i>	33
<i>Wil-project</i>	50
<i>Winkelcriminaliteit</i>	342, 351
<i>Winkeldiefstal</i>	346
<i>Witwassen</i>	256
<i>WODC</i>	1
<i>Woninginbraken</i>	367
<i>WWV</i>	305
<i>Zedelijkheidswetgeving</i>	109
<i>Zedendelicten</i>	252, 370
<i>Zedendelinquenten</i>	87
<i>Zeeland</i>	330
<i>Zelfrapportage</i>	38, 322
Zelfcontrole voor drugsverslaafde gedetineerden	92
<i>Zelfregulering</i>	99
Zelfregulering in data-beschermingswetgeving;	
een rechtsvergelijkend onderzoek	316
Zorgen dat het een spel blijft- Deel 1; evaluatie	
van het Haagse convenant inzake kansspel-	
automaten	359
Zorgen dat het een spel blijft - Deel 2; beschrijving	
van de spelers op kansspelautomaten in	
Den Haag	361

Alfabetisch register op naam van onderzoeker

Aalberts, M.M.J.	1
Aidala, R.	49, 57, 58
Akyürek, A.	367, 368, 379
Albers, P.	62
Alvazzi del Frate, A.	63
Aron, U.G.	35, 36
Asscher, E.	329
Baauw, P.J.	266, 267, 268, 269, 270
Baayens-van Geloven, Y.	292
Bal, P.	116
Balkema, J.P.	237
Barendse-Hoornweg, E.:J.M.	14
Bart, M.P.	230
Bedem, R.F.A. van den	12, 15, 16, 17, 18 19
Beek, D.J. van	87
Beenackers, E.M.T.	33
Beije, M.M.	183
Beijer, A.	271
Beijers, W.M.E.H.	142
Beijers, W.	145
Berg, A.J.	260
Berg, A. van den	329, 336, 337, 338, 340, 341
Berg, E.A.I.M. van den	2, 3, 20, 21, 22, 23, 24, 25
Berg, A. van den	172
Berkhout-van Poelgeest, A.M.	272
Bervers, J.A.C.	151
Bie, E. de	359, 361, 362, 363, 364
Bieleman, B.	359, 360, 361, 362, 363, 364, 365
Biggelaar, G.J.M. van den	213
Bijerse, J. uit	244
Blaauw, R.W.	388
Blad, J.R.	245
Bleichrodt, F.W.	238
Bloem, J.	62
Blom, T.	246
Boek, J.L.M.	199

Boendermaker, L.	26, 27
Boer, M. de	64
Boer, M. den	379
Boerman, F.	140
Boksem, J.	239
Bol, M.	28
Boone, M.	9
Boonen, K.	200, 201
Bos, J.	74
Bosch, M.	133
Bosker, O.J.	161
Bossers, G.F.M.	389
Boutellier, J.C.J.	1
Bovenkerk, F.	88, 89
Brand, A.	90
Breteler, M.H.M.	75
Brink, J.C. van den	12, 17
Brouwer, D.V.A.	173
Brouwers, M.	45, 58
Bruinink, J.E.	350
Bruins, J.M.	273, 274
Bruinsma, G.J.N.	320, 321, 322, 323
Bulder, A.	91
Bunt, H.G. van de	1, 141
Burik, A.E. van	342
Buruma, Y.	198
Cleiren, C.P.M.	247
Coppes, R.	275
Corstens, G.J.M.	237, 240
Cozijn, C.	7, 29
Cramer, E.A.S.M.	92
Dane, M.	247
Dekker, I.F.	317
Den, C. ten	359, 361, 363, 364
Denkers, A.J.M.	93
Deutekom, F. van	241
Dijk, J.J.M. van	186
Dijk, T. van	328
Dijk, A.G. van	342, 343, 345
Dijk, J.J.M. van	63
Dijk, N. van	65
Dijk-Staats, E.L. van	66
Dijkhoff, N.	30
Dijksterhuis, F.P.H.	162
Dirkzwager, N.	261
Docter-Kleykamp, G.	265
Docter-Schamhardt, B.J.W.	60, 61

Doek, J.E.	312
Doelder, H. de	248, 249
Dölle, A.H.M.	390
Doornhein, L.	30
Dreisen, W.	107
Drost, T.R.	163
Duyne, P.C. van	31
Eggermont, M.L. van	67
Egter van Wissekerke, F.A.	202
Eising, Y.M.	142
Elzinga, H.K.	293
Enckevort, I. van	340
Eshuis, R.J.J.	21
Essers, A.A.A.	32
Essers, J.J.A.	18
Esveldt, I.	103
Faber, S.	143
Feltes, T.	94
Fijnaut, C.J.C.F.	248
Fiselier, J.P.S.	234
Fleur, E.	330, 332, 339
Florijn, N.	68
Fokkema, H.J.	69
Franke, H.J.	127, 128
Freeman, M.	76
Freudenthal, M.	95
Garé, D.M.H.R.	214
Geerlof, J.	331, 332, 333
Gemert, F.H.M. van	4
Gersons, B.P.R.	353
Geuns, R.C. van	96
Gils, H.G.Th. van	77
Goedhart, W.	72
Gooren, W.A.J.	391
Goudoever-Herbschleb, M.D. van	9
Grapendaal, M.	5, 33, 34, 58
Gras, M.	286
Griend, E.S.G.N.A.I. van de	294
Groentjes, J.G.	233
Groot, F. de	275
Guérin, A.Y.	35
Gugten, M. van der	350
Guldenmund, R.M.A.	276
Gunther Moor, L.G.H.	80
Haan, W.J.M. de	277
Haider, U.	153
Hart, A.C. 't	201

Harteveld, A.E.	174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 183
Hartmann, A.	249, 250
Hartog, J.D. den	117
Hartog, A. den	175, 177, 178
Hattem, W. van	174, 175, 177
Hauber, A.R.	70, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 197
Have, H.A.M.J. ten	71
Haveman, R.H.	231, 232
Heide, I.G. van der	71
Heijden, M.A.L.A.M. van der	134
Heinrich, J.P.	97
Helder, E.	318
Hendriks, L.E.M.	212
Hermesen, J.M.	123
Hesseling, R.B.P.	6, 35, 36
Hessing, D.	375
Heuvel, L. van den	72
Heuvel, M. van den	98
Heuvel, G.A.A.J. van den	215, 216
Heuvel, M.C.M. van	392
Hildbrand, M.	375
Hilhorst, N.C.	345
Hillen, H.	145
Hoek, A. van	344, 346, 348
Hoekstra, S.M.	37
Hoff, C.A. van 't	343
Hofstra, L.J.	70
Hofstra, L.J.	187, 190
Hoogenboom, A.B.	99
Hout, P.J. van den	290
Hubben, J.H.	100
Hubner, M.	73
Hullu, J. de	295, 296, 297
Hulshof, M.	121
Hulst, H. van	74
Hulst, J.W. van der	249
Hurk, A.A. van den	75
Huurdeman, O.P.	354
Jackson, J.L.	367, 369, 370, 371, 372, 373, 380
Jansen, R.	375
Janssen, J.H.L.J.	164
Janssen, O.J.A.	165, 166
Janssens, F.	183
Jong, H. de	331, 334, 340
Jong, D.H. de	179, 180, 181

Jonge, G. de	217
Joubert, C.M.	151
Junger, M.	374
Junger-Tas, J.	38
Kalmthout, A.M. van	298, 299
Kampen, P. van	203
Kannegieter, G.	158
Keijser, J.W. de	372
Kesteren, J. van,	195
Keulen, B.F.	177, 183
Keyser-Ringnalda, L.F.	150
Kingma, S.	98
Kleemans, E.R.	324
Kleiman, W.M.	22, 23, 24
Klerks, P.P.H.M.	102
Klifman, J.H.	218
Klijn, A.	7, 39, 40
Klip, A.H.	278
Klippe, C.J. van de	366
Klundert, M. van de	12
Kneepkens, M.M.	251
Knigge, G.	180, 181, 183
Koenraad, F.A.M.M.	279, 280
Koens, M.J.C.	393
Kommer, M.M.	8
Komter, M.L.	129
Kool, R.S.B.	252
Koopmans, I.	204
Koops, E.J.	300
Koppen, P.J. van	370, 371, 375, 376
Korf, D.J.	126, 130
Korf, D.	76
Kosec, H.	131
Kouwenberg, R.F.	49
Krabbe, H.G.M.	175, 177, 179, 180, 182, 183
Kroes, L.	325
Kruissink, M.	41, 42, 43
Kruize, P.	355
Krul-Steketee, J.	205
Kulu, I.	103
Kuttschreuter, M.	319
Laan, P.H. van der	32, 44
Lameris, J.A.	329, 331, 332, 336, 337, 338, 339, 340, 341
Laméris, M.	104
Laméris-Tebbenhof Rijnenberg, M.	176
Landen, D. van der	301

Leeuwen, A.M.H. van	206
Leeuwen, S. van	40
Leijen, G. van	247, 253
Leng, A. de	145
Lensing, J.A.W.	234, 240
Lettink, D.	76
Leutscher, T.E.B.	123
Leuw, Ed.	45
Linden, A.P. van der	281
Linden, E.J.A. van der	23, 24
Lissenberg, E.	132
Lodder, D.H.	105
Loef, C.	344, 346, 347, 349
Longshore, D.	5
Lugt, M.J.	262
Lünnemann, K.	232
Maas-de Waal, C.J.	382, 383, 384
Malsch, M.	377, 379
Marle, C.H. van	66
Mastik, H.	106
Matthijssen, L.	83
Meerman, G.W.	65
Meesters, P.M.A.	146
Meijers, R.	167
Mensink, C.	78
Mertens, N.M.	46
Mevis, P.A.M.	247, 254
Michiels, F.C.M.A.	155
Michon, J.A.	367, 368, 372, 375, 378, 379, 380
Miedema, S.	159, 160, 168
Mildt, D.W. de	135
Moerings, M.	282, 283
Mols, G.P.M.F.	107, 219, 220
Montfoort, A. van	381
Moser, F.	108
Mul, V.	99, 256
Mulbregt, J.M.L. van	169
Mulder, C.F.	136
Mulder, I.	170
Muller, G.	76
Muller, J.A.	66
Neisingh, A.W.	77
Nelen, J.M.	9, 47, 48, 49
Netburg, C.J. van	10
Neut, J.L. van der	180, 182
Nieborg, S.	109
Niemeijer, E.	154, 155

Nijboer, J.A.	162
Nijboer, J.F.	207
Nijenhuis, K.	155
Oei, T.I.	302
Onneweer, A.	110
Oomen, P.	116
Oosteren, C.G.M. van	122
Ooyen-Houben, M. van	78
Oppeland, H.J.	79
Oskamp, E.W.	111
Otte, M.	291
Otten, D.D.	371, 373
Oudijk, J.C.	221
Overbeke, R.W.	342, 345, 347, 348, 349, 350
Paas, F.J.	123
Pakes, F.J.	380
Paridaens, D.J.M.W.	284
Paulides, G.	7
Pelser, C.M.	208
Plaizier, M.J.A.	303
Plaizier, P.C.	196
Planells, M.E.	304
Pool, R.	112
Postma, J.G.	184
Pranger, C.J.	394
Quaedvlieg, H.M.J.	222
Quant, H.M.E.	116
Rademaker, J.	285
Ramsoedh, D.	286
Rest, P. van	175, 178
Reurslag, K.	26
Reussing, H.	315
Ridder, J. de	395
Roef, D.	223
Rogier, L.J.J.	249
Roording, J.F.L.	242
Roos, Th. de	116
Ros, M.	118
Rossum, W.M.	396
Royakkers, C.	224
Ruimschotel, D.	327
Ruinaared, M.	84
Ruller, S. van	143
Russen Groen, P.M. van	249, 255
Rutenfrans, C.J.C.	50
Rüter, C.F.	137
Ruth, A.G.P. van	80

Sabee, V.	18, 34
Sagel-Grande, I.	81, 195
Savornin Lohman, P. de	344
Schaap, C.D.	256
Schey, E.A.M.	313
Schie, E.G.M. van	113
Schippers, G.M.	75
Schneider, O.	152
Scholtens, H.N.	325
Schoon, G.A.A.	114
Schoorl, J.J.	12
Schooten-van der Meer, H. van	316
Schouten, R.	329, 334, 435
Schwitters, J.	225
Serrarens, J.J.	232, 225
Sheerazi, A.	275
Simmelink, J.	305
Simsa, C.	156
Sinderen, J.H.	166
Slis, E.J.	115
Slootman, K.	328
Sluis, A. van	356, 358
Smaers, G.	116
Smeets, J.P.E.G.	397
Smid-Verhage, H.J.M.	138
Snippe, J.	360, 364, 365
Soomeren, P. van	344, 350
Spaans, E.C.	13, 51, 52, 53
Spapens, T.	330, 339
Spronken, T.	226
Stal, P.C.	80
Stamhuis, E.F.	117
Stamhuis, E.	174
Steenstra, S.J.	147
Stienstra, H.	344
Stol, W.	157
Stolk, A. van	398
Strien, A.L.G. van	209
Swaaningen, R. van	257
Swart, A.H.J.	270
Tak, P.J.P.	82
Tan, S.O.	19
Terlouw, G.J.	38, 43, 50
Termeer, C.J.A.M.	106
Timmer, J.J.	154
Timmerman, H.	170
Timmers, J.S.	118

Tomesen, L.	227
Toorenborg, M.M. van	306
Toornvliet, L.G. 70, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 194, 196, 197	
Torre, A.G.J. van der	385
Tuijn, K.E. van	307
Tulder, F.P. van	385, 386, 387
Uildriks, N.	258
Unger, J.	153
Valk, H.A.G. de	19
Valkenburg, W.E.C.A.	297, 308
Veen, A. van der	119
Veer, P. van der	26, 32, 35
Vegter, P.C.	237
Veldkamp, A.M.E.	263
Veldt, M.I.	309
Vellinga-Schootstra, F.	175, 183
Vennix, R.M.	243
Verbeek, A.P.J.M.	105
Verberk, M.P.	399
Verbraeck, H.T.	126
Verhagen, E.	17
Verkuil, L.M.	314
Verstralen, A.M.C.	71
Vervaele, J.A.E.	264
Verwers, C.	26, 27, 46
Vinke, C.M.	120
Visser, J.C.	228
Visser, T.	121
Vlaardingerbroek, P.	312
Vliet, A. van	287, 288
Vliet, J.S. van	122
Voermans, W.	83
Vorselaars, H.	62
Vos, J.M.C.	148
Vries, M. de	115
Vries, M. de	330
Vries-Leemans, J. de	310
Wagner, Ph.E.	123
Walraven, M.	78
Wamelen, C.G.M. van	259
Wartna, B.	55, 56, 57, 58
Waveren, B. van	121
Waveren, R.C. van	96
Wedzinga, W.	174, 183
Weerman, F.	171
Wemes, L.T.	210

Wemmers, J.M.	59
Werff, C. van der	60, 61
Wetten, J.W. van	24, 25
Wiegant, B.	341
Wiemans, F.P.E.	311
Wiersinga, H.C.	211
Wiewel, P.G.	139
Wijmer, D.J.	357, 358
Wijngaarden, J.J. van	149
Wittekoek, H.	337, 338, 340, 341
Wolleswinkel, M.W.	232, 225, 229
Wöretshofer, J.	232, 225
Wouden, R. van der	84
Yesilgöz, Y.	289
Zandbergen, J.G.A.	70, 185, 187, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 197
Zijde, R. van der	330
Zvekić, U.	63

Adressen

Rijksuniversiteit Utrecht
Centrum voor Rechtshandhaving en Europese
Integratie
Boothstraat 6
3512 BW Utrecht
tel.: 030-536629

Rijksuniversiteit Utrecht
Willem Pompe instituut voor strafrechtsweten-
schappen
Janskerkhof 16
3512 BM Utrecht
tel.: 030-537125

Rijksuniversiteit Utrecht
Molengraaff instituut voor privaatrecht
Nobelstraat 2a
3512 EN Utrecht
tel.: 030-537153

Katholieke Universiteit Nijmegen
Criminologisch instituut
Postbus 9049
6500 KK Nijmegen
tel.: 080-612250

Katholieke Universiteit Nijmegen
Sectie penitentiair recht/jeugdrecht
Sectie straf- en strafprocesrecht
Postbus 9049
6500 KK Nijmegen
tel.: 080-612185

Rijksuniversiteit Groningen
Onderzoekscentrum voor criminologie en jeugdcrimi-
nologie
Oude Kijk in 't Jatstraat 26
9712 EK Groningen
tel.: 050-635700

Rijksuniversiteit Groningen
Vakgroep strafrecht
Oude Kijk in 't Jatstraat 26
Postbus 716
9700 AS Groningen
tel.: 050-635700

Katholieke Universiteit Brabant
Vakgroep strafrechtswetenschappen
Postbus 90153
5000 LE Tilburg
tel.: 013-662254

Katholieke Universiteit Brabant
Sectie jeugdrecht
Postbus 90153
5000 LE Tilburg
tel.: 013-669111

Universiteit van Amsterdam
Criminologisch instituut *Bonger*
Postbus 1030
1000 BA Amsterdam
tel.: 020-5253440

Universiteit van Amsterdam
Seminarium voor strafrecht en strafrechtspleging *Van*
Hamel
Postbus 1030
1000 BA Amsterdam
tel.: 020-5253368

Vrije Universiteit Amsterdam
Vakgroep strafrechtswetenschappen
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam
tel.: 020-5486943

Vrije Universiteit Amsterdam
Vakgroep criminologie en rechtssociologie
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam
tel.: 020-4446221

Rijksuniversiteit Leiden
Afdeling straf- en strafprocesrecht
Postbus 9520
2300 RA Leiden
071-277528

Rijksuniversiteit Leiden
Criminologisch instituut
Garenmarkt 1a
2311 PG Leiden
tel.: 071-277462

Erasmus Universiteit Rotterdam
Vakgroep strafrecht en kriminologie
Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
tel.: 010-4081547

Rijksuniversiteit Limburg
Vakgroep strafrecht/criminologie
Postbus 616
6200 MD Maastricht
tel.: 043-883377

Open Universiteit Heerlen
Vakgroep strafrecht
Postbus 2960
6401 DL Heerlen
tel.: 045-762719

Universiteit Twente
Faculteit bestuurskunde
Vakgroep bestuur en beleid
Postbus 217
7500 AE Enschede
tel.: 053-893260

Universiteit Twente
Faculteit wijsbegeerte en maatschappijwetenschappen
Vakgroep psychologie
Postbus 217
7500 AE Enschede
tel.: 053-893287

Universiteit Twente
Faculteit bestuurskunde
Internationaal politie instituut Twente
Postbus 217
7500 AE Enschede
tel.: 053-893917

Universiteit Twente
Faculteit bestuurskunde
Vakgroep staat en politiek
Postbus 217
7500 AE Enschede
tel.: 053-893270

Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en
Rechtshandhaving
Witte Singel 103
2313 AA Leiden
071-166266

B&A Groep Beleidsonderzoek & -Advies BV
Grote Marktstraat 43
2511 BH 's-Gravenhage
tel.: 070-3648908

NcGv
Postbus 5103
3502 JC Utrecht
tel.: 030-935141

Programmerings College Onderzoek Jeugd
Postbus 1206
3800 BE Amersfoort
tel.: 033-655552

Sociaal en Cultureel Planbureau
Postbus 37
2280 AA Rijswijk
tel.: 070-3198700

Sociaal-Wetenschappelijk Informatie- en
Documentatiecentrum
Herengracht 410-412
1017 BX Amsterdam
tel.: 020-6225061

Intraval
Buro voor onderzoek en advies
Nieuwe Boteringestraat 96
9712 PS Groningen
tel.: 050-134052

Van Dijk, Van Soomeren en partners BV
Mariotteplein 9
1098 NW Amsterdam
tel.: 020-6257537

AGB/Nederland
Noordse Bosje 13/15
1211 BD Hilversum
tel.: 035-258411

Politie Den Haag
Bureau Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek
Postbus 264
2501 CG Den Haag
tel.: 070-3104911

Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie
Centrum (WODC)
Ministerie van Justitie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
tel.: 070-3707610

Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling
(CDWO)
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
tel. 070-3707324

Auteursrecht voorbehouden.
Behoudens uitzondering door de
Wet gesteld, mag zonder schriftelijke
toestemming van de recht-
hebbende(n) op het auteursrecht
c.q. de uitgever van deze uitgave,
door de rechthebbende(n)
gemachtigd namens hem (hen) op
te treden, niets uit deze uitgave
worden verveelvoudigd en/of
openbaar gemaakt door middel
van druk, fotokopie, microfilm
of anderszins, hetgeen ook van
toepassing is op de gehele of
gedeeltelijke bewerking. Het
verlenen van toestemming tot
publikatie in dit tijdschrift houdt
in:

1. dat de auteur de uitgever
machtigt om de door derden
verschuldigde vergoeding voor
kopiëren conform artikel 17, lid 2,
Auteurswet 1912 en het KB van
20 juni 1974, Staatsblad 351 ex
artikel 16B 1912 te doen geldend
maken door en overeenkomstig
de statuten en reglementen van de
Stichting Reprorecht te
Amsterdam.
2. dat de auteur de Uitgever
machtigt om zijn rechten ex
artikel 16 sub A ten vierde
Auteurswet 1912 (bloemlezingen)
geldend te maken volgens
dezelfde beginselen als die van de
Stichting Reprorecht. Een en
ander behoudens uitdrukkelijk
voorbehoud zijdens de auteur.